

104
6635
ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΕΜΑΧΙΑ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ

Γυμνασίοις καὶ Παρθεναγωγείοις διδασκομένων

ΥΠΟ

Ε. Μ. ΓΑΛΛΗΝΗ

Καθηγητοῦ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1889

ΕΡΟ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΕΜΑΧΙΑ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

6635

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ

Γυμνασίοις και Παρθεναγωγείοις διδασκουμένων

θ, 50

ΥΠΟ

Ξ. Μ. ΓΑΛΑΝΗ

Καθηγητού

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1889

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγρα-
φέως καὶ τὴν σφραγίδα τῶν Καταστημάτων θεωρεῖται ὡς
ἐκ τυποκλοπίας προερχόμενον.

Α. Κωνσταντίνου

ΒΙΟΣ ΗΡΟΔΟΤΟΥ

Ὁ Ἡρόδοτος, κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας τῆς Ἀλικαρνασσοῦ, πόλεως τῆς Καρίας ἀνηκούσης τῇ δωρικῇ Ἑξαπόλει, ἀκμάσας μεταξὺ τοῦ 484 καὶ 424 π. Χ. Ὡς ἐκ τῶν συγγραμμάτων του καταφαίνεται, ἐπαιδεύθη ἐπιμελῶς, πολὺ τοὺς Ἕλληνας ποιητὰς ἀναγνώσας, καὶ κατόπιν ἐτράπη πρὸς τοὺς λογογράφους. Τὰ ὀλίγα, ἅπερ γινώσκομεν ἐκ τοῦ βίου του εἶνε τὰ ἑξῆς: Ἐνεκα τοῦ τυράννου Λυγδάμιδος φυγὼν ἐκ τῆς πατρίδος του ἦλθεν εἰς Σάμον (460 ?), ἐπανῆλθε τῷ 450, διεπληκτίσθη ὡς δημοκρατικὸς πρὸς τοὺς ἰσχύοντας ἀριστοκρατικούς καὶ διὰ τῶν Ἀθηνῶν ἀπέκησαν εἰς Θουρίους, οἵτινες τῷ 444 ἀντὶ τῆς καταστροφείσης Συβάρεως ὤκισθησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Ἐν τῇ νέα ταύτῃ πατρίδι του ἀπέθανε μετὰ 20 ἔτη καὶ ἐτάφη ἐν τῇ ἀγορᾷ.

Πρῶτῳς διέγνω, ὅτι ἀνευ αὐτοψίας δὲν γράφεται ἱστορία. Ὁ ἱστορικὸς πρέπει νὰ περιηγηθῆ, νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἀκούσῃ. Τὴν γνῶμην ταύτην, τὴν πρὸς τὴν ἔρευναν σπουδὴν καὶ πρὸς τὰς περιηγήσεις ἔφεσιν του ἀκολουθῶν, περιηγήθη ἐξάκις κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν εἰς τρία τοῦ κόσμου μέρη. Ὅποιους πόνους, στερήσεις καὶ κινδύνους ὑπέστη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην περιηγούμενος, εἰς πάντα εἶνε εὐνόητον. Ἐγνώρισεν ἀκριβέστατα τὴν ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ πατρίδα του, εἰσεχώρησε πρὸς ἀνατολὰς μέχρι

τῶν μεγάλων πόλεων Ἐκβατάνων καὶ Βαβυλῶνος, πρὸς μεσημέριαν ἐν τῇ παραδόξῳ χώρᾳ τῶν πυραμίδων, ἐπλευσε τὸν Νεῖλον μέχρις Ἐλεφαντίνης, καὶ πρὸς δυσμὰς διὰ τῆς Ἑλλάδος τὴν Σικελίαν καὶ μεσημβρινὴν Ἰταλίαν. Ἰδίους ὄμμασιν εἶδε τὴν ἀμμώδη Σαχάραν, τὰς παγετώδεις κορυφὰς τοῦ Καυκάσου, τὰς, ὡς σμάραγδος, χλοεράς Κυκλάδας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν μικρὰν Ῥώμην, καὶ τὴν ἰσχυρὰν Καρχηδόνα. Κατὰ τὰς μικρὰς αὐτοῦ περιηγήσεις συνέλεξε πολλὰς ἱστορικὰς καὶ γεωγραφικὰς εἰδήσεις, ἅς κατόπιν ἐπεξεργάσθη εἰς ἓν ὅλον ἐν Θουρίοις. Τοῦτο κατόπιν διήρεσαν εἰς ἑννέα βιβλία, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐκλήθη διὰ τοῦ ὀνόματος μιᾶς τῶν Μουσῶν (§ 7, 4). Κατὰ τινὰ παράδοσιν, λέγεται ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ποτε ἐδεξιώθη φιλοφρόνως τὰς Μούσας καὶ ἕνεκα τούτου ἐκάστη αὐτῶν ἐδωρήσατο αὐτῷ ἓν βιβλίον. Τεμάχια τοῦ ἔργου του φαίνεται ὅτι τετράκις ἀνέγνω δημοσίᾳ κατὰ τὰς περιηγήσεις του, καὶ μάλιστα ἐν Κορίνθῳ, ἐν Θήβαις, ἐν Ὀλυμπίᾳ, κατὰ τοὺς ἐκεῖ τελουμένους ἀγῶνας καὶ ἐν Ἀθήναις. Ἐνταῦθα, ἔνθα τὸ ὑπερήφανον ὄνομα τῆς Σαλαμίνος ἤχησε λαμπρῶς, ἀπένειμεν αὐτῷ ἡ πόλις 10 τάλαντα ὡς ἀμοιβὴν ἐθνικὴν. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, 445, ἐγένετο φίλος του ὁ Σοφοκλῆς, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὴν ἱστορίαν του ὁ νεαρὸς Θουκυδίδης. Ὅτε δὲ αὐτὸς βαθύτατα συγκινηθεὶς ἐδάκρυσεν, ὁ Ἡρόδοτος εἶπεν εἰς τὸν πατέρα του; «ὦ Ὀλορε, ὁ σὸς παῖς ὀργῶσαν ἔχει τὴν φύσιν πρὸς τὰ μαθήματα».

Ἡ ἱστορία του. Τὰ βιβλία 1—4 περιέχουσι τὰ αἷτια τῆς μεταξύ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἔχθρας, ἐξ ὧν προήλθεν ἡ κατὰ τῆς τινῶν ἐλληνικῶν πόλεων ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας ἡ ἱστορία τῆς Λυδίας ἀπὸ Γύγου μέχρι Κροίσου καὶ ἡ ἔκπτωσις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Περσῶν ἡ ἱστορία τῶν Αἰγυπτίων, Ἀσσυρίων, Βαβυλωνίων καὶ Μήδων ἡ ἱστορία τῶν Περσῶν ἀπὸ Κύρου μέχρι Δαρείου τοῦ Ὑστάτου, ὅστις διὰ τῆς κατὰ Σκυθῶν ἐκστρατείας του ἐστερεύθη ἐν Εὐρώπῃ. Ἐν βιβλ. 5 διηγεῖται τὴν στάσιν τῶν

Ἰώνων, τὴν ὑποστηριχθεῖσαν ὑπὸ Ἰώνων καὶ Ἑρετριέων, ἥτις οἰκτρὸν ἔλαβε τέλος· ἐν βιβλ. 6 ἀμφοτέρας τὰς ἐκστρατείας τοῦ Δαρείου κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐξ ὧν ἡ πρώτη ἐματαιώθη συντριβέντος τοῦ στόλου παρὰ τὸν Ἄθωνα, ἡ δὲ δευτέρα ἐν Μαραθῶνι· τὸ 7 βιβλίον περιγράφει τὰς προπαρασκευὰς τοῦ Ξέρου διὰ τὴν τρίτην ἐκστρατείαν, τὰ διάφορα ἔθνη, ἅτινα συνήλθον, πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν, τὴν καταγωγὴν των, τὸν ὄπλισμόν των τὴν διὰ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, Θράκης, Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας πορείαν των, καὶ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην· ἐν τῷ 8 βιβλίῳ περιγράφει τὰς ἐν Ἀρτεμισίῳ καὶ Σαλαμῖνι ναυμαχίας καὶ τὴν φυγὴν τοῦ Ξέρου, τέλος δὲ ἐν τῷ 11 τὰς νίκας ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μυκάλη καὶ τὰς ἐπιθέσεις τῶν Ἑλλήνων μέχρι τῆς καταλήψεως τῆς Σησοῦ. Περιλαμβάνουσι δὲ τὰ βιβλία τοῦ Ἡροδότου ἱστορίαν 320 ἐτῶν. Ἰδίως ἐνδιαφέροντα ἐπεισόδια εἶνε: περὶ Αἰγύπτου (Βιβλ. 2) καὶ Σκυθίας (βιβλ. 1V)· αἱ ἱστορίαι τῶν κυριωτέρων πολιτειῶν τῆς Ἑλλάδος (βιβλ. 1, 5, 6), ἡ διήγησις τοῦ ἐπὶ τοῦ Δελφίνος σωθέντος Ἀρίωνος, ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Σόλωνος ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Κροίσου καὶ ἡ περιφημος ἀμφοτέρων συνδιάλειξις, ἡ πτώσις τοῦ Κροίσου, ἡ νεανικὴ ἱστορία τοῦ Κύρου καὶ ἡ τραγικὴ αὐτοῦ καταστροφὴ ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ τῆς βασιλείσης τῶν Μασσαγετῶν Τομύριδος (βιβλ. 1), ἡ διήγησις περὶ τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ψαμμινίτου, Περιάνδρου, Πολυκράτους, περὶ τοῦ ἱατροῦ Δημοκίδου (βιβλ. 3), ἡ παρέκβασις (βιβλ. 14), περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Κυρηναίου καὶ ἰδίως τὸ ἐπινειδιστὸν τέλος τῆς ἐκδικητικῆς Φερετίμης. Ἔτι δὲ ἡ διήγησις περὶ τοῦ Γλαύκου (βιβλ. 6) καὶ τῆς ἐπιπορκίας, καὶ περὶ τῆς συγκαλέσεως τῶν μνηστήρων ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ τυράννου Κλεισθένου ἐν Σικυῶνι.

Ἡ γ λ ῶ σ σ α τοῦ Ἡροδότου εἶνε ἡ βελτιωθεῖσα Ἰωνικὴ, ὁμοία τῇ τῶν Δογογράφων, ἡ κατασκευὴ τῶν προτάσεων ἐπακολουθεῖ ἀπλῆ καὶ εὐσύννοπος. Τὸ κύριον προτέρημα τοῦ μεγάλου ἱστοριογράφου ἐγκεῖται ἐν τῇ διηγῆσει, ἥτις χαρίεσσα ἔχει πολλήν

τὴν ἐνάργειαν καὶ τὸ πλαστικόν. Ἡ περιγραφὴ ῥέει, ὡς ἡρεμος ποταμός, καὶ προδίδει ψυχικὴν κίνησιν μόνον, ἐνθα διαπράττοντα¹ παραχῶδη συμπεθεηκότα. Μεταγενέστερός τις λέγει ὅτι ἡ ἔκφρασις τοῦ ἦνε ἡδεῖα ὡς μέλει ἕτερος δὲ ὅτι ἦτο ἡδεῖα καὶ ἐνταύτῃ ὥραία, ἐνῶ διὰ μὲν τὸν Θουκυδίδην ἀναγνωρίζει μόνον τὸ καλόν, ἐν δὲ τῷ Ξενοφῶντι τὸ ἡδύ. Ὁ Ἡρόδοτος δὲν πιστεύει πλέον εὐκόλως ὅ,τι τῷ παρουσιάζεται, ἀλλὰ τὸ ὑποβάλλει ὑπὸ τὴν κριτικὴν (7, 152. 2, 128. 5, 49), καίτοι αὕτη εἶνε ἀκόμη ἀτελής καὶ περιορισμένη. Ὁ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔρωσ του, ἠνωμένος μετὰ τῆς πρὸς πᾶν καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἀγάπης, ἐκτός τινων ἐν τῷ ἔργῳ ἀντιφάσεων, εἶνε ἀδιαφιλονεικητος, καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἀμερόληπτον ἱστοριογράφον. Πολλὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων βεβαιοῦνται ὑπὸ νεωτέρων περιηγητῶν, ἐν πολλοῖς δὲ ἄλλοις ἐνυπάρχει ὁ πυρὴν τῆς ἀληθείας.

Αἱ περὶ τοῦ κόσμου θεωρίαι τοῦ εἰσι :

Τὸ θεῖον εἶνε φθονερὸν (1, 32. 3, 40. 7, 46). Κατ' αὐτὸν ἡ ἱστορία ἀκολουθεῖ τοὺς νόμους, οἵτινες διέπουσι τὴν τοῦ κόσμου διάταξιν. Ὁ παραβαίνων τούτους, δικάζεται ὑπὸ τῆς εἰς Νέμεσιν μεταβαλλομένης θεότητος (5, 72. 6, 134. κ.λ.π.). Ἐν τῇ ταπεινῇ ταύτῃ θεωρίᾳ μένει μόνος μεταξύ τῶν ἐλλήνων ἱστορικῶν ὁ Ἡρόδοτος. Ἀκολουθῶν τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ, πιστεύει μαντεῖα, χρησμούς, ὄνειρα, οἰωνούς, θαύματα κλπ., καὶ ἀφελῶς τὰ ἀναγγέλλει. Πραγματευόμενος δὲ περὶ τῶν λαῶν τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, καὶ περιγράφων τὴν φύσιν τῶν χωρῶν, θεωρεῖ ὡς σκοπὸν καὶ κέντρον τοῦ ἔργου τοὺς περὶ ἐλευθερίας ἀγῶνας τοῦ ἔθνους του κατὰ τῶν Περσῶν, καὶ τὴν νίκην τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τῆς βαρβαρότητος. Τὸ δῖβλίον του λοιπὸν κατ' εἶδος εἶνε τεχνικὸν ἔργον, κατὰ τὸ περιεχόμενον δὲ πολύτιμος ἐθνικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ συγγραφὴ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα διεσπάσθη κατὰ τὴν ποικίλην τῆς Ἑλληνικῆς χώρας φύσιν εἰς πλείστας διαλέκτους· ὑπὸ τὸ ὄνομα Αἰολικὴ διάλεκτος συμπεριλαμβάνονται πάντα εἰς διάφορα μέρη (ἐν Θεσσαλίᾳ, Βοιωτίᾳ, Λέσβῳ, καὶ ταῖς ἀκταῖς τῆς μικρᾶς Ἀσίας) σωζόμενα λείψανα τῆς ἀρχαιοτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης· χαρακτηριστικὸν τῶν λειψάνων τούτων καὶ κοινὸν πρὸς τὴν Λατινικὴν ἦτο ἡ διατήρησις τοῦ δασέος υ, (δίγαμμα αἰολικόν) Ἐν τῇ αἰολικῇ διαλέκτῳ ἐποίησαν ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφὼ ἐκ Λέσβου. Ἡ δωρικὴ διάλεκτος ἰσχυρὰ, ἀλλὰ τραχεῖα συσταθεῖσα ἐν ὄρειναῖς χώραις ἦτο ἡ ἐπιχώριος γλῶσσα τῶν Σπαρτιατῶν (τῶν κατοικούντων ἀρχῆθεν παρὰ τὸν Ὀλυμπον, εἶτα μεταξὺ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τῆς Οἴτης) καὶ ἐγένετο διὰ τῶν κατακτήσεών των ἡ γλῶσσα σχεδὸν ὅλης τῆς Πελοποννήσου. Δωριστὶ ὠμίλου καὶ ἐν ταῖς Δωρικαῖς ἀποικίαις ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ. Αἱ σεμναὶ καὶ μεγαλοπρεπεῖς ᾠδαὶ τοῦ Πινδάρου καὶ τὰ Βουκολικὰ τοῦ Θεοκρίτου εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ μᾶλλον εἰς δωρικὴν γλῶσσαν πεποιημένα. Ἡ δὲ Ἴωνικὴ διάλεκτος μαλακὴ καὶ ποικίλη συνέστη ἐν ταῖς παραλίαις χώραις. Ὅτε μετὰ τὴν μετανάστευσιν τῶν Δωριέων μέγα μέρος τῆς Ἴωνικῆς φυλῆς ἀπεχώρησεν ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε οἰκί-

σεών του καὶ μετέβη εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἡ Ἴωνικὴ διάλεκτος κατέστη ἡ γλῶσσα τῶν ταχέως ἀκμασασσῶν ἐμπορικῶν πόλεων Μιλήτου, Ἐφέσου, Σάμου κλπ. καί, ἐπειδὴ αὐταὶ αἱ πόλεις ὑπερέβαλον μετ' ὀλίγον κατὰ τὴν μόρφωσιν τὴν μητρόπολιν, ἐνταῦθα ἡ Ἴωνικὴ διάλεκτος ἤρθη πρότερον ἢ ἐν Ἀττικῇ εἰς γλῶσσαν γραφῆς. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἴωνικῇ (ἢ Ἐπικῇ) διαλέκτῳ ἐγράφησαν τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου, ἐν τῇ νέᾳ Ἴωνικῇ ἡ ἱστορία τοῦ Ἡροδότου (ὅστις τὴν καταγωγὴν ἤτο Δωριεύς). Ὅτε δὲ αἱ Ἀθηναὶ μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἔφθασαν εἰς τὴν ὑψίστην περιωπὴν, ἐγένετο καὶ ἡ ἐν Ἀττικῇ ἐπιχωριάζουσα διάλεκτος γλῶσσα τῶν συγγραφέων καὶ πάντων τῶν πεπαιδευμένων, τοιαύτη διαμείνασα καὶ μετὰ τὴν παρακμὴν τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ σπουδαιότατοι συγγραφεῖς τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου εἰσὶν οἱ τραγικοὶ Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, ὁ κωμικὸς Ἀριστοφάνης, οἱ ἱστορικοὶ Θουκυδίδης καὶ Ξενοφῶν, ὁ φιλόσοφος Πλάτων, οἱ ῥήτορες Λυσίας, Ἰσοκράτης, Δημοσθένης. Ὅσῳ δὲ ἐπέξετείνεται ἡ Ἀττικὴ ἰδίως διὰ τῆς στρατείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τόσῳ μᾶλλον κατέπιπτε τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς καθαρότητος, καὶ ἐμορφώθη ἡ κοινὴ λεγομένη διάλεκτος πρὸς διαστολὴν τῆς γλώσσης, ἐν ἧ ὁὶ κλασικοὶ τῶν Ἀθηνῶν συνέγραψαν. Μεταξὺ τῶν συγγραφέων, οἵτινες δὲν συνέγραψαν εἰς καθαρὰν Ἀττικὴν σπουδαιότεροί εἰσιν ὁ Πολύβιος, Πλούταρχος, Ἀρριανὸς καὶ ὁ ῥήτωρ Λουκιανός. (1)

(1) Περὶ τοῦ βίου Ἡροδότου.

Ἡρόδοτος λέγει :

ἀντι :

1 ^η Κλίσις	Κεφαλαίων, κεφαλήσι· ἡμέρη· νεηνίης, νεηνίω.	Κεφαλῶν, κεφαλαίῃ· ἡμέρα· νεανίας, νεανίου,
2 ^η Κλίσις	Δόγοισι.	Δόγοις.
3 ^η Κλίσις	Τείχεος, τείχει, τείχεα. — Πόλιος, πόλι, πόλιες, πολίων, πόλισι, πόλιας ἢ πόλις. — Βασιλέος, βασιλέϊ, βασιλέες. — Πελέκεος, πελέκει, πελέκεες, πελεκέων, πελέκεας. — Ἰχθύας ἢ ἰχθύς. — Κέρεος, κέρεϊ, κέρα, κερών· γίραος, γίραϊ. — Νήϋς, νεός, νηϊ, νέα, νέες νε- ών, νηυσί, νέας. 'Αληθέος, ἀληθεϊ, ἀληθέα, ἀ- ληθέες (οὐδ. ἀληθέα), ἀλη- θέων, ἀληθέας, (οὐδ. ἀληθέα). 'Ἡδέα. — Πολλός, πολλόν, πολλόν. Συγ- κριτικόν: πλέων (οὐδέτερον	Κεφαλῶν, κεφαλαίῃ· ἡμέρα· νεανίας, νεανίου, Δόγοις. Τείχους, τείχει, τείχη. Πόλεως, πόλει, πόλεις, πόλεων, πόλεσι, πόλεις. Βασιλέως, βασιλεῖ, βασιλεῖς. Πελέκεως, πελέκει, πελέκεις, πελέκεων, πελέκεις. 'Ιχθύς. Κέρως, κέρα, κέρα, κερῶν· γίρως, γίραϊ. Ναῦς, κτλ. 'Αληθούς, κτλ. 'Ἡδέα. Πολύς, πολύ, πολύν. Συγκριτ. πλέων ἢ μάλ. πλείων, πλείον ἢ μάλλον πλέων, κτλ.

Ἡρόδοτος λέγει :

πλέον ἢ πλεῦν, πλεῦνος,
πλέονι, πλέονα ἢ πλέω ἢ
πλεῦνα, πλεῦνες ἢ πλέ-
ους, πλεόνων ἢ πλεούνων,
πλέοσι, πλεῦνας.

Ἄνωματά ἀριθμ. Δυῶν, δυοῖσι τέσσαρες· δυ-
ώδεκα ἢ δύο καὶ δέκα.

Ἄνωνημίαι Ἐμέω ἢ ἐμεῦ καὶ μεῦ· σέο ἢ
σεῦ καὶ σευ, σά καὶ τοι·
εὔμιν ἡμέων, ἡμέας· ὑμέ-
ων, ὑμέας· σφέων καὶ σφε-
ων, σφίσι καὶ σφι, σφέα
καὶ σφεας σφέα καὶ σφεα.

— Τοισίδε, τησίδε· τεῦ, τέψ,
τεων, τέοισι· τευ, τέψ,
τέων, τέοισι.

— Τοῦ, τῆς, τῷ τῆ τόν, τήν,
τό, τά, τῶν, τοῖς, ταῖς,
τούς, τάς, τὰ.

— Ὅτευ, ὄτεω, ὄτεων, ὄτέοι-
σι, ὄσσα.

Ῥήματ. βορηθι, εἰς ἐμὲν, ἐώων. Ἔσ, ἔατε.
Συζ. ἐνεργ. γεν. Ἐλελύκεα, ἐλελύκεε.

ἀντί.

Δυ· ἴν, δυοῖν· τέσσαρες, δώδεκα.

Ἐμοῦ καὶ μου· σοῦ καὶ σου, σεὶ καὶ σοι· οὗ καὶ αὐ-
τοῦ, ἐ καὶ αὐτόν· ἡμῶν, ἡμᾶς, ὑμῶν, ὑμᾶς, σφῶν
καὶ αὐτῶν, σφίσι καὶ αὐτοῖς, σφᾶς καὶ αὐτούς,
ἑαυτά καὶ αὐτά.

Τοῖσδε, ταῖσδε· τίνος, τίνι, τίνων, τίσι· τίνος,
τίνι, τίνων, τίσι.

Οὐ, ἦς, ῶ, ἦ, ὄν, ἦν, ὄ, ἄ, ὦν, αἶς, οὔς, ἄς, ἄ

Οὔτινος, ῶτινι, ὠντινων, ὀστισι, ἄτινα.

Εἶ, ἐσμέν, ὦ, ὦν. Ἦν, ἦτε.

Ἐλελύκειν, ἐλελύκει.

- Σύζυγ. παθ. και μέση. Δύσει, λύσει, ἐλύσει, λυθῶ, ἐλύσω.
 — Δύοισι, λυσαίω.
 Συζ. συνηρ. ῥήμ. Φιλέω, φιλέεις, φίλει, φίλη.
 — Ποιέωσι, ποιούμενοι, ἐποιέουν.
 — Αἰτέω, ἠγέω.
 — Ὀρέω (παρ. ῥήμ.) φοιτέω, τολμέω.
 — Πειρήσομαι, ἀπιησάμενος.
 — Χρᾶσθαι.
 — Ἐδικαίω.
 — Ἠγάται, ἐκτέατο.
 ῥήματα ἔχοντα Τεθάφαται, κατεστράφατο,
 σύμφωνον πρό ἐτετάχατο, ἀπικάτο, κεχω-
 τῆς καταλήξ. ω. ρίδαται.
 — Πύθεν, εἶλω.
 — Βαλέω, βαλέει, βαλόμενος, Κεμιούμεθα.
 ῥήματα εἰς μι. Τιθεῖ, τιθεῖσι, ἐτίθει, θέοιτο.
 — Ἴστη, ἴστο.
 — Διδούς, διδοῖ, διδοῦσι.
 — Δεικνύσι.
 — Ἴησι, ἴησι, ἰέωσι.
 — Τιθέαται, ἐδεικνύατο, κατέαται, ἐκέατο.
 — Θεέω, στέω, βέω.
- Δύοισι, λυσαίω.
 Φιλέω, φιλέεις, φίλει, φίλη.
 Ποιέωσι, ποιούμενοι, ἐποιέουν.
 Αἰτέω ἠγέω.
 Ὀρέω (παρ. ῥήμ.) φοιτέω, τολμέω, (προερχ. ἐκ τοῦ ῥήμ.) φοιτάω, τολμιάω).
 Πειρήσομαι, ἀπιησάμενος.
 Χρᾶσθαι.
 Ἐδικαίου (προερχ. ἐκ τοῦ ἐδικαίου).
 Ἠγνται, ἐκτῆντο (ἡ κέκτῆντο, ἐκέκτῆντο).
 Τεθαμμένοι εἰσι, κατεστραμμένοι ἦσαν, τεταγμένοι ἦσαν, ἀφιγμένοι ἦσαν, κεχωρισμένοι, εἰσι
 Πυθοῦ, εἶλω.
 Βαλέω, βαλέει, βαλόμενος. Κομιούμεθα (ἐκ τοῦ κομιέω).
 Τιθησι, τιθέασι, ἐτίθην, θεῖτο.
 Ἴστησι, ἴστη.
 Δίδως, δίδωσι, δίδασσι.
 Δεικνύασι.
 Ἴησι, ἴη, ἰέωσι.
 Τιθενται, ἐδεικνυντο, κθήνται, ἐκειντο.
 Θεώ, στέω, βέω.

AKAHIWA

LEWIS & CLARK

Ο ΑΡΙΩΝ ΥΠΟ ΔΕΛΦΙΝΟΣ ΣΩΘΕΙΣ

(Βιβλ. Α', κεφ. 23—25.)

1. Περίανδρος δὲ ἦν Κυψέλου παῖς, οὗτος ὁ τῷ Θρα-
 συβούλῳ τὸ χρηστήριον μηνύσας. ἔτυράννευε δὲ ὁ Περί-
 ανδρος Κορίνθου· τῷ δὴ λέγουσι Κορίνθιοι (ὁμολογέουσι
 δὲ σφι Λέσβιοι) ἐν τῷ βίῳ θωῦμα μέγιστον παραστῆναι,¹
 Ἄριονα¹, τὸν Μηθυμναῖον ἐπὶ δελφῖνος ἐξενειχθέντα² ἐπὶ
 Ταίναρον,⁴ ἔοντα κιθαρωδὸν τῶν τότε ἔοντων οὐδενὸς
 δεύτερον,⁵ καὶ διθύραμβον⁶ πρῶτον ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς

(1) Παραστῆναι=συμβῆναι. Πρβ. θωῦμά μοι παρίσταται Ἑρ.
 Ζ, 186.

(2) Ἄριονα· ποιητῆς καὶ μουσικὸς περίφημος ἐκ Μεθύμνης τῆς
 Λέσβου ἀκμάσας περὶ τὸ 600 πρ. Χ.

(3) Ἐξενειχθέντα· (ἐξ=ἐκ θαλάσσης) εἰς τὴν ξηρὰν ἐνεχθεῖς.

(4) Ταίναρον· τὸ μεσημβρινοδυτικὸν ἀκρωτήριο τῆς Πελοποννή-
 σου, νῦν Κάβοματαπᾶς.

(5) Οὐδενὸς δεύτερον οὐδενὸς κατώτερος κατὰ τὴν τέχνην.

(6) Διθύραμβον· παθητικὸν χορικὸν καὶ μιμητικὸν ἄσμα, ἐκ τῶν
 κυριωτέρων τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου, ἐκ τῶν μύθων τοῦ ὁποίου
 εἶχε καὶ τὴν ὑπόθεσιν.

ἴδμεν ποιήσαντά τε καὶ οὐνομάσαντα καὶ διδάξαντα ¹ ἐν Κορίνθῳ.

2. Τοῦτον τὸν Ἀρίονα λέγουσι, τὸν πολλὸν τοῦ χρόνου διατρίβοντα ¹ παρὰ Περιάνδρῳ, ἐπιθυμῆσαι πλῶσαι ἐς Ἰταλίην τε καὶ Σικελίην, ἐργασάμενον δὲ χρήματα μεγάλα θελῆσαι ὀπίσω ἐς Κόρινθον ἀπικέσθαι. ὀρμᾶσθαι ² μὲν νυν ἐκ Τάραντος, πιστεύοντα δὲ οὐδαμοῖσι μᾶλλον ἢ Κορινθίοισι, μισθώσασθαι πλοῖον ἀνδρῶν Κορινθίων· τοὺς δὲ ἐν τῷ πελάγει ἐπιβουλεύειν τὸν Ἀρίονα ἐκβαλόντας ⁴ ἔχειν τὰ χρήματα· τὸν δὲ συνέντα τοῦτο λίσσεσθαι, ⁵ χρήματα μὲν σφι προϊέντα, ψυχὴν δὲ παραιτούμενον. οὐκ ⁶ ὦν ⁷ δὴ πείθειν αὐτὸν τούτοισι, ἀλλὰ κελεύειν τοὺς πορθμέας ἢ αὐτὸν διαχρᾶσθαι ⁸ μιν, ⁹ ὡς ἂν ταφῆς ¹⁰ ἐν γῆ

(1) Διδάξαντα· οἱ ποιηταὶ αὐτοὶ ἐξήσκουν καὶ ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ καὶ ἐν ταῖς ῥυθμικαῖς ὀρχηστικαῖς κινήσεσι τοὺς ὑποκριτὰς καὶ τὸν χρόνον.

(2) Διατρίβοντα παρὰ Περιάνδρῳ· ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν τυράννων, ὧν αἱ τυραννίαι περὶ τὰ 600 πρ. Χ. εἰς μέγα μέρος τῆς Ἑλλάδος συνέστησαν, ἀνεπτύχθη νέος τις πνευματικὸς βίος καὶ παρὰ τοῖς πλείστοις τούτων [ὡς παρὰ Περιάνδρῳ, Πολυκράτει, Πεισιστράτῳ] ἔθεραπεύοντο αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι· ὅθεν καὶ οἱ ἐπισημότεροι ποιηταὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐποίουν εὐχαρίστως παρ' αὐτοῖς τὰς διατριβάς.

(3) Ὀρμᾶσθαι· ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου λέγουσι, ὡς καὶ πολλὰ τῶν ἐπομένων· ὁ δὲ ἐνεστὼς ἀντὶ ἀορίστου.

(4) Ἐκβαλόντας· βραχυλογία ἀντὶ· ἐπιβουλεύειν τὸν Ἀρίονα ἐκβαλεῖν, ἐκβαλόντας δὲ ἔχειν.

(5) Λίσσεσθαι· ποιητ. λέξις=δέεσθαι (παρακαλεῖν.)

(6) Παραιτούμενον· ὡς χάριν ζητῶν τὴν ψυχὴν.

(7) Οὐκ ὦν κεῖται ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως πρὸς ἔμφασιν=οὐκοῦν (ἀπτ.) καὶ σημαίνει ἀληθῶς οὐχί· ὥστε τὸ ὦν εἶνε ταυτόσημον τῷ ὄντως.

(8) Διαχρᾶσθαι· φονεῦειν ἄλλαχού ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημ. καταχρᾶσθαι.

(9) Μιν· ἐαυτόν.

(10) Ὡς ἂν ταφῆς· εἰς τὰ τελικά· ὡς, ὅφρα, ὅπως, προστίθεται τὸ

τύχη, ἢ ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν τὴν ταχίστην. ἀπειληθέντα¹ δὲ τὸν Ἀρίωνα ἐς ἀπορίην παραιτήσασθαι, ἐπειδὴ σφι οὕτω δοκέοι, περιδεῖν αὐτὸν ἐν τῇ σκευῇ² πάσῃ στάντα ἐν τοῖσι ἐδωλίοισι³ ἀεῖσαι· ἀείσας δὲ ὑπεδέκετο ἑαυτὸν κατεργάσεσθαι.⁴ καὶ τοῖσι ἐσελθεῖν γάρ⁵ ἠδονὴν εἰ μέλλοιεν ἀκούσεσθαι τοῦ ἀρίστου ἀνθρώπων ἀοιδοῦ, ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς πρύμνης ἐς μέσσην νέα. τὸν δὲ ἐνδύοντα τε πᾶσαν τὴν σκευὴν καὶ λαβόντα τὴν κιθάρην, στάντα ἐν τοῖσι ἐδωλίοισι διεξελθεῖν νόμον⁶ τὸν ὄρθιον, τελευτῶντος δὲ τοῦ νόμου ῥῆψαί μιν ἐς τὴν θάλασσαν ἑαυτὸν ὡς εἶχε⁷ σὺν τῇ σκευῇ πάσῃ. καὶ τοὺς μὲν ἀποπλέειν ἐς Κόρινθον, τὸν δὲ⁸ δελφῖνα λέγουσι ὑπολαβόντα ἐξενεῖλαι ἐπὶ Ταίναρον. ἀποβάντα δὲ αὐτὸν χωρέειν ἐς Κόρινθον

ἄν. ὅταν ἡ κατόρθωσις τοῦ σκοποῦ συνδέηται πρὸς ἐξωτερικὰς περιστάσεις.

(1) Ἀπειληθέντα (ἀπ-ειλέειν) διαφέρει τοῦ ἑτέρου ἀπειλέω (φοβερίζω.)

(2) Ἐν τῇ σκευῇ πάσῃ ἐννοεῖ τὴν στολὴν τοῦ κιθαρωδοῦ, ἢ συνήθως ἔφερον ἄδων· συνίστατο δὲ ἰδίως ἐκ μακροῦ πορφυροῦ χιτῶνος.

(3) Ἐδωλία· τὰ τῆς νεῶς ζυγά, ἐφ' ὧν οἱ ἐρέσσοντες καθέζονται· λέγεται δὲ καὶ τὸ κατάστρωμα τὸ ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου· ἐνταῦθα νοητέον τὸ δεύτερον, ἀπ' οὗ οἱ ἐρέται ἐκ τῆς πρύμνης ἐπορεύθησαν εἰς μέσσην νέα.

(4) Κατεργάσασθαι· φονεύειν οὕτω καὶ διεργάζεσθαι, ἐξεργάζεσθαι.

(5) Τοῖσι ἐσελθεῖν γάρ· εἶνε παρένθεσις, τὸ δὲ τοῖσι ἐξαστάται ἐκ τοῦ εἰσελθεῖν, ἐν ᾧ κυρίως ἡ πλοκὴ τῶν λέξεων ὄφειλε νὰ ἴγνε οὕτως· καὶ τοὺς, ἐσελθεῖν γάρ αὐτοῖσι, —εἰ μέλλοιεν— ἀναχωρῆσαι.

(6) Νόμον· ὡς ὁ διθύραμβος ἀνῆκεν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου, οὕτως ὁ νόμος εἰς τὴν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἦν δὲ ὠδὴ πρὸς αὐλὸν κατὰ πρῶτον ἄδομένη καὶ λέγεται εὐρεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πολυμνήστου τοῦ Κολοφωνίου. Ἐκτὸς τοῦ Τερπάνδρου ἐποίησε νόμον καὶ ὁ Ἀρίων ὅστις ἀντὶ πρὸς αὐλὸν ἦδε τοῦτον πρὸς κιθάραν.

(7) Ὡς εἶχε· ὅ ἐστι σὺν τῇ σκευῇ πάσῃ.

(8) Τὸν δὲ· ἐννοεῖται : Ἀρίωνα.

σὺν τῇ σκευῇ καὶ ἀπικόμενον ἀπηγέεσθαι πᾶν τὸ γεγονός. Περιάνδρον δὲ ὑπὸ ἀπιστίας Ἀρίονα μὲν ἐν φυλακῇ ἔχειν οὐδαμῇ μετιέντα, ἀνακῶς δὲ ἔχειν¹ τῶν πορθμῶν ὡς δὲ ἄρα παρεῖναι² αὐτούς, κληθέντας ἱστορέεσθαι εἴ τι λέγοιεν περὶ Ἀρίονος. φαμένων δὲ ἐκείνων ὡς εἶη τε σῶς περὶ Ἰταλίην³ καὶ μιν εὖ πρήσσοντα λίποιεν ἐν Τάραντι, ἐπιφανῆναί σφι τὸν Ἀρίονα, ὥσπερ ἔχων ἐξεπήδησε⁴ καὶ τοὺς ἐκπλαγέντας οὐκ ἔχειν εἶτι ἐλεγχόμενους ἀρνέεσθαι. ταῦτα μὲν νυν Κορίνθιοί τε καὶ Λέσβιοι λέγουσι, καὶ Ἀρίονος ἔστι ἀνάθημα χάλκεον οὐ μέγα ἐπὶ Ταινάρῳ,⁵ ἐπὶ δελφίνος ἐπέων ἄνθρωπος.

2.

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΚΡΟΙΣΟΥ

(Βιβλ. Α΄, κεφ. 26—56.)

Τελευτήσαντος δὲ Ἀλυάττεω⁶ ἐξεδέξατο τὴν βασιληίην

(1) Ἀνακῶς ἔχειν, ἐπιμελῶς ἔχειν· φυλακὴν ἔχειν· σπανία ἔκφρασις συγγεν. τῷ ἀναξ, ἄνακος, ἀνάσσειν.

(2) Ὡς παρεῖναι· ἐν πλαγίαις προτάσεσι τίθεται ἀπαρέμφατον οὐ μόνον μετὰ ἀναφορικὰ καὶ χρονικὰ: ὡς, ὅτε, ἐπεῖτε, ἐπειδὴ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τό: εἰ (οὐχὶ ἀττικῶς.)

(3) Περὶ Ἰταλίην γενικῶς χωρὶς νὰ δηλωθῇ ὠρισμένως ὁ τόπος.

(4) Οὕτως ἔχων ὥσπερ εἶχεν ἐκπηδήσας.

(5) Ἐπὶ Ταινάρῳ· παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος· τὸ ἐπίγραμμα εἶχε:

Ἀθανάτων πομπαῖσι Ἀρίονα, Κῦ
κλονος υἱόν,
Ἐκ Σικελοῦ πελάγους σῶσεν ὄχημα
τό δε:

(6) Ἀλυάττεω· Ἀλυάττης βασιλεὺς τῆς Λυδίας, οὗ ὁ υἱὸς Κροῖσος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 560-546.

Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω, ἐτέων¹ ἔων ἡλικίην¹ πέντε καὶ τριήκοντα, ὃς δὴ Ἑλλήνων πρῶτοισι ἐπεθήκατο Ἐφεσίοισι. ἔνθα δὴ οἱ Ἐφεσίοι πολιορκούμενοι ὑπ' αὐτοῦ ἀνέθεσαν τὴν πόλιν τῇ Ἀρτέμίδι, ἐξάψαντες ἐκ τοῦ νηοῦ σχοινίον ἐς τὸ τεῖχος. ἔστι δὲ μεταξὺ τῆς τε παλαιῆς πόλιος, ἣ τότε ἐπολιορκέτο, καὶ τοῦ νηοῦ ἑπτὰ στάδιοι.² πρῶτοισι μὲν δὴ τούτοισι ἐπεχείρησε ὁ Κροῖσος, μετὰ δὲ⁴ ἐν μέρει ἐκάστοισι Ἰώνων τε καὶ Αἰολέων, ἄλλοισι ἄλλας αἰτίας ἐπιφέρωντων⁵ μὲν ἐδύνατο μέζονας παρενοίσκειν, μέζονα⁶ ἐπαιτιώμενος, τοῖσι δὲ αὐτῶν καὶ φαῦλα ἐπιφέρων.

4 Ὡς δὲ ἄρα οἱ ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἕλληνες κατεστράφατο⁷ ἐς φόρου ἀπαγωγὴν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπενόεε νέας ποιησάμενος ἐπιχειροῦν τοῖσι νησιώτησι.⁸ ἔοντων δὲ οἱ πάντων ἐτοίμων ἐς τὴν ναυπηγίην, οἱ μὲν Βίαντα⁹ λέγουσι τὸν Πριηνέα ἀπικόμενον ἐς Σάρδις, οἱ δὲ Πιττακόν¹⁰ τὸν Μυτιληναῖον, εἰρομένον Κροῖσου εἴ τι εἴη νεώτερον¹¹ περὶ τὴν

(1) Ἐτέων· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἔων.

(2) Ἐλικίην· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι.

(3) Ἐστὶ δὲ—ἑπτὰ στάδιοι σχῆμα πινδαρικόν.

(4) Μετὰ δὲ· ἐπιρρηματικῶς (ὑστερον).

(5) Τῶν—ῶν· αἰτίας (γενικ. ἀντικειμ.).

(6) Μέζονα ἐπαιτιούμενος· ὅ ἐστι, τούτους.

(7) Κατεστράφατο ἐς φόρου ἀπαγωγὴν· ὅ ἐστιν ὑπετάγησαν εἰς πληρωμὴν φόρου.

(8) Τοῖσι νησιώτοισι (δοτ. ἀντιπεριποιητ.) ἔννοεῖ τοὺς κατοίκους τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

(9) Οἱ μὲν Βίαντα· κυρίως ἔπρεπε νὰ ᾔγη· ὡς οἱ μὲν λέγουσι Βίας ὁ Πριηνεὺς ἀπίκετο, ὡς δὲ ἄλλοι, Πιττακὸς ὁ Μ.—Βίας εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἐκ Πριήνης πόλεως τῆς μικρᾶς Ἀσίας, παρὰ τὸ ἄκρω πῆριον Μυκάλῃ.

(10) Πιττακόν· ἐπίσης εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν λέγεται ὅτι ἔζησεν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη.

(11) Νεώτερον· ἢ σημασία τοῦ συγκριτικοῦ σχεδὸν ἐξηφανίσθη ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ.

Ἑλλάδα, εἰπόντα τάδε καταπαῦσαι τὴν ναυπηγίην. Ὡ βασιλεῦ, νησιῶται ἵππων ¹ συνώνονται μυρίην, ἐς Σάρδις τε καὶ ἐπὶ σὲ ἐν νόῳ ἔχοντες στρατεύεσθαι. Κροῖσον δὲ ἔλοπίσαντα λέγειν ἐκείνον ἀληθέα εἰπεῖν· Αἶ γὰρ ² τοῦτθεοὶ ποιήσειαν ἐπὶ νόον νησιώτησι, ἐλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν παιδας σὺν ἵπποισι. τὸν δὲ ὑπολαβόντα φάναι Ὡ βασιλεῦ, προθύμως μοι φαίνεαι εὔχασθαι νησιώτας ἵππευομένους λαβεῖν ἐν ἠπείρῳ, οἰκότα ἐλπίζων νησιώτας δὲ τί δοκέεις εὔχεσθαι ἄλλο ἢ ἐπεῖτε τάχιστα ἐπύθοντό σε μέλλοντα ἐπὶ σφίσι ³ ναυπηγέεσθαι νέας, λαβεῖν ἀρεόμενοι ⁴ Λυδοὺς ἐν θαλάσῃ, ἵνα ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ οἰκημένων Ἑλλήνων τίσωνται σε, τοὺς σὺ δουλώσας ἔχεις; ⁵ κάρτα τε ἡσθῆναι Κροῖσον τῷ ἐπιλόγῳ καὶ οἱ, προσφυνέως γὰρ δόξαι ⁶ λέγειν, πειθόμενον παύσασθαι τῆς ναυπηγίης. καὶ οὕτω τοῖσι τὰς νήσους οἰκημένοισι Ἴωσι ξεινίην συνεθήκατο.

5. Κατεστραμμένον δὲ τούτων καὶ προσεπικτωμένου Κροῖσου Λυδοῖσι, ἀπικνέονται ἐς Σάρδις ἀκμαζούσας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ⁷ ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταί, οἱ

(1) Ἴππων· περιληπτικῶς—ἱππικόν.

(2) Αἶ γὰρ· εὐκτικόν—εἶθε.

(3) Ἐπὶ σφίσι· ἢ ἐπὶ μετὰ δοτ. ἰδίως ἐπὶ προσώπ. σημαίνει ἐχθρὸν σκοπόν.

(4) Ἀρεόμενοι· ἔνεκα τῆς παρεμβληθείσης αἰτιολογ. προτάσεως, τὸ εὔχεσθαι ἐπαναλαμβάνεται ἐνταῦθα διὰ τοῦ ἀρεόμενοι· εἶνε δὲ ἀνακόλουθον. διότι ἔπρεπε νὰ τεθῆ ἀρεομένους· ἔλκεται πρὸς τὸ ὑποκείμε. τοῦ ἐπύθοντο.

(5) Ἐχεις· μετὰ μετοχ. συχν. παρ' Ἡρόδ. ἐκφράζει κατάστασιν κατὰ διάρκειαν, ἐνταῦθα δὲ κατοχήν.

(6) Καὶ οἱ—δόξαι· προσέμενέ τις πλοκήν τοιαύτην· καὶ τόν, προσφυνέως γὰρ αὐτῷ δόξαι λέγειν, παύσασθαι.

(7) Ἄλλοι τε οἱ πάντες· ὁ ἔστιν ἦλθον καὶ ἄλλοι, δηλ. οἱ Ἑλληνες σοφισταί πάντες καὶ ὁ Σόλων ἃν ὁ Ἡρόδ. ἤθελε νὰ συγκαταριθμήσῃ ἐν τοῖς σοφισταῖς καὶ τὸν Σόλωνα, ἔπρεπε νὰ εἴπῃ· οἱ τε ἄλλοι πάντες.

τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγγανον ἐόντες, ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο,¹ καὶ δὴ καὶ Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι νόμους κελεύσασι ποιήσας ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα, κατὰ θεωρίας πρόφασιν² ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μὴ τινα τῶν νόμων ἀναγκασθῆ³ λῦσαι τῶν ἔθετο. αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἴοί τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι ὀρκίοισι γὰρ μεγάλοισι κατείχοντο δέκα ἔτεα χρήσεσθαι νόμοισι, τοὺς ἂν σφίσι Σόλων θῆται.

6. Αὐτῶν δὴ ὦν τούτων καὶ τῆς θεωρίας ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἵνεκεν ἐς Αἴγυπτον ἀπικετο παρὰ Ἄμασιν⁴ καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδις παρὰ Κροῖσον. ἀπικόμενος δὲ ἐξεινίξετο ἐν τοῖσι βασιληίοισι ὑπὸ τοῦ Κροῖσου· μετὰ δέ, ἡμέρῃ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ, κελεύσαντος Κροῖσου τὸν Σόλωνα θεράποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυροὺς⁵ καὶ ἐπεδείκνυσαν πάντα ἔοντα μεγάλα τε καὶ ὄλβια⁶ θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα καὶ σκεψάμενον,⁷ ὡς οἱ κατὰ καιρὸν ἦν, εἶρετο ὁ Κροῖσος τάδε· Ξεῖνε Ἀθηναῖε, παρ' ἡμέας γὰρ⁸ περὶ σέο λόγος ἀπικται πολλὸς καὶ σοφίης [εἵνεκεν] τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφέων γῆν πολλὴν θεωρίας εἵνεκεν ἐπελήλυθας⁹ νῦν ὦν ἕμερος ἐπειρέσθαι μοι ἐπῆλθε εἰ τινα ἤδη πάντων εἶδες ὀλβιώτατον. ὁ μὲν ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος ταῦτα ἐπειρώτα, Σόλων δὲ οὐδὲν ὑποθωπεύσας,¹⁰ ἀλλὰ

(1) Ὡς—ἀπικνέοιτο· κατ' εὐκτ. ἐπὶ διανεμητικῆς σημασ. (ὁ ἔστι) οἰωνοῦ ἢ ποτε αἰτίων καὶ καθ' ὃν χρόνον ἠδύνατο ἕκαστος νὰ ἔλθῃ.

(2) Κατὰ θεωρίας πρόφασιν—τῆς θεωρίας εἵνεκεν.

(3) Ἴνα μὴ. . . ἀναγκασθῆ· ὅρα τὴν ὑποτακτ. ἀντὶ εὐκτικῆς.

(4) Ἄμασιν· βασιλεὺς Αἰγύπτου καὶ φίλος τοῦ Πολυκράτους.

(5) Κατὰ τοὺς θησαυροὺς· ἢ κατὰ σημαίνει τὴν ἐν χώρῳ ἔκτασιν.

(6) Ὀλβια· πλούσια.

(7) Θεησάμενον—σκεψάμενον· συνώνυμα, ἀλλὰ διάφορα.

(8) Παρ' ἡμέας—γὰρ· τὸ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐπόμε. ἐπῆλθέ μοι.

(9) Ὡς ἐπελήλυθας· ἐπεξήγησις τοῦ σοφίης καὶ πλάνης.

(10) Ὑποθωπεύσας· ὁ ἔστι πρὸς χάριν λέξας.

τῷ ἔοντι¹ χρησάμενος λέγει· ὦ βασιλεῦ, Τέλλον Ἀθηναίων. ἀποθωμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν εἶρετο ἐπιστροφῆως· Κοίη δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι ὀλβιώτατον; ὁ δὲ εἶπε· Τέλλῳ² τοῦτο μὲν³ τῆς πόλιος⁴ εὖ ἠκούσης παῖδες ἦσαν καλοὶ τε κάγαθοί, καὶ σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγενόμενα καὶ πάντα παραμείναντα, τοῦτο δὲ τοῦ βίου⁵ εὖ ἤκοντι, ὡς τὰ παρ' ἡμῶν,⁶ τελευτῇ τοῦ βίου λαμπροτάτη ἐπεγένετο· γενομένης γὰρ Ἀθηναίοισι μάχης πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας⁷ ἐν Ἐλευσίῃ βοηθήσας καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων ἀπέθανε κάλλιστα, καὶ μιν Ἀθηναῖοι δημοσίῃ τε ἔθαψαν αὐτοῦ τῇ περ ἔπεσε καὶ ἐτίμησαν μεγάλως.

7. Ὡς δὲ τὰ κατὰ τὸν Τέλλον⁸ προετρέψατο ὁ Σόλων τὸν Κροῖσον εἶπας πολλά τε καὶ ὄλβια, ἐπειρώτα⁹ τίνα δευτέρου μετ' ἐκείνου ἴδοι, δοκέων πάγχυ¹⁰ δευτερίᾳ¹¹ γῶν οἴσασθαι. ὁ δὲ εἶπε· Κλέοβίν¹² τε καὶ Βίωνα. τούτοισι γὰρ ἐοῦσι γένος Ἀργείοισι βίος τε ἀρκέων ὑπῆν¹³ καὶ πρὸς τούτῳ θάμνη σώματος τοιήδε· ἀεθλοφόροι¹⁴ τε ἀμφοτέροι ὁμοίως ἦσαν, καὶ

(1) Τὸ ἔόν· ἀληθές.

(2) Τέλλῳ· συνδέετ. πρὸς τὸ ἦσαν.

(3) Τοῦτο μὲν—τοῦτο δὲ· ἐπιρρηματικ. πρῶτον μὲν—ἔπειτα δέ.

(4) Τῆς πόλιος εὖ ἠκούσης—εὖ ἐχούσης.

(5) Βίου=βιότου χρημάτων· περιουσία.

(6) Ὡς τὰ παρ' ἡμῶν κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὴν ἀντίθεσιν τῆς ἑλληνικῆς ἀπλότητος καὶ τῆς λυδικῆς τρυφηλότητος.

(7) Ἀστυγείτονας· τοὺς Μεγαρεῖς.

(8) Τὰ κατὰ τὸν Τέλλον· σύνταξον· ὡς δέ, εἶπας τὰ πολλά τε καὶ ὄλβια (γενόμενα) κατὰ τὸν Τέλλον, ὁ Σόλων προετρέψατο τὸν Κροῖσον (ὁ ἐστὶ πρὸς τὸ ἐρωτῶν).

(9) Ἐπειρώτα· (ἐνν. ὑποκ. ὁ Κροῖσος).

(10) Πάγχυ· πάνυ.

(11) Δευτερίᾳ· (οὕτως εἰπεῖν τὸ δευτέρου ἄθλον),

(12) Κλέοβίν· ὁ ἐστὶ εἶδον.

(13) Ὑπῆν· συνηθ. ὑπῆρχε.

(14) Ἀεθλοφόροι· νικηταὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας.

δὴ καὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος· εὐούσης ὁρτῆς τῇ Ἡρῇ¹ τοῖσι Ἄργείοισι ἔδεε πάντως τὴν μητέρα² αὐτῶν ζεύγει κομισθῆναι ἐς τὸ ἱρόν, οἱ δὲ σφι βόες³ ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὄρῃ· ἐκκλησιόμενοι⁴ δὲ τῇ ὄρῃ οἱ νεηνῖαι ὑποδύντες αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ζεύγλην εἴλκον τὴν ἑμαξάν, ἐπὶ τῆς ἀμάξης δὲ σφι ὠχέετο ἡ μήτηρ, σταδίους δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα διακομίσαντες ἀπίκοντο ἐς τὸ ἱρόν. ταῦτα δὲ σφι ποιήσασι καὶ ὀφθεῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύριος τελευτῆ τοῦ βίου ἀρίστη ἐπεγένετο, διέδεξέ τε ἐν τούτοισι ὁ θεὸς ὡς ἄμεινον εἶη ἀνθρώπῳ τεθνῆναι μᾶλλον ἢ ζῶειν. Ἄργειοι⁵ μὲν γὰρ περιστάντες ἑμακάριζον τῶν νεηνιέων τὴν ῥώμην, αἱ δὲ Ἄργεῖαι τὴν μητέρα αὐτῶν, οἶων τέκνων ἐκύρησε.⁶ ἡ δὲ μήτηρ περιχαρῆς ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῇ φήμῃ, στᾶσα ἀντίον τοῦ ἀγάλματος εὐχετο Κλεόβι τε καὶ Βίτωνι τοῖσι ἐωυτῆς τέκνοισι, οἳ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, τὴν θεὸν δοῦναι τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἀριστόν ἐστι. μετὰ ταύτην δὲ τὴν εὐχὴν ὡς ἔθυσάν τε καὶ εὐωχήθησαν, κατακοιμηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ οἱ νεηνῖαι οὐκέτι ἀνέστησαν, ἀλλ' ἐν τέλει τούτῳ ἔσχοντο.⁷ Ἄργειοι δὲ σφῶν εἰκόνας ποιησάμενοι ἀνέθεσαν ἐς Δελφούς ὡς ἀνδρῶν ἀρίστων γενομένων.

(1) Ἡρῇ· ὁ περίφημος ναὸς τῆς θεᾶς ἀπέιχε 45 περίπου στάδια ἀπὸ τοῦ Ἄργους.

(2) Μητέρα· ἐκαλεῖτο Κυδίπη καὶ ἦτο ἰέρεια τῆς Ἡρας.

(3) Οἱ δὲ σφι βόες· σφι εἶνε δοτ· καὶ σημαίνει κτήσιν.

(4) Ἐκκλησιόμενοι· ὅ ἐστι (τοῦ ἐπισχεῖν) = μὴ ἔχοντες καιρὸν νὰ περιμένωσι.

(5) Ἄργειοι—ῥώμην, αἱ δὲ Ἄργεῖαι—οἶων (ὅτι τοιοῦτων) τέκνων ἐκύρησε· οἱ ἄνδρες ἑμακάριζον τὴν ῥώμην. αἱ δὲ γυναῖκες τὸ υἱικὸν αἰσθημα τῶν νέων.

(6) Ἐκύρησε· ἔτυχεν.

(7) Ἐσχοντο· ἡ οὐδέτ. σημ. τοῦ ἀορ. μέσ. τοῦ ἔχω δὲν εἶνε ἀσύνηθης. Ἐνταῦθα· ἐν τέλει βίου ἔσχοντο=τοῦ θανάτου ἔτυχον.

8. Σόλων μὲν δὴ εὐδαιμονίης δευτερήϊα¹ ἔνεμε τούτοισι, Κροῖσος δὲ σπερχθεῖς² εἶπε³ ὦ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἡ δὲ³ ἡμετέρα εὐδαιμονίη οὕτω τοι ἀπέρόπται ἐς τὸ μηδέν, ὥστε οὐδὲ ἰδιωτέων ἀνδρῶν ἀξίους ἡμέας ἐποίησας; ὁ δὲ εἶπε ὦ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν⁴ με τὸ θεῖον πᾶν ἐόν φθονερόν τε καὶ ταραχῶδες ἐπερωτᾶς ἀνθρωπηῶν πραγμάτων πέρι; ἐν γὰρ τῷ μακρῷ χρόνῳ⁵ πολλὰ μὲν ἔστι⁶ ἰδεῖν, τὰ μὴ τις ἐθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθεῖν. ἐς γὰρ ἑβδομήκοντα ἔτεα οὖρον τῆς ζῆς ἀνθρώπων προτίθημι. οὗτοι ἐόντες⁷ ἐνιαυτοὶ ἑβδομήκοντα παρέχονται ἡμέρας διηκοσίας καὶ πεντακισχιλίας καὶ δισμυρίας, ἐμβολίμου μηνὸς⁸ μὴ γινομένου· εἰ δὲ δὴ ἐθελήσει⁹ τοῦτερον τῶν ἐτέων μηνὶ μακρότερον γίνεσθαι, ἵνα δὴ αἱ ὄραι συμβαίνωσι παραγινόμεναι ἐς τὸ δέον,

(1) Δευτερήϊα ἔνεμε· οὕτως εἶπεῖν ὡς ἀγωνοδίκης.

(2) Σπερχθεῖς, ὀργισθεῖς, θυμωθεῖς.

(3) Ἡ δὲ κατ' ἀντίθεσιν εἰς τὴν ὑπὸ Σόλωνος ἐν τοῖς προηγουμένοις περιγραφεῖσαν εὐδαιμονίαν τοῦ Τέλλου, ὡς καὶ τοῦ Κλεόβιδος καὶ Βίτωνος.

(4) Ἐπιστάμενον· πρὸς Βιβλ. Ζ', 10 ὅρας τὰ ὑπερέχοντα ζῶα ὡς κεραυνοὶ ὁ θεός, οὐδὲ εἶ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδὲν μιν κνίζει· ὅρας δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρα τὰ τοιαῦτ' ἀποσκήπτει βέλεα· φιλεῖ γὰρ ὁ θεός τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολουεῖν.

(5) Ἐν γὰρ τῷ μακρῷ χρόνῳ· ὅρα τὴν σημασίαν τοῦ ἄρθρου· ὁ μακρὸς χρόνος, ἐν ᾧ τόσα ἐπὶ τῆς γῆς ἐγένοντο· τούναντίον, ἐν μακρῷ χρόνῳ—ἐν μακρῷ τινι χρονικῇ περιόδῳ.

(6) Χρόνῳ—ἐστὶ· ἐνν. βίου· ἔστι—πάρεστι.

(7) Ἐόντες· συλαπτ. πρὸς τὸ ὀδομήκοντα—25,000 ἡμέραι, ἐν ἔτος—360 ἡμέρας.

(8) Ἐμβολίμου μηνός· πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους (352 ἡμέρ.) πρὸς τὸ ἡλιακὸν διὰ τρίτου ἔτους παρενεβάλλετο ἐμβόλιμος μῆν (30 ἡμέραι).

(9) Ἐθελήσει· ὁ Ἡρόδ. συγν. τὸ ῥῆμα τοῦτο μετ' ἀπαρεμ. ἐν ὑποθέσει μεταχειρίζεται ἀντὶ τοῦ μέλλειν, ἐν δὲ τῷ ἐπομ. ἵνα δὴ, τὸ δὴ ὑποδηλοῖ τὸν γνωστὸν σκοπὸν τῆς παρεμβολῆς τοῦ μηνός.

μήνες μὲν παρὰ¹ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτεα οἱ ἐμβόλιμοι γίνονται τριήκοντα πέντε, ἡμέραι δὲ² ἐκ τῶν μηνῶν τούτων χίλια πεντήκοντα· τούτων τῶν ἀπασέων ἡμερέων τῶν ἐς τὰ ἑβδομήκοντα ἔτεα, ἑορσέων³ πεντήκοντα καὶ διηκοσίων καὶ ἑξακισχιλιέων καὶ διςμυριάων, ἡ ἑτέρη αὐτέων⁴ τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ⁵ τὸ παράπαν⁶ οὐδὲν ὅμοιον προσάγει προῆγμα. οὕτω ὦν, ὦ Κροῖσε, πᾶν⁷ ἔστι ἀνθρώπος συμφορῆ⁸ ἔμοι δὲ σὺ καὶ πλουτέειν μέγα φαίνεται⁹ καὶ βασιλεὺς πολλῶν εἶναι ἀνθρώπων· ἐκεῖνο δὲ τὸ εἶρεό με,¹⁰ οὐ κώ σε ἐγὼ λέγω¹¹, πρὶν τελευτήσαντα¹² καλῶς τὸν αἰῶνα πύθωμαι. οὐ γάρ τοι ὁ

(1) Παρὰ· ἐκ τῆς τοπικῆς σημασίας ἀναπτύσσεται ἡ χρονικὴ = κατὰ τὸ διάστημα.

(2) Ἡμέραι δὲ—χίλια πεντήκοντα· ὅ ἐστι 35×30.

(3) Ἑορσέων· κατὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ Ἡροδότου, τὰ 70 ἔτη φέρουσιν 26,250 ἡμέρ.

ἐπειδὴ 70 ἔτη ἄνευ ἐμβολίου μηνός=25,200 ἡμ.

35 ἐμβόλιοι = 1,050 ἡμ.

ὅλον 26,250

Κατὰ ταῦτα ἕκαστον ἔτος θὰ εἶχεν 375 ἡμ. ὅθεν 9 3/4 ἡμ. πλείους τοῦ τροπικοῦ ἔτους (=365 1/4 ἡμ.) ὁ ὑπολογισμὸς ἐντεῦθεν δὲν θὰ ἴνε ὀρθός, διότι εἰς ἔτος ἐκ 375 ἡμ. μετὰ παρέλευσιν τινῶν ἐτῶν δὲν θὰ παραγίνωνται αἱ ὥραι τοῦ ἔτους εἰς τὸ δέον πιθανόν ὁ Ἡρόδ. συγχέει τὸ σεληνιακὸν ἔτος (354 ἡμ.) πρὸς τὸ ἀστικόν (360 ἡμ.) ὅπερ ἐν Ἀσίᾳ ἦτο ἐν ἰσχύϊ. Ἄλλ' εἰς τὸ ἐκ 360 ἡμ. ἔτος δὲν παρενεβάλλετο ἐμβόλιμος μῆν.

(4) Αὐτέων· ἐπαναλαμβάνεται τὸ τούτων ἡμερέων.

(5) Τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ—ὁμοῖον ὅρα τὴν βραχυλογίαν.

(6) Τὸ παράπαν· ἐπιτείνει τὸ οὐδέν.

(7) Πᾶν τὸ οὐδέτ· ἐπιρρηματικῶς—τὸ παράπαν, πάντως.

(8) Συμφορῆ· ἐπ' ἀγαθῆς καὶ κακῆς τύχης· ἐνταῦθα εἶνε ὡς συγκριμ. τὸ ἀντικείμενον τῆς μεταβολῆς τῆς τύχης.

(9) Φαίνεται· ἐπὶ ὀφθαλμοφανοῦς εὐτυχίας.

(10) Τὸ εἶρεό με· δηλ. τὸ ὄλβιον εἶναι.

(11) Οὐκὼ σε ἐγὼ λέγω· ὅ ἐστι, ὄλβιον εἶναι.

(12) Τελευτήσαντα· δηλ. σε.

μέγα πλούσιος μάλλον τοῦ ἐπ' ἡμέρην¹ ἔχοντος ὀλβιώτερος ἐστὶ, εἰ μὴ οἱ τύχη ἐπίσποιτο πάντα καλὰ ἔχοντα τελευτῆσαι εὐ τὸν βίον. πολλοὶ μὲν γὰρ ζάπλουτοι² ἀνθρώπων ἀνόλβιοί εἰσι, πολλοὶ δὲ μετρίως ἔχοντες³ βίου εὐτυχέες. ὁ μὲν⁴ δὴ μέγα πλούσιος, ἀνόλβιος δὲ, δυοῖσι προέχει τοῦ εὐτυχέος μῦνον, οὗτος δὲ τοῦ πλουσίου καὶ ἀνολβίου πολλοῖσι ὁ μὲν ἐπιθυμίην ἐκτελέσαι καὶ ἄτην μεγάλην προσπεσοῦσαν ἐνεῖκαι⁵ δυνατώτερος, ὁ δὲ τοισίδε προέχει ἐκείνου. ἄτην μὲν καὶ ἐπιθυμίην οὐκ ὁμοίως δυνατὸς ἐκείνῳ ἐνεῖκαι, ταῦτα⁶ δὲ ἢ εὐτυχίῃ οἱ ἀπερούκει, ἄπηρος δὲ ἐστὶ, ἄνουσος, ἀπαθῆς κακῶν, εὐπαις, εὐειδής· εἰ δὲ πρὸς τούτοισι ἔτι τελευτήσῃ τὸν βίον εὐ, οὗτος ἐκείνος τὸν σὺ ζητεῖς, ὀλβιος κεκλησθαι ἄξιός ἐστι· πρὶν δ' ἂν τελευτήσῃ, ἐπισχεῖν⁷ μηδὲ καλέειν κω ὀλβιον, ἀλλ' εὐτυχέα. τὰ πάντα μὲν νυν ταῦτα συλλαβεῖν ἀνθρώπον ἔοντα ἀδύνατόν ἐστι, ὥσπερ χώρα οὐδεμία καταρκέει πάντα ἑαυτῇ παρέχουσα, ἀλλὰ ἄλλο μὲν ἔχει, ἕτερον δὲ ἐπιδέεται, ἢ δὲ ἂν τὰ πλεῖστα ἔχη, αὐτὴ ἀρίστη· ὡς⁸ δὲ καὶ ἀνθρώπου σῶμα⁹ ἐν οὐδὲν αὐταρκές ἐστὶ· τὸ μὲν γὰρ ἔχει, ἄλλου δὲ ἐνδεές ἐστὶ. ὅς δ' ἂν αὐτῶν πλεῖστα ἔχων διατελέῃ καὶ ἔπειτα τελευτήσῃ

(1) Ἐπ' ἡμέραν· διὰ μίαν ἡμέραν.

(2) Ζάπλουτοι· τὸ ζα ἐπιτείνει· καὶ εἶνε αἰολικ. προελθὼν ἐκ τῆς προθέσ. διὰ, τὸ δὲ δ μετὰ τοῦ j ἐγένετο ζ· οὕτω φράζω=φραδῆω.

(3) Μετρίως ἔχοντας βίου· τὸ βίου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ μετρίως.

(4) Ὁ μὲν ἐνν. ὁ πλούσιος, ὁ δὲ, ἐνν. ὁ μετρίως ἔχων βίου.

(5) Ἐνεῖκαι· μόνον εἰς τὸ ἄτην ἀποδοτέον κυριολεκτικῶς, εἰς δὲ τὸ ἐπιθυμίαν ζευγματικῶς· ἄτην ἐνεῖκαι καὶ ἐπιθυμίαν ἐκτελέσαι.

(6) Ταῦτα δηλ. ἐπιθυμίαν καὶ ἄτην.

(7) Ἐπισχεῖν ἔχει τὴν σημασ. μετρίως προστακτικῆς. Πρβ. «μήπω μέγ εἴπης πρὶν τελευτήσαντ' ἰδῆς.» Εὐριπ.

(8) Ὡς συγν. παρ' Ἡροδ.=οὕτως.

(9) Ἀνθρώπου σῶμα· περιγραφικῶς=ἄνθρωπος.

εὐχαρίστως τὸν βίον, οὗτος παρ' ἐμοί¹ τὸ οὖνομα τοῦτο, ὦ βασιλεῦ, δίκαιός ἐστι φέρεσθαι. σκοπέειν δὲ χρὴ παντὸς χρήματος τὴν τελευτήν² κῆ ἀποβήσεται· πολλοῖσι³ γὰρ δὴ ὑποδέξας ὄλβου ὁ θεὸς προφύζους ἀνέτρεψε.

9. Ταῦτα λέγων τῷ Κροῖσῳ οὐ πως οὔτε ἐχαρίζετο, οὔτε λόγον μιν⁴ ποιησάμενος οὐδενὸς ἀποπέμπεται,⁵ κάρτα δόξας ἀμαθῆς εἶναι, ὅς τὰ παρεόντα ἀγαθὰ μετεῖς τὴν τελευτήν παντὸς χρήματος ὁρᾶν ἐκέλευε.

10. Μετὰ δὲ τὸν Σόλωνα οἰχόμενον ἔλαβε ἐκ θεοῦ νέμεσις μεγάλη Κροῖσον, ὡς εἰκάσαι,⁶ ὅτι ἐνόμισε ἑαυτὸν εἶναι ἀνθρώπων ἀπάντων ὀλβιώτατον. ἀντίκα δὲ οἱ εὐδοντι ἐπέστη ὄνειρος,⁷ ὅς οἱ τὴν ἀληθείην ἔφαινε τῶν μελλόντων γενέσθαι κακῶν κατὰ τὸν παῖδα. ἦσαν δὲ τῷ Κροῖσῳ δύο παῖδες, τῶν οὔτερος μὲν διέφθαρτο, ἦν γὰρ δὴ κωφός,⁸ ὁ δὲ ἕτερος τῶν ἡλίκων μακροῦ τὰ πάντα πρῶτος· οὖνομα δὲ οἱ ἦν Ἄτυς. τοῦτον δὴ ὦν τὸν Ἄτυν σημαίνει τῷ Κροῖσῳ ὁ ὄνειρος, ὡς ἀπολέει μιν αἰχμῇ σιδηρῆ βληθέντα. ὁ δὲ ἐπεὶ τε ἐξηγέρθη καὶ ἑαυτῷ λόγον ἔδωκε,⁹ καταδόσθησας

(1) Παρ' ἐμοί· κατ' ἐμὲ χριτήν.

(2) Τελευτήν· κατὰ πρόληψιν ἐν τῇ προηγουμ. προτάσει.

(3) Πολλοῖσι· χρησιμεύει καὶ εἰς τὸ ἀνέτρεψε ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν.

(4) Οὔτε λόγου μιν ποιησάμενος οὐδενός=ἐν οὐδενί λόγῳ μιν ποιησάμενος· ἢ ἄρνησις· οὔτε, ἀνήκει οὐχί εἰς τὴν ὅλην πρότασιν ἀλλ' εἰς τὴν μετοχὴν (=λόγου τε μιν ποιησάμενος οὐδενός). Ὅρα ἐνταῦθα καὶ τὴν ἀλλαγὴν τῶν ὑποκειμένων ἐχαρίζετο (Σόλων) ἀποπέμπεται (Κροῖσος).

(5) Ἀποπέμπεται· μέσον· ἀντικ. Σόλωνα.

(6) Ὡς εἰκάσαι· ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπόμενον.

(7) Ὀνειρος· προσωπικῶς ληπτ.

(8) Κωφός· ἐνταῦθα κωφάλαλος· ὄρα κωφ. 85 ἄφωτος.

(9) Ἐαυτῷ λόγον ἔδωκε· ἐσκέψθη καθ' ἑαυτόν, δηλ. περὶ τῆς ὄψεος.

τὸν ὄνειρον, ἄγεται¹ μὲν τῷ παιδί γυναικα, ἐωθότα δὲ στρατηγέειν μιν τῶν Λυδῶν οὐδαμῆ ἔτι ἐπιτοιοῦτο πρῆγμα ἐξέπεμπε, ἀκόντια δὲ καὶ δόρατα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα τοῖσι χρέονται ἐς πόλεμον ἄνθρωποι, ἐκ τῶν ἀνδρεῶνων ἐκκομίσας ἐς τοὺς θαλάμους συνένησε, μὴ τί οἱ κρεμάμενον² τῷ παιδί ἐμπέση.

11 Ἐχοντας δὲ οἱ ἐν χερσὶ τοῦ παιδὸς τὸν γάμον, ἀπικνέεται ἐς τὰς Σάρδεις ἀνήρ συμφορῆ³ ἐχόμενος καὶ οὐ καθαρὸς χεῖρας⁴ ἔων' Φρονξ μὲν γενεῆ, γένεος δὲ τοῦ βασιλῆου. παρελθὼν δὲ οὗτος ἐς τὰ Κροίσου οἰκία κατὰ νόμους τοὺς ἐπιχωρίους καθαρσίου ἐδέετο ἐπικυρῆσαι⁵. Κροῖσος δὲ μιν ἐκάθηρε, ἔστι δὲ παραπλησίη⁶ ἡ κάθαρσις τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Ἑλλήσι. ἐπεῖτε δὲ τὰ νομιζόμενα ἐποίησε ὁ Κροῖσος, ἐπυνθάνετο, ὁκόθεν⁷ τε καὶ τίς εἴη, λέγων τάδε· Ὁνθρο-

(1) Ἄγεται· τὸ μέσον ἄγεσθαι λέγεται καὶ ἐπὶ πατρός, ὅστις ἄγει γυναικα τῷ υἱῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ δι' ἑαυτὸν λαμβάνοντος σύζυγον.

(2) Οἱ κρεμάμενον· οἱ δοτ. κτητικὴ ἂντι ἐωυτοῦ τῷ παιδί.

(3) Συμφορῆ· ἐπὶ ἀκουσίῳ φόνου.

(4) Καὶ οὐ καθαρὸς χεῖρας· ἡ αὐτῆ ἔννοια ἀρνητικῶς· εἶναι ἡ συνήθης ἔκφρασις ἐπὶ φονέων ὄντων ἐκτὸς τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου, καὶ δεομένων καθαρμοῦ ὅπως πάλιν ἐπανέλθωσιν εἰς πρέπουσαν σχέσιν πρὸς τε θεοὺς καὶ ἀνθρώπους.

(5) Καθαρσίῳ· ἐνν. ἱεροῦ· ὁ καθαρμοῦ δεόμενος φονεὺς κάθηται ἄφωτος, ἐπὶ τοῦ βωμοῦ (ἐπίστιος) ἐμπήγει εἰς τὸ ἔδαφος τὸ ξίφος καὶ κρύπτει τὸ πρόσωπον εἰς τὰς χεῖρας· ὁ κύριος τοῦ οἴκου θύει χοιρίδιον καὶ χέει τὸ αἷμα καὶ ἄλλα χύτλα ἐπὶ τῶν χειρῶν τοῦ φονεῦς ἐπικαλούμενος τὸν Δία καθάρσιον. Τέλος ἐκβάλλονται τὰ λύματα καὶ διὰ θυσιῶν καὶ ἄλλων ἐξίλαστικῶν μέσων ἐπικαλεῖται τὴν χάριν τῶν Ἐρινύων, τοῦ φονευθέντος καὶ τοῦ μελιγίου Διός. Τότε πρῶτον ἐρωτᾶται περὶ τοῦ ὀνόματός του καὶ τῆς πράξεώς του ὁ φονεὺς.

(6) Παραπλησίη· καί· τὸ καὶ μετὰ τῆ, ὁ αὐτός, ἴσος, ὁμοῖος, παραπλήσιος, ὡσαύτως, ἰσοδύναμος τῷ· ὡς.

(7) Ὅκόθεν καὶ τίς· εὐθεῖα καὶ πλαγία ἐρώτησις συνδέονται ὡς συγν. παρ' Ἡροδ.

πε,¹ τίς τε ἐὼν καὶ κόθην τῆς Φρυγίης ἤμων ἐπίστιος² ἐμοὶ ἐγένεο; τίνα τε ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἐφόνευσας; Ὁ δὲ ἀμείβετο· Ὡ βασιλεῦ, Γορδίεω μὲν τοῦ Μίδεω εἰμι παῖς, οὐνομάζομαι δὲ Ἀδρηστος, φονεύσας δὲ ἀδελφεὸν ἐμεωντοῦ ἀέκων πάρειμι ἐξεληλαμένος τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ἐστερημένος πάντων. Κροῖσος δὲ μιν ἀμείβετο τοισίδε· Ἀνδρῶν τε φίλων τυγχάνεις ἔκγονος ἐὼν καὶ ἐλήλυθας ἐς φίλους, ἔνθα ἀμηχανήσεις χρήματος οὐδενὸς μένων ἐν ἡμετέρου.³ συμφορὴν δὲ ταύτην ὡς κουφότατα φέρων κερδανέεις πλείστον. Ὁ μὲν δὴ δίαιταν εἶχε ἐν Κροῖσῳ,

12. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τούτῳ ἐν τῷ Μυσίῳ Οὐλύμπῳ⁴ ὑὸς⁵ χρῆμα γίνεται μέγα ὀρμώμενος δὲ οὗτος ἐκ τοῦ Οὔρεος τούτου τὰ τῶν Μυσῶν ἔργα⁶ διαφθειρέσκει,⁷ πολλάκις δὲ οἱ Μυσοὶ ἐπ' αὐτὸν ἐξεληθόντες ποιέεσκον μὲν κακὸν οὐδεν, ἔπασχον δὲ πρὸς αὐτοῦ. τέλος δὲ ἀπικόμενοι παρὰ τὸν Κροῖσῳ τῶν Μυσῶν ἄγγελοι ἔλεγον τάδε· Ὡ βασιλεῦ, ὑὸς χρῆμα μέγιστον ἀνεφάνη ἡμῖν ἐν τῇ χώρῃ, ὃς τὰ ἔργα διαφθείρει. τοῦτον προθυμεόμενοι ἔλειν οὐ δυνάμεθα. νῦν ὦν προσδεόμεθά σευ τὸν παῖδα καὶ λογάδας νεηνίας καὶ κύνας συμπέμψαι ἡμῖν, ὡς ἂν μιν ἐξέλωμεν ἐκ τῆς χώρας. Οἱ μὲν δὴ τούτων ἐδέοντο. Κροῖσος δὲ μνημονεύων τοῦ οὐείρου τὰ ἔπεα ἔλεγέ σφι τάδε· Παιδὸς μὲν πέρι τοῦ ἐμοῦ μὴ μνησθῆτε ἔτι· οὐ γὰρ ἂν ὑμῖν συμπέμψαιμι· νεόγαμός τε γὰρ

(7) Ὡνθρωπε· ὦ ἄνθρωπε.

(8) Ἐπίστιος ἄττ. ἐφέστιος—ὁ ἐπὶ τῇ ἐστία ὢν, ὁ ἰκέτης.

(1) Ἐν ἡμετέρου· ἀσύνηθες ἀντὶ ἐν ἡμῶν (οἴκῳ).

(2) Ἐν τῷ Μυσίῳ Οὐλ. πρὸς διάκρισιν τῶν ἄλλων ὀμωνύμων ὀρέων.

(3) Ὑὸς χρῆμα μέγα—ὄς ὑπερμεγέθης· παρ' Ἀριστοφ. καὶ Ἡρόδ. συχνῇ ἔκφρασις δημοτικῆ. δι' ἧς ἢ ἐν τῷ ἐπιθέτῳ ἐμπεριεχομένη ἔννοια τοῦ μεγέθους, ἰσχύος, πληθύος ἐναργῶς παρίσταται.

(4) Ἔργα· ἄγροὶ καλλιεργημένοι παντός εἶδους.

(5) Διαφθειρέσκει—ποιέεσκει· θαμιστικοὶ τύποι.

ἔστι καὶ ταῦτά οἱ νῦν μέλει. Ἀνδῶν μέντοι λογάδας καὶ τὸ κνηγέσιον πᾶν συμπέμψω, καὶ διακελεύσομαι¹ τοῖσι ἰουσι εἶναι ὡς προθυμοτάτοισι συνεξελεῖν ὑμῖν τὸ θηρίον ἐκ τῆς χώρας.

13. Ταῦτα ἀμείψατο. ἀποχρεομένων δὲ τούτοισι τῶν Μυσῶν ἐπεισέρχεται ὁ τοῦ Κροίσου παῖς, ἀκηκοὺς τῶν ἐδέοντο οἱ Μυσοί. οὐ φαιμένον δὲ τοῦ Κροίσου τὸν γε παιδά σφι συμπέμψειν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νεηνίης τάδε· ὦ πάτερ, τὰ κάλλιστα πρότερόν κοτε καὶ γενναιότατα ἡμῖν ἦν ἔς τε πολέμους καὶ ἔς ἄγρας φοιτέοντας εὐδοκιμέειν. νῦν δὲ ἀμφοτέρων με τούτων ἀποκληῖσας ἔχεις², οὔτε τινὰ δειλίην μοι παριδῶν³ οὔτε ἀθυμίην. νῦν τε τέοισι⁴ με χρὴ ὕμμασι ἔς τε ἀγορὴν καὶ ἐξ ἀγορῆς φοιτέοντα φαίνεσθαι; κοῖος μὲν τις τοῖσι πολιτήησι δόξω εἶναι, κοῖος δὲ τις τῇ νεογάμῳ γυναικί; κοῖω δὲ ἐκείνη δόξει ἀνδρὶ συνοικέειν; ἐμὲ ὦν σὺ ἢ μέτεσ ἰέναι ἐπὶ τὴν θήρην, ἢ λόγῳ ἀνάπεισον, ὅπως⁵ μοι ἀμείνω ἔστί ταῦτα οὕτω ποιούμενα.

14. Ἀμείβεται Κροῖσος τοισίδε· ὦ παῖ, οὔτε δειλίην οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἄχαρι παριδῶν τοι ποιέω ταῦτα, ἀλλὰ μοι ὕψις ὄνειρου ἐν τῷ ὕπνῳ ἐπιστᾶσα ἔφη σε ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι· ὑπὸ γὰρ αἰχμῆς σιδηρῆς ἀπολέεσθαι. πρὸς ὦν τὴν ὕψιν⁶ ταύτην τόν τε γάμον τοι τοῦτον ἔσπευσα καὶ ἐπὶ τὰ παραλαμβανόμενα οὐκ ἀποπέμψω, φυλακὴν ἔχων εἰ κως δυναίμην ἐπὶ τῆς ἐμῆς σε ζόης⁷ διακλέψαι. εἷς γάρ μοι μῶνος

(1) Διακελεύσομαι· ἢ διὰ ἔχει ἐπιτατικὴν δύναμιν.

(2) Ἀποκληῖσας ἔχεις· ὡς τό, δουλῶσας ἔχεις.

(3) Παριδῶν=ἐνιδῶν.

(4) Τέοισι· δοτ. πληθ. ἐρωτημ. ἀντωνυμ.

(5) Ὅπως· κεῖται καὶ παρ' Ἡρόδ. ἐπίοτε ἀντι τοῦ, ὡς, ὅτι.

(6) Πρὸς ὦν τὴν ὕψιν· ἢ πρὸς ἀναφορὰν ὡς ἀλλαγῶ πρὸς ταῦτα =διὰ ταῦτα.

(7) Ἐπὶ τῆς ἐμῆς ζόης· ἢ ἐπὶ χρόνον.

τυγχάνεις ἔων παῖς· τὸν γὰρ δὴ ἕτερον διεφθαρμένον [τὴν ἀκοήν] οὐκ εἶναι μοι λογιζομαι.

15. *Ἀμείβεται ὁ νεηνίης τοισίδε· Συγγνώμη μὲν ὦ πάτερ τοι, ἰδόντι γε ὕψιν τοιαύτην, περὶ ἐμὲ φυλακὴν ἔχειν· τὸ δὲ οὐ μανθάνεις, ἀλλὰ λέληθέ σε τὸ ὄνειρον, ἐμέ τοι δίκαιόν ἐστι φράζειν.* φῆς τοι τὸ ὄνειρον ὑπὸ αἰχμῆς σιδηρῆς φάναι ἐμὲ τελευτήσειν· ὕδς δὲ κοῖται μὲν εἰσι χεῖρες, κοίη δὲ αἰχμηὶ σιδηρῆ, ἣν σὺ φοβέαι; εἰ μὲν γὰρ ὑπὸ ὀδόντος¹ τοι εἶπε τελευτήσειν μὲ ἢ ἄλλου τευ,² ὅ τι τούτῳ οἶκε, χρῆν δὴ σε ποιέειν τὰ ποιέεις· νῦν δὲ ὑπὸ αἰχμῆς.³ ἐπεὶ τε ὦν οὐ πρὸς ἄνδρας ἡμῖν γίνεται ἡ μάχη, μέτεσ με.

16 *Ἀμείβεται Κροῖσος·* ὦ παῖ, ἔστι τῆ⁴ με νικᾶς γνώμη⁵ ἀποφαίνων περὶ τοῦ ἐννυπίου· ὡς ὦν νευικημένος ὑπὸ σέο μεταγινώσκω, μετήμι τέ σε ἰέναι ἐπὶ τὴν ἄγρην.

17. *Εἶπας δὲ ταῦτα ὁ Κροῖσος μεταπέμπεται τὸν Φρύγα Ἀδρηστον, ἀπικομένῳ δὲ οἱ λέγει τάδε·* Ἀδρηστε, ἐγὼ σε συμφορῇ πεπληγμένον ἀχάρι, τὴν τοι οὐκ ὄνειδίζω, ἐκάθηρα καὶ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος ἔχω παρέχων πᾶσαν δαπάνην· νῦν ὦν ὀφείλεις γὰρ, ἐμεῦ προποιήσαντος χρηστὰ ἐς σέ, χρηστοῖσί με ἀμείβεσθαι φύλακα παιδός σε τοῦ ἐμοῦ χρηίζω γενέσθαι ἐς ἄγρην ὀρωμένον, μὴ τινες κατ' ὀδὸν κλῶπεσ κακοῦργοι ἐπὶ δηλήσι⁶ φανέωσι ὑμῖν. πρὸς δὲ τούτῳ

(1) Ὑπὸ ὀδόντος-τελευτήσειν· οὕτω τίθεται συχν. ἐν ἀμεταβ. ῥήμασιν, ἅτινα κατὰ τὴν σημασίαν εἶναι ὅμοια παθητικοῖς.

(2) Ἄλλου τευ· τό τις ὡς ἐκφράζον ἀοριστίαν μετὰ τοῦ πᾶς (τις) πολλός (τις), ὀλίγοι (τινες), ἄλλος (τις), ἔχει κολαστικὴν ἢ περιοριστικὴν δύναμιν.

(3) Νῦν δὲ ὑπὸ αἰχμῆς, ὅ ἐστι: εἶπε (τὸ ὄνειρον) τελευτήσειν με.

(4) Ἐστι τῆ· ὡς ἔστιν οἶ=ἔνιοι, οὕτω ἔστιν οὐ, ἔστι ἢ (τῆ) ἔστιν ὅτε (=ἐνίοτε).

(5) Γνώμην· συναπτ. πρὸς τὸ ἀποφαίνων.

(6) Ἐπὶ δηλήσι· ἐγθρικόν σκοπόν.

καὶ σέ τοι χρεῶν ἔστι ἰέναι ἔνθα ἀπολαμπρυνέαι¹ τοῖσι ἔργοισι πατρῴϊόν τε γάρ τοι ἔστι καὶ προσέτι θῶμῃ ὑπάρχει.

18. Ἀμείβεται ὁ Ἄδρηστος³ Ω βασιλεῦ, ἄλλως μὲν ἔγωγε ἂν οὐκ ἦτα² ἐς ἄεθλον τοιόνδε· οὔτε γὰρ συμφορῇ³ τοιῆδε κεχρημένον οἶκός ἐστι ἐς δμηλικας εἰς πρήσσοντας ἰέναι, οὔτε τὸ βούλεσθαι πάρα,⁴ πολλαχῆ τε ἂν ἴσχον ἐμεωυτόν.⁵ νῦν δὲ, ἐπεῖτε σὺ σπεύδεις καὶ δεῖ τοι χαρίζεσθαι, (ὀφείλω γάρ σε ἀμείβεσθαι χρηστοῖσι) ποιέειν εἰμὶ ἔτοιμος ταῦτα, παιδία τε σὸν, τὸν διακελεύεαι φυλάσσειν, ἀπήμονα τοῦ φυλάσσοντος εἵνεκεν⁶ προσδόκα τοι ἀπονοστήσειν.

19. Τοιούτοισι ἐπεὶ τε οὗτος ἀμείψατο Κροῖσον, ἦσαν μετὰ ταῦτα ἐξηρτυμένοι λογάσι τε νεηνίησι καὶ κισί. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Οὐλυμπον τὸ ὄρος ἐξήτεον τὸ θηρίον, εὐρόντες δὲ καὶ περιστάντες αὐτὸ κύκλῳ ἐσηκόντιζον. ἔνθα δὴ ὁ ξεῖνος, οὗτος δὴ⁷ ὁ καθαρθεὶς τὸν φόνον, καλεόμενος δὲ Ἄδρηστος,⁸ ἀκοντιζὼν τὸν ὄν, τοῦ μὲν ἀμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροῖσον παιδός. ὁ μὲν δὴ βληθεὶς τῇ αἰχμῇ ἐξέπλησε τοῦ ὄνειρου τὴν φήμην, ἔθεε δὲ τις ἀγγελέων τῷ Κροῖσῳ τὸ γεγονός, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰς Σάρδις τὴν τε μάχην καὶ τὸν τοῦ παιδὸς μόρον ἐσήμηνέ οἱ.

(1) Ἀπολαμπρυνέαι· ὁ μετὰ ἀναφορ. συναπτόμενος μέλλων ὀριστ. ἐκφράζει τὸ δυνατόν, καὶ ἀναλογεῖ πρὸς εὐκτικὴν μετὰ τοῦ ἂν.

(2) ἦτα· παρατ ἰων. τοῦ εἶμι.

(3) Συμφορῇ τοιῆδε κεχρημένον· ἔνν. τινά.

(4) Πάρα=πάρεστι.

(5) Ἄν ἴσχον· ἀπόδοσις ὑποθέσεως ἐκ τοῦ προηγ. νοουμένης· εἰ τὸ βούλεσθαι παρῆν.

(6) Φυλάσσοντος εἵνεκεν=ὄσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ φυλ. τοιαύτη σημασία τοῦ ἔνεκα ἀπαντᾶ καὶ παρ' ἄλλοις συγγραφεῦσιν.

(7) Οὗτος δὴ· τὸ δὴ ἐπαναλαμβάνεται αὐθις ἵνα ἐξάρη τὴν ἔννοιαν.

(8) Ἄδρηστος· ἄττ. Ἄδραστος· ἡ σημασία τοῦ ὀνόματος σύμφωνος πρὸς τὴν τύχην τοῦ ἔχοντος (=ὁ μὴ διαφεύγων τὴν μοῖραν του).

20. Ὁ δὲ Κροῖσος, τῷ θανάτῳ τοῦ παιδὸς συντεταραγμένος, μᾶλλον τι ἐδεινολογέετο,¹ ὅτι μιν ἀπέκτεινε τὸν αὐτὸς φόνου ἐκάθηρε. περιημεκτέων² δὲ τῇ συμφορῇ δεινῶς ἐκάλεε μὲν Δία καθάρσιον, μαρτυρόμενος³ τὰ ὑπὸ τοῦ ξείνου πεπονθῶς εἶη, ἐκάλεε δὲ ἐπίστιόν τε καὶ ἑταιρήιον τὸν αὐτὸν τοῦτον ὀνομάζων θεὸν, τὸν μὲν ἐπίστιον⁴ καλέων, διότι δὴ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος τὸν ξείνον φονέα τοῦ παιδὸς ἐλάνθανε βόσκων, τὸν δὲ ἑταιρήιον, ὡς φύλακα συμπέμφας αὐτὸν εὐρήκοι πολεμιώτατον.

21. Παρῆσαν δὲ μετὰ τοῦτο οἱ Λυδοὶ φέροντες τὸν νεκρὸν ὄπισθε δὲ εἶπετό οἱ ὁ φονεύς. στὰς δὲ οὗτος πρὸ τοῦ νεκροῦ παρεδίδου ἑαυτὸν Κροῖσῳ, προτείνων τὰς χεῖρας, ἐπικατασφάζαι μιν κελεύων τῷ νεκρῷ, λέγων τὴν τε προτέρην ἑαυτοῦ συμφορὴν καὶ ὡς ἐπ' ἐκείνη⁵ τὸν καθήραντα⁶ ἀπολωλεκῶς εἶη, οὐδὲ οἱ εἶη βιώσιμον. Κροῖσος δὲ τούτων ἀκούσας τὸν τε Ἄδρηστον κατοικτεῖρει, καίπερ ἔων ἐν κακῷ οἰκίῳ τοσοῦτῳ, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· Ἐχω, ὦ ξεῖνε, παρὰ σεῦ πᾶσαν τὴν δίκην, ἐπειδὴ σεαυτοῦ καταδικάζεις⁷ θάνα-

(1) Ἐδεινολογέετο· παρ' Ἡροδ. τὸ αὐτὸ καὶ περιφραστ. ἀλλαχοῦ: δεινὸν ἐποιέετο.

(2) Περιημεκτέων=δυσφορῶν.

(3) Μαρτυρόμενος· ἔνν. Δία.

(4) Ἐπίστιον· ὁ Κροῖσος καλεῖ τὸν Δία, καθάρσιον, ἐπίστιον, ἑταιρήιον, ὅπως ἐπισύρη τὴν τριπλῆν τιμωρίαν κατὰ τοῦ φονέως· Ζ. Καθάρσιος, ἐπειδὴ ὁ Ἄδραστας δὲν ἐφάνη ἄξιος τῆς καθάρσεως. Ζ. Ἐπίστιος, διότι δὴ οἰκίοισι (=τῇ ἐστίῃ) ὑποδεξάμενος τὸν ξεῖνον φονέα τοῦ παιδὸς ἐλάνθανε βόσκων. Ζ. Ἐταιρήιος, ἐπειδὴ ὁ Ἄδραστος παρεβίασε τὸ καθῆκον τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς φιλίας, καὶ πολεμιώτατος ἐφάνη.

(5) Ἐπ' ἐκείνη· ἢ ἐπὶ μετὰ δοτ. ἐνταῦθ. χρονικ.=μετ' ἐκείνην.

(6) Τὸν καθήραντα· Κροῖσον.

(7) Καταδικάζω· μετὰ γενικ. ὡς τὸ καταφρονέω, κατηγορέω, καταγελῶ, καταγινώσκω.

τον. εἰς δὲ οὐ σύ μοι τοῦδε τοῦ κακοῦ αἴτιος, εἰ μὴ ὅσον ἀέκων ἐξεργάσαο, ἀλλὰ θεῶν κού τις, ὅς μοι καὶ πάλαι προσήμαινε τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. Κροῖσος μέννυν ἔθαιψε, ὡς οἰκὸς ἦν,¹ τὸν ἑωυτοῦ παῖδα· Ἄδρηστος δὲ ὁ Γορδίεω τοῦ Μίδεω, οὗτος δὴ ὁ φονεὺς μὲν² τοῦ ἑωυτοῦ ἀδελφεοῦ γενόμενος, φονεὺς δὲ τοῦ καθήραντος, ἐπεὶ τε ἡσυχίη τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο περὶ τὸ σῆμα, συγγινωσκόμενος³ ἀνθρώπων εἶναι τῶν αὐτὸς ἤδεε βαρυσυμφορώτατος,⁴ ἐπι κατασφάζει τῷ τύμβῳ ἑωυτόν.

22. Κροῖσος δὲ ἐπὶ δύο ἔτεα ἐν πένθει μεγάλῳ κατῆστο τοῦ παιδὸς ἐστερημένος· μετὰ δὲ ἡ Ἀστυάγειος τοῦ Κναξάρεω ἡγεμονίη κατααιρεθεῖσα⁵ ὑπὸ Κύρου τοῦ Καμβύσεω καὶ τὰ τῶν Περσέων πρήγματα ἀύξανόμενα⁶ πένθεος μὲν Κροῖσον ἀπέπαυσε, ἐνέβησε⁷ δὲ ἐς φροτιδα, εἰ κως δύναιτο, πρὶν μεγάλους γενέσθαι τοὺς Πέρσας, καταλαβεῖν⁸ αὐτῶν ἀύξανομένην τὴν δύναμιν. μετὰ ὧν τὴν διάνοιαν ταύτην αὐτίκα ἀπεπειράτο τῶν μαντήϊων τῶν τε ἐν Ἑλλησι καὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ, διαπέμψας ἄλλους ἄλλη, τοὺς μὲν ἐς Δελφοὺς ἰέναι,⁹ τοὺς δὲ ἐς Ἄβας¹⁰ τὰς Φωκίαν, τοὺς δὲ ἐς

(1) Ὡς οἰκὸς ἦν· ὅπως ἤξιζεν εἰς υἷον βασιλέως.

(2) Φονεὺς μὲν—φονεὺς δέ· ἡ ἐπανάληψις ἐνταῦθα λέγεται ἀναφορὰ δι' ἧς ἐξαίρεται ἡ συμφορὰ τοῦ Ἀδράστου.

(3) Συγγινωσκόμενος· παρ' Ἡροδ. οὐδέποτε ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ συγγνώμη, ἀλλὰ σημαίνει πάντοτε συνειδώς, συναισθανόμενος ἑαυτόν.

(4) Βαρυσυμφορώτατος—βαρυτάτῃ συμφορῇ χρεόμενος.

(5) Ἡγεμονίη κατααιρεθεῖσα· συνέβη περὶ τὸ ἔτος 559 πρ. Χ.

(6) Τὰ πρήγματα ἀύξανόμενα—αὐξανομένην τὴν δύναμιν.

(7) Ἐνέβησε· ἐν μεταβ. σημασίᾳ.

(8) Καταλαβεῖν—κωλύειν, ἐμποδίζειν.

(9) Ἰέναι· ἐπέξηγητ. ἀπαρέμφ. (τοὺς μὲν πέμψας ἰέναι).

(10) Ἄβας· πόλις Φωκική, ἔνθα ὑπῆρχε περίφημον ἱερόν καὶ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος.

Δωδώνην¹ οἱ δὲ τινες ἐπέμποντο παρά τε Ἀμφιάρεων² καὶ παρὰ Τροφώνιον, οἱ δὲ τῆς Μιλησίης³ ἐς Βραγχίδας. ταῦτα μὲν νυν τὰ Ἑλληνικὰ μαντήια ἐς τὰ ἀπέπεμψε μαντευσόμενος Κροῖσος· Λιβύης δὲ παρὰ Ἄμμωνα⁴ ἀπέστειλλε ἄλλους χρησομένους. διέπεμψε δὲ πειρώμενος τῶν μαντηῶν ὅτι φρονέοιεν, ὡς εἰ φρονέοντα τὴν ἀληθείην εὖρεθείη, ἐπειρήται σφρα δεύτερα πέμπων εἰ ἐπιχειρέοι ἐπὶ Περσας στρατεύεσθαι.

23. Ἐντειλάμενος δὲ τοῖσι Λυδοῖσι τάδε⁵ ἀπέπεμπε ἐς τὴν διάπειραν τῶν χρηστηρίων, ἀπ' ἧς⁶ ἂν ἡμέρης ὀρηθήσοι ἐκ Σαρδίων, ἀπὸ ταύτης ἡμερολογέοντας τὸν λοιπὸν χρόνον ἑκατοστῇ ἡμέρῃ χρᾶσθαι τοῖσι χρηστηρίοισι, ἐπειρωτῶντας ὅτι ποιέων τυγχάνοι ὁ Λυδῶν βασιλεὺς Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω ἄσσα δ' ἂν ἕκαστα τῶν χρηστηρίων θεσπίσῃ, συγγραψαμένους⁷ ἀναφέρειν παρ' ἑαυτόν. ὅτι μὲν νυν τὰ λοιπὰ τῶν χρηστηρίων ἐθέσπισε, οὐ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν ἐν δὲ Δελφοῖσι ὡς ἐσηλθον τάχιστα ἐς τὸ μέγαρον⁸

(1) Δωδώνην· ἐν Ἠπειρῷ· ὑπῆρχεν ἐνταῦθα καὶ πανάρχαιον μαντεῖον τοῦ Διός.

(2) Ἀμφιάρεων· ἐν Θήβαις ἔνθα ἦτο μαντεῖον, τὸ δὲ Τροφωνίου ἐν Λεβαδείᾳ.

(3) Τῆς Μιλησίης· ἔξαπτ. ἐκ τοῦ ἐς Βραγχίδας. Οἱ Βραγχίδαι ἦσαν οἱ ἱερεῖς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διδυμαίου Ἀπόλλωνος, ὅπερ ἔκειτο παρὰ τὴν Μίλητον.

(4) Ἄμμωνα· περὶ τοῦ μαντείου τοῦ Διός Ἄμμωνος εἰς τὰς Λιβυκάς ἐρήμους· ἰδ. Βιβλ. Β', 42.

(5) Τάδε· ὃ ἐστὶν ἡμερολογέοντας—ἑκατοστῇ ἡμέρῃ χρᾶσθαι τοῖς χρηστηρίοισι.

(6) Ἀπ' ἧς—ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρης, ἦ.

(7) Συγγραψαμένους· κελεύσαντας συγγράψαι (ὁ προφήτης τὰς ὑπὸ τῆς Πυθίας ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἐρωτῶντων ἐκφερομένας φωνὰς εὐθύς συνέγραφεν).

(8) Μέγαρον· τὸ ἄδυτον ὃ ἀποκεχωρισμένος χώρος ἀπὸ τοῦ ναοῦ.

οἱ Ἀνδοὶ χρησόμενοι τῷ θεῷ καὶ ἐπειρώτων τὸ ἐντεταλ-
μένον, ἢ Πυθίῃ ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ λέγει τάδε.

Οἶδα 1 δ' ἐγὼ ψάμμου τ' ἀριθμὸν καὶ μέτρα θαλάσσης,
Καὶ κωφοῦ συνίημι καὶ οὐ φωνεῦντος ἀκούω.
'Οδυμί μ' ἐς φρένας ἤλθε κραταιοῖνοιο χελώνης
'Ἐψομένης ἐν χαλκῷ ἅμ' ἀρνείοισι κρέεσιν,
'Ἢ χαλκὸς μὲν ὑπέστρωται, χαλκὸν δ' ἐπίεσται 2

24. Ταῦτα οἱ Ἀνδοὶ θεσπισάσης τῆς Πυθίης συγγραψά-
μενοι οἴχοντο ἀπιόντες ἐς τὰς Σάρδις. ὡς δὲ καὶ ἄλλοι
οἱ περιπεμφθέντες παρῆσαν φέροντες τοὺς χρησμούς, ἐν-
θαῦτα ὁ Κροῖσος ἕκαστα ἀνατύσσων ἐπώρα τῶν συγγραμ-
μάτων. τῶν μὲν δὴ οὐδὲν προσιέτό μιν·³ ὁ δὲ ὡς τὸ ἐκ
Δελφῶν ἤκουσε, αὐτίκα προσεύχετό τε καὶ προσεδέξατο,
νομίσας μῦνον εἶναι μαντήιον⁴ τὸ ἐν Δελφοῖσι, ὅτι οἱ
ἐξευρήκει τὰ αὐτὸς ἐποίησε. ἐπεῖτε γὰρ δὴ διέπεμψε παρὰ
τὰ χρηστήρια τοὺς θεοπόπους, φυλάξας τὴν κυρίην τῶν
ἡμερέων ἐμμηχανᾶτο τοιάδε· ἐπινοήσας τὰ ἦν ἀμήχανον ἐξευ-
ρεῖν τε καὶ ἐπιφράσασθαι, χελώνην καὶ ἄρνα κατακόψας
ὁμοῦ ἦψε αὐτὸς ἐν λέβητι χαλκῷ χάλκεον ἐπίθημα ἐπι-
θείς.⁵

(1) Οἶδα δέ· τὸ δὲ δεικνύει ὅτι ὁ χρησμὸς ἦτο ἐκτενέστερος καὶ
μόνον ἐνταῦθα τὰ κυριώτερα λέγονται, ἢ ὅτι πρὸ τούτου καὶ ἄλλος
χρησμὸς εἰς ἄλλους ἐλέχθη, ὥστε ἡ πυθία περίσταται ἐνταῦθα ὡς
ἐξακολουθοῦσα ἀποκρινομένη· διότι καὶ ἡ ἡμέρα τοῦ χρησιμοδοτεῖν
ἦτο ὠρισμένη, ἢ ἐβδόμη τῷ μηνὸς Βυσίου.

(2) Χαλκὸν ἐπίεσται· ὄρα τὴν μεταβολὴν τῆς συντάξεως· ὑποκείμε-
τοῦ ἐπίεσται εἶνε χελώνη· (εἶνε ὑπὸ χαλκοῦ κεκαλυμμένη).

(3) Οὐδὲν προσιέτό μιν=προσάγεσθαι, ἐφέλκεσθαι (τινα) μεταφ.
ἀρέσκειν τινί.

(4) Μαντήιον· εἶνε κατηγορ.=τὸ ἐν Δελφοῖσι μαντήιον μῦνον εἶ-
ναι μαντήιον.

(5) Ἐπίθημα ἐπιθείς· σχῆμα ἐτυμολογικόν.

25 Τὰ μὲν δὴ ἐκ δελφῶν οὕτω τῷ Κροΐσῳ ἐχρήσθη· κατὰ δὲ τὴν Ἀμφιάρεω τοῦ μαντηίου ὑπόκρισιν οὐκ ἔχω εἶπειν ὅ τι τοῖσι Λυδοῖσι ἔχρησε ποιήσασι περὶ τὸ ἱερὸν τὰ νομιζόμενα¹ (οὐ γὰρ ὦν² οὐδὲ τοῦτο³ λέγεται) ἄλλο γε ἢ ὅτι καὶ τοῦτον ἐνόμισε μαντήιον ἀψευδὲς ἐκτῆσθαι.

26 Μετὰ δὲ ταῦτα θυσίησι μεγάλῃσι τὸν ἐν δελφοῖσι θεὸν ἱλάσκετο·⁴ κτήνεά τε γὰρ τὰ θύσιμα πάντα τρισχίλια⁵ ἔθυσε, κλίνας τε ἐπιχρύσους καὶ ἐπαργύρους φιάλας χρυσέας καὶ εἴματα πορφύρεα καὶ κιθῶνας νήσας πυρὴν μεγάλην κατέκαιε, ἐλπίζων τὸν θεὸν μᾶλλον τι τούτοισι ἀνακτῆσεσθαι· Λυδοῖσί τε πᾶσι προεῖπε θύειν⁶ πάντα τινὰ⁷ αὐτῶν τοῦτο ὅ τι ἔχει ἕκαστος. ὡς δὲ ἐκ τῆς θυσίης ἐγένετο,⁸ καταχεάμενος χρυσὸν ἄπλετον⁹ ἡμιπλίνθια¹⁰ ἐξ αὐτοῦ ἐξήλαυνε, ἐπὶ μὲν τὰ μακρότερα ποιέων¹¹ ἐξα-

(1) Τὰ νομιζόμενα· περὶ τῶν νομιζομένων ἐν τῷ μαντεῖῳ τοῦ Ἀμφιάρεω ἴδ. Πaus. 1: 34. «Κριὸν θύσαντες αὐτῷ (Ἀμφιάρεω) καὶ τὸ δέσμα ὑποστρωσάμενοι κατεῦδουσι ἀναμένοντες δῆλωσιν ὄνειρατος.

(2) Οὐ γὰρ ὦν· αἰτιολογ. τὸ οὐκ ἔχω εἶπαι.

(3) Καὶ τοῦτον· Ἀμφιάραον, οὐχὶ μόνον τὸν Ἀπόλλωνα.

(4) Ἰλάσκετο· πρβ. καὶ [17] ἀνακτῆσασθαι· ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ῥήμασι ἐμπεριέχεται, ὅτι ὁ Κροῖσος ἐφοβεῖτο, μὴ ὁ θεὸς ὀργισθῆ διὰ τὴν ἀπόπειραν, ἣν ἐποίησεν.

(5) Πάντα τρισχίλια, πάντα=ἐκάστου γένεος· διάφορον θὰ ἦτο τὰ πάντα.

(6) Θύειν· βεβαίως ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

(7) Πάντα τινὰ· πᾶς τις, ἕκαστος· τὸ τις ἐκφράζει ἀόριστόν τινα ἰδιότητα.

(8) Ὡς ἐκ τῆς θυσίης ἐγένετο·—ὡς ἐτεθύκει.

(9) Χρυσὸν ἄπλετον· χρυσὸς ἄπλετος συνελέγετο ἐκ τοῦ Πακτωλοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ ὄρους Τμῶλου.

(10) Ἡμιπλίνθια· οἱ πλίνθοι εἶχον τετράγωνον σχῆμα, τὰ δὲ ἡμιπλίνθια ἦσαν μᾶλλον ἐπιμήκη, καὶ μάλιστα δις μακρότερα τοῦ πλάτους.

(11) Ἐπὶ μὲν τὰ μακρότερα=μῆκος μὲν· ἐπὶ δὲ τὰ βραχύτερα=βραχύτητα δέ.

πάλαιστα,¹ ἐπὶ δὲ τὰ βραχύτερα τριπάλαιστα, ὕψος δὲ παλαιστιαῖα, ἀριθμὸν δὲ ἑπτακαίδεκα καὶ ἑκατόν, καὶ τούτων ἀπέφθου χρυσοῦ² τέσσαρα, τρίτον ἡμιτάλαντον³ ἕκαστον ἔλκοντα, τὰ δὲ ἄλλα ἡμιπλίνθια λευκοῦ χρυσοῦ, σταθμὸν⁴ διτάλαντα. ⁵ ἐποιέετο ⁶ δὲ καὶ λέοντος ⁷ εἰκόνα χρυσοῦ ἀπέφθου, ἔλκουσαν σταθμὸν τάλαντα δέκα ⁸ οὗτος ὁ λέων, ἐπεῖτε κατεκαίετο ⁹ ὁ ἐν Δελφοῖσι νηός, κατέπεσε ἀπὸ τῶν ἡμιπλινθίων (ἐπὶ γὰρ τούτοισι ἴδρυτο)¹⁰ καὶ νῦν

(1) Ἐξάπαλαιστα· ἡ παλαιστὴ ἦν 4 δακτ. 4 παλαισταί=1 πούς. 6 παλαισταί=24 δακτυλ.=1 1/2 ποδ.=1 πῆχυς· διότι οἱ Λυδοὶ μετεχειρίζοντο πιθανῶς τὸν Βαβυλών. πῆχυν. Κατὰ ταῦτα, τὰ ἡμιπλίνθια ἦσαν 1 πηχ. τὸ μῆκος, 1/2 πηχ. τὸ πλάτος, 1/2 πηχ. τὸ ὕψος.

(2) Χρυσοῦ ἀπέφθου· κατ' ἀντίθ. πρὸς τὸ χρυσοῦ λευκοῦ (ἐμπεριέχ. καὶ ἀργυρον). Τὸ τελευταῖον ἐκαλεῖτο καὶ ἤλεκτρον, καὶ συνίστατο ἐξ ἑπτὰ μερῶν χρυσοῦ καὶ 3 ἀργύρου.

(3) Τρίτον ἡμιτάλαντον=2 1/2 ταλαντ., ἑβδομον ἡμιτάλαντον=6 1/2 ταλ., τέταρτον ἡμιτάλ.=3 1/2 ταλ., ἐξάγεται δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ ἐπομένου: ἐποιέετο.

(4) Σταθμὸν· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἔλκοντα.

(5) Διτάλαντα· τὰ ἐκ λευκοῦ χρ. ἡμιπλίνθια ἐζύγιζον 2 τάλαντα, τὸ ἐκ καθαροῦ (ἀπέφθου) 2 1/2 τάλ. διότι φυσικῶς ἦσαν βαρύτερα.

(6) Ἐποιέετο ὄρα τὴν σημασ. τοῦ μέσου.

(7) Λέοντος· ὁ λέων ἦτο ἱερός τοῦ ἡλίου παρὰ τοῖς Ἀσιανοῖς.

(8) Τάλαντα δέκα· τὰ τῶν Δελφικῶν μαντείῳ δοθέντα δῶρα ἤξιζον περίπου 94 τάλαντα· τὰ αὐτὰ δῶρα ἔδωκεν ὁ Κροῖσος τῶν Διδυμαίων Ἀπόλλωνι, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὁ μέγας τοῦ Κροῖσου πλοῦτος.

(9) Κατεκαίετο· 548 ἔτος πρ. Χ. ὁ νέος ὑπὸ τῶν Ἀλκμαιωνιδῶν κτισθεὶς ναὸς ἦτο ἔτι μεγαλοπρεπέστερος τοῦ προτέρου.

(10) Ἐπὶ γὰρ τούτοισι ἴδρυτο· πιθανῶς τὰ ἡμιπλίνθ. ἀπετέλουσαν τὴν ἄνωτέραν βαθμίδα, ἐφ' ὧν ἴσταντο οἱ 4 πόδες τοῦ Λέοντος, οἵτινες ὡς τὰ ἡμιπλίνθια ἦσαν ἐκ λευκοῦ χρυσοῦ. Τὰ λοιπὰ 113 (λευκοῦ χρυσοῦ) διενέμοντο οὕτως, ὥστε ἡ δευτέρα βαθμὶς συνίστατο ἀπὸ ἄνωθεν ἐκ 1! (=5. 3), ἡ τρίτη ἐκ 35(=7. 5), ἡ τετάρτη ἐξ 63 (=9. 7) ἡμιπλινθίων.

κέεται ἐν τῷ Κορινθίῳ θησαυρῷ,¹ ἔλκων σταθμὸν ἑβδο-
μον ἡμιτάλαντον ἀπετάκη γὰρ αὐτοῦ τέταρτον ἡμιτάλαν-
τον.

27 Ἐπιτελέσας δὲ ὁ Κροῖσος ταῦτα ἀπέπεμπε εἰς Δελφοὺς
καὶ τάδε ἄλλα ἅμα τοῖσι·² κρητῆρας δύο μεγάθει μεγάλους,
χρύσειον καὶ ἀργύρειον, τῶν ὁ μὲν χρύσειος ἔκειτο ἐπὶ δε-
ξιὰ ἐσιόντι εἰς τὸν νηόν, ὁ δὲ ἀργύρειος ἐπ' ἀριστερά. με-
τεκινήθησαν δὲ καὶ οὗτοι ὑπὸ τὸν νηόν³ κατακαέντα, καὶ
ὁ μὲν χρύσειος κέεται ἐν τῷ Κλαζομενίῳ θησαυρῷ, ἔλκων
σταθμὸν εἴνατον ἡμιτάλαντον καὶ ἔτι δυώδεκα μνέας, ὁ
δὲ ἀργύρειος ἐπὶ τοῦ προνηΐου τῆς γωνίης, χωρέων ἀμφο-
ρέας ἑξακοσίουσ. ἐπικίρναται⁴ γὰρ ὑπὸ Δελφῶν Θεοφανί-
οισι.⁵ φασὶ δέ μιν Δελφοὶ Θεοδώρου⁶ τοῦ Σαμίῳ ἔργον
εἶναι, καὶ ἐγὼ δοκέω· οὐ γὰρ τὸ συντυχόν⁷ φαίνεται μοι
ἔργον εἶναι. καὶ πίθους τε ἀργυρέους τέσσερας ἀπέπεμψε,
οἱ ἐν τῷ Κορινθίῳ θησαυρῷ ἐστᾶσι, καὶ περιορανήρια

(1) Θησαυρῷ· τὰ χρυσᾶ ἡμιπλίνθια διετηροῦντο μέχρι τῶν ἱερῶν
πολέμων, ὅτε ὑπὸ τῶν ἱεροσύλων Φωκέων ἐτάκθησαν καὶ μετεποιή-
θησαν εἰς νομίσματα χρυσᾶ.

(2) Ἄμα τοῖσι—πρὸς τούτοισι· ὄρα τὴν ἀρχικὴν δεικτικὴν δύνα-
μιν τοῦ ἄρθρου.

(3) Ὑπὸ τὸν νηόν· ἢ ὑπὸ χρονικ.

(4) Ἐπικίρναται γάρ· αἰτιολογ. τὸ χωρέων.

(5) Θεοφανίοισι· ἐν ὀνόμασιν ἑορτῶν συνήθως τίθεται ἡ δοτικ.
ἄνευ τῆς ἐν. ἐκαλοῦντο δὲ Θεοφάνια, ἢ πρὸς τιμὴν τοῦ ἐπιφανέντος
θεοῦ (ἡλίου) ἐν Δελφοῖς κατὰ τὸ ἔαρ ἑορτή, καθ' ἣν καὶ ὁ κρατῆρ
οὗτος ἦτο ἐν χρήσει.

(6) Θεοδώρου· ὑπῆρχον δύο περίφημοι τεχνῖται ὁμώνυμοι, ἀμφο-
τεροὶ ἐκ Σάμου. Ὁ ἐνταῦθα μνημονευόμενος εἶναι ὁ κατασκευάσας
καὶ τὸ δακτύλιον τοῦ Πολυκράτους, καὶ ἦτο νεώτερος. (Ὀλυμπ. 40).

(7) Τὸ συντυχόν—τὸ τυχόν (τυχαῖον)· οὐχὶ δηλ. ἔργον συνήθους,
ἀλλὰ περιφήμου τεχνίτου.

δύο ἀνέθηκε, χρύσεόν τε καὶ ἀργύρεον, τῶν τῷ χρυσεῷ ἐπι-
 γέγραπται Λακεδαιμονίων¹ φαμένων εἶναι ἀνάθημα, οὐκ
 ὀρθῶς λέγοντες² ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο Κροῖσου, ἐπέγραψε
 δὲ τῶν τις Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι βουλόμενος χαρίζε-
 σθαι, τοῦ ἐπιστάμενος τὸ οὔνομα οὐκ ἐπιμνήσομαι. ἀλλ' ὁ
 μὲν παῖς, δι' οὗ τῆς χειρὸς ῥέει³ τὸ ὕδωρ, Λακεδαιμονίων
 ἔστί, οὐ μέντοι τῶν γε περιρραντηρίων οὐδέτερον. ἄλλα τε
 ἀναθήματα οὐκ ἐπίσημα πολλὰ ἀπέπεμψε ἅμα τούτοισι ὁ
 Κροῖσος καὶ χεύματα ἀργύρεα κυκλοτερέα, καὶ δὴ καὶ γυ-
 ναικὸς εἰδῶλον χρύσειον τρίπηχυν, τὸ Δελφοὶ τῆς ἀρτοκόπου⁴
 τῆς Κροῖσου εἰκόνα λέγουσι εἶναι· πρὸς δὲ⁵ καὶ τῆς ἑωυ-
 τοῦ γυναικὸς τὰ ὑπὸ τῆς δειρῆς⁶ ἀνέθηκε ὁ Κροῖσος καὶ
 τὰς ζώνας.

28 Ταῦτα μὲν εἰς Δελφοὺς ἀπέπεμψε, τῷ δὲ Ἀμφιάρῳ⁷,
 πυθόμενος αὐτοῦ τὴν τε ἀρετὴν καὶ τὴν πάθην, ἀνέθηκε

(1) Λακεδαιμονίων ἦτο ἡ ἐπιγραφή.

(2) Οὐκ ὀρθῶς λέγοντες ἀνακολούθως ἀντὶ λεγόντων, ὡς εἰ προη-
 γεῖτο, οἱ φασὶ ἀντὶ φαμένων.

(3) ῥέει ἐν τοῖς περιρραντηρίοις.

(4) Ἀρτοκόπου κατὰ τὴν παράδοσιν, ἀρτοποιὸς τις γυνὴ ἑμαρ-
 τύρησεν εἰς τὸν Κροῖσον, ὅτι ὁ ἄρτος, ὃν ἡ μητρὶα τοῦ ἤθελε τῷ
 δώσει, εἶνε δεδηλητηριασμένος.

(5) Πρὸς δὲ ἐπιρρημ.

(6) Τὰ ἀπὸ τῆς δειρῆς περιγραφικ. (περιδέραια).

(7) Ἀμφιάρῳ ὁ ἀνδρεῖος καὶ κατὰ τὴν μαντικὴν ἔξοχος ἦρως
 Ἀμφιάραος κατ' ἀρχὰς ἠρνήθη νὰ συμμετάσχη τῆς τῶν 7 ἐπὶ
 Θήβαις ἐκστρατείας, διότι προέβλεπε τὸ δυστυχὲς ταύτης τέλος οὐχ
 ἦττον συμμετέσχε τέλος πεισθεὶς ὑπὸ τῆς συζύγου του Ἐριφύλης,
 δελεασθείσης ἐκ πολυτίμου περιδεραίου δωρηθέντος αὐτῇ ὑπὸ τοῦ
 Πολυνεῖκου. Μετὰ τὴν δυστυχῆ ἐκβασιν φεύγων κατεπόθη μετὰ τοῦ
 ἄρματός του ὑπὸ τῆς γῆς καὶ εἶτα γεόμενος θεὸς τῆς μαντικῆς ἐκ-
 τήσατο ἐν Θήβαις καὶ κατ' ἔξοχὴν ἐν Ὠρωπῷ μαντεῖον τῶν ὄνειρων
 (ὄνειρόμαντις).

σάκος τε χρύσειον πᾶν ὁμοίως¹ καὶ αἰχμὴν στερεὴν πᾶσαν χρυσῆν, τὸ ξυστόν² τῆσι λόγχῃσι³ ἐὸν ὁμοίως χρύσειον τὰ ἔτι καὶ ἀμφοτέρω ἐς ἐμὲ⁴ ἦν κείμενα ἐν Θήβῃσι καὶ Θηβαίων ἐν τῷ νηῷ τοῦ Ἰσμηνίου⁵ Ἀπόλλωνος.

29 Τοῖσι δὲ ἄγειν μέλλουσι τῶν Λυδῶν ταῦτα τὰ δῶρα ἐς τὰ ἱερά ἐνετέλλετο ὁ Κροῖσός ἐπειρωτᾶν τὰ χρηστήρια εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας Κροῖσος καὶ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο φίλον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὰ⁶ ἀπεπέμφθησαν οἱ Λυδοὶ ἀνέθεσαν τὰ ἀναθήματα, ἐχρέοντο τοῖσι χρηστηρίοισι λέγοντες· Κροῖσος ὁ Λυδῶν τε καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεύς, νομίσας τάδε μαντήια εἶναι μούνα⁷ ἐν ἀνθρώποισι, ὑμῖν τε ἄξια δῶρα ἔδωκε τῶν ἐξευρημάτων, καὶ νῦν ὑμέας ἐπειρωτᾶ εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας καὶ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο σύμμαχον. οἱ μὲν ταῦτα ἐπειρώτεον, τῶν δὲ μαντηίων ἀμφοτέρων ἐς τωὐτὸ αἰ γινῶμαι συνέδραμον,⁸ προλέγουσαι Κροῖσῳ, ἦν στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν μιν καταλῦσαι τοὺς δὲ Ἑλλήνων δυνατωτάτους συνεβούλευον οἱ ἐξευρόντα φίλους προσθέσθαι.

(1) Ὅμοίως· δηλ. κατὰ πάντα αὐτοῦ τὰ μέρη σύμμετρον (ἐκ χρυσοῦ).

(2) Τὸ ξυστόν· κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν τῷ αἰχμῆν· σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος.

(3) Λόγχῃσι· ἕκαστον σάκος εἶχε δύο αἰχμάς, ἡ μὲν πρὸς προσβολὴν, ἡ δὲ ἵνα ἐμπήγεται τοῦτο εἰς τὴν γῆν.

(4) Ἐς ἐμέ· μέχρι τῶν χρόνων μου· πρὸς ἐπ' ἐμεῦ.

(5) Ἰσμηνίου. ὁ ναὸς τοῦ ἐν Θήβαις τιμωμένου Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος ἔκειτο πλησίον τοῦ ποταμοῦ Ἰσμηνίου.

(6) Ἐς τὰ· ἐνν. ἱερά.

(7) Νομίσας τάδε μαντήια εἶναι μούνα·=νομίσας τάδε μούνα εἶναι μαντήια.

(8) Ἐς τωὐτὸ-συνέδραμον· ἀλλαχοῦ· κατὰ τωὐτὸ αἰ γινῶμαι συνεζέπιπτον.

30 Ἐπεῖτε δὲ ἀνενειχθέντα τὰ θεοπρόπια ἐπύθετο ὁ Κροῖσος, ὑπερήσθη τε τοῖσι χρηστηρίοισι, πάγχυ ¹ τε ἐλπίσας καταλύσειν ² τὴν Κύρον βασιληῖην πέμψας αὐτίς ἐς Πυθῶν ³ Δελφοὺς δωρέεται, πυθόμενος αὐτῶν τὸ πλήθος, κατ' ἄνδρα δύο ⁴ στατήρσι ⁵ ἕκαστον χρυσοῦ. Δελφοὶ δὲ ἀντὶ τούτων ἔδωσαν Κροῖσῳ (τε) καὶ Λυδοῖσι προμαντηίην καὶ ἀτελείην καὶ προεδρίην ⁶ καὶ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ αὐτῶν γενέσθαι Δελφὸν ⁷ ἐς τὸν αἰεὶ χρόνον.

31 Δωρησάμενος δὲ τοὺς Δελφοὺς ὁ Κροῖσος ἐχρηστηριαζέτο τὸ τρίτον. ἐπεῖτε γὰρ δὴ παρέλαβε τοῦ μαντηίου ἀληθειήν, ἐνεφορέετο ⁸ αὐτοῦ. ἐπειρώτα δὲ τάδε χρηστηριαζόμενος, εἴ οἱ πολυχρόνιος ἔσται ⁹ ἡ μονναρχίη. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ τάδε·

(1) Πάγχυ· ἄπτικῶς πῶς;

(2) Καταλύσειν. ὁ στίχος τῆς Πυθίας εἶχε:

Κροῖσος Ἄλτυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.

(3) Πυθῶν· καὶ ὄνομα τοῦ ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος φονευθέντος δράκοντος, καὶ τοῦ τόπου τοῦ ἐνταῦθα μαντείου.

(4) Δύο· ἀκλίτως ἐνταῦθα.

(5) Στατήρσι· ἀγνοοῦμεν, ὅποιαν ἀξίαν εἶχεν ὁ ἀρχαιότατος οὗτος πάντων τῶν χρυσῶν στατήρων. Οἱ μεταγενέστεροι περσικοὶ στατήρες, οἵτινες καὶ ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου δαρεικοὶ ἐκαλοῦντο, εἶχον τὴν αὐτὴν ταῖς 20 ἀπτικαῖς δραγμαῖς ἀξίαν.

(6) Προεδρίην· ἐν τοῖς πυθικοῖς ἀγῶσι· ἡ προμαντηῖα συνίσταται εἰς τὸ νὰ προτιμᾶται εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ μαντείου, ἐν ᾧ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὠρίζετο διὰ κλήρου.

(7) Δελφόν· ἀντὶ Δελφῶν· ἀπαντᾶ συχνάκις ἡ ἀνεξάρτητος αἰτία. μετ' ἀπαρεμφ. ἀντὶ τῆς δοτ. ἢ γενικ. μετ' ἀπαρεμφάτου.

(8) Ἐνεφορέετο = κυρίως ἐπληροῦτο, ὑπερενεπίμπλατο, ἡρώτα ὑπερβαλλόντως συχνὰ περὶ αὐτοῦ.

(9) Εἴ... ἔσται· ἐτηρήθη ἔγκλισις τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως· ὡς νὰ ἀκούῃ τις οὕτως εἰπεῖν τοὺς ἀγγέλους τοῦ Κροῖσου νὰ ἐρωτῶσι.

Ἄλλ' ὅταν ἡμίονος¹ βασιλεὺς Μήδοισι γένηται,
 Καὶ τότε, Λυδὲ ποδαβρέ,² πολυψήφίδα παρ' Ἑρμον³
 Φεύγειν⁴ μηδὲ μένειν, μηδ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

Τούτοισι ἐλθοῦσι τοῖσι ἔπεσι ὁ Κροῖσος πολλόν τι μάλιστα
 πάντων ἤσθη, ἐλπίζων ἡμίονον οὐδαμὰ ἀντ' ἀνδρὸς βα-
 σιλεύσειν Μήδων, οὐδ' ὧν αὐτὸς οὐδὲ οἱ ἐξ αὐτοῦ⁵ παύ-
 σεσθαί κοτε τῆς ἀρχῆς.

3

ΤΕΛΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΟΙΣΟΥ

(Βιβλ. Α', κεφ. 71—).

32. Κροῖσος δὲ ἀμαρτιῶν τοῦ χρησιμοῦ ἐποιέετο στρατηῆν
 εἰς Καππαδοκίην,⁶ ἐλπίσας καταιρήσειν Κῦρόν τε καὶ τὴν
 Περσέων δύναμιν. παρασκευαζομένου δὲ Κροῖσου στρατεύε-

(1) Ἡμίονος· δηλοῖ τὸν Κῦρον, ὡς υἱὸν εὐγενοῦς μητρὸς (θυγατρὸς τοῦ Ἀστυάγου) καὶ εὐτελοῦς πατρὸς (τοῦ Πέρσου Καμβύσου).

(2) Ποδαβρέ· κυρ. ὁ ἀβρὸς τοὺς πόδας, ἐνταῦθα γενικῶς ὁ ἀβροδίατος, ἐκτεθλημένος. Πρβ. κεφ. 1 5. « Κέλευε δὲ σφέας (Λυδοὺς) κιθῶνάς τε ὑποδύσειν τοῖσι εἵμασι καὶ κοθόρνους ὑποδέεσθαι—καὶ ταχέως σφέας γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν ὄψει γεγονότας ».

(3) Ἑρμον. νῦν Σαραβάτ. ῥέει ἐκ τῶν Φρυγιῶν ὄρεων ἐπαυξάνει διερχόμενος τὰ πεδία τῶν Σάρδεων διὰ τοῦ Πακτωλοῦ καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Σμύρνης.

(4) Φεύγειν· μένειν, αἰδεῖσθαι· ἀπαρεμφ. ἀντὶ προστακτ.

(5) Οὐδ' ὧν αὐτὸς οὐδὲ οἱ ἐξ αὐτοῦ· ὁ Κροῖσος ἐνταῦθα μετὰ τῶν ἀπογόνων του νοεῖται ὡς εἷς, ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἐπομένη ὀνομαστικὴ οἰ· Ἄν ὑπῆρχεν ἀντίθεσις μεταξὺ διαφόρων προσώπων, θὰ ἐτίθετο αἰτιατ. τοὺς, ὥστε ἐτέθη καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ αὐτό.

(6) Καππαδοκίην· κεῖται ΒΔ τῆς Φρυγίας.

σθαι ἐπὶ Πέρσας, τῶν τις¹ Ἀυδῶν νομιζόμενος² καὶ πρόσθεν εἶναι σοφός, ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς γνώμης καὶ τὸ κάρτα οὖνομα ἐν Ἀυδοῖσι ἔχων, συνεβούλευσε Κροῖσω τάδε οὖνομα οἱ³ ἦν Σάνδανις· Ὡ βασιλεῦ, ἐπ' ἄνδρας τοιούτους στρατεύεσθαι παρασκευάζει, οἱ σκυτίνας μὲν ἀναξυρίδας, σκυτίνην δὲ τὴν ἄλλην ἐσθῆτα φορέουσι, σιτέονται δὲ οὐκ ὅσα ἐθέλουσι, ἀλλ' ὅσα ἔχουσι, χῶρην ἔχοντες τρηχέην. πρὸς δὲ οὐκ οἶνω διαχρέονται, ἀλλὰ ὑδροποτέουσι, οὐ σῦκα δὲ ἔχουσι τρώγειν,⁴ οὐκ ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν. τοῦτο μὲν δὴ⁵, εἰ νικήσεις,⁶ τί σφεας ἀπαιρήσει, τοῖσί γε μὴ⁷ ἔστι μηδέν; τοῦτο δέ, ἦν νικηθῆς, μάθε ὅσα ἀγαθὰ ἀποβαλέεις. γευσάμενοι γὰρ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν περιέζονται⁸ οὐδὲ ἀπωστοὶ ἔσονται. ἐγὼ μὲν νυν θεοῖσι ἔχω χάριν, οἱ οὐκ ἐπὶ νόον ποιέουσι Πέρσῃσι στρατεύεσθαι ἐπὶ Ἀυδοῦς. ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Κροῖσον. Πέρσῃσι γάρ,⁹ πρὶν Ἀυδοῦς καταστρέψασθαι, ἦν οὔτε ἄβρον οὔτε ἀγαθὸν οὐδέν.

33. Οἱ δὲ Καππαδόκαι ὑπὸ Ἑλλήνων Σύριοι¹⁰ ὀνομά-

(1) Τῶν τις ἢ θέσις αὕτη τῆς ἀορ. ἀντωνυμ. μεταξὺ ἄρθρου καὶ οὐσιαστικ. εἶνε ἢ συνηθεστάτη παρ' Ἡροδ.

(2) Νομιζόμενος· παρατατ. μετοχ.

(3) Οὖνομα οἱ· ὄρα τὸ ἀσύνδετον.

(4) Τρώγειν· ἀντὶ ἄψειν.

(5) Τοῦτο μὲν... τοῦτο δέ· ἐπιρρημ. ἰδ. σελ. 8 σημ. 2.

(6) Εἰ νικήσεις· ἐν τῷ ἐπομ. ἦν νικηθῆς κατὰ διάφορον ἐκδοχὴν.

(7) Τοῖσί γε μὴ· τὸ μὴ ἐν ἀναφορικ. προτασ. τῆς ἢ αἰτιολογ. σημασι. ἔμπεριεχ. καὶ ὑπόθεσιν· τοῖσί γε=εἰγέ σφι.

(8) Περιέζονται· περιέχεσθαι κυρ. τινός περιβάλλεσθαι, κρατεῖν τι—μὴ ἀφιέναι.

(9) Πέρσῃσι γάρ· ἐπεξηγεῖ καὶ ἐπιβεβαιοῖ ἐκ μέρους τοῦ συγγραφέως τὸ κύριον μέρος τοῦ λόγου τοῦ Σανδάνιος. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἡροδότου οἱ Πέρσαι ἐφημιζοντο ὡς τρυφηλοὶ καὶ ἀκόλαστοι.

(10) Σύριοι· κατὰ Στράβωνα ἐκαλοῦντο Σύριοι πάντες οἱ μεταξὺ Βαβυλωνίας, Κιλικίας, Αἰγύπτου καὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης οἰκοῦντες·

ζονται ἦσαν δὲ οἱ Σύριοι οὗτοι τὸ μὲν πρότερον ἢ ¹ Πέρσας ἄρξαι Μήδων κατήκοι, ² τότε δὲ Κύρου. ὁ γὰρ οὗρος ἦν τῆς τε Μηδικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Λυδικῆς ὁ Ἄλυς ποταμός, ὃς ῥέει ἐξ Ἀρμενίου ὄρεος ³ διὰ Κιλίκων, μετὰ δὲ Ματιηνοῦς ⁴ μὲν ἐν δεξιῇ ἔχει ῥέων, ἐκ δὲ τοῦ ἐτέρου ⁵ Φρύγας, παραμειβόμενος δὲ τούτους καὶ ῥέων ἄνω πρὸς βορέην ἄνεμον ἔνθεν μὲν ⁶ Συρίους Καππαδόκας ἀπέργει, ἐξ εὐωνύμου δὲ Παφλαγόνας. οὕτω ὁ Ἄλης ποταμὸς ἀποτάμνει σχεδὸν πάντα τῆς Ἀσίας τὰ κάτω ⁷ ἐκ θαλάσσης τῆς ἀντίον Κύπρου ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον ἔστι δὲ αὐχὴν ⁸ οὗτος ⁹ τῆς χώρας ταύτης ἀπάσης· μῆκος ὁδοῦ εὐ-

(1) Πρότερον ἢ Ἴων.—πρὶν μετ' ἀπαρεμφ.

(2) Κατήκοι· ἐνταῦθα γενικῇ συντασ. ἀλλαχού δοτικῇ.

(3) Ἐξ Ἀρμενίου ὄρεος· ἐνταῦθα ἀναφερ. οὐχὶ εἰς ἐν μόνον ὄρος, ἀλλ' εἰς τὴν σειρὰν τῶν ὄρεων, ἧτις ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων γεωγράφων καλεῖται Ἀντίταυρος. Ἐκ τῶν δύο ὄρεων τούτου τοῦ Παυράδου καὶ Ἀργαίου πηγάζουσιν αἱ δύο πηγαὶ τοῦ Ἄλυος.

(4) Ματιηνοῦς· κατώκουν παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Ἄλυος, ὅθεν ἐξετείνοντο πρὸς ἀνατολ. (Ἐν ταύταις ταῖς χώραις οἰκοῦσι νῦν οἱ Κοῦρδοι νομάδες ἐπίσης.)

(5) Ἐκ δὲ τοῦ ἐτέρου· δηλ. ἐκ τοῦ εὐωνύμου.

(6) Ἐνθεν μὲν· ἀντὶ ἔνθεν δέ, ἔπεται τὸ μᾶλλον ὠρισμένον ἐξ εὐωνύμου δέ.

(7) Πάντα τῆς Ἀσίας τὰ κάτω· τὸ δυτ. ἀπὸ τοῦ Ἄλυος πρὸς τὴν ἑλληνικὴν θάλασσαν (κάτω) μέρος τῆς μικρᾶς Ἀσίας.

(8) Αὐχὴν· ὁ Ἡρόδ. ὀνομάζει αὐχένα τῆς ὅλης χώρας τὴν ἀνατολ. ἐσχατιὰν τῆς μικρᾶς Ἀσίας μεταξύ τῆς τῆ Κύπρω ἀντικειμένης παραλίας καὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ὁ μέγας ἰσθμὸς ὅστις ἀποτελεῖ τὸ προέχον τῆς Ἀσίας, εἶνε στενότατος· οὐχ ἥττον ὁ Ἡρόδ. νοεῖ αὐτὸν πολὺ στενόν, καθ' ὅσον κατὰ τὰς νεωτέρας γεωγραφικὰς ἐρεῦνας, μεταξύ ἀμφοτέρων τῶν θαλασσῶν εἶνε 75 γεωγρ. μιλ. ἀπόστασις, ἣν οὔτε ὁ ὠκύτατος τοὺς πόδας δύναται ἐν 5 ἡμέραις νὰ διανύσῃ.

(9) Οὗτος· τὸ ὑποκείμεν. οὗτος ἔλκεται κατὰ γένος πρὸς τὸ κατηγορ. αὐχὴν· ἀντὶ ταῦτα.

ζώνω ἀνδρὶ πέντε ἡμέραι ἀναισιμοῦνται.¹

34. Ἐστρατεύετο δὲ ὁ Κροῖσος ἐπὶ τὴν Καππαδοκίην τῶνδε εἵνεκα, καὶ γῆς ἰμέρω προσκλήσασθαι πρὸς τὴν ἑωυτοῦ μοῖραν βουλόμενος, καὶ μάλιστα τῷ χρησθηρίῳ πίσυνος ἔων καὶ τίσασθαι² θέλων ὑπὲρ Ἀστυάγεος Κῦρον. Ἀστυάγεα γὰρ τὸν Κναξάρεω, ἔοντα Κροῖσου μὲν γαμβρὸν, Μῆδων δὲ βασιλέα, Κῦρος ὁ Καμβύσεω καταστρεψάμενος εἶχε,³ γενόμενον γαμβρὸν Κροῖσῳ ὧδε. Σκυθῶν τῶν νομάδων εἰλη ἀνδρῶν στασιάσασα ὑπεξῆλθε εἰς γῆν τὴν Μηδικήν· ἐτυράννευε δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Μῆδων Κναξάρης ὁ Φραόρτεω τοῦ Δητόκεω, ὃς τοὺς Σκύθας τούτους τὸ μὲν πρῶτον⁴ περιεῖπε⁵ εὖ ὡς ἔοντας ἰκέτας· ὥστε δὲ⁶ περὶ πολλοῦ ποιούμενος αὐτοὺς, παῖδάς σφι παρέδωκε τὴν γλῶσσάν τε ἐκμαθεῖν καὶ τὴν τέχνην⁷ τῶν τόξων. χρόνου δὲ γενομένου καὶ αἰεὶ φοιτεόντων τῶν Σκυθῶν ἐπ' ἄγρην καὶ αἰεὶ τι φερόντων, καὶ κοτε συνήνικε⁸ ἐλεῖν σφέας μηδέν· νοστήσαντας δὲ αὐτοὺς κεινῆσι⁹ χερσὶ ὁ Κναξάρης

(1) Ἄναισιμοῦνται· Ἰων. ἀναλίσχονται.

(2) Τίσασθαι τίνα= τιμωρεῖσθαι τίνα.

(3) Καταστρεψάμενος εἶχε περὶ τῆς σημασ. τοῦ ἔχειν μετὰ μετοχ. ἰδ. σελ. 6 σημ. 3.

(4) Τὸ μὲν πρῶτον· εἰς τοῦτο ἀνταποκρίνεται τό, χρόνου δὲ ἐγγενομένου.

(5) Περιεῖπε εὖ· ἀντιθ. περιέπειν τρηχέως.

(6) Ὡστε δὲ= ἄτε δέ.

(7) Τὴν τέχνην τῶν τόξων· οἱ Σκύθαι ἦσαν ἐπὶ φόβοι τοξόται· περὶ τῆς δυσκόλου χρήσεως τοῦ σκυθικοῦ τόξου ὁρ. Πλατ. νομ. 795. «Τῶν σκυθῶν νόμος οὐκ ἐν ἀριστερᾷ μὲν τόξον ἀπάγων, ἐν δεξιᾷ δὲ οἰστὸν προσαγόμενος μόνον, ἀλλ' ὁμοίως ἐκατέραις ἐπ' ἀμφοτέρα χρώμενος.» Πρβ. Ἱερμ. 5. 16.

(8) Συνήνικε· ἄττ.= συνέβη.

(9) Κεινῆσι· ἄττ. κεναῖς.

(ἦν γὰρ ὡς διέδεξε, ¹ ὄργην ἄκρος) ² τρηχέως κάρτα περιέσπε ἀεικείη. ³ οἱ δὲ ταῦτα πρὸς Κναξάρῳ παθόντες, ὥστε ⁴ ἀνάξια σφέων αὐτῶν πεπονθότες, ἐβούλευσαν τῶν παρὰ σφίσι διδασκομένων παιδῶν ἕνα κατακόψαι, σκευάσαντες δὲ αὐτὸν, ὥσπερ ἐώθησαν καὶ τὰ θηρία σκευάζειν, Κναξάρει δοῦναι φέροντες ὡς ἄγρην δῆθεν, δόντες δὲ τὴν ταχίστην ⁵ κομίζεσθαι παρὰ Ἀλυάττεα τὸν Σαδνάττεω ἐς Σάρδις. ταῦτα καὶ ἐγένετο· καὶ γὰρ Κναξάρης καὶ οἱ παρέοντες δαιτυμόνες τῶν κρεῶν τούτων ἐπάσαντο, καὶ οἱ Σκύθαι ταῦτα ποιήσαντες Ἀλυάττεω ἰκέται ἐγένοντο.

35. Μετὰ δὲ ταῦτα (οὐ γὰρ δὴ ὁ Ἀλυάττης ἐξεδίδου τοὺς Σκύθας ἐξαιτέοντι Κναξάρῳ πόλεμος τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Μήδοσι ἐγεγόνεε ἐπ' ἔτεα πέντε, ἐν τοῖσι πολλάκις μὲν οἱ Μῆδοι τοὺς Λυδοὺς ἐνίκησαν πολλάκις δὲ οἱ Λυδοὶ τοὺς Μήδους· ἐν δὲ καὶ ⁶ νυκτομαχίην τινὰ ⁷ ἐποιήσαντο. Διαφέρουσι δὲ σφι ἐπ' ἴσης ⁸ τὸν πόλεμον, ⁹ τῷ ἔκτῳ ἔτει συμβολῆς γενομένης, συνήνεικε ὥστε τῆς μάχης συνεστεώσης τὴν ἡμέρην ἐξ ἀπίνης νύκτα γενέσθαι.

(1) Ὡς διέδεξε· ἀπροσωπ. λειπτέον (διέδειξε).

(2) Ὀργὴν ἄκρος=ἀκράχολος· ἡ λέξις ὄργη ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς σημασίᾳ εὐφυΐα, προτέρημα· ἀπαντᾶ συχνὰ εἰς Ἰωνας συγγραφεῖς.

(3) Ἀεικείη· συνωνυμ. τῷ τρηχέως· χάριν δὲ ἐμφάσεως συνάπτονται.

(4) Ὡστε=ἄτε.

(5) Τὴν ταχίστην. ἐνν. ὁδόν.

(6) Ἐν δὲ καί· ἔκφρασις ἐπιρρ. ὅπως τό; πρὸς δέ, μετὰ δέ, συνήθως ἀνταποκρίνεται προηγούμενον, «ἄλλος» ὥστε τότε σημαίνει, ἰδίως δέ.

(7) Νυκτομαχίην τινὰ· εἶδος νυκτομαχίας, οὐχὶ ἀληθῆς ἀν' ἡ μάχῃ ἐγένετο ἐντεῦθεν ἢ ἐκεῖθεν τοῦ Ἄλυος δὲν εἶνε γνωστόν· μᾶλλον ἐντεῦθεν, διότι οἱ Μῆδοι ἤρξαντο τοῦ πολέμου.

(8) Ἐπ' ἴσης· ἐνν. μοίρης.

(9) Διαφέρουσι... τὸν πόλεμον· συνεχῶς ἢ ἐπὶ πολὺν χρόνον φέροντες τὸν πόλεμον.

τὴν δὲ μεταλλαγὴν ταύτην τῆς ἡμέρης Θαλῆς ὁ Μιλήσιος τοῖσι Ἰωσι προηγόρευσε ἔσεσθαι, οὐρον ¹ προθέμενος ἐν-αὐτὸν τοῦτου, ² ἐν τῷ δὴ καὶ ἐγένετο ἡ μεταβολή. οἱ δὲ Ἀυδοὶ τε καὶ οἱ Μῆδοι, ἐπεὶ τε εἶδον νύκτα ἀντὶ ἡμέρης γενομένην, τῆς μάχης τε ἐπαύσαντο καὶ μᾶλλον τι ἔσπευσαν καὶ ἀμφοτέροι εἰρήνην ἐωντοῖσι γενέσθαι. οἱ δὲ συμβιάσαντες αὐτοὺς ἦσαν οἶδε, Συέννεσις ³ τε ὁ Κίλιξ καὶ Λαβύνητος ὁ Βαβυλώνιος. οὗτοί σφι καὶ τὸ ὄρκιον οἱ σπεύσαντες γενέσθαι ἦσαν καὶ γάμων ἐπαλλαγὴν ἐποίησαν Ἀλυάττεα γὰρ ἔγνωσαν ⁴ δοῦναι τὴν θυγατέρα Ἀρῦνην Ἀστυάγει τῷ Κυζάρω παιδί· ἄνευ γὰρ ἀναγκαίης ἰσχυρῆς συμβάσιες ἰσχυραὶ οὐκ ἐθέλουσι ⁵ συμμένειν. ὄρκια δὲ ποιέεται ταῦτα τὰ ἔθνεα τάπερ τε Ἑλληνες, καὶ πρὸς τοῦτοισι, ἐπεὰν τοὺς βραχίονας ἐπιτάμωνται ἐς τὴν ὁμοχροίην, τὸ αἶμα ἀναλείχουσι ἀλλήλων.

36. Τοῦτου δὴ ὦν τὸν Ἀστυάγεα Κῦρος ἐόντα ἑωυτοῦ μητροπάτορα καταστρεφάμενος ἔσχε δι' αἰτίην τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπίσω λόγοισι σημανέω. τὰ Κροῖσος ἐπιμεμφόμενος τῷ Κύρῳ ἐς τε τὰ χρηστήρια ἔπεμπε, εἰ στρατεύηται ἐπὶ

(1) Οὔρον· ἀττικῶς πῶς;

(2) Ἐνιαυτὸν τοῦτον· κατὰ τοὺς νεωτέρους ὑπολογισμοὺς ἡ σχεδὸν ὀλική τοῦ ἡλίου ἐκλειψις αὕτη συνέβη τῇ 30 Σεπτεμβρίου 610 π. Χ. ὁ πόλεμος λοιπὸν διήρκεσε ἀπὸ τοῦ 615—610· ὁ πρῶτος σπουδαῖος ἀστρονόμος τῶν Ἑλλήνων ἦτο Θαλῆς ὁ Μιλήσιος (περὶ τὸ 600 π. Χ.) Ματὰ Πλούταρχον ἐδίδασκεν ὅτι: ἡ γῆ εἶναι τὸ κέντρον τοῦ κόσμου, ἡ σελήνη φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ἐκλειψις τοῦ ἡλίου προέρχεται ἔνεκα τῆς διαβάσεως τῆς σελήνης πρὸ τοῦ ἡλίου. Κατὰ τὸν Πλίνιον ὁ Θαλῆς εἶχε προεῖπει τὸ ἔτος τῆς ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου.

(3) Συέννεσις· ἦτο βασιλικὸς τίτλος· τῶν ἡγεμόνων τῶν Κιλικίων, καὶ οὐχὶ κύριον ὄνομα.

(4) Ἐγνωσαν· ἀορ. τοῦ γινώσκω ἐν δικαστικῇ ἐννοίᾳ.

(5) Ἐθέλουσι· συνήθως ἐμμένουσιν.

Πέρσας. καὶ δὴ καὶ ἀπικομένου χρησμοῦ κιβδήλου, ¹ ἐλπίσας πρὸς ἑαυτοῦ τὸν χρησμόν εἶναι, ² ἐστρατεύετο ἐς τὴν Περσέων μοῖραν. ³ ὡς δὲ ἀπίκετο ἐπὶ τὸν Ἄλυν ποταμὸν ὁ Κροῖσος, τὸ ἐντεῦθεν, ὡς μὲν ἐγὼ λέγω, κατὰ τὰς ἐούσας γεφύρας διεβίβασε τὸν στρατὸν, ὡς δὲ ὁ πολλὸς λόγος Ἑλλήνων, Θαλῆς οἶ ⁴ ὁ Μιλήσιος διεβίβασε. ἀπορέοντος γὰρ Κροίσου, ὅπως οἱ διαβήσεται τὸν ποταμὸν ὁ στρατὸς, (οὐ γὰρ δὴ εἶναι κω ⁵ τοῦτον τὸν χρόνον τὰς γεφύρας ταύτας) ⁶ λέγεται ⁷ παρεόντα τὸν Θαλῆν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ποιῆσαι αὐτῷ τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς ῥέοντα τοῦ στρατοῦ καὶ ἐκ δεξιῆς ῥεῖν, ποιῆσαι δὲ ὧδε ἄνωθεν ⁸ τοῦ στρατοπέδου ἀρξάμενον διώρυχα βαθέαν ⁹ ὀρύσσειν, ἄγοντα μηχανοειδέα, ¹⁰ ὅπως ἂν ¹¹ τὸ στρατόπεδον ἰδνούμενος κατὰ νότου λάβοι, ταύτη κατὰ τὴν διώρυχα ἐκτραπόμενος ἐκ τῶν

(1) Κιβδήλου· ἀμφιλόγου χρησμοῦ.

(2) Πρὸς ἑαυτοῦ... εἶναι· ἢ πρὸς μετὰ γενικ. ἐν τῇ σημασίᾳ πρὸς ὠφέλειάν τινος.

(3) Περσέων μοῖραν· Καππαδοκίαν.

(4) Οἱ Κροίσω.

(5) Οὐ γὰρ δὴ εἶναι κω· ἀπαρεμφ. μετ' αἰτιατ. ἕνεκα τοῦ ἐκ τῶν ἐπομένων νοουμένου λέγεται.

(6) Τὰς γεφύρας ταύτας—τὰς γεφύρας, αἷς ὡς ὑπαρχούσας ἐδήλωσα.

(7) Λέγεται μετ' αἰτιατ. καὶ ἀπαρεμφ. ἂν ἦτον ὄνομ. μετ' ἀπαρεμ. τότε θὰ ἐξήρητο οὐχὶ τὸ συμβεβηκός, ἀλλ' ὁ ποιήσας τοῦτο Θαλῆς.

(8) Ἄνωθεν πρὸς τὰς πηγάς.

(9) Βαθέαν· ἄττικ. βαθεῖαν.

(10) Ἄγοντα μηχανοειδέα... τὴν διώρυγα· ὅπως ἂν (ὁ ποταμὸς) ταύτη (ἄνωθεν τοῦ στρατοπέδου) κατὰ τὴν διώρυχα ἐκτραπόμενος ἐκ τῶν ἀρχαίων ῥεέθρων, λάβῃ τὸ στρατόπεδον κατὰ νότου, καὶ αὕτις ἐσβάλλει ἐς τὰ ἀρχαῖα, παραμειβόμενος τὸ στρατόπεδον.

(11) Ὅπως ἂν τὰ τελικά· ὡς, ὅπως, κατ' εὐκτ. λαμβάνουσι καὶ τὸν ἂν διότι ἀρχικῶς ἦσαν τροπικὰ· ἢ κατόρθωσις τοῦ σκοποῦ ἐξαρτᾶται ἐξ ἐξωτερικῶν περιστάσεων· ἐνταῦθα· εἰ ἢ διώρυξ μηχανοειδῆς εἶη.

ἀρχαίων ρεέθρων, καὶ αὐτίς παραμειβόμενος τὸ στρατόπεδον ἐς τὰ ἀρχαῖα ἐσβάλλοι, ὥστε ἐπεὶ τε καὶ ἐσχίσθη¹ τάχιστα ὁ ποταμὸς, ἀμφοτέρῃ διαβατὸς ἐγένετο. οἱ δὲ καὶ τὸ παράπαν² λέγουσι καὶ τὸ ἀρχαῖον³ ρεέθρον ἀποξηρανθῆναι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ προσίεμαι κῶς γὰρ ὀπίσω πορευόμενοι διέβησαν⁴ ἄν αὐτόν;

37. Κροῖσος δὲ, ἐπεὶ τε διαβὰς σὺν τῷ στρατῷ ἀπίκετο τῆς Καππαδοκίης ἐς τὴν Πτερίην καλεομένην· (ἡ δὲ Πτερίη ἐστὶ τῆς χώρας ταύτης τὸ ἰσχυρότατον, κατὰ⁵ Σινώπην⁶ πόλιν τὴν ἐν Εὐξείνῳ πόντῳ μάλιστά κη κειμένη), ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύετο, φθείρων τῶν Συρίων τοὺς κλήρους.⁷ καὶ εἶλε μὲν τῶν Πτερίων τὴν πόλιν καὶ ἠνδραποδίσατο, εἶλε δὲ⁸

(1) Καὶ ἐσχίσθη· εἰς τὸ καὶ ὄφειλε νὰ ἀνταποκρίνηται δεύτερον καί, πρὸ τοῦ διαβατός.

(2) Καὶ τὸ παράπαν· τὸ καὶ ἐπιτείνει τὸ ἐπίρρημα, ὡς εἰς τό : καὶ μᾶλα, καὶ τὸ κάρτα, καὶ πάνυ.

(3) Καὶ τὸ ἀρχαῖον. τὸ καὶ ἀνήκει εἰς τὴν ὅλην πρότασιν, ὃ ἐστὶν οὐ μόνον ἐσχίσθη, ἀλλὰ καὶ ἀποξηρανθῆναι.

(4) Κῶς... διέβησαν ἄν· ἄν τὸ ἀρχαῖον ρεῖθρον ὅπως εἶχεν ἀποξηρανθῆ καὶ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν διώρυχα διωχτετεύθη, τότε ἡ διάβασις τῆς διώρυχος ἤθελε παράσχει αὐτοῖς τὴν αὐτὴν δυσκολίαν, ὡς καὶ πρὸ τῆς διοχτετεύσεως τοῦ ρεῖθρου ἡ διάβασις τοῦ ποταμοῦ. Ἡ ἔνστασις εἶναι ὅτι βεβαίως ἡ διώρυξ ἢ τὸ νέον ρεῖθρον πάλιν ἠδύνατο νὰ ἀποχωσθῆ, καὶ ὁ ποταμὸς πάλιν νὰ διοχτετευθῆ εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ ρεῖθρον.

(5) Κατὰ· περιορίζεται διὰ τοῦ : μάλιστά κη—σχεδὸν ἀντικρῦ.

(6) Σινώπην· πλουσία καὶ περίφημος ἀποικία τῆς Μιλήτου παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον.

(7) Κλήρους· γενικῶς ἐνθαῦθα· ἀγρούς.

(8) Εἶλε μὲν... εἶλε δέ· ἡ ἐπανάληψις τοῦ αὐτοῦ ῥήματος καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον γίνεται κατὰ τὰς ἐξῆς περιστάσεις· α) ὅταν ἐμφαντικῶς προστίθεται δεύτερον ἀντικείμενον ὡς ἐνθαῦθα· β) ὅπως ἐξάρη δευτερευόντά τινα προσδιορισμὸν ὡς : αἴτες Ἄμασιν θυγατέρα, αἴττει δὲ ἐκ συμβουλίης ἄνδρὸς Αἰγυπτίου· γ) ὅταν ἐπεξηγημα-

τὰς περιοικίδας¹ αὐτῆς πάσας, Συρίους τε οὐδὲν ἔον-
 τας αἰτίους ἀναστάτους ἐποίησε. Κύρος δὲ ἀγείρας τὸν ἑνω-
 τοῦ στρατὸν καὶ παραλαβὼν τοὺς μεταξὺ οἰκέοντας πάν-
 τας, ἠντιοῦτο Κροῖσω. πρὶν δὲ ἐξελαύνειν² ὄρμησαι τὸν
 στρατὸν, πέμψας κήρυκας ἐς τοὺς Ἴωνας ἐπειρᾶτό σφεας
 ἀπὸ Κροίσου ἀπιστάναι. Ἴωνες μὲν νυν οὐκ ἐπέιθοντο,
 Κύρος δὲ ὡς ἀπίκετο καὶ ἀντεστρατοπεδεύσατο Κροῖσω ἐν-
 θαῦτα ἐν τῇ Πτερίῃ χώρῃ ἐπειρῶντο κατὰ τὸ ἰσχυρὸν³ ἀλ-
 λήλων. μάχης δὲ καρτερῆς γενομένης καὶ πεσόντων ἀμφο-
 τέρων⁴ πολλῶν, τέλος οὐδέτεροι νικήσαντες διεστήσαν,
 νυκτὸς ἐπελθούσης. καὶ τὰ μὲν στρατόπεδα ἀμφοτέρα οὕτω
 ἠγωνίσατο.

38. Κροῖσος δὲ μεμφθεὶς⁵ κατὰ τὸ πλῆθος τὸ ἑνωτοῦ
 στρατεύμα (ἦν γὰρ οἱ⁶ ὁ συμβαλὼν στρατὸς πολλὸν ἔλάσ-
 σων ἢ ὁ Κύρου), τοῦτο μεμφθεὶς⁷, ὡς τῇ ὑστεραίῃ οὐκ ἐ-
 πειρᾶτο ἐπιῶν⁸ ὁ Κύρος, ἀπήλυνε ἐς τὰς Σάρδις, ἐν νόφ
 ἔχων,⁹ παρακαλέσας μὲν Αἰγυπτίους κατὰ τὸ ὄριον (ἐποι-

τικῶς προστίθεται ἡ μετόχη τοῦ αὐτοῦ ῥήματος ὡς: συνεβάλλετο
 τὸν Ὀρέστην—τοῦτον εἶναι τῆδε συμβαλλόμενος.—

(1) Περιοικίδας· ὁμόρους πόλεις.

(2) Ἐξελαύνειν· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ὄρμησαι· ἴδε καὶ 7, 150· πρότερον
 ἢ ὄρμησαι στρατεύεσθαι.

(3) Κατὰ τὸ ἰσχυρὸν· μετὰ δυνάμεως (ἰσχυρῶς).

(4) Ἀμφοτέρων· ἐξαρ. ἐκ τοῦ, πολλῶν.

(5) Μεμφθεὶς· ἄορ. 1 παθ. ἐν ἐνεργ. σημ. ὡς πρὸς τὸ πλῆθος (διὰ
 τὸ ὀλιγάριθμον) ψέξας τὸ στρατ. (δηλ. κρίνας ὅτι ὁ στρατὸς του ἦτο
 ὀλιγάριθμος).

(6) Οἱ=Κροῖσω.

(7) Τοῦτο μεμφθεὶς λέγεται: μέμφομαί τινά τι καὶ μέμφομαί
 τινὰ κατὰ τι, (ὡς ἀνωτ. κατὰ τὸ πλῆθος) τοῦτο=τὸ κατὰ πλῆθος.

(8) Ἐπειρᾶτο ἐπιῶν· μετὰ μετοχ. τὸ πειρῶμαι καὶ ἀλλαχοῦ παρ'
 Ἡροδότ.

(9) Ἐν νόφ ἔχων· ἔνεχα τῶν παρεμπεσοῦσων ἄλλων προτάσεων:

ήσατο γὰρ καὶ πρὸς Ἀμασιν βασιλεύοντα Αἰγύπτου συμμαχίην πρότερον ἢ περὶ πρὸς Λακεδαιμονίους), μεταπεμφθέντος δὲ καὶ Βαβυλωνίου (καὶ γὰρ πρὸς τούτους αὐτῷ ἐπεποιήτο συμμαχίη, ἐτυράννευε δὲ τῶν Βαβυλωνίων τὸν χρόνον τοῦτον Λαβύνητος), ἐπαγγείλας δὲ καὶ Λακεδαιμονίοισι παρῆναι ἐς χρόνον ῥητόν,¹ ἀλίσας τε δὴ τούτους καὶ τὴν ἑαυτοῦ συλλέξας στρατιήν, ἐνένωτο² τὸν χειμῶνα παρῆς ἅμα τῷ ἔαρι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πέρσας. καὶ ὁ μὲν ταῦτα φρονέων, ὡς ἀπίκετο ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπε κήρυκας κατὰ τὰς συμμαχίας,³ προερέοντας ἐς πέμπτον μῆνα συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις· τὸν δὲ παρεόντα καὶ μαχεσάμενον στρατὸν Πέρσησι, ὅς ἦν αὐτοῦ ξεινικός, πάντα ἀπεὶς διεσκέδασε, οὐδαμὰ ἐλπίσας μὴ⁴ κοτε ἄρα⁵ ἀγωνισάμενος οὕτω παραπλησίως⁶ Κῦρος ἐλάσῃ ἐπὶ Σάρδις.

39. Ταῦτα ἐπιλεγομένῳ⁷ Κροίσῳ τὸ προάστειον πᾶν ὁφίων ἐνεπλήσθη· φανέντων δὲ αὐτῶν οἱ ἵπποι μετιέντες τὰς νομὰς νέμεσθαι, φοιτέοντες κατήσθιον. ἰδόντι δὲ τοῦτο Κροίσῳ, ὡσπερ καὶ ἦν,⁸ ἔδοξε τέρας εἶναι. αὐτίκα δὲ ἔπεμπε θεοπρόπους ἐς τῶν ἐξηγητέων⁹ Τελμησδέων. ἀπικομένοισι

παρακαλέσας, μεταπεμφθέντος, ἐπαγγείλας, ἀλίσας, συλλέξας, καὶ τῶν παρεθέσεων, ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ ἐνένωτο.

(1) Ἐς χρόνον ῥητόν· ἢ ἐς ἐνταῦθα σημαίνει τὸ τέλος, μέχρις οὗ πρᾶξις τις θὰ ἐκτελεσθῆ.

(2) Ἐνένωτο—ἐνενότητο.

(3) Κατὰ τὰς συμμαχ. ἢ κατὰ ἐν διανεμητ. σημασίᾳ.

(4) Ἐλπίσας μὴ· τὸ μὴ ἔνεκεν τῆς ἐν τῷ ἐλπίσας ἐνυπαρχούσης ἐννοίας τοῦ φόβου.

(5) Ἄρα· ἀληθῶς· παρὰ προσδοκίαν· συναπτ. μετὰ τοῦ ἐλάσῃ.

(6) Παραπλησίως—ἐπὶ ἴσῃς συναπτ. πρὸ τὸ ἀγωνισάμενος.

(7) Ἐπιλεγομένῳ—ἐν νόμῳ ἔχοντι.

(8) Ὡσπερ καὶ ἦν· ἀποδοτ. εἰς τὸ ἐπόμ. ἔδοξε τέρας εἶναι.

(9) Ἐς τῶν ἐξηγητέων· φαίνεται διεφθαρμένον τὸ χωρίον, οὐχὶ ἕνεκα τῆς γενικῆς ἀλλὰ μᾶλλον ἕνεκα τοῦ ἄρθρου, ὅπερ ἀσύνηθες

δὲ τοῖσι θεοπρόποισι καὶ μαθούσι πρὸς Τελμησσέων τὸ θέλει σημαίνειν τὸ τέρας, οὐκ ἐξεγένετο¹ Κροίσῳ ἀπαγγεῖλαι πρὶν γὰρ ἢ² ὀπίσω σφείας ἀναπλῶσαι ἐς τὰς Σάρδις, ἦλω ὁ Κροῖσος. Τελμησσέες μέντοι τάδε ἔγνωσαν, στρατὸν ἀλλόθροον προσδόκιμον εἶναι Κροίσῳ ἐπὶ τὴν χώραν, ἀπικόμενον δὲ τοῦτον καταστρέψεσθαι τοὺς ἐπιχωρίους, λέγοντες ὄφιν εἶναι γῆς παῖδα, ἵππον δὲ πολέμιόν τε καὶ ἐπὶ ἄλγυδα. Τελμησσέες μὲν νυν ταῦτα ὑπεκρίναντο³ Κροίσῳ ἤδη ἦλωκότι. οὐδέν κω εἰδότες τῶν⁴ ἦν περὶ Σάρδις τε καὶ αὐτὸν Κροῖσον.

40. Κῦρος δὲ αὐτίκα ἀπελάνοντος Κροίσου μετὰ τὴν μάχην τὴν γενομένην ἐν τῇ Πτερίῃ, μαθὼν ὡς ἀπελάσας μέλλοι Κροῖσος διασκεδᾶν τὸν στρατὸν, βουλευόμενος εὐρισκε προῆγμα⁵ οἱ εἶναι ἐλαύνειν ὡς δύναιτο τάχιστα ἐπὶ τὰς Σάρδις, πρὶ ἢ τὸ δεύτερον ἀλισθῆναι τῶν Λυδῶν τὴν δύναμιν. ὡς δὲ οἱ ταῦτα ἔδοξε, καὶ ἔποιεε κατὰ τάχος ἐλάσας γὰρ τὸν στρατὸν ἐς τὴν Λυδίην αὐτὸς ἄγγελος Κροίσῳ ἐληλύθει. ἐνθαῦτα Κροῖσος ἐς ἀπορίην πολλὴν ἀπιγμένος, ὡς οἱ παρὰ δόξαν ἔσχε τὰ προήγματα ἢ ὡς αὐτὸς κατεδό-

εἶνε· πρὸς ἐς διδασκάλων πέμποντες, ἐς γαλόων ἢ εἰνατέρων ἐξοίχεται. Τινὲς τῶν ἐκδοτῶν διορθοῦσιν: ἐς τοὺς ἐξηγητὰς Τελμησσέων ἄλλοι: ἐς Τελμησσέων τῶν ἐξηγητέων. Τελμησσὸς ἢ Τελμισσὸς ὑπῆρχεν ἐν Πισιδίᾳ, ἐν Καρίᾳ καὶ ἐν Λυκίᾳ ἢ τελευταία εἶνε ἐνταῦθα, ἢ ἀρχηγέτης ἦν Τελμισσὸς υἱὸς Ἀπόλλωνος, ὑφ' οὗ ἔλαβε καὶ τὸ δῶρον τῆς τερατοσκοπίας. Πρὸς Ἀρριαν. Ἀναβ. 2. «Τρεῖς εἶνε (λέγουσι) τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι καὶ σφίσι ἀπὸ γένους δεδῶσθαι αὐτοῖς καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν μαντείαν.»

(1) Ἐξεγένετο—ἐξῆν.

(2) Πρὶν ἢ· κατὰ τοὺς ἀττικοὺς τὸ ἢ θὰ ἦτο περιττόν.

(3) Ὑπεκρίναντο· ἀττ. ἀπεκρίναντο.

(4) Τῶν—τῶν τῶν τῶν.

(5) Προῆγμα· ἐν τῇ σημ. τοῦ: τί σπουδαῖον, οὐσιῶδες, ὠφέλιμον.

κει,¹ ὅμως τοὺς Λυδοὺς ἐξῆγε εἰς μάχην. ἦν δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ἔθνος οὐδὲν ἐν τῇ Ἀσίῃ οὔτε ἀνδρηότερον οὔτε ἀλκιμώτερον τοῦ Λυδίου. ἡ δὲ μάχη σφέων ἦν ἀπ' ἵππων, δόρατά τε ἐφόρεον μεγάλα, καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἱππεύεσθαι ἀγαθοί.

41. Ἐς τὸ παιδίον δὲ συνελθόντων τοῦτο τὸ πρὸ τοῦ ἄστεός ἐστι τοῦ Σαρδιηνοῦ, ἐὼν μέγα τε καὶ ψιλὸν (διὰ δὲ αὐτοῦ ποταμοὶ ῥέοντες καὶ ἄλλοι καὶ Ἰλλος συρῶρηγνῦσι εἰς τὸν μέγιστον, καλεόμενον δὲ Ἐρμον, ὃς ἐξ ὄρεος ἰροῦ μητρὸς² Δινδυμήνης ῥέων ἐκδιδοὶ εἰς θάλασσαν κατὰ Φώκαιαν³ πόλιν), ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος ὡς εἶδε τοὺς Λυδοὺς εἰς μάχην τασσομένους, καταρῶωδήσας⁴ τὴν ἵππον, ἐποίησε Ἀρπάγου⁵ ὑποθεμένου ἀνδρὸς Μήδου τοιόνδε· ὅσαι τῷ στρατῷ τῷ ἑαυτοῦ εἶποντο σιτοφόροι τε καὶ σκευοφόροι κάμηλοι, ταύτας πάσας ἀλίσας καὶ ἀπελὼν τὰ ἄχθεια, ἀνδρας ἐπ' αὐτὰς ἀνέβησε⁶ ἱππάδα στολὴν [ἐν] ἐσταλμένους· σκευάσας δὲ αὐτοὺς προσέταξε τῆς ἄλλης στρατιῆς⁷ προϊέναι πρὸς τὴν Κροίσου ἵππον, τῇ δὲ καμήλῳ⁸ ἐπεσθαι τὸν πεζὸν στρατὸν ἐκέλευε, ὅπισθε δὲ τοῦ πεζοῦ ἐπέταξε τὴν πᾶσαν ἵππον. ὡς δὲ οἱ πάντες διετετάχато, παραινέσει τῶν μὲν ἄλλων Λυ-

(1) Ἡ ὡς αὐτὸς κατεδόκει· πλεονασμὸς ἐκφράσεως· ἡ αὐτὴ ἔννοια κεῖται ἐν τῷ : παρὰ δόξαν.

(2) Ἰροῦ μητρός· Τῆς Κυβέλης (Φρυγίας θεότητος).

(3) Κατὰ Φώκαιαν· πλησίον.

(4) Καταρῶωδήσας· ἄττ. καταρῶωδήσας.

(5) Ἀρπάγου· τοῦ αὐτοῦ, ὃν προσέταξεν ὁ Ἀστυάγης νὰ φονεύσῃ τὸν Κῦρον.

(6) Ἀνέβησε· ἐνεργητ.

(7) Τῆς ἄλλης στρατιῆς· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ προϊέναι.

(8) Τῇ δὲ καμήλῳ· περιληπτ. ὡς καὶ κατωτ. τὴν πᾶσαν ἵππον· ἐν τῇ τελευταίᾳ φράσει παρατηρητέα ἡ σημασία τοῦ ἄρθρου, πρὸ τοῦ πᾶς, ἥτις διάφορος εἶνε τοῦ ἀμέσως ἐπομένου· πάντα τὸν ἔμπο-

δῶν μὴ φειδομένους κτείνειν πάντα τὸν ἐμποδῶν γινόμενον, Κροῖσον δὲ αὐτὸν μὴ κτείνειν, μηδὲ ἦν συλλαμβανόμενος ἀμύνηται. ταῦτα μὲν παραίνεσε· τὰς δὲ καμήλους ἔταξε ἀντία τῆς ἵππου τῶνδε εἵνεκεν κάμηλον ἵππος φοβέεται, καὶ οὐκ ἀνέχεται οὔτε τὴν ιδέην αὐτῆς ὄρεων οὔτε τὴν ὀδμὴν ὄσφραϊνόμενος. αὐτοῦ δὴ ὦν τούτου εἵνεκεν ἐσεσόφιστο, ἵνα τῷ Κροίσῳ ἄχρηστον ἦ τὸ ἵππικόν, τῷ δὲ τι καὶ ἐπεῖχε¹ ἐλλάμψεσθαι ὁ Λυδός. ὡς δὲ καὶ συνήρισαν ἐς τὴν μάχην, ἐνθαῦτα ὡς ὄσφροντο τάχιστα τῶν καμήλων οἱ ἵπποι καὶ εἶδον αὐτὰς, ὀπίσω ἀνέστρεφον, διέφθαρτό τε τῷ Κροίσῳ ἢ ἐλπίς. οὐ μέντοι οἱ γε Λυδοὶ τὸ ἐνθεῦτεν δειλοὶ ἦσαν, ἀλλ' ὡς ἔμαθον τὸ γινόμενον, ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων πεξοὶ τοῖσι Πέρσῃσι συνέβαλλον. χρόνῳ δὲ πεσόντων ἀμφοτέρων πολλῶν ἐτρόποντο οἱ Λυδοὶ, κατειληθέντες δὲ ἐς τὸ τεῖχος ἐπολιορκέοντο ὑπὸ τῶν Περσέων.

42. Τοῖσι μὲν δὴ κατεστήκειε πολιορκίη, Κροῖσος δὲ δοκέων οἱ χρόνον ἐπὶ μακρὸν ἐσεσθαι τὴν πολιορκίην, ἔπεμπε ἐκ τοῦ τείχεος ἄλλους ἀγγέλους ἐς τὰς συμμαχίας.² οἱ μὲν γὰρ πρότερον διεπέμποντο ἐς πέμπτον μῆνα προερέοντες συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις, τούτους δὲ ἐξέπεμπε τὴν ταχίστην³ δέεσθαι βοηθεῖν, ὡς πολιορκεομένου Κροῖσου.

43. "Ἐς τε δὴ ὦν τὰς ἄλλας ἔπεμπε συμμαχίας καὶ δὴ καὶ ἐς Λακεδαίμονα. τοῖσι δὲ καὶ αὐτοῖσι⁴ [τοῖσι Σπαρτιήτῃσι] κατ'

δῶν γεόμενον. Ἐνθαῦθα κεῖται ἡ ἔννοια, ἕκαστος, ἐν τῇ διὰ τοῦ ἀρθρου οὐσιαστικοποιουμένη μετοχῇ.

(1) Ἐπεῖχε=ἐπεῖχε τὸν νοῦν· διεννοεῖτο· ἐλλάμψεσθαι=να διαπρέψῃ· τί=οὐχὶ ὀλίγον.

(2) Ἐς τὰς συμμαχίας· ἀφηρητ. ἀντὶ συγκεκριμ. =συμμάχους.

(3) Τὴν ταχίστην· ἐννοεῖτ. ὁδόν.

(4) Τοῖσι δὲ καὶ αὐτοῖσι=οἷς καὶ αὐτοῖς.

αὐτὸν τοῦτον τὸν χρόνον¹ συνεπεπτώκεε² ἔρις ἐοῦσα πρὸς Ἀργείους περὶ χώρον καλομένου Θυρέης³ τὰς γὰρ Θυρέας ταύτας ἐούσας τῆς Ἀργολίδος μοίρης ἀποταμόμενοι ἔσχον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἦν δὲ καὶ ἡ μέχρι Μαλεῶν⁴ ἢ πρὸς ἑσπέρην⁵ Ἀργείων, ἢ τε ἐν τῇ ἠπειρῶν χώρῃ καὶ ἡ Κυθηρίη⁶ νῆσος καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν νήσων. βοηθησάντων δὲ Ἀργείων τῇ σφετέρῃ ἀποταμνομένῃ, ἐνθαῦτα συνέβησαν ἐς λόγους συνελθόντες, ὥστε⁷ τριηκοσίους ἐκατέρων μαχέσασθαι ὀκότεροι δ' ἂν περιγέωνται, τούτων εἶναι τὸν χῶρον· τὸ δὲ πλῆθος τοῦ στρατοῦ ἀπαλλάσσεσθαι ἐκάτερον ἐς τὴν ἑωυτοῦ, μηδὲ παραμένειν ἀγωνιζομένων, τῶνδε εἵνεκεν, ἵνα μὴ παρεόντων τῶν στρατοπέδων ὄρωντες οἱ ἕτεροι ἐσσομένους τοὺς σφετέρους ἐπαμύνοιεν. συνθέμενοι ταῦτα ἀπαλλάσσοντο, λογάδες δὲ ἐκατέρων ὑπολειφθέντες συνέβαλον, μαχομένων δὲ σφεων καὶ γινομένων ἰσοπαλέων

(1) Κατ' αὐτὸν τοῦτον τὸν χρόνον· περὶ τὸ 550.

(2) Συνεπεπτώκεε· μετὰ μετοχ. ἐκφράζει τὸ κατὰ σύμπτωσιν μετ' ἀπαρεμφ. = συμβαίνω.

(3) Θυρέης· Θυρέα ἢ Θύραι· ἀνῆκεν εἰς τὴν Κυνουρίαν, κειμένην μεταξύ Λακεδαιμόνος καὶ Ἄργους· ἀμφότεραι ἐπολέμησαν περὶ αὐτῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον, μέχρις οὗ οἱ Ἄργεῖοι ἐγένοντο κύριοι τῆς τε Κυνουρίας καὶ Θυρέας νικήσαντες ἐν Ὑσιαῖς (μεταξὺ Τεγέας καὶ Ἄργους).

(4) Ἡ μέχρι Μαλεῶν ἐνν. χώρα· ὁ συνετὸς καὶ γενναῖος Ἄργεῖος βασιλεὺς Φεῖδων καθυπέταξε τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ Πρασιῶν μέχρι Μαλεῖα, ὡς καὶ τὴν νῆσον Κύθηρα.

(5) Ἡ πρὸς ἑσπέρην· ἂν ἀπὸ τοῦ Ἴονίου ἢ καὶ ἀπὸ τῆς Ἀργολίδος ἤθελε τις νὰ φθάσῃ τὸν Μαλεῖαν, ἔπρεπε νὰ στραφῇ πρὸς δυσμᾶς· Ἐνθαῦθα νοεῖται· τὸ μεσημβρινοανατολικὸν μέρος τῆς νήσου, ὅπερ πρὸς δυσμᾶς ἔκειτο ἀντικρὺ τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου.

(6) Κυθηρίη· ἐπιθετ. εἰς τὸ Κύθηρα· τὰ Κύθηρα καὶ ἡ Αἴγινα ἦσαν ἐμπορικὸι σταθμοὶ τοῦ Ἄργεως· ἐν Αἰγίνῃ ὁ Φεῖδων ἔκοψε τὰ πρῶτα νομίσματα.

(7) Ὡστε· ὑπὸ τὸν ἄρον.

ὕπελείποντο ἕξ ἀνδρῶν ἑξακοσίων τρεῖς, Ἀργείων μὲν Ἀλκίηωρ τε καὶ Χρόμιος, Λακεδαιμονίων δὲ Ὀθρυάδης· ὑπελείφθησαν δὲ οὗτοι νυκτὸς ἐπελθούσης. οἱ μὲν δὴ δύο¹ τῶν Ἀργείων, ὡς νεικηκότες, ἔθρον ἐς τὸ Ἄργος, ὁ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων Ὀθρυάδης, σκυλεύσας τοὺς Ἀργείων νεκροὺς καὶ προσφορήσας τὰ ὄπλα πρὸς τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον, ἐν τῇ τάξει εἶχε ἑαυτόν· ἡμέρῃ δὲ δευτέρῃ παρήσαν πυνθανόμενοι ἀμφοτέροι. τέως μὲν δὴ αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔφασαν νικᾶν,² λέγοντες³ οἱ μὲν, ὡς ἑαυτῶν πλεῦνες περιγεγούνασι, οἱ δὲ τοὺς μὲν ἀποφαίνοντες πεφευγότας, τὸν δὲ σφέτερον παραμείναντα καὶ σκυλεύσαντα τοὺς ἐκείνων νεκρούς· τέλος δὲ ἐκ τῆς ἔριδος⁴ συμπεσόντες ἐμάχοντο· πεσόντων δὲ καὶ ἀμφοτέρων πολλῶν ἐνίκων Λακεδαιμόνιοι. Ἀργεῖοι μὲν νυν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου κατακειράμενοι τὰς κεφαλὰς, πρότερον ἐπάναγκες κομῶντες, ἐποιήσαντο νόμον⁵ τε καὶ κατάρην μὴ πρότερον θρέψειν κόμην Ἀργείων μηδένα, μηδὲ τὰς γυναικᾶς σφι χρυσοφορήσειν, πρὶν Θυρέας ἀνασώσωνται. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ ἐναντία τούτων ἔθεντο νόμον· οὐ γὰρ κομῶντες πρὸ τούτου, ἀπὸ τούτου κομᾶν.⁶ τὸν δὲ ἕνα λέγουσι τὸν περιλειφθέντα τῶν τριηκοσίων, Ὀθρυάδην,⁷ αἰσχυνόμενον ἀπουοστέειν ἐς Σπάρτην

(1) Οἱ μὲν. . . δύο· ἐπειδὴ τὸ ὅλον εἶνε γνωστόν, καὶ τὰ μέρη εἶνε ὠρισμένα.

(2) Νικᾶν· νικῶ ὡς καὶ κρατῶ σημ. γίνομαι νικητῆς καὶ εἶμαι νικητῆς· ἀμφοτέρων οἱ ἐνεστ. ἔχουσι σημ. παρακειμ.

(3) Λέγοντες ἐτέθη ἐν ἀρχῇ ὡς νὰ μὴ εἶπετο ἀποφαίνοντες.

(4) Ἐκ τῆς ἔριδος· ἐν χρόν. σημ. ἥτις ἐνίοτε μεταπίπτει καὶ εἰς αἰτιολογ.

(5) Νόμον· ὡς κατηγορημ. αἰτιατ. ληπτέα.

(6) Κομᾶν· δηλ. ἔθεντο νόμον.

(7) Ὀθρυάδην· οἱ Σπαρτιάται ἐτίμων πολὺ τὴν μνήμην τοῦ Ὀθρυάδου καὶ τῶν ἐταίρων του. Ἐν τοῖς καρνείοις ἤδοντο ἄσματα

τῶν οἱ συλλογιτέων διεφθαρμένων, αὐτοῦ μιν¹ ἐν τῆσι Θυρήσι καταχρήσασθαι² ἑωυτόν.

44. Τοιούτων δὲ τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐνεστεώτων προηγμάτων, ἦκε ὁ Σαρδιηνὸς κῆρυξ, δεόμενος Κροίσῳ βοηθέειν πολιορκεομένῳ· οἱ δὲ ὅμως,³ ἐπεὶ τε ἐπύθοντο τοῦ κήρυκος, ὠρμέατο βωθέειν. καὶ σφι ἤδη παρασκευασμένοισι καὶ νεῶν ἐουσέων ἐτοιμίων ἦλθε ἄλλη ἀγγελίη, ὡς ἠλώκοι⁴ τὸ τεῖχος τῶν Λυδῶν καὶ ἔχοιτο Κροῖσος ζωγρηθεῖς. οὕτω δὴ οὗτοι μὲν συμφόρην ποιησάμενοι μεγάλην ἐπέπανντο.

45. Σάρδιες δὲ ἤλωσαν ὧδε· ἐπειδὴ τεσσερεσκαιδεκάτη ἐγένετο ἡμέρη πολιορκεομένῳ⁵ Κροίσῳ, Κῦρος τῇ στρατιῇ τῇ ἑωυτοῦ διαπέμψας ἰππέας προεῖπε τῷ πρώτῳ⁶ ἐπιβάντι τοῦ τεύχεος δῶρα δώσειν. μετὰ δὲ τοῦτο, πειρησαμένης τῆς στρατιῆς, ὡς οὐ προεχώρει, ἐνθαῦτα τῶν ἄλλων πεπανμένων ἀνὴρ Μάρδος⁷ ἐπειράτο προσβαίνων, τῷ οὐνομα ἦν Τροιάδης, κατὰ τοῦτο τῆς ἀκροπόλιος, τῇ οὐδεὶς ἐτέτακτο φύλακος⁸ οὐ γὰρ ἦν δεινὸν, κατὰ τοῦτο μὴ ἀλῶ κοτε. ἀπότομός τε γὰρ ἐστὶ ταύτη ἡ ἀκρόπολις καὶ ἄμαχος· τῇ οὐδὲ

ἐπὶ τῷ ἡρωϊκῷ αὐτῶν θανάτῳ. Δύο μεγάλοι τύμβοι, ἐν οἷς ἐκάστη πόλις ἔθηκε τοὺς πεσόντας ἡρώας τῆς, ἐδήλουν τὴν θέσιν τῆς μάχης.

(1) μιν εἶνε ἐπανάληψις τοῦ ἀνωτέρω: ἕνα, χάριν σαφηνείας.

(2) Καταχρήσασθαι=διαχρᾶσθαι ἢ κατεργάζεσθαι.

(3) Ὅμως· « καίπερ τοιούτων ἐνεστεώτων πραγμάτων » ὅμως.

(4) Ἠλώκοι· ἔχει παθ. σημ.

(5) Πολιορκεομένῳ· ἐν τῇ μετὰ τοῦ εἶναι ἢ γίνεσθαι δοτικῇ τῆς μετοχῆς ἐκτὸς τῆς δηλώσεως τοῦ χρόνου ἐκφράζεται καὶ στενοτέρα τις ἀναφορὰ ἢ σχέσις.

(6) Τῷ πρώτῳ ἐπιβάντι·κατ' ἔννοιαν διάφορον τοῦ: τῷ πρώτον ἐπιβάντι.

(7) Μάρδος· οἱ Μάρδοι ἦσαν νομαδικὸν ἔθνος· ὅπως τανῦν οἱ Βασκίραι καὶ Καλμουκοὶ ἀκολουθοῦσι τὸν Ῥωσικὸν στρατὸν, οὕτως ἠκολούθουν ποτὲ οἱ Μάρδοι τὸν στρατὸν τοῦ Κύρου.

(8) Φύλακος· ἄτικ. φύλαξ.

Μήλης ὁ πρότερον βασιλεὺς¹ Σαρδίων μούνη οὐ περιήνεικε τὸν λέοντα² τὸν οἱ ἢ παλλακὴ ἔτεκε, Τελμησσέων δικασάντων, ὡς περιενοιχθέντος τοῦ λέοντος τὸ τεῖχος ἔβουται Σάρδιες ἀνάλωτοι. ὁ δὲ Μήλης κατὰ τὸ ἄλλο τεῖχος περιενεικάς, τῇ ἣν ἐπίμαχον [τὸ χωρίον] τῆς ἀκροπόλιος,³ κατηλόγησε τοῦτο, ὡς ἐὼν ἄμαχόν τε καὶ ἀπότομον ἔστι δὲ πρὸς τοῦ Τρωῶλου⁴ τετραμμένον τῆς πόλιος.⁵ ὁ ὢν δὴ Ἐτροιάδης οὗτος ὁ Μάρδος, ἰδὼν τῇ προτεραίῃ τῶν τινα Λυδῶν κατὰ τοῦτο τῆς ἀκροπόλιος καταβάντα ἐπὶ κυνέην ἄνωθεν κατακλυσθεῖσαν καὶ ἀνελόμενον, ἐφράσθη καὶ ἐς θυμὸν ἐβάλετο.⁶ τότε δὲ δὴ αὐτός τε ἀνεβεβήκει καὶ κατ' αὐτὸν⁷ ἄλλοι Περσέων ἀνέβαινον· προσβάντων δὲ συγχῶν, οὕτω δὴ Σαρδίεις τε ἠλώκεσαν⁸ καὶ πᾶν τὸ ἄστυ ἐπορθέετο.

46. Κατ' αὐτὸν δὲ Κροῖσον τάδε ἐγίνετο. ἦν οἱ παῖς, τοῦ καὶ πρότερον ἐπεμνήσθην, τὰ μὲν ἄλλα ἐπιεικῆς, ἄφρονος δέ. ἐντῇ ὧν παρελθούσῃ εὐεστοί⁹ ὁ Κροῖσος τὸ πᾶν¹⁰ ἐς αὐτὸν ἐπεποιήκει ἄλλα τε ἐπιφραζόμενος, καὶ δὴ καὶ ἐς Δελφοὺς περὶ αὐτοῦ ἐπεπόμφε¹¹ χρησομένους. ἡ δὲ Πυθίη οἱ εἶπε τάδε.

(1) Ὁ πρότερον βασιλεὺς· διάφορ. τοῦ: ὁ πρότερος βασιλεὺς.

(2) Λέοντα· ὁ λέων ἦτο ἱερός τῶ Ἀσιανῶ θεῷ τοῦ ἡλίου Σανδάν· πιθανὸν διὰ τοῦ Μήλητος δηλοῦται ὁ Σανδάν αὐτός καὶ διὰ τῆς παλλακῆς ἢ φρυγία θεότης Μα (Κυβέλη).

(3) Τῆς ἀκροπόλιος· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ τῆ.

(4) Πρὸς Τρωῶλου· σπανίως μετὰ γεν. ἀντὶ αἰτίας.

(5) Τῆς πόλιος·—ἀκροπόλιος· ἐξαρτ. ἀπὸ τοῦ ἐκ τοῦ προηγουμ. εὐκόλως ἀναπληρουμένου τοῦτο· « εἶπε δὲ τοῦτο τὸ πρὸς τὸ ὄρος Τρωῶλου τετραμμένον μέρος τῆς πόλεως. »

(6) Ἐς θυμὸν ἐβάλετο—τῶ Ὀμηρ.: ἐν θυμῷ βάλλεσθαι.

(7) Κατ' αὐτόν· ὀπισθεν αὐτοῦ.

(8) Ἐλώκεσαν· ἢ ἄλλωσις τῶν Σάρδεων συνέθη τῶ θέρει τοῦ 549.

(9) Εὐεστοί· ἐκ τῆς ὀνομ. εὐεστός, εὐθηγία, εὐδαιμονία. (Ἡσυχ.).

(10) Τὸ πᾶν· πᾶν τὸ δυνατόν.

(11) Ἄλλα τε ἐπιφραζόμενος... καὶ ἐπεπόμφε· μετέβασ. ἀπὸ μετ. εἰς παρεμφατ. ἔγκλ. ἀντὶ τοῦ πεπομφός.

Λυδὲ γένος, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νήπιε Κροῖδε, μὴ βούλευε πολυεύκτονον ἰὴν ἀνά δώτατ' ἀκούειν παιδὸς φθεγγομένου. τόδε σοι πολὺ λῶϊον ἀμφίς ¹ ἔμμεναι· αὐδήσει γὰρ ἐν ἡματι πρῶτον ἀνόλβω.

ἀλισκομένου δὲ τοῦ τείχεος ἦϊε γὰρ² τῶν τις Περσέων ἀλλογνώσας³ Κροῖσον ὡς ἀποκτενέων, Κροῖσος μὲν νυν ὀρέων ἐπιόντα ὑπὸ τῆς παρεούσης⁴ συμφορῆς παρημελήκει, οὐδέ τί οἱ διέφερε πληγέντι ἀποθανεῖν· ὁ δὲ παῖς οὗτος ὁ ἄφανος, ὡς εἶδε ἐπιόντα τὸν Πέρσην, ὑπὸ δέους τε καὶ κακοῦ ἔρῆξε φωνήν,⁵ εἶπε δέ· "Ὁρθρωπε, μὴ κτεῖνε Κροῖσον. οὗτος μὲν⁶ δὴ τοῦτο πρῶτον ἐφθέρξατο, μετὰ δὲ ⁷ τοῦτο ἤδη ἐφώνεε τὸν πάντα χρόνον τῆς ζόης.

47. Οἱ δὲ Πέρσαι τὰς τε δὴ Σάρδις ἔσχον καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἐξώρησαν, ἄρξαντα⁸ ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρηστήριόν τε καταπαύσαντα τὴν ἑαυτοῦ μεγάλην ἀρχήν. λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον παρὰ Κῦρον. ὁ δὲ συννήσας πυρὴν μεγάλην ἀνεβίβασε ἐπ' αὐτὴν τὸν Κροῖσόν τε ἐν πέδησι δεδεμένον καὶ δις ἐπὶ Ἀνδῶν παρ' αὐτὸν παῖδας, ἐν νόφω⁹ ἔχων εἶτε δὴ ἀκροθίνια¹⁰ ταῦτα καταγαίειν θεῶν ὅτεω

(1) Ἀμφί· ἐκ τῆς σημασίας τοῦ (ἐν χώρῳ ἢ χρόνῳ) χωρισμοῦ ἀνεπτύχθη εὐκόλως ἢ μεταφ. σημασ. ἀπειναί.

(2) ἦϊε γὰρ· τὸ γὰρ αἰτιολογ. τὸ ἐπομ. Κροῖσος—παρημελήκει.

(3) Ἀλλογνώσας· ἀγνοήσας (Ἑσυχ.) ἀντ' ἄλλου ἐκλαβών.

(4) Ὑπὸ τῆς παρεούσης=ἐνεκα τῆς παρεούσης.

(5) Ἐρῆξε φωνήν· πρβ. βιβλ. β'. 1· ἀθέλων ἀκούσαι τῶν παιδίων ἦν τινα φωνήν ῥήξουσι πρώτην.

(6) Οὗτος μὲν· ἀνταποκρ. εἰς τό· οἱ δὲ Πέρσαι.

(7) Μετὰ δέ· ἀνταποκριν. εἰς τὸ μετὰ τὸ πρῶτον νοουμ. μὲν.

(8) Ἄρξαντα· 560—546.

(9) Ἐν νόφω· διὰ τοῦ ἐπομ. ἐθέλων ἐπαναλαμβάνεται τό· ἐν νόφω ἔχων.

(10) Ἀκροθίνια· κατηγορ. εἰς τό· ταῦτα, ἀνῆχον.

δὴ, εἴτε καὶ εὐχὴν ἐπιτελέσαι θέλων, εἴτε καὶ πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα, τοῦδε εἵνεκεν¹ ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρῆν, βουλόμενος εἰδέναι, εἴ τίς μιν δαιμόνων ῥύσεται τοῦ μὴ ζῶοντα κατακαυθῆναι. τὸν μὲν δὴ ποιέειν² ταῦτα τῷ δὲ Κροίσῳ ἐστεῶτι ἐπὶ τῆς πυρῆς ἐσελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἐόντι τοσοῦτῳ, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὡς οἱ εἶη³ σὺν θεῷ⁴ εἰρημένον, τὸ μηδένα εἶναι τῶν ζώντων ὄλβιον. ὡς δὲ ἄρα μιν προσετῆναι τοῦτο,⁵ ἀνενεικάμενόν⁶ τε καὶ ἀναστενάξαντα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐς τρεῖς ὀνομάσαι Σόλων· καὶ τὸν Κύρον ἀκούσαντα κελεῦσαι τοὺς ἐρμηneas ἐπειρέσθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτον⁷ ἐπικαλέοιτο καὶ τοὺς⁸ προσελθόντας ἐπειρωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν εἰρωτώμενον μετὰ δὲ, ὡς ἠναγκάζετο, εἰπεῖν· Τὸν ἂν ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετίμησα⁹ μεγάλων χρημάτων¹⁰ ἐς λόγους ἐλθεῖν. Ὡς δὲ σφι ἄσημα ἔφραζε, πάλιν ἐπειρωτῶτων¹¹ τὰ λεγόμενα. λιπαρέοντων δὲ αὐτῶν καὶ ὄχλον παρεχόντων ἔλεγε δὴ, ὡς ἦλθε ἀρχὴν ὁ Σόλων ἑξῆς Ἀθηναῖος, καὶ θεησάμενος πάντα

(1) Τοῦδε εἵνεκεν· ἀναφερ. εἰς τὸ ἐπομ.: βουλόμενος εἰδέναι εἴ τι μιν δαιμόνων ῥύσεται· μετὰ τὰς πολλὰς παρεμπ. προτάσεις ἐπαναλαμβάνεται ἔνεκα σαφηνείας τὸ ἀνεβίβασε.

(2) Ποιέειν. παρατ. ἀπαρ. μετάβασις ἀπὸ τῆς ὀρθ. εἰς πλαγίαν προτ.

(3) Ὡς οἱ εἶη· οἱ=Κροίσῳ.

(4) Σὺν θεῷ· ἐκ θείας ἐπιπνοίας.

(5) Προσετῆναι τοῦτο· τὸ τοῦτο εἶνε ὑποκειμ.

(6) Ἀνενεικάμενον· ἐν τῇ αὐτῇ σημ. τὸ παθ. ἀνενεχθεῖς· κυρίως βαθέως ἀναπνεῖν· οὕτω καὶ ἀνεστενάξε=ἐκ βᾶθους ἐστενάξεν.

(7) Τίνα τοῦτον=τίς οὗτος εἶη, ὄν, τοῦτον εἶνε κατηγορ.

(8) Καὶ τοὺς· τὸ ἄρθρον ἔχει δεικτικὴν σημ.

(9) Προετίμησα ἂν ὁ ἐστίν· εἰ δυνατόν ἦν.

(10) Μεγάλων χρημάτων γενικ. ἔνεκα τῆς ἐν τῷ· προετίμησαν, ἐμπεριεχομένης συγκριτ. ἐννοίας.

(11) Ἐπειρωτέον· ὁ πλάγ. λόγος μεταβαίνει πάλιν εἰς ὀρθόν.

τὸν ἑωυτοῦ ὄλβον ἀποφλαυρίσειε¹ οἷα δὴ εἶπας,² ὥς τε αὐτῶ πάντα ἀποβεβήκοι τῆπερ ἐκείνος εἶπε,³ οὐδέν τι μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν⁴ λέγων, ἢ (οὐκ) ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον καὶ μάλιστα τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖσι ὀλβίους δοκέοντας εἶναι. τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα ἀπηγέεσθαι, τῆς δὲ πυρῆς ἤδη ἀμμένης⁴ καίεσθαι τὰ περιέσχατα. καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἐρμηνέων τὰ Κροῖσος εἶπε, μεταγνόντα τε καὶ ἐννώσαντα⁵ ὅτι καὶ αὐτὸς ἀνθρώπος ἐὼν ἄλλον ἀνθρώπου, γενόμενον ἑωυτοῦ εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐλάσσω, ζῶντα πυρὶ διδοίῃ, πρὸς τε τούτοισι δεισαντα τὴν τίσιν καὶ ἐπιλεξάμενον ὡς οὐδὲν εἴη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλῆως ἔχον, κελεύειν σβεννύναι τὴν ταχίστην τὸ καιόμενον πῦρ καὶ καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροῖσου. καὶ τοὺς πειρωμένους οὐ δύνασθαι ἔτι τοῦ πυρὸς ἐπικρατῆσαι.

48. Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν Κροῖσον μαθόντα τὴν Κύρου μεταγνώσειν, ὡς ὄρα πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ, δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν,⁶ ἐπιβώσασθαι τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλούμενον, εἰ τί οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, παραστῆναι καὶ ὄυσασθαι μιν ἐκ τοῦ παρεόντος κακοῦ. τὸν μὲν δακρύνοντα ἐπικαλέεσθαι τὸν θεόν, ἐκ δὲ αἰθρίης τε καὶ νηνεμῆς συνδραμεῖν ἐξάπινης νέφεα καὶ χεიმῶνά τε καταβόραγῆναι καὶ ὕσαι ὕδατι

(1) Ὡς ἴλθε—καί—ἀποφλαυρίσειε ὀριστ. πρὸς τῇ εὐκτικῇ· διὰ τῆς ὀριστ. τὸ γεγονός παρίσταται ὡς τοιοῦτον ἀντικειμενικῶς, διὰ δὲ τῆς εὐκτικῆς παρίσταται τοῦτο ὡς ἐν τῷ νῶ τοῦ ὑποκειμ. ὑπάρχον.

(2) οἷα δὴ εἶπας· τοιαῦτά τινα εἰπών, δι' ὧν πᾶσαν εὐτυχίαν ὡς οὐδενὸς ἀξίαν ἔκρινε καὶ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἔθετε.

(3) εἶπε· ἐνν. ἀποβήσεσθαι.

(4) Ἐωυτόν=Κροῖσον.

(5) Ἀμμένης· παρακ. παθ. τὰ ἄπτομαι.

(6) Ἐνώσαντα· ἐννοήσαντα.

(7) Καταλαβεῖν ὄρα σελ. 20 σημ. 9.

λαβροτάτω, κατασβεσθῆναί τε τὴν πυρῆν· οὕτω δὴ μα-
θόντα τὸν Κῦρον, ὡς εἶη ὁ Κροῖσος καὶ Θεοφιλῆς καὶ ἀνήρ
ἀγαθὸς, καταβιβάσαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς εἰρέσθαι τάδε·
Κροῖσε, τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε¹ ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν
στρατευσάμενον πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ καταστῆναι; Ὁ
δὲ εἶπε· Ὡ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπραξα τῇ σῇ μὲν εὐδαι-
μονίῃ, τῇ ἐμεωυτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ· αἴτιος δὲ τούτων
ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων θεός, ἐπαίρους ἐμὲ στρατεύεσθαι. οὐ-
δεὶς γὰρ οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης
αἰρέεται· ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσι,
ἐν δὲ τῷ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. ἀλλὰ ταῦτα δαίμοσί κου
φίλου ἦν οὕτω γενέσθαι.

49. Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε· Κῦρος δὲ αὐτὸν λύσας κάτισε
τε ἐγγὺς ἑωυτοῦ καὶ κάρτα² ἐν πολλῇ προμηθείῃ εἶχε,
ἀπεθώμαξέ τε ὀρέων καὶ αὐτὸς καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἑόντες
πάντες. ὁ δὲ συννοίῃ ἐχόμενος ἥσυχος ἦν· μετὰ δὲ ἐπι-
στραφεῖς τε καὶ ἰδόμενος τοὺς Πέρσας τὸ τῶν Λυδῶν ἄστν
κεραΐζοντας εἶπε· Ὡ βασιλεῦ, κότερον λέγειν πρὸς σὲ τὰ
νοέων τυγχάνω, ἢ σιγᾶν ἐν τῷ παρεόντι χρόνῳ; Κῦρος δὲ
μιν θαρσέοντα ἐκέλευε λέγειν, ὅ, τι βούλοιο. ὁ δὲ αὐτὸν
εἰρώτα λέγων· Οὗτος ὁ πολλὸς ὅμιλος τί ταῦτα σπουδῇ
πολλῇ ἐργάζεται; Ὁ δὲ εἶπε· Πόλιν τε τὴν σὴν διαρπάξει
καὶ χρήματα τὰ σὰ διαφορέει. Κροῖσος δὲ ἀμείβετο· Οὔτε
πόλιν τὴν ἐμὴν οὔτε χρήματα τὰ ἐμὰ διαρπάξει· οὐδὲν
γὰρ ἐμοὶ ἔτι τούτων μετὰ³ ἀλλὰ φέρουσί τε καὶ ἄγουσι⁴
τὰ σά.

(1) Ἀνέγνωσε· ἔπεισε.

(2) Κάρτα· συναπτ. πρὸς τό: πολλῇ.

(3) Μέτα· Ἰων. καὶ ποιητ.—μέτεστι.

(4) Φέρειν καὶ ἄγειν· τὸ φέρειν ἐπὶ πραγμάτων, ἅτινα ἀποκαμί-
ζονται, τὸ δὲ ἄγειν ἐπὶ ἐμψύχων ὄντων, ἅτινα ἀπάγονται.

ετίμησα θεῶν μάλιστα, ἐπειρέσθαι,¹ πέμψαντα τάσδε τὰς πέδας, εἰ ἔξαπατᾶν τοὺς εὖ ποιεῦντας νόμος ἐστὶ οἱ.² Κῦρος δὲ εἶρετο, ὃ τι οἱ τοῦτο ἐπηγορέων³ παραιτέοιτο. Κροῖσος δὲ οἱ ἐπαλιλλόγησε⁴ πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν καὶ τῶν χρηστηρίων τὰς ὑποκρίσεις, καὶ μάλιστα τὰ ἀναθήματα, καὶ ὡς ἐπαερθεῖς τῷ μαντητῷ ἐστρατεύσατο ἐπὶ Πέρσας. λέγων δὲ ταῦτα, κατέβαινε⁵ αὐτὶς παραιτεόμενος ἐπεῖναι⁶ οἱ τῷ θεῷ τοῦτο ὀνειδίσαι.⁷ Κῦρος δὲ γελάσας εἶπε· Καὶ τούτου τεύξεαι παρ' ἐμεῦ, Κροῖσε, καὶ ἄλλου παντός, τοῦ ἂν ἐκάστοτε δέη. Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε ὁ Κροῖσος, πέμπων τῶν Λυδῶν ἐς Δελφούς, ἐνετέλλετο τιθέντας⁸ τὰς πέδας ἐπὶ τοῦ νηοῦ τὸν οὐδὸν εἰρωτᾶν, εἰ οὐ τι ἐπαισχύνεται⁹ τοῖσι μαντητοῖσι ἐπαείρας Κροῖσον στρατεύεσθαι ἐπὶ Πέρσας, ὡς καταπαύσοντα τὴν Κύρου δύναμιν, ἀπ' ἧς οἱ ἀκροθίνια τοιαῦτα γενέσθαι, δεικνύοντας¹⁰ τὰς

(1) Ἐπειρέσθαι· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ εἰρέσθαι.

(2) Οἱ· τῷ θεῷ.

(3) Ἐπηγορέων· ἄττ. κατηγορέων· ἐκ τοῦ ἀχρ. ἐπήγορος. ἐπηγορία Δι. Κασσ. 55, 18. Παρ' Ἡσυχ. ἐπαγορίαν ἔχει—ἐπίμωμος ἐστὶ ὡς συνωνυμ. εἶνε· ὀνειδίζειν, μέμφεσθαι.

(4) Ἐπαλιλλόγησε· πάλιν ἀπηγήσατο· ἐκ μέρους τοῦ συγγραφέως.

(5) Κατέβαινε· ὁ λόγος παραβάλλεται πρὸς κατιοῦσαν ὁδὸν· ἐν τῇ μεταφορικῇ ταύτῃ σημασίᾳ τίθεται συνήθως καὶ μετοχή· κατέβαινε κελεύων. Β. α, 116.

(6) Ἐπεῖναι· ἄττ. ἐφεῖναι.

(7) Τοῦτο ὀνειδίσαι· νά ἀποτεινῆ εἰς τὸν θεὸν τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν ὀνειδιστικὴν ἐρώτησιν.

(8) Τιθέντας· ἀναφερ. εἰς τὸ τινάς, ὅπερ ὑπονοεῖται εἰς τὸ Λυδῶν (τινάς Λυδῶν).

(9) Ἐπαισχύνεται· ὁ θεός· οὐ, καὶ οὐχὶ μή, διότι μιᾶς μόνης λέξεως ἀποφάσκειται ἢ ἔννοια.

(10) Δεικνύοντας· γραμματικ. συνάπτεται πρὸς τό· ἐνετέλλετο τιθέντας τὰς πέδας—εἰρωτᾶν.

50. Κύρω δὲ ἐπιμελὲς ἐγένετο ¹ τὰ Κροῖσος εἶπε, μεταστησάμενος δὲ τοὺς ἄλλους εἶρετο Κροῖσον ὅ τι οἱ ἐνορήνῃ ἐν τοῖσι ποιευμένοισι. ὁ δὲ εἶπε· Ἐπεὶ τέ με θεοὶ ἔδωκαν δοῦλόν σοι, δικαίῳ, εἴ τι ἐνορέω πλέον, ² σημαίνειν σοι. Πέρσαι φύσιν ἔόντες ὑβρίζονται εἰς ἀχρήματοι· ἦν ὧν σὺ τούτους περιίδης διαρπάσαντας καὶ κατασχόντας χρήματα μεγάλα, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν ἐπίδοξα γενέσθαι· ³ ὅς ἂν αὐτῶν πλείστα κατάσχη, τούτον προσδέεσθαι ⁴ τοι ἐπαναστησόμενον. νῦν ὧν ποιήσον ὧδε, εἴ τοι ἀρέσκει τὰ ἐγὼ λέγω. κάτισον τῶν δορυφόρων ἐπὶ πάσῃσι τῆσι πύλῃσι φυλάκους, οἳ λεγόντων ⁵ πρὸς τοὺς ἐκφέροντας τὰ χρήματα ἀπαιρεόμενοι, ὥς σφεα ἀναγκαίως ἔχει δεκατευθῆναι τῷ Διὶ. καὶ σὺ τέ σφι οὐκ ἀπεχθήσεται βίη ἀπαιρεόμενος τὰ χρήματα, καὶ ἐκεῖνοι συγγνώμης ποιέειν σε δίκαια ἐκόντες προήσουσι.

51. Ταῦτα ἀκούων ὁ Κῦρος ὑπερήδετο, ὥς οἱ ἐδόκεε εὖ ὑποτίθεσθαι· αἰνέσας δὲ πολλὰ καὶ ἐντειλάμενος τοῖσι δορυφόροις τὰ Κροῖσος ὑπεθήκατο ἐπιτελέειν εἶπε πρὸς Κροῖσον τάδε· Κροῖσε, ἀναρτημένου ⁶ σεῦ ἀνδρὸς βασιλέος χρηστὰ ἔργα καὶ ἔπεα ποιέειν, ⁷ αἰτέο δόσιν, ἦν τινα βούλει τοι γενέσθαι παραντίκα. Ὁ δὲ εἶπε· ὦ δέσποτα, ἐάσας με χαριεῖ μάλιστα τὸν θεὸν τῶν Ἑλλήνων, τὸν ἐγὼ

(1) Ἐπιμελὲς ἐγένετο· τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Κροῖσου ἐγένετο τῷ Κύρω ἀντικείμενον φροντίδος καὶ σκέψεως.

(2) Πλέον· ὅ ἐστι, σεῦ.

(3) Τάδε... ἐπίδοξα· (ἐστι) γενέσθαι τοι· ἐπίδοχος=προσδόκιμος.

(4) Προσδέεσθαι· ἀπαρεμφ. ἀντὶ προσταχτ.

(5) Λεγόντων· γ' πληθ. προστ. ἐνεστ.

(6) Ἀναρτημένου προθύμου.

(7) Ποιέειν ἀρμόζει μόνον εἰς τὸ ἔργα, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἔπεα, εἰς ὃ ζευγματικῶς θὰ ὑπονοήσωμεν ἀνάλογον ῥῆμα.

πέδας· ταῦτά τε ἐπειρωτᾶν, καὶ εἰ¹ ἀχαρίστοισι νόμος εἶναι² τοῖσι Ἑλληνικοῖσι θεοῖσι.

52. Ἀπικόμενοισι δὲ τοῖσι Λυδοῖσι καὶ λέγουσι τὰ ἐν-
 τεταλμένα τὴν Πυθίην λέγεται εἰπεῖν τάδε· Τὴν πεπω-
 μένην μοῖραν ἀδύνατά³ ἐστὶ ἀποφυγέειν καὶ θεῶ.⁴ Κροῖσος
 δὲ πέμπτον⁵ γονέος ἀμαρτάδα ἐξέπλησε,⁶ ὃς ἐὼν δορυ-
 φόρος Ἡρακλειδέων, δόλω γυναικῆφ ἐπισπόμενος ἐφό-
 νευσε τὸν δεσπότην, καὶ ἔσχε τὴν ἐκείνου τιμὴν οὐδὲν οἱ
 προσήκουσαν. προθυμεομένου δὲ Λοξίω,⁷ ὅπως ἂν⁸ κατὰ
 τοὺς παῖδας τοῦ Κροῖσου γένοιτο τὸ Σαρδίων πάθος καὶ
 μὴ κατ' αὐτὸν Κροῖσον, οὐκ οἶός τε ἐγίνετο παραγαγεῖν⁹
 μοίρας. ὅσον δὲ ἐνέδωκαν αὐται, ἤνυσέ τε καὶ ἐχαρίσατο οἱ.
 τρία γὰρ ἔτεα ἐπανεβάλετο τὴν Σαρδίων ἄλωσιν, καὶ τοῦτο

(1) Καὶ εἰ· τὸ καὶ συνδέει τὸ τὴν προηγουμένην ἐρώτησιν συγκε-
 φαλαιοῦν· ταῦτα, μετὰ τοῦ· εἰ νόμος (ἐστὶ).

(2) Εἶναι· ἀνήκει εἰς τὸ· ἀχαρίστοισι.

(3) Ἀδύνατα· ὁ παρὰ ποιηταῖς πληθυντικὸς τῶν οὐδετέρων ἐπιθέ-
 των ἀπαντᾶ συχνάκις παρ' Ἡροδ. συχν. ἀπαντῶσιν· δηλαδ., ἀδύνατα,
 οἷά τέ ἐστι· τὸ ῥήματ. ἐπιθ. εἰς τέος, ὡς· ἀκουστέα, ποιητέα.

(4) Καὶ θεῶ· Οὐχὶ ληπτέον κατὰ γράμμα ὡς θέσις ἀλλὰ καὶ ὡς
 ῥητορικὴ ἐπίτασις.

(5) Πέμπτον· τοῦ Γύγου· ἀπὸ τοῦ Κροῖσου καὶ αὐτοῦ συγκαταριθ-
 μουμένου· (Κροῖσος, Ἀλυάττης, Σαρδυάττης, Ἄρδου, Γύγης).

(6) Ἀμαρτάδα· κυρ. ἀμαρτάδος τίσιν.

(7) Λοξίω· τὸ ὄνομα παράγουσιν ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ἐκ τοῦ λο-
 ξός (ἀντιθ. ὀρθός)· ἕνεκα τοῦ ἀμφιλόγου χρησμοῦ, ἀλλὰ κατ' ἄλλους
 τὸ ἐπίθετον τοῦτο θὰ ἦτο ἀνάρμωστον εἰς θεόν· ὥστε παράγουσιν ἐκ
 τῆς ῥιζ. λυκ. (Δωρ. λοκ, Αἰολ. λουκ, Λατ. lucere, ἐξ οὗ λύκη, λυ-
 καυγές) ὅθεν ὁ φωτίζων, καθ' ὅσον ὁ Ἀπόλλων ἦτο ὁ θεὸς τοῦ φωτός.
 Κατὰ τοὺς ἀρχαίους· Λοξίας· ὁ ἀναξ οὐ τὸ μαντεῖόν ἐστὶ τὸ ἐν Δελ-
 φοῖς οὔτε λέγει οὔτε κρύπτει, ἀλλὰ σημαίνει. Λοξῶν δὲ καὶ περισκε-
 λῶν ὄντων τῶν χρησμῶν, οὓς δίδωσι, Λοξίας ὠνόμασται.

(8) Ὅπως ἂν· τροπικ.

(9) Παραγαγεῖν· ἀπὸ τῆς εὐθείας ἀλλαγῆ ἐκτρέπειν.

ἐπιστάσθω Κροῖσος ὡς¹ ὕστερον τοῖσι ἔτεσι τούτοισι ἀ-
 λους τῆς πεπρωμένης.² δευτέρα δὲ τούτων³ καιομένῳ αὐτῷ
 ἐπήρκεσε. κατὰ δὲ τὸ μαντήιον τὸ γενόμενον οὐκ ὀρθῶς
 Κροῖσος μέμφεται· προηγόρευε γὰρ οἱ Λοξίης, ἣν στρατεύ-
 ηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν [αὐτὸν] καταλύσειν. τὸν
 δὲ πρὸς ταῦτα χρῆν εὖ μέλλοντα βουλευέσθαι ἐπίρροσθαι
 πέμψαντα, κότερα τὴν ἑαυτοῦ ἢ τὴν Κύρου λέγει ἀρχήν.
 οὐ συλλαβῶν⁴ δὲ τὸ ῥηθὲν οὐδ' ἐπανειρόμενος ἑαυτὸν
 αἴτιον ἀποφαινέτω. τῷ καὶ τὸ τελευταῖον⁵ χρηστηριαζο-
 μένῳ [εἶπε] τὰ εἶπε Λοξίης περὶ ἡμίονου, οὐδὲ τοῦτο συνέ-
 λαβε. ἦν γὰρ δὴ ὁ Κῦρος οὗτος ἡμίονος· ἐκ γὰρ δυῶν οὐκ
 ὁμοεθνέων ἐγεγόνεε, μητρὸς ἀμείνου,⁶ πατρὸς δὲ ὑποδε-
 εστέρου· ἡ μὲν γὰρ ἦν Μηδὶς καὶ Ἀστυάγειος θυγάτηρ
 τοῦ Μήδων βασιλέως, ὁ δὲ Πέρσης τε ἦν καὶ ἀρχόμενος⁷
 ὑπ' ἐκείνοισι καὶ ἐνερθε εἰὼν τοῖσι ἄπασι⁸ δεσποίνῃ τῇ
 ἑαυτοῦ συνοίκεε. Ταῦτα μὲν ἡ Πυθίῃ ὑπεκρίνατο τοῖσι

(1) Τοῦτο ἐπιστάσθω ὡς· ἔπρεπε νὰ ἔπεται ἐάλω· δύναται νὰ ἐξη-
 γηθῇ οὕτω. 1) τοῦτο ἐπιστάσθω ὡς ἤλω, καὶ 2) ἐπιστάσθω ἀλους.
 Ἐπίστασθαι καὶ εἰδέναι μετὰ μετοχ. = γιγνώσκειν, μανθάνειν, μετ'
 ἀπαρεμφ. — ἐννοεῖν τι ποιεῖν.

(2) Τῆς πεπρωμένης (μοίρης)· ἔξαρχ. ἀπὸ τοῦ ὕστερον.

(3) Δευτέρα δὲ τούτων· ἡ γενικὴ διότι ἐν τῷ: δευτέρα, ἐμπεριέχεται
 συγχριτ. ἐννοία.

(4) Συλλαβῶν· ἐννοήσας.

(5) Τῷ καὶ τὸ τελευταῖον· καὶ εἰς τοῦτον, τελευταῖον χρηστηρια-
 ζόμενον ἔδωκεν ὁ Λοξίης τὸν χρησμόν, (περὶ ἡμίονου), ἀλλ' οὗτος δὲν
 τὸν ἐνόησεν. (ἐπομένως δὲν δύνασαι καὶ ἐνεκα τοῦ χρησμοῦ τούτου
 νὰ ὀνειδίσῃς τὸν θεόν).

(6) Ἀμείνων· ἐξ ἐπισημοτέρας καταγωγῆς· ὑποδεέστερος = ἀγενέ-
 στερος.

(7) Ἀρχόμενον· μετὰ δοτικ. κατ' ἀναλογίαν πρὸς τό: εἶναι, γίγνε-
 σθαι, ἔχεσθαι ὑπό τινι, ὅπως δηλωθῇ ἐναργέστερον καὶ ἡ κατάστα-
 σις τῆς ὑποταγῆς.

(8) Τοῖσι ἄπασι· εἰς πάντα· ῥητορικὴ δεινῶσις, ἢ ὑπερβολή.

Λυδοῖσι. οἱ δὲ ἀνήνεικαν ἐς Σάρδις καὶ ἀπήγγειλαν Κροίσῳ. ὁ δὲ ἀκούσας συνέγνω ἑαυτοῦ εἶναι τὴν ἁμαρτάδα καὶ οὐ τοῦ θεοῦ.

4.

Η ΕΞΕΥΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΓΝΙΩΝ

(Βιβλ. Α΄, κεφ. 94).

53. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι τε καὶ Ἑλλησι κατεστρώσας ἑαυτῶν ἐξεύρημα γενέσθαι. ἅμα δὲ ταύτας τε ἐξευρεθῆναι παρὰ σφίσι λέγουσι καὶ Τυρσηνὴν ἀποικίσαι, ὧδε¹ περὶ αὐτῶν λέγοντες· ἐπὶ Ἄττος² τοῦ Μάνεω βασιλέος σιτοδείην ἰσχυρὴν ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι· καὶ τοὺς Λυδοὺς τέως μὲν διαγρῆν λιπαρέοντας, μετὰ δὲ, ὡς οὐ παύεσθαι, ἄκκα³ δίζη-

(1) Ἀποικίσαι· σφέας ὑποκειμ.

(2) Ἐπὶ Ἄττος· ἢ ἐπὶ χρονικ. Ἄττος μνημονεύεται καὶ ἐν κεφ. 7. Ὡς υἱὸς τοῦ Μάνητος λέγεται παρ' Ἡροδ. δ', 45 καὶ ὁ Κότυς Μάνης ἦτο ὁ πρῶτος βασιλεὺς ἐν τῇ πρώτῃ (μυθικῇ) περιόδῳ τῆς Λυδικῆς ἱστορίας. Ἐθεωρεῖτο ὡς υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Γῆς. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἄττος θεμελιοῖ τὴν πρώτην δυναστείαν τῶν Λυδῶν βασιλέων (τῶν Ἄτταδῶν), μεθ' ἧν ἔπονται αἱ δύο δυναστεῖαι τῶν Ἡρακλειδῶν καὶ Μερμναδῶν· ὁ Μάνης δηλοῖ τὸ ἀνδρικὸν τῶν θεῶν στοιχεῖον τὸ ἀναποκρινόμενον εἰς τὴν μητέρα Μα.

Μάνης
Κότυς Ἄττος
Ἀσίης Τυρσηνὸς Λυδὸς

(3) Ἄκκα· παρὰ Σοφ. ἀποσπ. 435 λέγεται Παλαμήδης ὁ εὐρετής· α οὐ λιμὸν οὗτος τῶν δ' ἀπόψε, σὺν θῷ εἰπεῖν, χρόνου τε διατριβᾶς

σθαι, ἄλλον δὲ ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν ἐξευρεθῆναι δὴ ὦν τότε καὶ τῶν κύβων καὶ τῶν ἀστραγάλων καὶ τῆς σφαίρης¹ καὶ τῶν ἄλλων πασέων παιγνιέων τὰ εἶδεα πλὴν πεσσῶν· τούτων γὰρ ὦν τὴν ἐξεύρεσιν οὐκ οἰκιοῦνται Λυδοί. ποιέειν δὲ ὦδε πρὸς τὸν λιμὸν ἐξευρόντας² τὴν μὲν ἑτέραν τῶν ἡμερέων παίξειν πᾶσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητέοιεν σιτία, τὴν δὲ ἑτέραν σιτέεσθαι πανομένους τῶν παιγνιέων. τοιοῦτω τρόπῳ διάγειν ἐπ' ἕτεα δυῶν δέοντα εἴκοσι. ἐπεὶ τε δὲ οὐκ ἀνιέναι τὸ κακόν, ἀλλ' ἔτι ἐπὶ μᾶλλον βιάζεσθαι, οὕτω δὴ τὸν βασιλέα αὐτῶν δύο μοίρας διελόντα³ Λυδῶν πάντων κληρῶσαι, τὴν μὲν ἐπὶ μονῆ, τὴν δὲ ἐπὶ ἐξόδῳ⁴ ἐκ τῆς χώρας, καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν⁵ αὐτοῦ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων ἑωυτὸν βασιλέα προστάσσειν, ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαλλασσομένη τὸν ἑωυτοῦ παῖδα, τῷ ὄνομα εἶναι Τυρσηνόν⁶· λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἑτέρους ἐξιέναι⁷ ἐκ τῆς χώρας, κα-

σοφωτάτας ἐφεύρε φλοίσθου μετὰ κοπὴν καθημένοις, πεσσοὺς κύβους τε τερπνοὺς ἀργίας ἄκος ; »

(1) Κύβων, ἀστραγάλων καὶ σφαίρης· ἐξαρτ. ἐκ τῶν παιγνιέων.

(2) Ἐξευρόντας· τὰς παιγνίας.

(3) Διελόντα· ἐν ταῖς ῥήμασι διαιρέειν, δάσασθαι, τὰ μέρη ἢ τίθενται ὡς τὸ ὅλον κατ' αἰτίατ' ὡς «δωδέκα μοίρας δυνάμενοι Αἴγυπτον πᾶσαν» ἢ τὸ ὅλον κατὰ γενικ. ἢ τέλος τὰ μέρη δύνανται νὰ ἐκφρασθῶσι κατ' αἰτίατ μετὰ τῆς προθ. κατὰ, ὡς : αὐτὸν κατὰ μέλεα διελών.

(4) Ἐπὶ ἐξόδῳ· ἢ ἐπὶ μετὰ δοτικ. σημαίνει τὸν σκοπὸν, τὴν πρόθεσιν.

(5) Μένειν· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ λαγχανούσῃ.

(6) Τυρσηνόν· ἦτο διαδεδομένη ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἰδέα, ὅτι οἱ Ἴταλοι Τυρρηνοὶ (Ἐτροῦσκοί) κατήγοντο ἐκ τῶν Λυδῶν. Ἐκτὸς τοῦ Ἡρόδ. τὴν γνώμην αὐτὴν εἶχον ὁ Τίμαιος, Στράβων καὶ Πλούταρχος. Ἀλλ' οἱ νεώτεροι ἀμφιβόλλουσι περὶ τούτου, καὶ μέχρι τούδε τὸ πρᾶγμα μένει σκοτεινόν.

(7) Ἐξιέναι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ λαχόντας.

ταβῆναι ἐς Σμύρνην καὶ μηχανήσασθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐσθεμένους τὰ πάντα, ὅσα σφι ἦν χρηστὰ ἐπίπλοα¹, ἀποπλέειν κατὰ βίου² τε καὶ γῆς ζήτησιν, ἐς ὃ ἔθνεα πολλὰ παραμειψαμένους ἀπικέσθαι ἐς Ὀμβρικοὺς, ἔνθα σφέας ἐνιδρούσασθαι πόλιος καὶ οἰκέειν μέχρι τοῦδε. ἀντὶ δὲ Λυδῶν μετονομασθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέος τοῦ παιδός, ὅς σφέας ἀνήγαγε ἐπὶ τούτου τὴν ἐπωνυμίην ποιευμένους ὀνομασθῆναι Τυρσηνοὺς. Λυδοὶ μὲν δὴ ὑπὸ Πέρσῃσι ἐδεδούλωντο.

5.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΙΟΚΟΥ

(βιβλ. Α΄, κεφ. 96—100).

54. Ἀνὴρ ἐν τοῖσι Μήδοισι ἐγένετο σοφός, τῷ οὐνομα ἦν Δηϊόκης, παῖς δ' ἦν Φραόρτεω. οὗτος ὁ Δηϊόκης, ἐρασθεὶς τυραννίδος, ἐποίησε τοιάδε. κατοικημένων τῶν Μήδων κατὰ κόμας,³ ἐν τῇ ἑωντοῦ ἑὼν καὶ πρότερον δόκιμος καὶ μᾶλλον τι καὶ προθυμότερον δικαιοσύνην ἐπιθέμενος⁴ ἤσκει καὶ ταῦτα μέντοι ἐούσης ἀνομίης πολλῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Μηδικὴν ἐποίησε, ἐπιστάμενος⁵ ὅτι τῷ δικαίῳ⁶ τὸ ἄδικον

(1) Ἐπίπλοα· ἐξαγωγήμα διὰ θαλάσσης.

(2) Βίου·=βιότου.

(3) Κατὰ κόμας· ἄνευ πολιτικοῦ συνδέσμου· ἢ κατὰ ἐν διανεμητ. σημασίᾳ.

(4) Ἐπιθέμενος· δηλ. δικαιοσύνη.

(5) Ἐπιστάμενος· ἐναντιωμ.

(6) Τῷ δικαίῳ· τὸ δίκαιον καὶ ἄδικον μετωνυμικῶς, ἀντὶ ὁ δίκαιος καὶ ἄδικος.

πολέμιόν ἐστι¹. οἱ δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς κώμης Μῆδοι, ὀρέοντες αὐτοῦ τοὺς τρόπους, δικαστὴν μιν ἑαυτῶν αἰρέονται. ὁ δὲ δὴ, οἷα μνώμενος ἀρχὴν, ἰθύς² τε καὶ δίκαιος ἦν. ποιέων τε ταῦτα ἔπαινον εἶχε οὐκ ὀλίγον πρὸς τῶν πολιητέων οὕτω, ὥστε πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῆσι ἄλλησι κώμησι ὡς Δηϊόκης εἶη ἀνὴρ μοῦνος κατὰ τὸ ὀρθὸν δικάζων, πρότερον περιπίπτουτες ἀδίκουσι γνώμησι, τότε ἐπεὶ, τε ἤκουσαν, ἄσμενοι ἐφοίτεον παρὰ τὸν Δηϊόκην καὶ αὐτοὶ δικασόμενοι³ τέλος δὲ οὐδενὶ ἄλλῳ ἐπετράποντο.

55. Πλεῦνος δὲ αἰεὶ γινομένου τοῦ ἐπιφοιτέοντος⁴, οἷα πυνθανομένων τὰς δίκας ἀποβαίνειν κατὰ τὸ ἔδον, γνοὺς ὁ Δηϊόκης ἐς ἑαυτὸν πᾶν ἀνακείμενον⁵, οὔτε κατίζειν ἔτι ἠθέλε, ἐνθαπερ πρότερον προκατίζων ἐδίκαζε, οὔτ' ἔφη δικᾶν⁶ ἔτι· οὐ γὰρ οἱ λυσιτελείει τῶν ἑαυτοῦ ἐξημεληκότα τοῖσι πέλας δι' ἡμέρας⁷ δικάζειν. εἰούσης ὦν ἀρπαγῆς καὶ ἀνομίας ἔτι πολλῶ μᾶλλον ἀνὰ τὰς κώμας⁸ ἢ πρότερον ἦν, συνελέχθησαν οἱ Μῆδοι ἐς ταυτὸ⁹ καὶ ἐδίδοσαν σφίσι λόγον¹⁰, λέγοντες περὶ τῶν κατηκόντων⁸. ὡς δ' ἐγὼ δοκέω,

(1) Πολέμιον ἐστι· ὅτι δηλ. αὐτὸς διὰ τούτου θὰ ὑποστῇ δεινὸν ἀγῶνα.

(2) Ἰθύς· ὁ ἐστι δικαστής.

(3) Δικασόμενοι· ὅρα τὸ μέσον.

(4) Τοῦ ἐπιφοιτέοντος· οὐδέτερον μετωνυμ. ἀντὶ τῶν ἐπιφοιτεόντων.

(5) Ἀνακείμενον· πρὸς γ' 31. Οὗτοι δὲ τοῖσι Πέρσησι δίκας δικάζουσι καὶ ἐξηγηταὶ τῶν πατριῶν θεσμῶν γίνονται· καὶ πάντα ἐς τούτους ἀνακέεται.

(6) Δικᾶν· μελ. ἄττ.

(7) Δι' ἡμέρας· κατὰ τὴν διάρκειαν ὅλης τῆς ἡμέρας.

(8) Ἀνὰ τὰς κώμας· ἀνὰ·κατὰ.

(9) Ἐς ταυτὸ· εἰς τὸν αὐτὸν τόπον.

(10) Ἐδίδοσαν σφίσι λόγον· πρὸς ἀλλήλους συνεσκεπτόντο.

(11) Περὶ τῶν κατηκόντων· περὶ τῆς παρουσίας καταστάσεως, περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων.

μάλιστα ἔλεγον οἱ τοῦ Διηόκεω φίλοι· Οὐ γὰρ¹ δὴ τρόπον τῷ παρεόντι χρεώμενοι δυνατοὶ εἶμεν² οἰκέειν τὴν χώραν, φέρε στήσωμεν ἡμέων αὐτῶν βασιλέα· καὶ οὕτω ἢ τε χώρα εὐνομήσεται³, καὶ αὐτοὶ πρὸς ἔργα⁴ τρεψόμεθα, οὐδὲ ὑπ' ἀνομίας ἀνάστατοι ἐσόμεθα. Ταῦτά κη⁵ λέγοντες πείθουσι ἑαυτοὺς⁶ βασιλεύεσθαι.

56. Ἀντίκα δὲ προβαλλομένων⁷, ὄντινα στήσονται βασιλέα, ὁ Διηόκης ἦν πολλὸς⁸ ὑπὸ παντὸς ἀνδρὸς καὶ προβαλλόμενος καὶ αἰνεόμενος, ἐς ὃ τοῦτον καταινέουσι βασιλέα σφίσι εἶναι· ὁ δ' ἐκέλευε αὐτοὺς οἰκία τε ἑαυτῷ ἄξια τῆς βασιληΐης οἰκοδομῆσαι καὶ κρατῦναι αὐτὸν δορυφόροισι. ποιεῦσι δὴ ταῦτα οἱ Μῆδοι· οἰκοδομέουσί τε γὰρ αὐτῷ οἰκία μεγάλα τε καὶ ἰσχυρὰ, ἵνα⁹ αὐτὸς ἔφρασε τῆς χώρας, καὶ δορυφόρους αὐτῷ ἐπιτρέπουσι ἐκ πάντων Μήδων καταλέξασθαι. ὁ δὲ ὡς ἔσχε τὴν ἀρχὴν, τοὺς Μήδους ἠνάγκασε ἐν πόλισμα ποιήσασθαι, καὶ τοῦτο περιστέλλοντας τῶν ἄλλων ἦσσον ἐπιμέλεσθαι. πειθομένων¹⁰ δὲ καὶ ταῦτα τῶν Μήδων οἰκοδομέει τείχεα μεγάλα τε καὶ κατὰ ταῦτα, τὰ νῦν Ἀγβάτανα¹¹ κέκληται, ἕτερον ἑτέρῳ

(1) Γάρ. αἰτιολογ. τὸ ἐπόμενον.

(2) Εἶμεν=ἐσμέν.

(3) Εὐνομήσεται· μέσ. μέλ. ἐν παθ. σημασ.

(4) Ἔργα· οὐχὶ γεωργικὰ ἀλλ' ἐν γένει τὰς συνήθεις ἐνασχολήσεις.

(5) Ταῦτά κη· ταῦτα σχεδόν.

(6) Ἐαυτοὺς· συναπτ. πρὸ τὸ πείθουσι.

(7) Προβαλλομένων μέσον· τὸναντίον τὸ κατωτέρω προβαλλόμενος ληπτέον παθητ.

(8) Πολλός· ἐπιρρηματικ.

(9) Ἴνα· τοπικ. ὅπου· τῆς χώρας ἢ γενικ. ἕξαρτ. ἐκ τοῦ ἵνα.

(10) Πειθομένων παθητ.

(11) Ἀγβάτανα· νῦν Ἀμαδάν· ἡ ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα τῶν Μήδων βασιλείων, περὶ τοῦ πλοῦτου τῶν ὑποίων οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς μυθῶδη διηγοῦνται.

κύκλω ἐνεστεῶτα¹. μεμηχάνηται δὲ οὕτω τοῦτο τὸ τεῖχος, ὥστε ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου κύκλος τοῖσι προμαχεῶσι μούνοισι ἔστι ὑψηλότερος. τὸ μὲν² κού³ τι καὶ τὸ χωρίον συμμαχείει, κολωνὸς ἐόν, ὥστε τοιοῦτον εἶναι τὸ δὲ καὶ μᾶλλον τι ἐπετηθεύθη, κύκλον δὲ ἐόντων⁴ τῶν συναπάντων ἑπτὰ, ἐν τῷ τελευταίῳ τὰ βασιλήϊα ἐνεστι καὶ οἱ θησαυροί. τὸ⁵ αὐτῶν⁶ μέγιστόν ἐστι τεῖχος κατὰ τὸν Ἀθηναίων κύκλον μάλιστα κη⁷ τὸ μέγαθος. τοῦ μὲν δὴ πρώτου κύκλου οἱ προμαχεῶνες εἰσι λευκοὶ, τοῦ δὲ δευτέρου μέλανες, τρίτου δὲ κύκλου φοινίκιοι, τετάρτου δὲ κνάνεοι, πέμπτου δὲ σανδαράκινοι. οὕτω πάντων τῶν κύκλων οἱ προμαχεῶνες ἠνθισμένοι εἰσὶ φαρμάκοισι· δύο δὲ οἱ τελευταῖοι εἰσι ὁ μὲν καταργηρωμένους, ὁ δὲ⁸ κατακεχρυσωμένους ἔχων τοὺς προμαχεῶνας.

(1) Ἔτερον (ἐνν. κύκλον)... ἐνεστεῶτα· κατὰ πῶσιν ἀποδ. εἰς τὸ τεῖχεα, ὡς προσδιορ. τοῦ μέρους πρὸς τὸ ὅλον σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος.

(2) Τὸ μὲν... τὸ δέ· εἰς τὸ πρῶτον τὸ μὲν=τοῦτο μὲν (ἐπρρηματικ.) ἀντιτίθεται· τὸ δέ, ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο οὐχὶ ἐπιρρημ. ἀλλὰ οὐσιαστικ.=ἀλλ' ἕτερον μέρος εἶνε ἔτι μᾶλλον τῆς τέχνης ἔργον.

(3) κου. εἶνε ἴσον εὐκτικῇ μετὰ τοῦ ἄν' ἐκφράζεται γνώμη ἢ εἰκασία.

(4) Κύκλων δ' ἐόντων· ἢ γενικ. ἀπολυτ. αἰτιολογ.: τὸ δὲ καὶ μᾶλλον τι ἐπετηθεύθη. Ἐπειδὴ ἐν ὄλῳ 7 ἦσαν κύκλοι, ἐξ ὧν ὁ μὲν ὑψηλότερος ἦτο τοῦ ἑτέρου, δὲν ἐξήρκει πλέον διὰ τὸν τελευταῖον τὸ φυσικὸν ὕψος τοῦ λόφου, ἐπομένως ἔπρεπε νὰ ὑψωθῇ κατὰ τεχνικώτερον τρόπον. Ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ ἦτον ἰσρὸς παρὰ τοῖς Ἰρανόις, οἷς ἀνῆκον καὶ οἱ Μῆδοι. Κατὰ τὴν Ἀβέδια, ὁ κόσμος διαιρεῖται εἰς 7 μέρη, ἐξ ὧν τὸ ἐξοχώτατον εἶναι ἡ γῆ.

(5) Τὸ δέ· ἀναφορ. συναπτέον πρὸς τὸ τεῖχος.

(6) Αὐτῶν γεν. διαιρετ. μετὰ δὲ τὸ μέγαθος ἀναπληρωτ. ἐστι.

(7) Μάλιστα κη· περιορίζει τὰ κατὰ τὸν Ἀθ. κύκλον. ἦτο λοιπὸν περίπου 60 στάδια.

(8) Ὁ μὲν... ὁ δέ· τὰ μέρη ὁμοιοπτωτ. τῷ ὄλῳ.

57. Ταῦτα μὲν δὴ ὁ Διηϊόκης ἑαυτῷ τε ἐτείχεε καὶ περὶ τὰ ἑαυτοῦ οἰκία, τὸν δὲ ἄλλον δῆμον πέριξ ἐκέλευε τὸ τεῖχος οἰκέειν. οἰκοδομηθέντων δὲ πάντων κόσμον¹ τὸν δε Διηϊόκης πρῶτός ἐστι ὁ καταστησάμενος, μήτε² ἐσιέναι παρὰ βασιλέα μηδένα, δι' ἀγγέλων δὲ πάντα³ χρᾶσθαι⁴, ὄρασθαι τε βασιλέα ὑπὸ μηδενός, πρὸς τε τούτοισι ἔτι γελᾶν τε καὶ ἀντίον⁵ πτύειν καὶ⁶ ἅπασι εἶναι τοῦτό γε⁷ αἰσχρὸν. ταῦτα δὲ περὶ ἑαυτὸν ἐσέμνυνε τῶν δε εἵνεκεν, ὅπως ἂν μὴ ὀρῶντες οἱ ὀμήλικες ἐόντες σύντροφοί τε ἐκείνω καὶ οἰκίης οὐ φλανροτέρης οὐδὲ ἐς ἀνδραγαθίην λειπόμενοι, λυπείατο καὶ ἐπιβουλεύειεν, ἀλλ' ἐταιροῖός σφι δοκέοι εἶναι μὴ ὀρῶσι.

58. Ἐπεὶ τε δὲ ταῦτα διεκόσμησε καὶ ἐκράτυνε ἑαυτὸν τῇ τυραννίδι, ἣν τὸ δίκαιον φυλάσσων χαλεπός· καὶ τὰς τε δίκας γράφοντες εἰσω παρ' ἐκείνων ἐσπέμπεσκον⁷, καὶ ἐκεῖνος διακρίνων τὰς ἐσφερομένας ἐκπέμπεσκε. ταῦτα μὲν κατὰ τὰς δίκας ἐποίεε, τὰ δὲ δὴ ἄλλα ἐκεκοσμέατό οἱ εἴ τινα πυνθάνοιτο ὑβρίζοντα, τοῦτον ὅπως μεταπέμψαιτο⁸, κατ' ἄ-

(1) Κόσμον ὁ Διηϊόκης κατέστησε δύσκολον τὴν εἴσοδον εἰς τὸ ἀνάκτορόν του, εἰσαγγχῶν αὐστηρὰν ἀνατολικὴν ἐθιμοτυπίαν.

(2) Μήτε εἰς τοῦτο ἀνταποκρίνεται τὸ ἐπόμε. τε, οὔτε εἴσοδον νὰ ἔχη τις ἠδύνατο, οὔτε τὸν βασιλέα νὰ ἴδῃ.

(3) Πάντα· οὐδέτερον. πλ. πρὸς. «μὴ πάντα θυμῷ χρέο». Τὰ οὐσιαστικῶν οὐδέτερον τῶν ἐπιθ. ἐν αἰτιατ. συγνάκις εἶνε ἀντὶ ἐπιρρημ. (πρὸς. δεινὰ ὑβρίζειν)· οὕτω καὶ οὐσιαστικ. οὐδέτερον τῶν ἐπιθετικ. ἀντωνυμιῶν ἐν τῇ αἰτιατ. ἀπαντῶσιν ἀντὶ ἐπιρρημ. Πρὸς. τάδε (=οὕτω) χρᾶται.

(4) Ἀντίον τοῦ βασιλέως.

(5) Καί· ἐπιτείνει τὸ ἅπασι.

(6) Τοῦτό γε· ἐξαιρεῖ ἐπαναληπτικῶς τὸ γελᾶν καὶ πτύειν.

(7) Ἐσπέμπεσκον· θαμιστ. τύπ.

(8) Εἴ τινα... ὅπως μεταπέμψαιτο· εἰ καὶ ὅπως ἐν θαμιστ. ση-μασία.

ξίην ἐκάστου ἀδικήματος ἐδικαίου,¹ καὶ οἱ κατάσκοποι τε καὶ κατήκοοι² ἦσαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν, τῆς ἧρχε. Δηϊόκης μὲν³ νυν τὸ Μηδικὸν ἔθνος συνέστρεψε⁴ μούνον καὶ τούτου ἧρξε.

6

ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΚΥΡΟΥ

(Βιβλ. Α'. κεφ. 108. 117. 120—1).

59. Μετεπέμψατο ἐκ τῶν Περσέων ὁ τὴν θυγατέρα ἐπίτεκα ἐοῦσαν, ἀπικομένην δὲ ἐφύλασσε βουλόμενος τὸ γεννεώμενον ἐξ αὐτῆς διαφθεῖραι· ἐκ γὰρ οἱ τῆς ὄψιος τῶν μάγων οἱ ὄνειροπόλοι ἐσήμαινον, ὅτι μέλλοι ὁ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ γόνος βασιλεύσειν ἀντὶ ἐκείνου. ταῦτα δὴ ὦν φυλασσόμενος ὁ Ἀστυάγης, ὡς ἐγένετο ὁ Κύρος, καλέσας Ἄρπαγον, ἄνδρα οἰκῆϊον καὶ πιστότατόν τε Μήδων καὶ πάντων ἐπίτροπον τῶν ἑαυτοῦ, ἔλεγέ οἱ τάδε· Ἄρπαγε, προῆγμα τὸ ἄν τοι προσθῆω, μηδαμῶς παραχρήση,⁵ μηδὲ ἐμέ τε παραβάλη⁶ καὶ ἄλλους ἐλόμενος ἐξ ὑστέ-

(1) Ἐδικαίου· ἐτιμῶρει (ἔδιδε δίκαιον).

(2) Κατήκοοι—ῶτακουσταί· κατὰ Ξενοφ. λέγονται· τὰ ὄπα βασιλέως· οἱ δὲ κατάσκοποι παρ' αὐτῶν καὶ Ἡροδ. οἱ ὄφθαλμοὶ· κατήκοος ἐν ἄλλῃ σημ.—ὑπήκοος. Κεφ. 72, 143.

(3) Δηϊόκης μὲν· ἐβασίλευσε ἀπὸ τοῦ 708—655.

(4) Συνέστρεψε· ἐξηγεῖται διὰ τοῦ κεφ. 98 «τοὺς Μήδους ἠνάγκασε ἐν πόλισμα ποιήσασθαι»

(5) Παραχρήση· παραχρᾶσθαι μετ' αἰτίας. σημ. θεωρῶ τι ὡς πάρεργον· πρὸς ἡ, 20 «οἱ γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι τὸν Βάκιδος χρησμών ὡς οὐδὲν λέγοντα.»

(6) Ἐμέ τε παραβάλη· παραβαλέσθαι· κατὰ μέρος βάλλειν· ἀντιθετ· ἄλλους ἐλόμενος—ἄλλους ἐμοῦ προτιμήσας· ὅ ἐστι ἄλλων (τῆς

ρης¹ σεωυτῷ περιπέσης.² λάβε τὸν Μανδάνη ἔτεκε παῖδα, φέρον δὲ ἐς σεωυτοῦ³ ἀπόκεινον· μετὰ δὲ θάψον τροπῶ ὅτεω αὐτὸς βούλει. Ὁ δὲ ἀμείβεται· Ὡ βασιλεῦ, οὔτε ἄλλοτέ⁴ κω παρεῖδες ἀνδρὶ τῷδε⁵ ἄχαρι οὐδὲν, φυλασσόμεθα⁶ δὲ⁷ ἐς σὲ καὶ ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον μηδὲν ἐξαμαρτεῖν, ἀλλ' εἴ τοι φίλον τοῦτο οὔτω γίνεσθαι, χρὴ δὴ τό γε ἐμὸν ὑπηρετέεσθαι⁸ ἐπιτηδέως.

60. Τούτοισι ἀμειψάμενος ὁ Ἄρπαγος, ὥς οἱ παρεδόθη τὸ παιδίον κεκοσμημένον⁹ τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἦγε κλαίων ἐς τὰ οἰκία παρελθὼν δὲ ἔφραζε τῇ ἑωυτοῦ γυναικὶ τὸν πάντα Ἄστνάγεος δηθέντα λόγον. ἡ δὲ πρὸς αὐτὸν λέγει. Νῦν ὦν τί σοι ἐν νόῳ ἐστὶ ποιέειν; Ὁ δὲ ἀμείβεται· Οὐ τῇ ἐνετέλλετο¹⁰ Ἄστνάγης, οὐδ' εἰ παραφρονήσει τε καὶ μαυέεται κάκιον ἢ νῦν μαίνεται, οὔ οἱ¹¹ ἔγωγε προσθήσο-

Μανδάνης καὶ τοῦ συζύγου της) τὰ συμφέροντα ὑπηρετῶν. Καθ' Ἡσυγ. ἕξαπατᾶν.

(1) Ἐξ ὑστέρης.—ὑστερον.

(2) Σεωυτῷ περιπέσης· αὐτὸς γείνης ἢ αἰτία τῆς δυστυχίας σου.

(3) Ἐς σεωυτοῦ· ἐνν. οἶκον.

(4) Ἄλλοτε· εἰς τοῦτο ἀνταποκρίνεται τὸ ἐπόμεν· καὶ ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον.

(5) Ἀνδρὶ τῷδε.—ἐμοί.

(6) Φυλασσόμεθα δὲ· τὸ δὲ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ προηγ. οὔτε, θεῖς ἀντὶ τοῦ συμπλεκτικοῦ τὸ ἐναντιωματικόν· ἡ δὲ ἄρνησις τοῦ κυρίως προσδοκωμένου μήτε, κεῖται ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ φυλάσσεσθαι.

(7) Φυλασσόμεθα· ὁ ἐνεστώς, ἐπειδὴ ὁ Ἄρπαγος θέλει νὰ ἐκφράσῃ ὡς σκοπὸν του, καὶ ἦδη νὰ φυλάσσηται.

(8) Ὑπηρετέεσθαι· εἶνε παθ.

(9) Κεκοσμημένον τὴν ἐπὶ θανάτῳ· ἐνν. κόσμησιν ἢ στολήν· ἐτυμολογ. σχῆμα.

(10) Οὐ τῇ ἐνετέλλετο· εἰς τὸ οὐ ἀναπληρωτέον ἐκ τοῦ προηγουμ. ἔστι μοι ἐν νόῳ ποιέειν ταύτη, τῇ.

(11) Οὐ οἱ· ἐπανάληψις τοῦ οὐδὲ διὰ τοῦ ἀπλοῦ οὐ· ἄνευ δὲ τοῦ εὐφωνικ. κ ἐπὶ τὸ ἐμφαντικώτερον.

μαί¹ τῇ γνώμῃ, οὐδὲ ἐς φόνον τοιοῦτον ὑπηρετήσω. πολλῶν δὲ εἵνεκα οὐ φονεύσω μιν, καὶ ὅτι αὐτῷ μοι συγγενῆς ἐστὶ ὁ παῖς, καὶ ὅτι Ἀστυάγῃς μὲν ἐστὶ γέρον καὶ ἄπαις ἔρσηνος γόνου². εἰ δ' ἐθέλησει τούτου τελευτήσαντος ἐς τὴν θυγατέρα ταύτην ἀναβῆναι ἢ τυραννίς, τῆς νῦν τὸν υἱὸν κτείνει δι' ἐμεῦ, ἄλλο τι ἢ λείπεται³ τὸ ἐνθεῦτεν ἐμοὶ κινδύνων ὁ μέγιστος; ἀλλὰ τοῦ μὲν ἀσφαλῆος⁴ εἵνεκα ἐμοὶ δεῖ τοῦτου τελευτᾶν τὸν παῖδα, δεῖ μέντοι τῶν τινὰ Ἀστυάγῃος αὐτοῦ φονεῖα γενέσθαι καὶ μὴ τῶν ἐμῶν.

61. Ταῦτα εἶπε, καὶ αὐτίκα ἄγγελον ἔπεμπε ἐπὶ τῶν βουκόλων τῶν Ἀστυάγῃος τὸν⁵ ἠπίστατο νομάς τε ἐπιτηδεοτάτας⁴ νέμοντα καὶ ὄρεα θηριωδέστατα, τῷ οὖνομα ἦν Μιτραδάτης. συνοίκεε δὲ ἐαυτοῦ συνδούλῃ, οὖνομα δὲ τῇ γυναικὶ ἦν, τῇ συνοίκεε, Κυνῶ κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, κατὰ δὲ τὴν Μηδικὴν Σπακῶ⁶. τὴν γὰρ κύνα καλέουσι σπάκα Μῆδοι. αἱ δὲ ὑπώρεαί εἰσι τῶν ὀρέων, ἔνθα τὰς νομάς τῶν βοῶν εἶχε οὗτος δὴ ὁ βουκόλος, πρὸς βορέω⁷ τε ἀνέμου τῶν Ἀγβατάνων καὶ πρὸς τοῦ πόντου τοῦ Εὐξεινίου. ταύτη μὲν γὰρ ἡ Μηδικὴ χώρα πρὸς Σασπείρων

(1) Προσθήσομαι· ἀρχικ. ἐννοεῖτο ὡς ἀντικειμ. τὴν ψῆφον.

(2) Ἄπαις ἔρσηνος γόνου· μεστότης ἐκφράσεως. Τοιοῦτόν τι καὶ ἀλλαχοῦ· γ' 66.

(3) Ἄλλο τι ἢ λείπεται· ἑλλειπτικὴ ἔκφρασις· ἀναπληροῦται διὰ τοῦ γίγνεται· εἶναι δὲ τὸ ἄλλο τι ἢ ὡς ἐρωτηματ. μόριον δι' οὐ περιμένεται καταφατ. ἀπάντησις.

(4) Τοῦ ἀσφαλῆος·=τῆς ἀσφαλείας.

(5) Ἐπί... τόν·=ἐπὶ—τούτον, τόν.

(6) Ἐπιτηδειοτάτας· διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ Ἀρπάγου ἦσαν ἐπιτηδειώταται.

(7) Σπακῶ· ἐν τῇ Ζενδικῇ σπα=κύων, τὸ κω εἶνε κατάληξις.

(8) Πρὸς βορέω· ἡ σπανιωτέρα γενικὴ (ἀντὶ αἰτίας.) ἀπαντᾶ καὶ ἐν γ', 102 «πρὸς ἄρκτον τε καὶ βορέω ἀνέμου». Οὕτω καὶ ἐν τῷ ἐπο-

ὄρεινή ἐστὶ κάρτα καὶ ὑψηλή τε καὶ ἰδησι συνηρεφής,¹ ἣ δὲ ἄλλη Μηδικὴ χώρα ἐστὶ πᾶσα ἄπεδος. ἐπεὶ ὦν ὁ βουκόλος σπουδῆ πολλῆ² καλεόμενος ἀπίκετο, ἔλεγε ὁ Ἄρπαγος τάδε· Κελεύει σε Ἀστνάγης τὸ παιδίον τοῦτο λαβόντα θεῖναι ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν ὄρέων, ὅπως ἂν³ τάχιστα διαφθαρείη. καὶ τάδε τοι ἐκέλευσε εἰπεῖν, ἣν μὴ ἀποκτείνης αὐτὸ, ἀλλὰ τεῶ τρόπῳ περιποιήσης, ὀλέθρῳ τῷ κακίστῳ σε διαχρήσεσθαι⁴ ἐπορᾶν δὲ ἐκκείμενον τέταγμαί ἐγώ.

62. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βουκόλος καὶ ἀναλαβὼν τὸ παιδίον ἦτε τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὁδὸν, καὶ ἀπικνεῖται ἐς τὴν ἔπαυλιν. τῷ δ' ἄρα καὶ αὐτῷ ἡ γυνὴ ἐπίτεξ ἑοῦσα πᾶσαν ἡμέρην,⁵ τότε κως κατὰ δαίμονα⁶ τίκει, οἰχομένου τοῦ βουκόλου ἐς πόλιν. ἦσαν δὲ ἐν φροντίδι ἀμφοτέρω ἀλλήλων περὶ, ὁ μὲν τοῦ τόκου⁷ τῆς γυναικὸς ἀρῶσδέων, ἡ δὲ γυνὴ, ὅτι οὐκ ἔωθῶς ὁ Ἄρπαγος μεταπέμψαιτο αὐτῆς⁸ τὸν ἄνδρα. ἐπεὶ τε δὲ ἀπονοστήσας ἐπέστη, οἷα ἐξ ἀέλπτου ἰδοῦσα ἡ γυνὴ εἴροτο προτέρη, ὅτι μιν οὕτω προθύμως Ἄρπαγος μετεπέμψατο. ὁ δὲ εἶπε· Ὡ γύναι, εἰδόν τε ἐς πόλιν ἐλθὼν καὶ ἤκουσα

μένω· πρὸς τοῦ Πόντου ὁ βόρεος ἄνεμος ὁ εἰς τὰ Ἀγβίτανα ἐργόμενος.

(1) Ἰδησι συνηρεφής=δυσώδης.

(2) Σπουδῆ πολλῆ· συναπτ. πρὸ τὸ ἀπίκετο.

(3) Ὅπως ἂν· ἐν τῇ ἀρχικῇ τροπικῇ σημασίᾳ.

(4) Διαχρήσεσθαι· σὲ ἀντικείμεν.

(5) Ἐπίτεξ... ἡμέρην· προσμένουσα τοκετὸν ἐκάστην ἡμέραν.

(6) Κατὰ δαίμονα· λέγεται ἐπὶ τοῦ ποιούντος τι οὐχὶ ἐξ ἰδίας ἀποφάσεως, ἀλλ' ἐνστικτικῶς ἐκ θείας παρορμησεως. Οὕτω καί· θεῖα πομπῆ, θεῖη τύχη σὺν θεῷ, κατὰ συντυχίαν θεῖαν.

(7) Τοῦ τόκου· ἐν φροντίδι ἦσαν περὶ ἀλλήλων, (γενικῶς), καὶ (ἐγγυτέρως προσδιοριζόμεν.) ὁ μὲν (περὶ) τοῦ τόκου, ὅπερ εἰδικεύεται διὰ τοῦ ἀρῶσδέων.

(8) Αὐτῆς· οὐχὶ ἐωυτῆς, ἐπειδὴ τὸ ἐγγυτέρως προηγηθὲν ὑποκείμενον, Ἄρπαγος, ἐπισκοτίζει τὴν αὐτοπάθειαν.

τὸ¹ μήτε ἰδεῖν ὄφελον, μήτε κοτὲ γενέσθαι ἐς δεσπότας τοὺς ἡμετέρους. οἶκος μὲν πᾶς Ἀρπάγου κλανθμῷ κατείχεται· ἐγὼ δὲ ἐκπλαγεῖς ἦρα ἔσω. ὡς δὲ τάχιστα ἐσῆλθον, ὁρέω παιδίον προκειμένον ἀσπαιρόν τε καὶ κραγανώμενον, κεκοσμημένον χρυσῷ τε καὶ ἐσθῆτι² ποικίλῃ. Ἀρπαγος δὲ ὡς εἶδέ με, ἐκέλευε τὴν ταχίστην ἀναλαβόντα τὸ παιδίον οἴχεσθαι φέροντα, καὶ θεῖναι ἐνθα θηριωδέστατον εἶη τῶν ὁρέων, φᾶς Ἀστυάγεα εἶναι τὸν ταῦτα ἐπιθέμενόν μοι, πολλὰ ἀπειλήσας εἰ μὴ σφρα ποιήσαιμι. καὶ ἐγὼ ἀναλαβὼν ἔφερον, δοκέων τῶν τινος οἰκετέων εἶναι· οὐ γὰρ ἂν κοτὲ κατέδοξα, ἐνθεν γε ἦν. ἐθάμβεον δὲ ὁρέων χρυσῷ τε καὶ εἴμασι κεκοσμημένον, πρὸς δὲ καὶ καλανθμὸν κατεστεῶτα ἐμφανέα ἐν Ἀρπάγου. καὶ πρόκα³ τε δὴ κατ' ὁδὸν πυνθάνομαι τὸν πάντα λόγον θεράποντος. ὃς ἐμὲ προπέμπων⁴ ἔξω πόλιος ἐνεχείρισε τὸ βρέφος, ὡς ἕρα Μανδάνης τε εἶη παῖς τῆς Ἀστυάγεος θυγατρὸς καὶ Καμβύσεω τοῦ Κύρου, καὶ μιν Ἀστυάγης ἐντέλλεται ἀποκτεῖναι. νῦν τε ὅδε ἐστί.

63. Ἄμα δὲ ταῦτα ἔλεγε ὁ βουκόλος καὶ ἐκκαλύψας ἀπεδείκνυε,⁵ ἢ δὲ ὡς εἶδε τὸ παιδίον μέγα τε καὶ εὐειδές⁶ ἔόν, δακρύσασα καὶ λαβομένη τῶν γουνάτων τοῦ ἀνδρὸς ἐχρήριζε μηδεμιῇ τέχνῃ⁶ ἐκθεῖναι μιν. ὁ δὲ οὐκ ἔφη οἷός τ' εἶναι

(1) Τό· εἰς τὸ ἰδεῖν εἶνε ἀντικ. εἰς δὲ τὸ γενέσθαι ὑποκείμεν. καὶ συμπληρ. ὄφειλε γενέσθαι.

(2) Χρυσῷ τε καὶ ἐσθῆτι· ἐν διὰ δυοῖν.

(3) Πρόκα·—εὐθύς, καὶ μετὰ τοῦ τε πρόκατε.

(4) Ἐμὲ προπέμπων ἐκ τοῦ ἐμὲ ληπτέα ἢ ἀνάλογος πτώσις εἰς τὸ ἐνεχείρισε.

(5) Ἄμα... ἔλεγε... καί... ἀπεδείκνυε. Διὰ τῆς παρατάξεως ἐκφράζεται ἄμεινον τὸ σύγχρονον τοῦ λέγειν καὶ ἀποδεικνύειν.

(6) Μέγα καὶ εὐειδές· ὡς οἱ Ἕλληνας τὸ ἠθικῶς καλὸν ἐξέφραζον διὰ τοῦ καλὸς καὶ ἀγαθός, οὕτω τὴν σωματικὴν ἐντέλειαν διὰ τοῦ καλός (ἢ εὐειδής) καὶ μέγας.

(7) Μηδεμιῇ τέχνῃ· κατ' οὐδένα τρόπον.

ἄλλως αὐτὰ ποιεῖν· ἐπιφοιτήσῃν γὰρ κατασκόπους ἐξ Ἀρπάγου ἐποψομένους, ἀπολέσθαι τε κάκιστα, ἦν μὴ σφεα ποιήσῃ. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε ἄρα τὸν ἄνδρα, δεύτερα λέγει ἢ γυνὴ τάδε· Ἐπεὶ τοίνυν οὐ δύναμαί σε πείθειν μὴ ἐκθῆναι, σὺ δὲ¹ ὧδε ποιήσον, εἰ δὴ πᾶσά γε ἀνάγκη ὀφθῆναι ἐκκείμενον· τέτοκα γὰρ καὶ ἐγὼ, τέτοκα δὲ τεθνεός. τοῦτο μὲν φέρων πρόθες, τὸν δὲ τῆς Ἀστυάγεος θυγατρὸς παῖδα ὡς ἐξ ἡμέων ἐόντα τρέφωμεν. καὶ οὕτω οὔτε σὺ ἀλώσῃαι ἀδικῶν τοὺς δεσπότας, οὔτε ἡμῖν κακῶς βεβουλευμένα ἔσται. ὃ τε γὰρ τεθνεὺς βασιλιῆτης ταφῆς κυρήσει, καὶ ὁ περιεὼν οὐκ ἀπολέει τὴν ψυχὴν.

64. Κάρτα τε² ἔδοξε τῷ βουκόλῳ πρὸς τὰ παρῶντα εὖ λέγειν ἢ γυνὴ, καὶ αὐτίκα ἐποίηε ταῦτα. τὸν μὲν ἔφερε θάτατώσων παῖδα, τοῦτον μὲν παραδιδῶν τῇ ἑωυτοῦ γυναικί, τὸν δὲ ἑωυτοῦ ἐόντα νεκρὸν λαβὼν ἔθηκε ἐς τὸ ἄργος, ἐν τῷ ἔφερε τὸν ἕτερον· κοσμήσας δὲ τῷ κόσμῳ παντὶ τοῦ ἕτερον παιδὸς, φέρων ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν ὀρέων τιθεῖ. ὡς δὲ τρίτῃ ἡμέρῃ τῷ παιδίῳ ἐκκείμενῳ ἐγένετο, ἦτε ἐς πόλιν ὁ βουκόλος, τῶν τινα προβοσκῶν³ φύλακον αὐτοῦ καταλιπὼν, ἐλθὼν δὲ ἐς τοῦ Ἀρπάγου ἀποδεικνύναι ἔφη ἐτοῖμος εἶναι τοῦ παιδίου τὸν νέκυν. πέμψας δὲ ὁ Ἀρπαγὸς τῶν ἑωυτοῦ δορυφόρων τοὺς πιστοτάτους, εἶδέ τε διὰ τούτων καὶ ἔθαψε τοῦ βουκόλου τὸ παιδίον. καὶ τὸ μὲν ἐτέθαπτο, τὸν δὲ ὕστερον τούτων Κῦρον ὀνομα-

(1) Σὺ δέ· τὸ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει καθιστᾶ τρόπον τινὰ ἀνακόλουθον τὸν λόγον, ἀλλ' οὐχ ἤττον ἐξαίρει ἀντιτιθεῖς τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποδόσεως. Οὕτως ἰδίως ἐν παρακελεύσει καὶ προτροπαῖς· «ἐπεὶ τοίνυν περιεχόμενόν σε ὀρέομεν τῆς ἔχεις γυναικός, σὺ δὲ ταῦτα ποίεε.»

(2) Κάρτα· συναπτ. πρὸς τὸ εὖ λέγειν.

(3) Προβοσκοί· πιθανῶς οἱ ὑπὸ τὸν ἀρχιποιμένα, οἵτινες φυλάττουσι βόσκοντα τὰ ποίμνια, ἐνῶ ἐκεῖνος μένει ἐν τῇ ποίμνῃ.

σθέντα¹ παραλαβοῦσα ἔτρεφε ἢ γυνὴ τοῦ βουκόλου, οὐνομα ἄλλο κού τι καὶ οὐ Κῦρον θεμένη.

65. Καὶ ὅτε δὴ ἦν δεκαέτης ὁ παῖς, προῆγμα ἐς αὐτὸν τοιούδε γενόμενον ἐξεφηνέ μιν ἔπαιξε ἐν τῇ κόμῃ ταύτῃ, ἐν τῇ ἦσαν καὶ αἱ βουκολίαι αὐται, ἔπαιξε δὲ μετ' ἄλλων ἡλίκων ἐν ὁδοῦ. καὶ οἱ παῖδες παίζοντες εἴλοντο ἑωυτῶν βασιλέα εἶναι τοῦτον δὴ τὸν τοῦ βουκόλου ἐπίκλησιν² παῖδα. ὁ δὲ αὐτῶν διέταξε τοὺς μὲν οἰκίας οἰκοδομέειν, τοὺς δὲ δορυφόρους εἶναι, τὸν δὲ κού τινα αὐτῶν ὀφθαλμὸν³ βασιλέως εἶναι, τῷ δὲ τινι τὰς ἀγγελίας ἐσφέρειν ἐδίδου γέρας,⁴ ὡς ἐκάστῳ⁵ ἔργον προστάσσω. εἰς δὴ τούτων τῶν παίδων συμπαίζων, ἐὼν Ἀρτεμβάρεω παῖς,⁶ ἀνδρὸς δοκίμου ἐν Μήδοισι, οὐ γὰρ δὴ ἐποίησε τὸ προσταχθὲν ἐκ τοῦ Κύρου, ἐκέλευε αὐτὸν τοὺς ἄλλους παῖδας διαλαβεῖν,⁷ πειθομένων δὲ τῶν παίδων, ὁ Κῦρος τὸν παῖδα τρηχέως⁸

(1) Ὀνομασθέντα· κατὰ Στράβωνα ὁ Κῦρος ἔφερε πρότερον τὸ ὄνομα Ἀγραδάτης, καὶ κατόπιν ὠνομάσθη Κῦρος. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἡροδ. ὁ Κῦρος ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ πάππου του.

(2) Ἐπίκλησιν· ἐπιρρηματικ. ἀρχ. ἀνεπληροῦτο διὰ τοῦ καλεόμενον.

(3) Ὀφθαλμόν· οἱ ὀφθαλμοὶ βασιλέως καλοῦνται καὶ κατὰσκοποι, ἐπίσκοποι ὡτα—ὠτακουσταί, κατήκοι, εἶδος μυστικῆς ἀστυνομίας.

(4) Ἐσφέρειν ἀγγελίας ἐδίδου γέρας· οὗτοι καλοῦνται καὶ ἀγγελιηφόροι, ἐσαγγελέες, ὧν ἔργον ἦτο νὰ ἐγχειρίζωσι τῷ βασιλεῖ τὰς αἰτήσεις τῶν ὑπηκόων, ἢ νὰ εἰσάγωσι πρὸς αὐτὸν τοὺς ξένους.

(5) Ὡς ἐκάστῳ· τὸ ὡς συχνάκ. προστίθεται ὅπως πλεῖον ἐξάρη τὴν διανεμητικὴν σημασίαν τοῦ ἑκαστος. Εἰς τὸ ὡς ἐκάστῳ ἀναπληρ. προσέταξε, ἐκ τοῦ προστάσσω λαμβανόμενον.

(6) Εἰς... παῖς ἢ πτωσίς ἐνταῦθα καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ῥῆμα τῆς παρεμβληθείσης αἰτιολογ. προτάσεως ἐποίησεν ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ἦνε· ἐνα συμπαίζοντα—ἐκέλευσε (Κῦρος).

(7) Διαλαβεῖν· ἀρχ. γραμματικ. ἐξηγεῖ: τὸ ἐκατέρωθεν τινος λαθεῖσθαι.

(8) Τρηχέως... περιέσπε· ἀντιθ. εὐ περιεῖπε.

κάρτα περιέσπε μαστιγέων. ὁ δὲ ἐπεὶ τε μετείθη τάχιστα,¹ ὡς γε δὴ ἀνάξια ἐωντοῦ παθῶν,² μᾶλλον τι περιημέτετε, κατελθὼν δὲ ἐς πόλιν πρὸς τὸν πατέρα ἀποικιίζετο³ τῶν ὑπὸ Κύρου ἤντησε,⁴ λέγων δὲ οὐ Κύρου⁵ (οὐ γὰρ καὶ ἦν τοῦτο τοῦνομα), ἀλλὰ πρὸς τοῦ βουκόλου⁶ τοῦ Ἀστυάγεος παιδός. ὁ δὲ Ἀρτεμβάρης ὀργῇ ὡς εἶχε ἐλθὼν παρὰ τὸν Ἀστυάγεα καὶ ἅμα ἀρόμενος τὸν παῖδα ἀνάρσια⁷ πρήγματα ἔφη πεπονθένει, λέγων. Ὡ βασιλεῦ, ὑπὸ τοῦ σοῦ δούλου, βουκόλου δὲ παιδός, ὧδε περιυβρίσμεθα, δεικνύς τοῦ παιδός, τοὺς ὧμους.

66. Ἀκούσας δὴ καὶ ἰδὼν ὁ Ἀστυάγης, θέλων τιμωρῆσαι τῷ παιδί τιμῆς τῆς Ἀρτεμβάρους εἵνεκα, μετεπέμπετο τὸν τε βουκόλον καὶ τὸν παῖδα, ἐπεὶ τε δὲ παρῆσαν ἀμφοτέροισι, βλέψας πρὸς τὸν Κύρου ὁ Ἀστυάγης ἔφη· Σὺ δὴ,⁸ ἐὼν τοῦδε τοιοῦτου ἐόντος παῖς ἐτόλμησας τὸν τοῦδε παῖδα ἐόντος πρώτου παρ' ἐμοὶ ἀεικέιη τοιῆδε περισπεῖν; Ὁ δὲ ἀμείβετο ὧδε· Ὡ δέσποτα, ἐγὼ ταῦτα τοῦτον ἐποίησα σὺν δίκῃ· οἱ γὰρ με ἐκ τῆς κώμης παῖδες, τῶν καὶ ὧδε ἦν, παίξοντες σφέον αὐτῶν ἐστήσαντο⁹ βασιλέα· ἐδόκεον γὰρ σφι εἶναι ἐς τοῦτο ἐπιτηδεότατος. οἱ μὲν νυν ἄλλοι παῖδες τὰ ἐπιτασόμενα ἐπετέλεον, οὗτος δὲ ἀνηκούστεέ τε καὶ λόγου

(1) Ἐπεὶ τε... τάχιστα=εὐθὺς ἀφοῦ.

(2) Ὡς... παθῶν· τὸ ὡς ὑποκειμενικ. αἰτιολογ. καὶ μετοχήν.

(3) Κατοικιίζετο· θρηγῶν διηγείτο.

(4) ἤντησε· ποιητ.=ἐκύρησε, ἔτυχε.

(5) Κύρου· ἐνν. ὑπό.

(6) Πρὸς τοῦ βουκόλου·=πρὸς παιδός τοῦ βουκόλου τοῦ Ἀστυάγ.

(7) Ἀνάρσια· ἄδικα, ἐχθρικά, ἀπρεπῆ· συνήθως μετὰ τοῦ πάσχειν.

(8) Σὺ δὴ· τὸ δὴ ἔνεκα τῆς ἀγανάκτησιν ἐκφραζούσης ἐρωτήσεως.

(9) Ἐστήσαντο· με, ἀντικείμεν.

εἶχε¹ οὐδένα, ἐς ὃ ἔλαβε τὴν δίκην.² εἰ ὦν δὴ τοῦδε εἶνε-
κα ἄξιός τευ κακοῦ εἶμι, ὅδε τοι πάρεμι.

67. Ταῦτα λέγοντος τοῦ παιδὸς τὸν Ἀστυάγεα ἐσήτε ἀ-
νάγνωσις αὐτοῦ, καὶ οἱ ὃ τε χαρακτήρ τοῦ προσώπου προ-
σφέρεσθαι³ ἐδόκεε ἐς ἑαυτὸν, καὶ ἡ ὑπόκρισις ἐλευθερω-
τέρη⁴ εἶναι, ὃ τε χρόνος τῆς ἐκθέσιος⁵ τῇ ἡλικίᾳ τοῦ παιδὸς
ἐδόκεε συμβαίνειν. ἐκπλαγεὶς δὲ τούτοισι ἐπὶ χρόνον
ἄφθογγος ἦν· μόγις δὲ δὴ κοτε⁶ ἀνενειχθεὶς⁷ εἶπε, θέλων
ἐκπέμψαι τὸν Ἀρτεμβάρεα, ἵνα τὸν βουκόλον μῦνον λα-
βῶν βασανίσῃ· Ἀρτέμβαρεις, ἐγὼ ταῦτα ποιήσω ὥστε σὲ
καὶ τὸν παῖδα τὸν σὸν μηδὲν ἐπιμέμψεσθαι. Τὸν μὲν δὴ
Ἀρτεμβάρεα πέμπει,⁸ τὸν δὲ Κῦρον ἦγον ἔσω οἱ θεράπον-
τες, κελεύσαντος τοῦ Ἀστυάγεος. ἐπεὶ δὲ ὑπελέλειπτο ὁ
βουκόλος μῦνος, μουνωθέν,⁹ τάδε αὐτὸν εἶρετο ὁ Ἀστυ-
άγης, κόθην λάβοι τὸν παῖδα καὶ τίς εἴη ὁ παραδούς. ὁ δὲ
ἐξ ἑαυτοῦ τε ἔφη γεγόνει καὶ τὴν τεκοῦσαν αὐτὸν εἶτι
εἶναι παρ' ἑαυτῷ. Ἀστυάγης δὲ μιν οὐκ εὖ βουλευέσθαι
ἔφη, ἐπιθνυμένοντα ἐς ἀνάγκας¹⁰ μεγάλας ἀπικνέεσθαι, ἅμα

(1) Λόγον εἶχε· ὃ ἐστὶ τῶν ἐπιτασσομένων.

(2) Ἐλαβε τὴν δίκην=ἐτιμωρήθη.

(3) Προσφέρεσθαι=προσφερέα εἶναι, συμβαίνειν.

(4) Ἐλευθεριωτέρη· ἢ κατὰ δούλου παῖδα.

(5) Ὁ χρόνος τῆς ἐκθέσιος· ὁ ἀπὸ τῆς ἐκθέσεως παρελθὼν χρόνος.

(6) Δήκοτε· τέλος.

(7) Ἀνενειχθεὶς· ἐλθὼν εἰς ἑαυτὸν· ἴδ. ἀνενεικάμενον ἐν τοῖς ἔμ-
προσθεν· πρβ. καὶ Θεόπομπον τὸν κωμικόν· ἄφωτος ἐγένετο, ἔπειτα
μέντοι πάλιν ἀνηνέχθη· κυρίως ἔγκειται· ἢ ἔννοια τοῦ καταδύντος,
ὅστις ἐκ τοῦ βάθους πάλιν ἀναίρεται.

(8) Πέμπει· οὕτω συγν. παρ' Ὀμ. Ὀδ. ο, 74· «χρὴ ξεῖνον παρεόν-
τα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν.

(9) Μουνωθέντα· πρβ. ζ, 7· «ὁ δὲ δεθεὶς τὸν φύλακον μουνωθέντα
ἰδὼν τῶν ἄλλων αἶτεε μάχαιραν.

(10) Ἀνάγκας· ἀναγκαστικά μέσα, βασάνους. Οὕτω καὶ παρ' Ἀισχ.
Προμ. 108· «ἀνάγκαις ταῖς δε ἐνέζευγμαί τάλας.

τε λέγων ταῦτα ἐσήμαινε τοῖσι δορυφόροισι λαμβάνειν αὐτόν. ὁ δὲ ἀγόμενος ἐς τὰς ἀνάγκας οὕτω δὴ ἔφαινε τὸν ἔοντα λόγον.¹ ἀρχόμενος δὲ ἀπ' ἀρχῆς διεξήγε τῇ ἀληθείῃ χρεόμενος² καὶ κατέβαινε ἐς λιτάς τε καὶ συγγνώμην ἑωυτῷ κελεύων³ ἔχειν αὐτόν.

68. Ἀστυνάγης δὲ τοῦ μὲν βουκόλου τὴν ἀληθείαν ἐκφῆ-
ναντος λόγον ἤδη καὶ ἐλάσσω⁴ ἐποιεέτο, Ἀρπάγωγ δὲ καὶ
μεγάλως μεμφόμενος καλέειν αὐτὸν τοὺς δορυφόρους ἐκέ-
λευε. ὡς δὲ οἱ παρῆν ὁ Ἄρπαγος, εἶρετό μιν ὁ Ἀστυνάγης·
Ἄρπαγε, τέφ δὴ μόρφ τὸν παῖδα κατεχρήσαο,⁵ τὸν τοι πα-
ρέδωκα ἐκ θυγατρὸς γεγονότα τῆς ἐμῆς; Ὁ δὲ Ἄρπαγος ὡς
εἶδε τὸν βουκόλον ἔνδον ἔοντα, οὐ τράπεται ἐπὶ ψευδέα
ὁδόν,⁶ ἵνα μὴ ἐλεγχόμενος ἀλίσκεται, ἀλλὰ λέγει τάδε· Ὁ
βασιλεῦ, ἐπεὶ τε παρέλαβον τὸ παιδίον, ἐβούλευον σκοπέων
ὄκως σοί τε ποιήσω κατὰ νόον, καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ γινόμενος
ἀναμάρτητος μήτε θυγατρὶ τῇ σῇ μήτε αὐτῷ σοὶ εἶην⁷ αὐ-
θέντης. ποιέω δὴ ᾧδε καλέσας τὸν βουκόλον τόνδε παρα-
δίδωμι τὸ παιδίον, φᾶς σὲ τε⁸ εἶναι τὸν κελεύοντα ἀπο-

(1) Τὸν ἔοντα λόγον—τὴν ἀληθείην.

(2) Τῇ ἀληθείῃ χρεόμενος=ἀληθεύων.

(3) Κατέβαινε ἐς λιτάς τε καὶ... κελεύων· σύνδεσις διαφόρων γε-
νῶν λόγου (μετοχ. καὶ οὐσιαστ.) διὰ τοῦ τε καὶ· τὸ πλῆρες θὰ εἶχε
κατέβαινε ἐς λιτάς καὶ κατέβαινε κελεύων· ἡ δὲ φράσις κατέβαινε ἐς
λιτάς, ἰσοῦται τῷ· κατέβαινε παραιτούμενος.

(4) Καὶ ἐλάσσω· τὸ καὶ ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐλάσσω· ὡς καὶ
ἐν τῷ ἐπομ.· καὶ μεγάλως.

(5) Κατεχρήσαο=διαχρᾶσθαι, κατεργάσασθαι (ἐν κεφ. 24.)· φονεύειν.

(6) Ψευδέα ὁδόν· ἀντίθετ. τὸν ἰθὺν λόγον, τὸν ἔοντα λόγον (κεφαλ.
115, 116. βιβλ. α).

(7) Ὁκως... ποιήσω... εἶην· μετὰ ἱστορικ. χρόνον ἔπρεπε καὶ
τὸ πρῶτον νὰ ἦνε εὐκτικ. (ποιήσαιμι) πρὸβλ. ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· εἰ
στρατεύηται, εἰ προσθείτο. (κεφ. 53).

(8) Φᾶς σὲ τε· ὑπερβατόν τό σε ἀνήκει εἰς τὸ φᾶς· ὡς δεύτερον

κτείνειν αὐτό. καὶ λέγων τοῦτό γε οὐκ ἐψευσδόμην· σὺ γὰρ ἐνετέλλεο οὕτω. παραδίδωμι μέντοι τόδε κατὰ τάδε,¹ ἐντελλόμενος θεῖναι μιν ἐς ἔρημον ὕρος καὶ παραμένοντα φυλάσσειν, ἄχρι οὗ² τελευτήσῃ, ἀπειλήσας παντοῖα τῷδε, ἣν μὴ τάδε ἐπιτελέα ποιήσῃ. ἐπεὶ τε δὲ, ποιήσαντος τούτου τὰ κελευόμενα, ἐτελεύτησε τὸ παιδίον, πέμψας τῶν εὐνούχων τοὺς πιστοτάτους καὶ εἶδον δι' ἐκείνων καὶ ἔθαψά μιν.³ οὕτως ἔσχε, ὦ βασιλεῦ, περὶ τοῦ πρήγματος τούτου, καὶ τοιούτῳ μῶρῳ ἐχρήσατο ὁ παῖς. Ἄρπαγος μὲν δὴ τὸν ἰθὺν ἔφαινε λόγον.

69. Ἄρπάγῳ μὲν Ἀστυάγῃς δίκην ταύτην ἐπέθηκε. Κύρου δὲ περὶ βουλευῶν ἐκάλεσε τοὺς αὐτοὺς τῶν μάγων, οἳ τὸ ἐνύπνιον οἱ ταύτη ἔκριναν. ἀπικομένους δὲ εἶρετο ὁ Ἀστυάγῃς, τῇ⁴ ἔκριναν οἱ τὴν ὄψιν. οἱ δὲ κατὰ ταῦτα εἶπαν, λέγοντες ὡς βασιλεῦσαι χρῆν⁵ τὸν παῖδα, εἰ ἐπέζωσε⁶ καὶ μὴ ἀπέθανε πρότερον.⁷ ὁ δὲ ἀμείβετο αὐτοὺς τοιοῦτε· Ἔστι τε ὁ παῖς καὶ περιέστι καὶ μιν ἐπ' ἀγροῦ δι-

μέρος κατὰ παραβολὴν τῶν πρὸς τὸν ποιμένα λόγων τοῦ Ἄρπάγου ἔπρεπε νὰ εἶγε· καὶ σὲ διαγρήσεσθαι εἰπεῖν αὐτὸν ὀλέθρῳ τῷ κακίστῳ ἣν μὴ ἀποκτείνῃ αὐτό. Ὁ Ἄρπαγος ἀναπολεῖ ἐγκαίρως ὅτι ἡ ἀπειλή, ὡς ὑπὸ βασιλείῃς ἐξενεχθεῖσα, ἐψεύσθη, καὶ ἀφίνει τὴν πρότασιν ἀτελεῖ, ἀλλὰ καταπροδίδει τὸ συμβάν ἐν τῇ ψυχῇ του διὰ τῆς δικαιολογίας· καὶ—οὕτω· εἶτα ἐπανέρχεται εἰς τὴν διήγησίν του, διὰ τοῦ παραδίδωμι μέντοι.

(1) Κατὰ τάδε=ὦδε.

(2) Ἄχρι οὗ· ἡ ὑποτακτ. ἄνευ τοῦ ἂν δὲν εἶνε ἄπτικ.

(3) Ἐθαψά μιν· καὶ ἐνταῦθα ἀνήκει τὸ δι' ἐκείνων.

(4) Τῇ ἀντὶ κῆ· κατὰ ταῦτα=ὡσαύτως.

(5) Χρῆν· ἐν τοῖς ἱστορ. χρόνοις τῆς ὀριστ. τὸ ἂν ἐν τῇ ἀποδόσει παραλείπεται, ὅταν ὑπάρχωσι ῥήματα σημαίνοντα τὸ ἀναγκαῖον, καθήκον· ὡς· χρῆν, ἔδει, ὄφελον.

(6) Ἐπέζωσε· ἀντὶ ζῆν μεταχειρίζ. ζώειν καὶ ἐν τοῖς συνθέτοις.

(7) Πρότερον· ἢ βασιλεῦσαι.

αιτεόμενον οί ἐκ τῆς κόμης παῖδες ἔστησαντο βασιλέα. ὁ δὲ πάντα, ὅσαπερ οί ἀληθεῖ λόγῳ βασιλέες ¹, ἐτελέωσε ποιήσας· καὶ γὰρ δορυφόρους καὶ θυρωροὺς καὶ ἀγγελιφόρους καὶ τὰ λοιπὰ πάντα διατάξας ἤρχε. καὶ νῦν ἐς τί ὑμῖν ταῦτα φαίνεται φέρειν; Εἶπαν οί μάγοι· Εἰ μὲν περὶ ἐστί τε καὶ ἐβασίλευσε ὁ παῖς μὴ ἐκ προνοίης ² τινός, θάρσει τε τούτου εἵνεκα ³ καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν· οὐ γὰρ ἔτι τὸ δεύτερον ἄρξει. παρὰ σμικρὰ ⁴ γὰρ καὶ τῶν λογίων ἡμῖν ἔνια κενώρηκε, καὶ τά γε τῶν ὀνειράτων ἐχόμενα ⁵ τελῶς ἐς ἀσθενὲς ἔρχεται. ὁ Ἀμείβεται Ἀστυνάγης τοισίδε. Καὶ αὐτὸς, ὦ μάγοι, ταύτῃ πλεῖστος τῇ γνώμῃ εἰμί, ⁶ βασιλέος ὀνομασθέντος τοῦ παιδὸς ἐξήκειν ⁷ τε τὸν ὄνειρον καὶ μοι τὸν παῖδα τοῦτον εἶναι δεινὸν ἔτι οὐδὲν. ὅμως γε μὲν τοι συμβουλευσάτε μοι, εὖ περισκεψάμενοι, τὰ μέλλει ἀσφαλῆστατα εἶναι οἴκῳ τε τῷ ἐμῷ καὶ ὑμῖν. Εἶπαν πρὸς ταῦτα οί μάγοι· Ὁ βασιλεῦ, καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν περὶ πολλοῦ ἐστὶ ⁸ κατορθοῦσθαι ἀρχὴν τὴν σὴν· κείνως ⁹ μὲν γὰρ ἄλλο-

(1) Βασιλέες· ὁ ἐστὶ ποιεῦσι ληπτέον ἐκ τοῦ ποιήσας.

(2) Ἐκ προνοίης· δηλαδὴ οὐχὶ κατὰ τύχην, ἀλλὰ προεμελετημένως.

(3) Τούτου εἵνεκεν· ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτον τὸ παῖδα.

(4) Παρὰ σμικρὰ· εἰς τὰ ἀσήμαντα, σχεδὸν ταυτόσημον τῷ ἐπομ.· ἐς ἀσθενὲς ἔρχεται.

(5) Ἐγόμενα· περίφρασις ἀντί· τὰ ὀνειράτα· ὅπως γενικῶς ἐκφρασθῆ τὸ πλάτος τῆς ἐννοίας.

(6) Τῇ γνώμῃ εἰμί· πρὸς διασάφησιν τούτου χρησιμεύει τὸ ἐν κεφ. 109· οἱ προσθήσομαι τῇ γνώμῃ (=τῇ γνώμῃ αὐτοῦ)· πλεῖστος ἐν ἐπιρρημ. σημ. ὡς πολλὸς ἐν προηγ. κεφ. ταύτῃ τῇ γνώμῃ εἰμί=(ταῦτα γινώσκων εἰμί)· ὥστε πλεῖστος ταῦτα γινώσκων εἰμί, εἶναι ὡς ἡ προηγηθεῖσα· Δηϊόκης ἦν πολλὸς ὑπὸ παντός ἀνδρὸς καὶ προβαλλόμενος καὶ αἰνεόμενος.

(7) Ἐξήκειν· μὲ σημ. παρακ. εἶναι πεπληρωμένον τὸ ὄνειρον.

(8) Ἡμῖν περὶ πολλοῦ ἐστὶ· = ἡμεῖς περὶ πολλοῦ ποιούμεθα.

(9) Ἐκείνως=μὴ κατορθουμένη· ἐκείνως, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐπομ. σέο δ' ἐνεστεῶτος.

τριούται ἐς τὸν παῖδα τοῦτον περιουσα ἔοντα Πέρσῃν, καὶ ἡμεῖς ἔοντες Μῆδοι δουλούμεθα τε καὶ λόγου οὐδενὸς γινόμεθα πρὸς Περσέων, ἔοντες ξεῖνοι σέο δ' ἐνεστεῶτος βασιλέος, ἔοντες πολιήτεω, καὶ ἄρχομεν τὸ μέρος¹ καὶ τιμὰς πρὸς σέο μεγάλας ἔχομεν. οὕτω ὦν πάντως ἡμῖν σέο τε καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς προοπτεῖον ἐστί. καὶ νῦν εἰ φοβερόν τι ἐνωρῶμεν, πᾶν ἂν σοι προεφράζομεν. νῦν δὲ ἀποσκήψαντος² τοῦ ἐνυπίου ἐς φλαῦρον αὐτοί τε θαρσέομεν καὶ σοὶ ἕτερα τοιαῦτα παρακελευόμεθα. τὸν δὲ παῖδα τοῦτον ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπόπεμψαι ἐς Πέρσας τε καὶ τοὺς γειναμένους.

70. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀστνάγῃς ἐχάρη τε καὶ καλέσας τὸν Κῦρον ἔλεγε οἱ τάδε· ὦ παῖ, σὲ γὰρ ἐγὼ δι' ὄψιν ὄνειρον οὐ τελέην³ ἠδίκηον,⁴ τῇ σεωτοῦ δὲ μοίρῃ περίεις· νῦν ὦν ἴθι χαίρων ἐς Πέρσας, πομποὺς δὲ ἐγὼ ἅμα πέμψω. ἐλθὼν δὲ ἐκεῖ πατέρα τε καὶ μητέρα εὐρήσεις οὐ κατὰ Μιτραδάτην τε τὸν βουκόλον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ταῦτα εἶπας ὁ Ἀστνάγῃς ἀποπέμπει τὸν Κῦρον.

7

ΗΘΗ ΠΕΡΣΩΝ

(Βιβλ. Α', κεφ. 131—138).

71. Πέρσας δὲ οἶδα νόμοισι τοιοσίδε χρωμένους· ἀγάλματα μὲν καὶ νηοὺς καὶ βωμοὺς οὐκ ἐν νόμῳ⁵ ποιευμένους

(1) Τὸ μέρος· ὅσον· ἡμῖν ἀνήκει, τὸ καθ' ἡμᾶς

(2) Ἀποσκήψαντος· ἀμεταβ.

(3) Ὀψις ὄνειρου οὐ τελέη· ὅ ἐστι ὄνειρον ὅπερ δὲν ἔχει σημασίαν.

(4) Ἠδίκηον· ἤθελε νὰ πράττῃ ἄδικον, ὅ ἐστι νὰ φονεύῃ.

(5) Οὐκ ἐν νόμῳ· δηλ. ἐστί· ποιευμένους=οὐκ ἔννομον ποιῶντας,

ἢ ἄνομον.

ιδρῦεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ἐπιφέρουσι,¹ ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν,² ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας³ ἐνόμισαν τοὺς θεοὺς κατάπερ οἱ Ἕλληνες εἶναι. οἱ δὲ⁴ νομίζουσι Δία⁵ μὲν ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα τῶν ὄρεων ἀναβαίνοντες θυσίας ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα τοῦ οὐρανοῦ Δία καλέοντες· θύουσι δὲ ἡλίῳ⁶ τε καὶ σελήνῃ⁷ καὶ γῆ⁸ καὶ πυρὶ⁹

(1) Ἐπιφέρουσι· ἀντὶ ἐπιφέροντας (ἐκ παραλλήλ. πρὸς τὸ ποιευμένους).

(2) Ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν· τὸ ἀντίθετ. διὰ τοῦ δὲ ἀποσιωπᾶται.

(3) Ἀνθρωποφυέας·—ἀνθρωποειδέας.

(4) Οἱ δὲ· ἀνταποκρ. εἰς τὸ προηγ. ἀγάλματα μὲν.

(5) Διὰ· ὑπὸ τὸν Δία νοεῖ Ἡρ. τὴν ὑψίστην τοῦ φωτός θεότητα Ὀραμαζάα τὸν δημιουργὸν τοῦ σύμπαντος, τὸν ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων καθήμενον, ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου, καὶ ἐνδεδυμένον λάμπον καὶ ἄστροις πεποικιλμένον ἱμάτιον. Περὶ αὐτοῦ λέγεται ἐν περσικῷ τιμῆ ὕμνῳ· Τίς ἐδημιούργησε τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, τίς κρατεῖ τὴν γῆν καὶ τὰ νέφη, τίς τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, καὶ τὰ δένδρα, τίς ἔδωκε τὴν ταχύτητα εἰς τοὺς ἀνέμους καὶ τοὺς ποταμούς, τίς ἐδημιούργησε τὴν ἡῶ, τὴν ἑσπέραν, τὴν νύκτα, τὴν γῆν, καὶ τὸν μέγαν ὠκεανόν; Σὺ μόνος, ἡ καθαρότης, ὁ ὑπὸ πάντων αἰνούμενος, τὸ πνεῦμα, σύ, ἡ ζῶσα πηγὴ.

(6) Ἡλίῳ· ὁ ἥλιος εἶνε ὁ καθαρὸς, ἀήττητος θεὸς Μίθρας, ὃν ὁ Ὀραμαζάα κατ' εἰκόνα ἑαυτοῦ ἔπλασε· διὰ τῶν ἀκτίνων του εἰσχωρεῖ παντοῦ, καὶ γινώσκει πᾶν, ὅθεν ἦνε καὶ θεὸς τῆς ἀληθείας. Ἐνεκα τούτου οἱ Πέρσαι θεωροῦσι τὴν ἀλήθειαν μέγα τι, τὸ δὲ ψεῦδος ὡς ἐπισχότισιν τοῦ καθαροῦ φωτός. Ὁ ἵππος ἦτο αὐτῷ ἱερός, πρὸς τιμὴν αὐτοῦ πρὸ τοῦ στρατοῦ ἠγεῖτο ἄρμα κενὸν ὑπὸ ἐξ λευκῶν ἵππων συρόμενον, ὅπως ὁ ἀήττητος ἐπιβῆ αὐτοῦ καὶ ὁ ἵππος του ἐπενέγκη τὴν νίκην.

(7) Σελήνῃ· ἡ θεότης (Μα) τοῦ φωτός εἶχε τὰς αὐτὰς ιδιότητας, ἐθεωρεῖτο μετὰ τῶν ἀστέρων ὡς ἡ βρέχουσα καὶ γονιμοποιούσα τὴν γῆν.

(8) Γῆ· ἐν τῇ Ζενδαβέστα λέγεται ἡ ὠραία θυγάτηρ τοῦ Ὀραμαζαου, ἣτις παράγει τοῖς ἀνθρώποις τοὺς καρπούς.

(9) Πυρὶ· πῦρ εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνωτάτου τοῦ φωτός θεοῦ· ἐθεώρουν δὲ αὐτὸ οἱ Πέρσαι ὡς τὸν προστάτην θεὸν κατὰ τῶν κακῶν πνευμά-

καὶ ὕδατι καὶ ἀνέμοισι¹ τούτοισι μὲν δὴ μούνοισι θύουσι ἀρχῆθεν, ἐπιμεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐρανίῃ θύειν, παρὰ τε Ἀσσυρίων μαθόντες καὶ Ἀραβίων. καλέουσι δὲ Ἀσσυριοὶ τὴν Ἀφροδίτην Μύλιττα,² Ἀράβιοι δὲ Ἀλιλάτ, Πέρσαι δὲ Μίτραν.³

72. Θυσίῃ δὲ τοῖσι Πέρσησι περὶ τοὺς εἰρημένους θεοὺς ἤδε κατέστηκε. οὔτε βωμοὺς ποιεῦνται, οὔτε πῦρ ἀνακαίουσι⁴ μέλλοντες θύειν· οὐ σπονδῆ⁵ χρέονται, οὐκ ἀλῶ, οὐ στέμμασι, οὐκ οὐλῆσι. τῶν δὲ ὡς ἐκάστῳ⁶ θύειν θέλει,⁷ εἰς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτήνος καλέει τὸν θεὸν⁸ ἐστεφανωμένος τὸν τιήρην μυρσίην μάλιστα. ἑωυτῷ μὲν δὴ τῷ θύοντι⁹ ἰδίῃ μούνῳ οὐ οἱ ἐγγίνεται¹⁰ ἀρᾶσθαι ἀγαθὰ· ὁ δὲ πᾶσι τοῖσι Πέρσησι κατεύχεται εὖ γίνεσθαι καὶ τῷ βασιλεῖ· ἐν γὰρ δὴ τοῖσι ἅπασι Πέρσησι καὶ αὐτὸς¹¹ γίνεται. ἐπεὶ δὲ διαμιστύλας κατὰ μέρεα¹² τὸ ἱερόιον ἐψήση τὰ

των, ὅθεν καὶ ἐν θυσίαις καὶ ἐν προσευχῇ κατὰ πρῶτον τὸ πῦρ ἐπεκαλοῦντο.

(1) Ὑδατι, ἀνέμοισι· καὶ ταῦτα ἦσαν ἱερά, εἰς ῥέον ὕδωρ ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ πλύνωσι ἢ νὰ λούωνται.

(2) Μύλιττα· θήλεια θεότης εὐεργετικὴ εἰς τὴν γεννητικὴν δύναμιν τῆς γῆς καὶ τὴν εὐφορίαν τῶν δένδρων.

(3) Μίτραν· φυσικὴ θεότης διαφέρουσα τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος Μίθρα, πρὸς ὃν ὁ Ἡρόδοτος φαίνεται συγγέων αὐτήν.

(4) Ἀνακαίουσι· ἐν βωμοῖσι.

(5) Οὐ σπονδῆ· οὐλῆσι· κατ' ἀντιθ. πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

(6) Τῶν δὲ ὡς ἐκάστῳ· ὡς δὲ ἐκάστῳ τούτων (τῶν προειρημένων) θεῶν, θύειν ἐθέλει· δηλ. ὅτινι θεῷ βούλεται θύειν, τοῦτον καὶ καλέει.

(7) Ἐθέλει· μετὰ τὸ χρέονται ἀπὸ τοῦ πληθυντικοῦ εἰς ἐνικὸν διὰ τὸ ἐναργέστερον.

(8) Τὸν θεόν· δηλ. τῷ ἄν θύῃ.

(9) Τῷ θύοντι· ἐπεξηγ. τοῦ ἑωυτῷ.

(10) Ἐγγίνεται·=ἔξεισι.

(11) Καὶ αὐτός· ὁ θύσας.

(12) Διαμιστύλας κατὰ μέρεα· ὡς ἀνωτέρω· κατὰ μέλεα διελών.

κρέα, ὑποπάσας ποίην ὡς ἀπαλωτάτην, μάλιστα δὲ τὸ τρίφυλλον, ἐπὶ ταύτης ἔθθηκε ὦν¹ πάντα τὰ κρέα. διαθέντος δὲ αὐτοῦ μάγος² ἀνὴρ παρεστειὼς ἐπαείδει θεογονίην,³ οἴην δὴ ἐκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπαοιδὴν ἄνευ γὰρ δὴ μάγου οὐ σφι νόμος ἐστὶ θυσίας ποιέεσθαι ἐπισχῶν δὲ ὀλίγον χρόνον, ἀποφέρεται ὁ θύσας τὰ κρέα, καὶ χρᾶται⁴ ὅ τι μιν λόγος αἰρέει.⁵

73. Ἡμέρην δὲ ἀπασέων μάλιστα ἐκείνην τιμᾶν νομίζουσι τῇ ἕκαστος ἐγένετο. ἐν ταύτῃ δὲ πλέω δαῖτα τῶν ἄλλων⁶ δικαιοῦσι προτίθεσθαι ἐν τῇ οἱ εὐδαίμονες⁷ αὐ-

(1) Ἐθθηκε ὦν ὁ Ἡροδ. συνδέει συγν. τὸν ἐμπειρικὸν ἢ τοῦ συνήθους γιγνομένου ἀόριστον μετὰ τοῦ ὦν ὅταν θέλῃ νὰ δηλώσῃ τὴν ἐνέργειαν ὡς ταχέως ἐπακολουθοῦσαν.

(2) Μάγοι οἱ Ἕλληνες ὡς καὶ οἱ Πέρσαι ὠνόμαζον μάγους ἐκείνους οἵτινες ἀνήκον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱερέων, καίτοι τὸ ὄνομα αὐτῶν ἴδιον ἦτο μόνον εἰς φυλὴν τινα Μηδικήν. Ἐκ τῶν τεσσάρων τάξεων, αἵτινες ἀπαντῶσιν εἰς πάντας τοὺς Ἰρανίους λαοὺς (ἱερεῖς, πολεμισταί, γεωργοί, τεχνῖται,) οἱ ἱερεῖς καθῆκον εἶχον νὰ τηρῶσιν ἐν ταξί τὸν νόμον, κατ' αὐτὸν νὰ κρίνωσι, καὶ τελῶσι θυσίας, νὰ δεικνύωσι τοῖς ἀνθρώποις τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄγουσαν καὶ νὰ ἀποτρέπωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐς τὴν κόλασιν ἀγούσης.

(3) Θεογονίην ἐνταῦθα εὐχὴ, δι' ἧς οἱ θεοὶ καὶ πάντα τὰ ἱερὰ ὄντα ὑμνοῦνται. Τοιαῦτα εὐχαὶ ὑπὸ τῶν ἱερέων ἀποστηθιζόμεναι καὶ μελωδικῶς ἀπαγγελλούμεναι ἀπαντῶσιν εἰς τὰ ἱερὰ τῶν Περσῶν βιβλία.

(4) Χρᾶται ὅ τι μιν λόγος αἰρέει μεταχειρίζεται κατ' ἀρέσκειαν.

(5) Λόγος αἰρέει μετὰ προσωπ. ἀντικειμ. ἐνταῦθα ἀλλαγῆ δὲ μετ' ἄρθρου ἄνευ προσωπ. ἀντικειμ. λόγος αἰρέει (ἐνν. χρᾶσθαι) = αὐτὸν πείθει· ἐνταῦθα = αὐτῷ ἀρέσκει. Ἡ θυσία τῶν Περσῶν διέφερε κατὰ ταῦτα τῆς τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες τὰ κρέα ἢ τὰ κάλλιστα τούτου τεμάχια κατέλειπον τοῖς θεοῖς ἢ θεότης, ἐνόμιζον οἱ Πέρσαι, ἐδέετο μόνον τῆς ψυχῆς τοῦ θύματος καὶ οὐχὶ ἐτέρου.

(6) Τῶν ἄλλων βραχυλογ. ἀντὶ ἧ ἐν τῆσι ἄλλησι.

(7) Οἱ εὐδαίμονες οἱ πλούσιοι καὶ ἐπίσημοι, ἀντιθ. οἱ πένητες (ἢ ὁ δῆμος).

τῶν βοῦν καὶ ἵππων καὶ κάμηλον καὶ ὄνον προτιθέεται¹ ὄλους ὀπιτοὺς ἐν καμίνοισι, οἱ δὲ πένητες αὐτῶν τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων² προτιθέεται. σίτοισι δὲ ὀλίγοισι χρέονται, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖσι καὶ οὐκ ἀλέσι³ καὶ διὰ τοῦτό φασι Πέρσαι τοὺς Ἕλληνας σιτεομένους⁴ πεινῶντας παύεσθαι, ὅτι σφι ἀπὸ δεῖπνου παραφορέεται οὐδὲν λόγου ἄξιον, εἰ δέ τι παραφέροιο, ἐσθίοντας ἂν οὐ παύεσθαι. οἴνω δὲ κάρτα προσκείται,⁵ καὶ σφι οὐκ ἐμέσαι ἔξεστι, οὐκὶ οὐρῆσαι ἀντίον ἄλλου. ταῦτα μὲν νυν οὕτω φυλάσσεται, μεθυσκόμενοι δὲ ἐώθασι βουλευέσθαι τὰ σπουδαιέστατα⁶ τῶν πρηγμάτων. τὸ δ' ἂν ἄδη σφι βουλευομένοισι, τοῦτο τῇ ὑστεραίῃ νήφουσι προτιθεῖ ὁ στέγαρχος, ἐν τοῦ ἂν ἐόντες βουλευῶνται· καὶ ἦν μὲν ἄδη, καὶ νήφουσι, χρέονται αὐτῷ ἦν δὲ μὴ ἄδη μετιεῖσι. τὰ δ' ἂν νήφοντες προβουλευέσωνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιαγινώσκουσι.⁷

71. Ἐντυγχάνοντες δ' ἀλλήλοισι ἐν τῆσι ὁδοῖσι, τῷδε ἂν

(1) Προτιθέεται· μεσ. ἑαυτοῖς.

(2) Τὰ πρόβατα· (ἐκ τοῦ πρόβατον ἢ πρόβατος, τὰ τετράποδα, ἅτινα προβαίνοντα βόσκουσι)· ἰδίως παντὸς εἶδους μικρῶν ζώων, ὡς πρόβατα, αἶγες, κατ' ἀντίθ. πρὸς τοὺς βοῦς καὶ ἵππους.

(3) Οὐκ ἀλέσι· αἱ πλούσιαι δεύτεραι τράπεζαι (πλακοῦντες, καρποὶ καὶ ἄλλα παντὸς εἶδους τραγήματα) δὲν ἐφαίνοντο ἀθρόαι, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον· ἀλῆς Ἴων. = ἀθρόος.

(4) Σιτεομένους πεινέοντας παύεσθαι· κατὰ τὴν γνώμην τῶν Περσῶν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὸ δεῖπνον ἐγείρονται νήστες, ἐπειδὴ μετ' αὐτὸ «οὐδὲν ἄξιον λόγου παραφορέεται» ἂν παρετίθετο αὐτοῖς καὶ δευτέρα τράπεζα, δὲν ἤθελον παύει τοῦ τρῶγειν· ὥστε οἱ Πέρσαι ἐθεώρουν ἕνεκα τούτου ἀτελὲς τὸ δεῖπνον τῶν Ἑλλήνων.

(5) Προσκείται· εἶνε παραδεδομένοι εἰς τὸν οἶνον.

(6) Τὰ σπουδαιέστατα· ἀνωμ. ὑπερθετ. σπουδαιέστερα.

(7) Ἐπιδιαγινώσκουσι· ἔτι ἅπαξ διαγινώσκουσι κατ' ἀντίθ. πρὸς τὸ προβουλευέσωνται.

τις διαγνοίη εἰ ὅμοιοι¹ εἰσι οἱ συντυγχάνοντες² ἀντὶ γὰρ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους φιλέουσι τοῖσι στόμασι, ἦν δὲ ἢ οὔτερος ὑποδεέστερος ὀλίγω, τὰς παρειὰς φιλέονται, ἦν δὲ πολλῶ ἢ οὔτερος ἀγενέστερος, προσπίπτων προσκυνέει³ τὸν ἕτερον. τιμῶσι δὲ ἐκ πάντων τοὺς ἄγχιστα ἑωυτῶν οἰκέοντας μετὰγε ἑωυτούς, δεύτερα δὲ τοὺς δευτέρους· μετὰ δὲ κατὰ λόγον⁴ προβαίνοντες τιμῶσι ἤμιστα δὲ τοὺς ἑωυτῶν ἑκαστιάτω οἰκημένους⁵ ἐν τιμῇ ἄγονται, νομίζοντες ἑωυτούς εἶναι ἀνθρώπων μακρῶ τὰ πάντα ἀρίστους, τοὺς δὲ ἄλλους κατὰ λόγον τῷ λεγομένῳ⁶ τῆς ἀρετῆς ἀντέχεσθαι, τοὺς δὲ ἑκαστιάτω οἰκέοντας ἀπὸ ἑωυτῶν κακίστους εἶναι. ἐπὶ δὲ Μῆδων ἀρχόντων καὶ ἤρχε⁷ τὰ ἔθνεα ἀλλήλων, συναπάντων μὲν Μῆδοι καὶ τῶν ἄγχιστα οἰκόντων σφίσι, οὗτοι δὲ καὶ τῶν ὁμοῦρων, οἱ δὲ μάλα⁸ τῶν ἐχομένων.⁹ κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ οἱ Πέρσαι τιμῶ-

(8) Ὅμοιοι· ἀντιθ. ὑποδεέστερος.

(3) Συντυγχάνοντες· πρόληψις.

(4) Προσκυνέω· πρὸ τοῦ ἀνωτέρου των προσέπιπτον καὶ τὴν γῆν ἐφίλου.

(5) Κατὰ λόγον· ἀναλόγως (τῆς ἀποστάσεως).

(6) Οἰκημένους=οἰκέοντας.

(7) Κατὰ λόγον τὸν λεγόμενον· κατὰ τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα (ὅ ἐστιν ἀγαθούς εἶναι) ἐν τῇ μετοχ. τοῦ ἐνεστ. ἐμπεριέχ. τὸ παρωχημένον.

(8) Καὶ ἤρχε· παρὰ τοῖς Μῆδοις τὰ καθ' ἕκαστα ὑποτελῆ ἔθνη ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως ἦσαν μᾶλλον ἢ ἦττον ἐμμέσως πρὸς ἀλληλα ὑπόδουλα, ὅ ἐστιν ἐκεῖνοι μὲν οἱ Μῆδοι ἐμμέσως ἤρχον πάντων, ἀμέσως δὲ μόνον τῶν ἐγγυτάτων, τὸ ἐγγύτερον ἔθνος τοῦ μᾶλλον ἀφισταμένου, τοῦτο δὲ πάλιν ἄλλου πλεῖον ἀπέχοντος. Ἀλλὰ παρὰ τοῖς Πέρσαις δὲν εἶχεν οὕτως εἰμὴ μόνον κατὰ τὴν ἐκτίμησιν· ὥστε τὸ ἐγγύτερον ἔθνος πλεῖον ἐτιμᾶτο τοῦ μᾶλλον ἀπέχοντος, δὲν ἤρχε ὁμοῦ καὶ τούτου.

(1) Μάλα·=μάλα αὖ· πάλιν.

(2) Ἐχομένων· ἐχόμενοι=οἱ ἄγχιστα οἰκέοντες=οἱ ὅμοιοι.

σι· προέβαινε γὰρ δὴ τὸ ἔθνος¹ ἄρχον τε καὶ ἐπιτροπεῦον.

75. Ξεινικὰ δὲ νόμαια Πέρσαι· προσίενται ἀνδρῶν μάλιστα· καὶ γὰρ δὴ τὴν Μηδικὴν ἐσθῆτα² νομίσαντες τῆς ἑαυτῶν εἶναι καλλίω φορέουσι καὶ ἐς τοὺς πολέμους τοὺς Αἰγυπτίους θώρηκας.

76. Ἀνδραγαθίη δὲ αὕτη ἀποδέδεκται μετὰ τὸ μάχεσθαι³ εἶναι ἀγαθόν, ὅς ἂν⁴ πολλοὺς⁵ ἀποδέξῃ παιδας. τῷ δὲ τοὺς πλείστους ἀποδεικνύντι δῶρα ἐκπέμπει βασιλεὺς ἀνὰ πᾶν ἔτος. τὸ πολλὸν⁶ δ' ἠγέεται ἰσχυρὸν εἶναι· παιδεύουσι δὲ τοὺς παιδας, ἀπὸ πενταέτεος⁷ ἀρξάμενοι μέχρι εἰκοσαέτεος, τρία μῦνα, ἰππεύειν καὶ τοξεύειν καὶ ἀληθίζεσθαι. πρὶν δὲ ἢ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπικνέεται ἐς ὄψιν τῷ πατρὶ, ἀλλὰ παρὰ τῆσι γυναιξὶ δίαιταν ἔχει.

(1) Προέβαινε γὰρ δὴ τὸ ἔθνος· αἱ λέξεις αὗται ἀναφέρονται εἰς τὴν κυρίαν ἔννοιαν· Ἐπὶ Μήδων ἀρχόντων καὶ ἤρχε τὰ ἔθνεα ἀλλήλων κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ Πέρσαι τιμέουσι. Πρὸς διασάφησιν πῶς ὁ λόγος οὗτος παρὰ τοῖς Μήδοις ἐπίσης συνέβη ἐν τῷ ἄρχειν ὡς παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐν τῷ τιμᾶν, χρησιμεύει ἡ πρότασις· προέβαινε γὰρ, ἐν ἧ τὸ ἔθνος περιληπτ.—τὰ ἔθνεα ἐκληπτέον· ἡ κυρία ἔννοια, ὡς συχνάκις, ἐμπεριέχεται ἐν τῇ μετοχῇ, ὅ ἐστι ἤρχε τε προβαίνοντα. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ἄρχειν μόνον εἰς τοὺς Μήδους κυρίως ἀνήκει, οἱ δὲ λοιποὶ λαοὶ μόνον ἐποπτεῖαν καὶ ἐπιτροπεῖαν εἶχον ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν τῶν Μήδων, τούτου ἕνεκα καὶ ὁ Ἡρόδοτος. ἔθηκεν ὡς ἀρμόζον ῥῆμα τὸ ἐπιτροπεύειν.

(2) Ἐσθῆτα· κατὰ Ξενοφ. ὁ Κύρος εἰσήγαγε τὴν Μηδικὴν στολήν ἐκ τοῖς Πέρσαις.

(3) Μάχεσθαι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ· μετὰ τὸ εἶναι ἀγαθόν.

(4) Ὅς ἂν· ἀναφερ. εἰς τὸ αὐτὴ ἀνδραγαθίη· (=εἰς ἂν τις), ὡς εἰ προηγείτο· ἀνὴρ ἀγαθός οὗτος ἀποδέδεκται.

(5) Πολλοὺς· ἐκουσία γάμου διάζευξις τιμωρεῖται αὐστηρότατα ἐν Ἄδῃ κατὰ τὴν Ζενδαβέστα.

(6) Τὸ πολλόν· τὴν ἰσχύν στηρίζουσιν ἐν τῷ ἀριθμητικῷ ὄγκῳ.

(7) Πενταέτεος· ὅ ἐστι παιδός, ἐκ τοῦ παιδᾶς ληπτέον.

τοῦδε δὲ εἵνεκα τοῦτο οὕτω ποιεῖται, ἵνα ἦν ἀποθάνη τρεφόμενος,¹ μηδεμίαν ἄσπιν² τῷ πατρὶ προσβάλλη.

77. Αἰνέω μὲν νυν τόνδε, τὸν νόμον, αἰνέω δὲ καὶ τόνδε τὸ μὴ μιῆς αἰτίας εἵνεκεν μήτε αὐτὸν τὸν βασιλέα μηδένα³ φονεύειν, μήτε τῶν ἄλλων Περσέων μηδένα τῶν ἑωυτοῦ οἰκετέων ἐπὶ μιῇ αἰτίῃ ἀνήκεστον πάθος ἔρδειν· ἀλλὰ λογισάμενος ἦν εὐρίσκη πλέω τε καὶ μέζω τὰ ἀδικήματα ἔοντα τῶν ὑπουργγημάτων, οὕτω τῷ θυμῷ χρᾶται. ἀποκτεῖναι δὲ οὐδένα καὶ λέγουσι τὸν ἑωυτοῦ πατέρα οὐδὲ μητέρα, ἀλλὰ ὁκόσα ἤδη τοιαῦτα ἐγένετο, πᾶσαν ἀνάγκην⁴ φασὶ ἀναζητούμενα ταῦτα⁵ ἂν εὐρεθῆναι ἦτοι ὑποβολιμαῖα ἔοντα ἢ μοιχίδια· οὐ γὰρ δὴ φασὶ οἶκος εἶναι τὸν γε ἀληθέως τοκέα ὑπὸ τοῦ ἑωυτοῦ παιδὸς ἀποθνήσκειν.

78. "Ἄσπα δέ σφι ποιεῖν οὐκ ἔξεστι, ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεστι. αἰσχιστον δὲ αὐτοῖσι τὸ ψεῦδεςθαι νενόμισται, δευτέρα δὲ τὸ ὀφείλειν χρέος, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἵνεκα, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι τὸν ὀφείλοντα καὶ τι ψεῦδος λέγειν. ὅς ἂν δὲ τῶν ἀστῶν λέπρην ἢ λεύκην ἔχη, ἐς πόλιν οὗτος οὐ κατέρχεται, οὐδὲ συμμίσγεται τοῖσι ἄλλοισι Πέρσησι. φασὶ δὲ μιν ἐς τὸν ἥλιον ἀμαρτόντα τι ταῦτα ἔχειν. ξεῖνον δὲ πάντα τὸν λαμβανόμενον ὑπὸ τούτων ἐξελαύνουσι ἐκ τῆς χώρας, πολλοὶ καὶ τὰς λευκὰς περιστερὰς, τὴν αὐτὴν αἰτίην ἐπιφέροντες. ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐνουρέουσι οὔτε ἐμπύουσι, οὐ χεῖρας ἐναπονίζονται,

(1) Τρεφόμενος· ἐν ᾧ χρόνῳ τρέφεται.

(2) Ἄσπιν κυρ. ναυτίασιν· μεταφ. λύπη (ποιητ. λέξις.)

(3) Μηδένα· ἀνήκει εἰς ἀμφοτέρας τὰς λέξεις, εἰς τὴν πρώτην ὡς ὑποκείμεν., εἰς τὴν δευτέραν ὡς ἀντικείμεν. (μηδένα τῶν ἄλλων Περσ. ἔρδειν μηδένα τῶν ἑωυτοῦ οἰκετέων.)

(4) Πᾶσαν ἀνάγκην· εἶναι.

(5) Ταῦτα· ὅ ἐστι· τὰ τοιαῦτα ἐργαζόμενα τέχνα.

οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι, ἀλλὰ σέβονται ποταμούς
μάλιστα.

8

ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΨΑΜΜΗΤΙΧΟΥ

(βιβλ. Β', κεφ. 2).

79. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχον σφέων
βασιλεῦσαι, ἐνόμιζον ἑαυτοὺς πρώτους γενέσθαι πάντων
ἀνθρώπων· ἐπειδὴ δὲ Ψαμμήτιχος¹ βασιλεύσας ἠθέλησε
εἰδέναί, οἵτινες γενοῖατο πρώτοι, ἀπὸ τούτου² νομίζουσι
Φρύγας προτέρους γενέσθαι ἑαυτῶν, τῶν δὲ ἄλλων ἑαυ-
τούς. Ψαμμήτιχος δὲ ὡς οὐκ ἐδύνατο πυνθανόμενος πόρον
οὐδένα τούτου ἀνευρεῖν, οἷ³ γενοῖατο πρώτοι ἀνθρώπων,
ἐπιτεχνᾷται τοιόνδε. παιδία δύο νεογνά⁴ ἀνθρώπων τῶν
ἐπιτυχόντων διδοῖ ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποιμνία τροφήν
τινα τοιήνδε, ἐντειλάμενος μηδένα⁵ ἀντίον αὐτῶν μηδε-
μίαν φωνὴν ἰέναι, ἐν στέγῃ δὲ ἐρήμῃ ἐπ' ἑαυτῶν κείσθαι
αὐτά, καὶ τὴν ὄρη⁶ ἐπαγινέειν⁷ σφι αἶγας, πλήσαντα δὲ

(1) Ψαμμήτιχος· (ἔβασίλευσε 670—616). Μετὰ τῆς βασιλείας αὐ-
τοῦ ἄρχεται νέα περίοδος τῆς ἀναπτύξεως διὰ τὴν Αἴγυπτον· ὁ Ψαμ-
μήτιχος φίλος τῶν Ἑλλήνων συνῆψε σχέσεις πρὸς τὰς Ἀθήνας καὶ
τὰς ἄλλας ἑλληνικὰς πολιτείας, εἰς ἃς ἤνοιξε τοὺς ἐμπορικοὺς τῆς
χώρας του λιμένας. Σαῖς ἦτο ἡ ἔδρα του.

(2) Ἀπὸ τούτου· ὅ ἐστι τοῦ χρόνου.

(3) Οἱ· ἀναφορ. ἀντὶ ἐρωτημ.

(4) Νεογνά· νεογνός, ἀττικ. νεόγονος.

(5) Ἐντειλάμενος· ὄρα τὴν ἀλλαγὴν τῶν ὑποκειμ. εἰς τὰ ἀπὸ τού-
του ἐξαρτώμενα ἀπαρέμφ. ἰέναι, κέεσθαι, ἐπαγινέειν, διαπρήσσεσθαι.

(6) Τὴν ὄρη·—(ἐν ὄρῃ)· εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον.

(7) Ἐπαγινέειν· Ἴων. = ἐπάγειν.

τοῦ γάλακτος τᾶλλα διαπρήσσεσθαι. ταῦτα δ' ἐποίεέ τε καὶ ἐνετέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος θέλων ἀκοῦσαι τῶν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τῶν ἀσήμων κνυζημάτων, ἣν τινα φωνὴν ῥήξουσι¹ πρώτην. τάπερ ὧν καὶ ἐγένετο· ὡς γὰρ διέτης χρόνος ἐγγόνεε ταῦτα τῷ ποιμένι πρήσσουντι, ἀνοίγοντι τὴν θύρην καὶ ἐσιόντι τὰ παιδιά ἀμφοτέρα προσπίπτοντα βεκὸς ἐφώνεον, ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. τὰ μὲν δὴ πρώτα ἀκούσας ἤσυχος ἦν ὁ ποιμὴν ὡς δὲ πολλάκις φοιτέοντι καὶ ἐπιμελομένῳ² πολλὸν ἦν τοῦτο τὸ ἔπος, οὕτω δὴ σημήνας τῷ δεσπότῃ ἤγαγε τὰ παιδιά κελεύσαντος ἐς ὄψιν τὴν ἐκείνου. ἀκούσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος ἐπνυθάνετο, οἵτινες ἀνθρώπων βεκὸς τι καλέουσι, πνυθανόμενος δὲ εὗρισκε Φρύγας καλέοντας τὸν ἄρτον. οὕτω συνεχώρησαν Αἰγύπτιοι καὶ τοιοῦτῳ σταθμησάμενοι³ πρήγματι, τοὺς Φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι ἑωυτῶν.

9

Ο ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΣ ΚΑΙ ΤΙΝΑ ΑΛΛΑ ΖΩΑ

(Βιβλ. Β', κεφ. 68-70).

80. Τῶν δὲ κροκοδείλων ἡ φύσις ἐστὶ τοιήδε· τοὺς χειμεριωτάτους μῆνας τέσσερας ἐσθίει⁴ οὐδέν, ἐὼν δὲ τετραπουν χερσαῖον καὶ λιμναῖόν ἐστι· τίκει μὲν γὰρ ὡὰ ἐν γῆ

(1) ῥήξουσι· ἡ αὐτὴ εἰκονικὴ ἔκφρασις ἐν ἁ, βιβλ. 65· ὁ ἄφωνος παῖς... ἔρρηξε φωνήν.—"Ἄλλως καὶ ἰέναι φωνήν.

(2) Ἐπιμελομένῳ· Ἴων. ἐπιμέλεσθαι.

(3) Σταθμησάμενοι· συναπτ. πρὸς τὸ συνεχώρησαν. Τὸ αὐτὸ πείραμα ἐποίησατο Φριδερίκος 2ος ὁ Χοενστάουφεν.

(4) Ἐσθίει· εἰς ἐνικὸν τὸ ῥῆμα, καίτοι προηγεῖται Κροκοδείλων ὥστε ὑποκείμε. νοεῖται ὁ Κροκοδείλος.

καὶ ἐκλέπει,¹ καὶ τὸ πολλὸν τῆς ἡμέρας διατρίβει ἐν τῷ
ξηρῷ, τὴν δὲ νύκτα πᾶσαν ἐν τῷ ποταμῷ· θερμότερον γὰρ
δή ἐστὶ τὸ ὕδωρ τῆς τε αἰθρίας καὶ τῆς δρόσου. πάντων
δὲ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν θηητῶν τοῦτο ἐξ ἐλαχίστου μέγιστον
γίνεται· τὰ μὲν γὰρ ὡς χηνέων² οὐ πολλῷ μέζονα τίκει,
καὶ ὁ νεοσσὸς κατὰ λόγον τοῦ ὠοῦ γίνεται, αὐξανόμενος
δὲ γίνεται καὶ ἐς ἑπτακαίδεκα πήχους,³ καὶ μέζων ἐτι. ἔχει
δὲ ὀφθαλμοὺς μὲν ὑς, ὀδόντας δὲ μεγάλους καὶ χανλιό-
δοντας [κατὰ λόγον τοῦ σώματος]. γλῶσσαν δὲ μούνον θη-
ρίων οὐκ ἔφυσε.⁴ οὐδὲ κινεῖ τὴν κάτω γνάθον, ἀλλὰ καὶ
τοῦτο μόνον⁵ θηρίων τὴν ἄνω γνάθον προσάγει τῇ κάτω.
ἔχει δὲ καὶ ὄνυχας καρτεροὺς καὶ δέρμα λεπιδωτὸν ἄρρη-
κτον ἐπὶ τοῦ σώματος. τυφλὸν⁶ δὲ ἐν ὕδατι, ἐν δὲ τῇ αἰθρίῃ
ὄξυδερκέστατον. ἄτε δὴ ὧν ἐν ὕδατι διαίταν ποιούμενον,
τὸ στόμα ἐνδοθεν φορεῖ πᾶν μεστὸν βδελλέων.⁷ τὰ μὲν
δὲ ἄλλα ὄρνεα καὶ θηρία φεύγει μιν, ὁ δὲ τροχίλος εἰρη-

(1) Ἐκλέπει, τοῦτο πράττει κατὰ νέας παρατηρήσεις ὁ ἥλιος.

(2) Χηνέων· χήνεος ἄττ. χήνειος.

(3) Ἐπτακαίδεκα πήχους· ὅ ἐστι περίπου 6 μέτρα.

(4) Ἐφυσε· ὁ ἀόριστος, διότι ἡ ἐνέργεια τοῦ παράγειν νοεῖται ὡς
συμβαίνουσα εὐθὺς ἐν τῇ γεννήσει. Οὕτως ἐπίστευον οἱ ἀρχαῖοι, καὶ
αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης, ἀπατηθέντες· ἡ γλῶσσα τοῦ Κροκοδείλου μέ-
χρι τοῦ ἄκρου εἶνε συμπεφυκυῖα τῇ κάτω γνάθῳ.

(5) Τοῦτο μόνον· ἡ ἀπάτη τοῦ Ἡροδότου καὶ πάντων τῶν ἀρ-
χαιῶν ἐξηγεῖται ἐντεῦθεν, ὅτι ὅταν ὁ Κροκοδείλος λάβῃ τὴν λείαν
του, ἀναρρίπτει τὴν κεφαλὴν, τοῦθ' ὅπερ πιθανῶς ἀπατᾷ τὸν ὀφθαλ-
μόν, ὥστε νὰ νομίζωσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτι κινεῖ τὴν ἄνω σιαγόνα καὶ
οὐχὶ τὴν κάτω ὡς τὰ ἄλλα ζῶα.

(6) Τυφλὸν· κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἐν τῷ ὕδατι δὲν βλέπει· τὸσον
ὄξυδερκῶς· φλαύρως βλέπει.

(7) Βδελλέων· κατὰ νέας παρατηρήσεις δὲν εἶνε βδέλλαι, ἀλλ' εἶδος
κωνώπων· τὸ δὲ συμβεβηκὸς αὐτὸ βεβαιοῦται ὑπὸ νέων περιηγητῶν.

ναῖον¹ οἷ ἐστι, ἅτε ὠφελουμένῳ πρὸς αὐτοῦ· ἐπεὶ γὰρ ἐς τὴν γῆν ἐκβῆ ἕκ τοῦ ὕδατος ὁ κροκοδείλος καὶ ἔπειτα χάνη (ἔωθε γὰρ τοῦτο ὡς ἐπίπαν ποιέειν πρὸς τὸν ζέφυρον), ἐνθαῦτα² ὁ τροχίλος ἐσδύνων ἐς τὸ στόμα αὐτοῦ καταπίνει τὰς βδέλλας· ὁ δὲ ὠφελούμενος ἤδεται καὶ οὐδὲν σίνεται τὸν τροχίλον.

81. Τοῖσι μὲν δὴ τῶν Αἰγυπτίων ἱροὶ εἰσι οἱ κροκοδείλοι, τοῖσι δὲ οὐ, ἀλλ' ἅτε πολεμίους περιέπουσι. οἱ δὲ περὶ τε Θήβας καὶ τὴν Μοίριος λίμνην οἰκούντες καὶ κάρτα ἤγνηται αὐτοὺς εἶναι ἱρούς.³ ἕκ πάντων δὲ ἓνα ἐκάτεροι τρέφουσι κροκοδείλον, δεδιδαγμένον εἶναι χειροθήρα, ἀρτήματά τε λίθινα χυτὰ⁴ καὶ χρύσεια ἐς τὰ ὦτα ἐσθέντες καὶ ἀμφιδέας περὶ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας, καὶ σιτία ἀποτακτὰ διδόντες καὶ ἱρήια, καὶ περιέποντες ὡς κάλλιστα ζῶντας· ἀποθανόντας δὲ ταριχεύοντες θάπτουσι⁵ ἐν ἱρήσι θήκησι· οἱ δὲ περὶ Ἐλεφαντίνην πόλιν οἰκούντες καὶ ἐσθίουσι αὐτούς, οὐκ ἠγεόμενοι ἱρούς εἶναι. καλέονται δὲ οὐ κροκοδείλοι ἀλλὰ χάμψαι. κροκοδείλους δὲ Ἴωνες ὠνόμασαν, εἰκάζοντες αὐτῶν τὰ εἶδα τοῖσι παρὰ σφίσι γινομένοισι κροκοδείλοισι τοῖσι ἐν τῆσι αἵμασιῆσι.

82. Ἄγραι δὲ σφρων πολλὰ κατεστᾶσι καὶ παντοῖαι· ἢ δ' ὧν ἔμοιγε δοκεῖ ἀξιωτάτη ἀπηγγήσιος εἶναι, ταύτην γράφω.

(1) Εἰρηναῖον· κατηγορ. εἰς τὸ τροχίλος.

(2) Ἐνθαῦτα· ἐξαίρει, ὅπως τό· οὕτω δὴ, μετὰ μακρὰς παρεμβληθείσας προτάσεις, τὴν ἀπόδοσιν.

(3) Εἶναι ἱρούς· ἰδίως ἐν Ὀμβῳ κάτωθεν τοῦ καταρράχτου τῆς Συήνης· ὁ τόπος οὗτος ἦτο ἱερός τῷ θεῷ τοῦ κροκοδείλου Σεβέκ.

(4) Ἀρτήματά τε καὶ λίθινα χυτὰ· ὑέλινα· οἱ Αἰγύπτιοι φαίνονται γινώσκοντες τὴν παρασκευὴν τῆς ὑέλου πρότερον τῶν Φοινίκων.

(5) Θάπτουσι· καλῶς διατετηρημένοι καὶ ἐπιμελῶς τεταριχευμένοι κροκοδείλων μούμιαι ἀνευρέθησαν πολλὰ νεωστί.

ἐπεὰν νῶτον ὕδρ δελεάσῃ¹ περὶ ἄγκιστρον, μετῖει ἐς μέσον τὸν ποταμὸν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοῦ χεῖλεος τοῦ ποταμοῦ ἔχων δέλφακα ζῶν ταύτην τύπτει. ἐπακούσας δὲ τῆς φωνῆς ὁ κροκόδειλος ἵεται κατὰ τὴν φωνήν, ἐντυχὼν δὲ τῷ νώτῳ καταπίνει· οἱ δὲ² ἔλκουσι. ἐπεὰν δὲ ἐξελκυσθῇ ἐς γῆν, πρῶτον ἀπάντων ὁ θηρευτῆς πηλῶ κατ' ὧν ἔπλασε³ αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς· τοῦτο δὲ ποιήσας κάρτα εὐπετέως τὰ λοιπὰ χειροῦται, μὴ ποιήσας δὲ τοῦτο σὺν πόνῳ.

83. Οἱ δὲ ἵπποι οἱ ποτάμιοι νομῶ μὲν τῷ Παπρημίτῃ ἱροὶ εἰσι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι οὐκ ἱροὶ. φύσιν δὲ παρέχονται ιδέης τοιήνδε· τετράπουν ἔστί, δίχην, ὄπλαι βοός, σιμόν, λοφιὴν ἔχον ἵππου, χαυλιόδοντας φαῖνον, οὐρῆν ἵππου⁴ καὶ φωνήν, μέγαθος ὅσον τε βοῦς ὁ μέγιστος. τὸ δέρμα δ' αὐτοῦ οὕτω δὴ τι παχὺ ἔστι ὥστε αὐοῦ γενομένου ξυστὰ ποιέεσθαι [ἀκόντια] ἐξ αὐτοῦ.

84. Γίνονται δὲ καὶ ἐνύδριες ἐν τῷ ποταμῷ, τὰς ἱρὰς ἡγῆνται εἶναι· νομίζουσι δὲ καὶ τῶν ἰχθύων τὸν καλούμενον λεπιδωτὸν ἱρὸν εἶναι καὶ τὴν ἔγγελυν. ἱροῦς δὲ τούτους τοῦ Νείλου φασὶ εἶναι καὶ τῶν ὀρνίθων τοὺς χηνναλώπεκας.

85. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὄρνις ἱρός, τῷ ὀνόματι φοῖνιξ. ἐγὼ μὲν⁵ μιν οὐκ εἶδον εἰ μὴ ὅσον γραφῇ· καὶ γὰρ δὴ καὶ σπάνιος ἐπιφοιτᾷ σφι, δι' ἐτέων ὡς Ἡλίου πολῖται λέγουσι, πεντακοσίων. ⁶ φοιτᾶν δὲ τότε φασί, ἐπεὰν οἱ ἀπο-

(1) Ἐπεὰν δελεάσῃ· ὁ θηρευτῆς.

(2) Οἱ δὲ· ἐννοεῖτ. θηρευταί.

(3) Κατ' ὧν ἔπλασε· τμησίς=κατέπλασε.

(4) Οὐρῆν ἵππου· ἀπατάται ἐνταῦθα ὁ Ἡρόδοτος, ὁ ποτάμιος ἵππος ἔχει μᾶλλον μικρὰν οὐράν.

(5) Ἐγὼ μὲν ἢ ἀποσιωπωμένη ἀντίθεσις εἶνε· ἄλλοι δὲ.

(6) Πεντακοσίων· αἱ περὶ τοῦ πτηνοῦ Φοίνικος παραδόσεις εἶνε διάφοροι. Κατὰ τινα τούτων τὸ θαυμάσιον πτηνὸν ἐρχόμενον ἐξ ἀνα-

θάνη ὁ πατήρ. ἔστι δέ, εἰ τῇ γραφῇ παρόμοιος, τοσόσδε καὶ τοιόσδε· τὰ μὲν αὐτοῦ χρυσόκομα τῶν πτερῶν, τὰ δὲ ἐρυθρά· ἐς τὰ μάλιστα αἰετῶ περιήγησιν¹ ὁμοιότατος καὶ τὸ μέγαθος. τοῦτον δὲ λέγουσι μηχανᾶσθαι τάδε, ἔμοι μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἐξ Ἀραβίης ὀρμώμενον ἐς τὸ ἶρον τοῦ Ἥλιου κομίζειν τὸν πατέρα ἐν σμύρνη ἐμπλάσσοντα, καὶ θάπτειν ἐν τοῦ Ἥλιου τῷ ἰρῶ. κομίζειν δὲ οὕτω· πρῶτον τῆς σμύρνης ὦν πλάσσειν, ὅσον τε δυνατός ἐστι φέρειν, μετὰ δὲ πειρᾶσθαι² αὐτὸ φορέοντα· ἐπεὰν δὲ ἀποπειρηθῆ, οὕτω δὴ κοιλήσαντα τὸ ὦν τὸν πατέρα ἐς αὐτὸ ἐντιθέσθαι, σμύρνη δὲ ἄλλη ἐμπλάσσειν τοῦτο, κατ' ὅτι τοῦ ὦου ἐκκοιλήσας ἐνέθηκε τὸν πατέρα, ἐσκεμμένου δὲ τοῦ πατρὸς γίνεσθαι τωὐτὸ βάρος, ἐμπλάσαντα δὲ κομίζειν μιν ἐπ' Αἰγύπτου ἐς τοῦ Ἥλιου³ τὸ ἶρον. ταῦτα μὲν τοῦτον τὸν ὄρνιν λέγουσι ποιέειν.

τολῶν ἔπρεπε νὰ καῖ ἐν τῷ ἱερῶ τοῦ Ἥλιου. Ἐκ τῆς τέφρας του γίνεται νέος Φοῖνιξ, ὅστις μετὰ τρία ἔτη ἐπανακάμπτει εἰς Φοινίκην. Οἱ ἀρχαῖοι ἤδη ἀνεγνώρισαν, ἢ ἡ περίοδος τῆς ζωῆς τοῦ πτηνοῦ ἐκφράζει ἀστρονομικὸν τινα ὑπολογισμὸν τοῦ κοσμικοῦ ἔτους, συμβολικόν τινα ὑπαινιγμὸν τῆς περιφορᾶς τοῦ ἡλίου καθ' ὠρισμένας πάντοτε ἐπανερχόμενας περιόδους· πιθανῶς ἡ περίοδος τοῦ Φοίνικος ἐσημαίνει τὸ χρονικὸν σημεῖον, καθ' ὃ τὸ κινητὸν ἀστικὸν ἔτος μετὰ τῶν τριῶν αὐτοῦ διὰ τῶν πλημμυρῶν τοῦ Νείλου ὠρισμένων ἐποχῶν τοῦ ἔτους συνέπιπτε πρὸς τὴν περιφορὰν τοῦ ἡλίου καὶ τὸ ἡμερολόγιον διωρθοῦτο κατὰ τὰς φυσικὰς περιόδους τῆς πλημμύρας· ὁ Φοῖνιξ ἦτο ἱερὸς τῷ Ὀσίριδι καὶ ἐτιμᾶτο κυρίως ἐν Ἡλιοπόλει. Ἐν τοῖς μνημείοις παρίσταται ὡς εἶδος ἐρωδιοῦ φέροντος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λόφον. Ἔτι καὶ σήμερον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἔτους ὃ ἐστὶν ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς πλημμύρας τοῦ Νείλου μεταναστεύει τὸ πτηνὸν εἰς Αἴγυπτον.

(1) Περιήγησιν· κατὰ τὴν περιοχὴν ἢ περίμετρον.

(2) Πειρᾶσθαι· τὸ ῥῆμα τοῦτο παρ' Ἡροδ. συχν. συντάσσ. μετοχῆ.

(3) Ἥλιου· ἡ ἀφίξις του ἐν τῷ ναῶ τοῦ Ρα ἐν Ἡλιοπόλει ἐπανηγυρίζεται δι' ἑορτῶν.

10.

ΕΘΙΜΑ ΤΙΝΑ ΤΩΝ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ

(Βιβλ. Β'. κεφ. 77-90. 95).

86. Αὐτῶν δὲ δὴ Αἰγυπτίων οἱ μὲν¹ περὶ τὴν σπειρομένην Αἴγυπτον οἰκέουσι, μνήμην² ἀνθρώπων πάντων ἐπασκέοντες μάλιστα³ λογιώτατοι⁴ εἰσι μακρῶ⁵ τῶν ἐγὼ ἐς διάπειραν ἀπικόμην. τρόπῳ δὲ ζόης τοιῶδε διαχρόνται· συρμαῖζουσι τρεῖς ἡμέρας ἐπεξῆς μηνὸς ἐκάστου, ἐμέτοισι θηρώμενοι τὴν ὑγίειαν καὶ κλύσμασι, νομίζοντες ἀπὸ τῶν τρεφόντων σιτιῶν πάσας τὰς νοῦσους τοῖσι ἀνθρώποισι γίνεσθαι. εἰσὶ μὲν γὰρ καὶ ἄλλως Αἰγύπτιοι μετὰ Λίβυας ὑγιηρότατοι πάντων ἀνθρώπων, τῶν ὥρέων δοκέειν ἐμοὶ εἶνεκεν, ὅτι οὐ μεταλλάσσουσι αἱ ὄραι· ἐν γὰρ τῆσι μεταβολῆσι τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ νοῦσοι μάλιστα γίνονται, τῶν τε ἄλλων πάντων καὶ δὴ καὶ τῶν ὥρέων⁶ μάλιστα. ἀρτοφαγέουσι δὲ⁷ ἐκ τῶν ὀλυρέων ποιεῦντες ἄρτους, τοὺς ἐκεῖ-

(1) Οἱ μὲν· ἀνταποκρ. εἰς τό: οἱ δὲ ἐν τοῖσι ἔλεσι.

(2) Μνήμην· τὴν μνήμην τοῦ παρελθόντος καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἀναγραφῆς τῶν γεγονότων.

(3) Μάλιστα· συναπτ. πρὸς τὸ ἀνθρώπων πάντων.

(4) Λογιώτατοι· καθ' Ἠσυχ. λόγιος: ὁ τῆς ἱστορίας ἔμπειρος.

(5) Μακρῶ· ἐπιτεῖν. τό: λογιώτατοι.

(6) Τῶν τε ἄλλων πάντων καὶ δὴ καὶ τῶν ὥρέων· ἐξαρτᾷ ἐκ τοῦ: ἐν τῆσι μεταβολῆσι. Καὶ τοῦ Ἡροδότου ὁ σύγγρανος καὶ συμπολίτης Ἰπποκράτης ἐδίδασχε: αἱ μεταβολαὶ τῶν ὥρέων μάλιστα τίκτουσι νοσήματα, καὶ ἐν τῆσι ὥρησι αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ ἢ ψύξιος ἢ θάλψιος. (Ἀφορ. 3, 1). Τό: καὶ δὴ, μετὰ τό: ἄλλος, ἐξαιρεῖ τι τοῦ αὐτοῦ εἶδους ἢ γένους κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ἕτερον.

(7) Ἀρτοφαγέουσι δέ: ὁ νοῦς: οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἄλλως εἶνε πολὺ ὑγιεῖς, ἐπειδὴ δὲν μεταβάλλεται ἡ θερμοκρασία, ἀλλὰ καὶ ἡ διαίτα συντείνει εἰς τοῦτο.

νοι κυλλήστις ὀνομάζουσι. οἶνω δὲ ἐκ κριθέων¹ πεποιημένω διαχρέονται· οὐ γάρ σφι εἶσι ἐν τῇ χώρῃ ἄμπελοι.² ἰχθύων δὲ τοὺς μὲν πρὸς ἥλιον ἀνήναντες ὤμους σιτέονται, τοὺς δὲ ἐξ ἄλλης τεταριχευμένους.³ ὀρνίθων δὲ τοὺς τε ὄστραγας καὶ τὰς νήσσας καὶ τὰ σμικρὰ τῶν ὀρνιθίων ὠμὰ σιτέονται προταριχεύσαντες. τὰ δὲ ἄλλα ὅσα ἢ ὀρνίθων ἢ ἰχθύων σφι ἐστὶ ἐχόμενα,⁴ χωρὶς ἢ⁵ ὀκόσοι⁶ σφι ἱσοὶ ἀποδεδέχεται, τοὺς λοιποὺς⁷ ὀπτοὺς καὶ ἐφθούς σιτέονται.

87. Ἐν δὲ τῆσι συνουσίῃσι τοῖσι εὐδαίμοσι⁸ αὐτῶν, ἐπεὶ ἀπὸ δείπνου γένωνται, περιφέρει ἀνήρ νεκρὸν ἐν σορῶ ξύλινον πεποιημένον,⁹ μεμιμημένον ἐς¹⁰ τὰ μάλιστα καὶ γραφῇ καὶ ἔργῳ,¹¹ μέγαθος ὄσοντε¹² πάντη¹³ πηχυαῖον

(1) Ἐκ κριθέων· Διοδώρ. 1, 25, 34: κατασκευάζουσι δὲ καὶ ἐκ τῶν κριθῶν Αἰγύπτιοι πόμα, λειπόμενον οὐ πολὺ τῆς περὶ τὸν οἶνον εὐωδίας, ὃ καλοῦσι ζῦθον.

(2) Οὐ γάρ σφι... ἄμπελοι· ἀναφέρεται πιθανῶς εἰς τὴν ἄνω Αἴγυπτον μόνον, (ἢ σπειρομένη Αἴγυπτος) καὶ τὰ μνημεῖα διδάσκουσιν ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐγίνωσκον τὴν ἀμπελοργίαν· βεβαίως καὶ ξένοι εἰσήγοντο οἶνοι.

(3) Τεταριχευμένους· ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ: ὠμους σιτέονται (πρὸς. κατωτέρω ὠμὰ σιτέονται προταριχεύσαντες).

(4) Ὅσα ἢ ὀρνίθων... ἐχόμενα· οὐχὶ σπανία περίφρασις (=εἶνε συναφῇ ἢ συνέχονται μετὰ τῶν ὀρνίθων).

(5) Χωρὶς ἢ· ἄττιχ. πλὴν ἢ, εἴτε, ὅσον.

(6) Ὅκόσοι· ἀναφέρ. εἰς τὴν γενικ. ὀρνίθων, ἰχθύων, οὐχὶ εἰς τὸ ἐχόμενα.

(7) Τοὺς λοιπούς· ἐπαναλαμβάνεται διὰ τούτου: τὰ ἄλλα.

(8) Εὐδαίμοσι· τοῖς πλουσίοις.

(9) Νεκρὸν... πεποιημένον· κατ' ἀκριβεστέρας ἐρεῦνας ἦτο ἢ εἰκὼν τοῦ θεοῦ Ὀσίριδος.

(10) Μεμιμημένον· παθητ.

(11) Γραφῇ καὶ ἔργῳ· διὰ ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς.

(12) Ὅσον τε· σχεδόν· ἐν τῇ ἄττι. ἐλλείπει· τό τε.

(13) Πάντη· δηλ. καθ' ὕψος καὶ πλάτος.

ἢ δίπηχυν· δεικνὺς δὲ ἐκάστῳ τῶν συμποτέων λέγει· Ἐς τοῦτον ὀρέων πινέ τε καὶ τέρπεν· ἔσαι γὰρ ἀποθανῶν τοιοῦτος. ταῦτα μὲν παρὰ τὰ συμπόσια ποιεῦσι.

88. Πατρίοισι δὲ χρεόμενοι νόμοισι ἄλλον οὐδένα ἐπι-
κτῶνται· τοῖσι ἄλλα τε ἐπάξια¹ ἐστι νόμιμα, καὶ δὴ καὶ
ἄεισμα ἐν ἔστι, Λίνος, ὃς περ ἐν τε Φοινίκῃ ἀοιδιμὸς ἐστι
καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ἄλλῃ, κατὰ μὲν τοι ἔθνεα οὖνομα ἔχει·
συμφέρεται δὲ αὐτὸς εἶναι,² τὸν οἱ Ἕλληνες Λίνον³ ὀνο-
μάζοντες ἀείδουσι, ὥστε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθωμάζειν
με τῶν περὶ Αἴγυπτον ἐόντων, ἐν δὲ δὴ καὶ τὸν Λίνον
δόκθην ἔλαβον [τὸ ὄνομα] φαίνονται δὲ αἰεὶ κοτε τοῦτον
ἀείδοντες. ἔστι δὲ Αἴγυπτιστὶ ὁ Λίνος καλούμενος Μανε-
ρος. ἔφασαν δὲ μιν Αἰγύπτιοι τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος⁴
Αἰγύπτου παῖδα μουνογενέα γενέσθαι, ἀποθανόντα δὲ αὐ-
τὸν ἄνωρον θρήνοισι τούτοισι ὑπὸ Αἰγυπτίων τιμηθῆναι,

(1) Ἐπάξια· ὃ ἐστὶ μνήμης ἄξια.

(2) Συμφέρεται δὲ αὐτὸς εἶναι· καὶ μόνον τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν ὁμοιότητα, ἀλλὰ προσδιορίζεται ἀκριβέστερον διὰ τοῦ· αὐτὸς εἶναι.

(3) Ὁ Λίνος· τὸ ἄσμα τοῦ Λίνου ἔχει φοινικικὴν καταγωγὴν καὶ ἦτο θρήνος διὰ τὸν ἀποθανόντα Ἀδονιν, εἶτα δὲ διεδόθη καὶ ἀλλαγῶν ὡς καὶ εἰς Αἴγυπτον, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι μόνον τὸ ὄνομα τοῦ νέου ἦτο διάφορον εἰς τὰς διαφόρους γῶνας. Ἐν Λυδίᾳ καὶ Φρυγίᾳ ὁ Ἀδωνις ἐκαλεῖτο Ἄτυς, ἐν Μυσίᾳ Ἰλάς, ἐν Ἀργεὶ Λίνος. ἦτο θρηνώδες ἄσμα διὰ τὴν παρελθούσαν τοῦ ἔαρος ἐποχὴν, ἣτις κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ καύσωνος τοῦ θέρους ἢ τοῦ ψύχους τοῦ χειμῶνος. Αἰγυπτιστὶ καλεῖται Μανέρως· mā āne chra=ἐλθὲ οἰκαδὲ, ἐπάνελθε· οὕτω ἔλεγεν ὁ ἐπὶ δὸς ἐν τῷ θρήνῳ τῆς Ἰσιδος καὶ Ὀσίριδος. Καὶ ὁ Ὀμηρος γινώσκει τὸ ἄσμα τοῦ Λίνου. Ἰλ. ις, 570: Τούσι δ' ἐν μέσσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγείῃ ἡμερῶν κιθάριζε, Λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδεν λεπταλέῃ φωνῇ· τοὶ δὲ ῥήσσοντες ἀμαρτῆι μολπῆι τ' ἰυγμῶ τε ποσὶ σκαίροντες ἔποντο.

(4) Τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος· τοῦ πρώτου τῶν ἀνωτάτων θεῶν, τοὺς ὁποίους οἱ Αἰγύπτιοι ἐθεώρουν ὡς τοὺς πρώτους ἄρχοντας τῆς χώρας.

καὶ ἀοιδίην¹ τε ταύτην πρώτην καὶ μούνην σφίσι γενέσθαι.

89. Συμφέρονται δὲ καὶ τότε ἄλλο Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων μούνοισι Λακεδαιμονίοισι· οἱ νεώτεροι αὐτῶν τοῖσι πρεσβυτέροισι συντυγχάνοντες εἴκουσι τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκτρέπονται καὶ ἐπιούσι ἐξ ἔδρης ὑπανιστέαται. τότε μέντοι ἄλλο Ἑλλήνων οὐδαμοῖσι συμφέρονται· ἀντὶ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τῆσι ὁδοῖσι προσκυνέουσι κατιέντες μέχρι τοῦ γούνατος τὴν χεῖρα².

90. Ἐνδεδύκασι³ δὲ κισθῶνας λινέους περὶ τὰ σκέλεα θυσανωτοῦς, τοὺς καλέουσι καλασίρις· ἐπὶ τούτοισι δὲ εἰρίνεα εἴματα λευκὰ ἐπαναβληθδὸν φορέουσι. οὐ μέντοι ἔσγε τὰ ἱρὰ ἐσφέρεται εἰρίνεα, οὐδὲ συγκатаθάπτεται σφι· οὐ γὰρ ὄσιον ὁμολογέουσι⁴ δὲ ταῦτα τοῖσι Ὀρφικοῖσι⁵. καλομένοισι καὶ Βακχικοῖσι, ἐοῦσι δὲ Αἰγυπτίοισι καὶ Πυθαγορείοισι. οὐδὲ γὰρ τούτων τῶν ὀργίων μετέχοντα ὄσιόν ἐστι ἐν εἰρινέοισι εἴμασι θαφθῆναι. ἔστι δὲ περὶ αὐτῶν ἱρὸς λόγος λεγόμενος.

91. Καὶ τάδε ἄλλα Αἰγυπτίοισι ἐστι ἐξευρημένα, μείς⁶

(1) Ἀοιδίην· μελωδία καθ' ἣν καὶ ἄλλα θρηνητικὰ ἄσματα ᾄδοντο.

(2) Κατιέντες . . χεῖρα· ἐνταῦθα συνίστατο ἡ Αἰγυπτιακὴ προσκύνησις.

(3) Ἐνδεδύκασι: = ἐνδύνουσι· οὕτω πολλοὶ παρακείμενοι κατὰ σημάσιαν εἶνε σχεδὸν συνώνυμοι τῷ ἐνεστῶτι· οὕτω: μέμνημαι· κέκτημαι, κέκλημαι, νενομίκασι.

(4) Ὁμολογέουσι· ὃ ἐστὶν οἱ Αἰγύπτιοι.

(5) Τοῖσι Ὀρφικοῖσι· ὃ ἐστὶν ὀργίοισι, ὡς ἐκ τῶν ἐπομένων ἐξάγεται. Ὁ Ἡρόδ. παράγει ἐξ Αἰγύπτου τὰ ὀρφικὰ ἢ Πυθαγόρεια μυστήρια, ἅτινα συνίσταντο εἰς καθαρμούς, καὶ ἄλλας μυστηριώδεις τελετάς. Τῶν βακχικῶν εἰσηγητῆς ἐν Ἑλλάδι ἦτο ὁ Μέλαμπος· τὸ δὲ κέντρον τῶν μυστηρίων τούτων ὁ Θρακικὸς Διόνυσος.

(6) Μείς· Αἰολικ. τύπος τοῦ μῆν. Παρ' Ἡρόδ. μόνον ἐνταῦθα. Αἰλοπαὶ πτώσεις σχηματίζονται ἐκ τοῦ μῆν.

τε καὶ ἡμέρη ἐκάστη θεῶν ὅτεν¹ ἐστὶ,² καὶ τῇ ἕκαστος³ ἡμέρη γενόμενος ὁτέοισι ἐγκυρήσει καὶ ὅπως τελευτήσει, καὶ ὁκοῖός τις ἔσται. καὶ τούτοισι τῶν Ἑλλήνων οἱ ἐν ποιήσι γενόμενοι⁴ ἐχρήσαντο. τέρατά τε πλέω σφι ἀνεύρηται ἢ τοῖσι ἄλλοισι ἅπασι ἀνθρώποισι· γενομένου γὰρ τέρατος φυλάσσουνσι γραφόμενοι τῷποβαῖνον, καὶ ἦν κοτε ὕστερον παραπλήσιον τούτῳ γένηται, κατὰ ταυτὸ νομίζουσι ἀποβήσεσθαι.

92. Μαντική δὲ αὐτοῖσι ὧδε διακέεται. ἀνθρώπων μὲν οὐδεὺν προσκέεται ἢ τέχνη, τῶν δὲ θεῶν μετεξετέροισι⁵· καὶ γὰρ Ἡρακλέος μαντήιον αὐτόθι ἐστὶ καὶ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀθηναίης καὶ Ἀρτέμιδος καὶ Ἄρεος καὶ Διός, καὶ τό γε μάλιστα ἐν τιμῇ ἄγονται πάντων τῶν μαντηῶν, Ἀητοῦς ἐν Βουτοῖ πόλι ἐστὶ. οὐ μὲν τοι αἶ γε⁶ μαντηαί σφι κατὰ ταυτὸ ἐστᾶσι, ἀλλὰ διαφοροί εἰσι.

93. Ἡ δὲ ἰητρικὴ κατὰ τάδε σφι δέδασται· μῆς νούσου ἕκαστος ἰητρός⁷ ἐστὶ καὶ οὐ πλεόνων πάντα δ' ἰητρῶν

(1) Ὅτεν ἄττικῶς;

(2) Ὅτεν ἐστὶ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐξευρημένα ἐστὶ.

(3) Καὶ τῇ ἕκαστος... γενόμενος... ἐγκυρήσει· οἱ Αἰγύπτιοι ἰερεῖς ἕνεκα τῶν ἀστρονομικῶν τῶν σπουδῶν, κατήντησαν κατὰ μικρὸν καὶ δεισιδαίμονες καὶ ἀνηρεῦνων τὴν ἐπίδρασιν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς θέσεως τῶν ἀστρῶν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ ἐξ αὐτῶν προέλεγον τὴν ἀνθρωπίνην τύχην (ἀστρολογία, ὠροσκοπία). Ἐγκυρήσει μέλ. τοῦ ἐγκυρέειν=ἐντυγχάνειν.

(4) Οἱ ἐν ποιήσι γενόμενοι· οἱ περὶ τὴν ποίησιν ἀσχοληθέντες. Ὁ Ἡσίοδος ἐναυθα ὑπονοεῖται.

(5) Μετεξετέροι· Ἴωνικ. ἀντὶ ἔνιοι.

(6) Οὐ μέντοι αἶ γε ὁ τρόπος τῆς ἀνακοινώσεως τῶν χρησμῶν ἐν τοῖς διαφοροῖς μαντείοις ἦτο διάφορος.

(7) Ἰητρός· δις νοητίον· οἱ Αἰγύπτιοι ἰατροὶ καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα ἦσαν περίφημοι, πρὶν ἢ οἱ Ἕλληνες ἀναφανῶσιν. Ἄλλ' οὐχ ἦττον οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς ἐν παντί, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἰατρικῇ ἦσαν ἐχθροὶ

ἐστὶ πλέα· οἱ μὲν γὰρ ὀφθαλμῶν ἰητροὶ¹ κατεστᾶσι, οἱ δὲ κεφαλῆς, οἱ δὲ ὀδόντων, οἱ δὲ τῶν κατὰ νηδύν, οἱ δὲ τῶν ἀφανέων νούσων.

94. Ὁρῆνοι δὲ καὶ ταφαὶ σφρων εἰσὶ αἶδε. τοῖσι ἄν ἀπογένηται² ἐκ τῶν οἰκίων ἄνθρωπος τοῦ τις καὶ λόγος ἤ,³ τὸ θῆλυ γένος πᾶν τὸ ἐκ τῶν οἰκίων τούτων κατ' ὧν ἐπλάσατο⁴ τὴν κεφαλὴν πηλῶ ἢ καὶ τὸ πρόσωπον, κᾶπειτα ἐν τοῖσι οἰκίοισι λιποῦσαι⁵ τὸν νεκρὸν αὐταὶ ἀνὰ τὴν πόλιν στρωφώμεναι τύπτονται ἐπεξωμέναι καὶ φαίνουσαι τοὺς μαζοὺς σὺν δέ σφι αἰ προσήκουσαι πᾶσαι. ἐτέρωθεν δὲ οἱ ἄνδρες τύπτονται, ἐπεξωσμένοι καὶ οὔτοι. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, οὔτω ἐς τὴν ταρίχευσιν κομίζουσι.

95. Εἰσὶ δὲ οἱ ἐπ' αὐτῶ⁶ τούτῳ κατέεται⁷ καὶ τέχνην ἔχουσι ταύτην.⁸ οὔτοι, ἐπεὰν σφι κομισθῆ νεκρὸς, δεικνύσι τοῖσι κομίσασι παραδείγματα νεκρῶν ξύλινα, τῇ γραφῇ

παντὸς νεωτερισμοῦ. Κατὰ Διόδωρον (ι, 82) ἔπρεπεν οὔτοι νὰ τηρῶσιν ἀκριβῶς διαγεγραμμένους τινὰς κανόνας, ἡ δὲ ὑπέρβασις αὐτῶν ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου.

(1) Ὁφθαλμῶν ἰητροί· πρβ. Ὁμ. Ὀδ. δ, 231. Αἰγυπτίη, τῇ πλεῖστα φέρει Ζεῖδωρος ἄρουρα φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά· ἰητρός δὲ ἕκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων ἀνθρώπων.

(2) Ἀπογένηται· ἀποθάνη, τελευτήσῃ.

(3) Τοῦ καὶ λόγος ἤ· ἡ χρῆσις τῆς ἀναφορ. ἄνευ τοῦ ἄν εἶνε σπανία παρ' Ἀττικοῖς. Ἐπειδὴ τὸ ἄν κεῖται ἐν τῇ πρώτῃ καὶ ἡ ὑποθετικὴ ἔννοια ἐκφέρεται ἐπί.

(4) Κατ' ὧν ἐπλάσατο· τμησίς = κατεπλάσατο.

(5) Λιποῦσαι ὃ ἔστι αἰ θηλέαι ληπτέον ἐκ τοῦ· θῆλυ γένος

(6) Ἐπ' αὐτῶ· ἢ ἐπὶ σημαίνει τὸν σκοπόν.

(7) Κατέεται· κάθηνται· ὃ ἐστὶν ἐν οἰκίμασι· καθῆσθαι ἐπὶ τινι, λέγεται ἐπὶ χειρωνακίων καθημένων ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ των. Πρβ. Διοδ. κεφ. 1, 41. Οἱ μὲν οὖν τὰ σώματα θεραπεύοντες εἰσὶ τεχνῖται τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἐκ γένους παρεληφότες.

(8) Ἐχουσι ταύτην· δηλ. τέχνην ταύτην ταριχεύσιος.

μεμιμημένα,¹ καὶ τὴν μὲν σπουδαιοτάτην² αὐτέων φασὶ εἶναι τοῦ³ οὐκ ὄσιον ποιεῦμαι τὸ οὐνομα ἐπὶ τοιούτῳ πρήγματι οὐνομάζειν, τὴν δὲ δευτέραν⁴ δεικνύουσι ὑποδεεστέραν τε ταύτης καὶ εὐτελεστέραν, τὴν δὲ τρίτην εὐτελεστάτην· φράσαντες δὲ πυνθάνονται παρ' αὐτῶν, κατὰ ἦντινα βούλονται σφι σκευασθῆναι τὸν νεκρὸν. οἱ μὲν δὴ⁵ ἐκποδῶν⁶ μισθῶ ὁμολογήσαντες ἀπαλλάσσονται, οἱ δὲ⁷ ὑπολειπόμενοι ἐν οἰκίμασι. ὧδε τὰ σπουδαιοτάτα⁸ ταριχεύουσι. πρῶτα μὲν σχολιῶ σιδήρω⁹ διὰ τῶν μυξωτήρων ἐξάγουσι τὸν ἐγκέφαλον, τὰ μὲν αὐτοῦ οὕτω ἐξάγοντες, τὰ δὲ ἐκχέοντες¹⁰ φάρμακα μετὰ δὲ λίθῳ Αἰθιοπικῶ¹¹ ἄξιον παρασχίσαντες παρὰ τὴν λαπάρην ἐξ ὧν εἶλον¹² τὴν κοιλίην πᾶσαν, ἐκκαθήραντες δὲ αὐτὴν καὶ διηθήσαντες οἴῳ φοινικίῳ αὐτὶς διηθέουσι θνημύμασι¹³ τετριμμένοισι· εἵπειτα τὴν νηδὺν σμύρνης ἀκηράτου τετριμμένης καὶ κα-

(1) Μεμιμημένα· παθητικ.

(2) Σπουδαιοτάτην· ὅ ἐστι τὴν ἀπαιτοῦσαν πλείστην ἐργασίαν καὶ κόπον· ἐννοεῖτ. ταρίχευσιν.

(3) Τοῦ—τούτου τοῦ Ὀσίριδος· τὸ ξύλινον εἶδωλον τοῦ Ὀσίριδος ἐργασίαν καὶ ἦτο παρεσκευασμένον κατ' εἶδος μούμιας.

(4) Τὴν δὲ δευτέραν· κατὰ Διοδώρ. 20 μῶν ἀξίας.

(5) Οἱ μὲν δὴ· ὅ ἐστι κομίσαντες τὸν νεκρὸν.

(6) Ἐκποδῶν· ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπαλλάσσαντες.

(7) Οἱ δὲ· ὅ ἐστι ταριχεύσαντες.

(8) Τὰ σπουδαιοτάτα—τὴν σπουδαιοτάτην ταρίχευσιν.

(9) Σκολιῶ σιδήρω· τοιοῦτον ἐκ χαλκοῦ εὐρίσκεται ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ μουσεῖῳ τοῦ Βερολίνου.

(10) Ἐκχέοντες· δηλ. ἐξάγουσιν ἐκχέοντες· διὰ διαλυτικῶν ρευστῶν.

(11) Λίθῳ Αἰθιοπικῶ· ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Βερολίνου εὐρίσκονται τοιοῦτοι λίθοι.

(12) Ἐξ ὧν εἶλον· ἐξεῖλον.

(13) Θυμιάμασι· ἀρώματα, βάλσμον, λαδανον κλπ.

σίης καὶ τῶν ἄλλων θυωμάτων,¹ πλήν λιβανωτοῦ, πλήσαντες συρδῶπτουσι ὀπίσω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες ταριχεύουσι λίτρω,² κρύψαντες ἡμέρας ἑβδομήκοντα· πλεύνας³ δὲ τούτων οὐκ ἔξεστι ταριχεύειν. ἔπειδ' ἂν δὲ παρέλθῃσι αἱ ἑβδομήκοντα, λούσαντες τὸν νεκρὸν κατειλίσσουσι πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα σινδόνης βυσσίνης⁴ τελαμῶσι κατατετιμημένοισι, ὑποχρίοντες τῷ κόμμῳ, τῷ δὲ ἂντὶ κόλλης τὰ πολλὰ χρέονται Αἰγύπτιοι. ἐνθευτεν δὲ παραδεξάμενοί μιν οἱ προσήκοντες ποιεῦνται ξύλινον τύπον ἀνθρωποειδέα, ποιησάμενοι δὲ ἐσεργνῶσι τὸν νεκρὸν, καὶ κατακληῖσαντες οὕτω θησαυρίζουσι⁵ ἐν οἰκίῳ θηκαίῳ,⁶ ἰστάντες ὀρθὸν πρὸς τοίχον.

96. Οὕτω μὲν τοὺς τὰ πολυτελέστατα σκευάζουσι νεκρούς. τοὺς δὲ τὰ μέσα βουλομένους, τὴν δὲ πολυτελείην φεύγοντας σκευάζουσι ᾧδε. ἔπειδ' ἂν τοὺς κλυστῆρας πλήσωνται τοῦ ἀπὸ κέρδου ἀλείφατος γινομένου, ἐν ᾧν ἔπλησαν τοῦ νεκροῦ τὴν κοιλίην, οὔτε ἀναταμόντες αὐτὸν

(1) Θύμα· τὸ αὐτὸ τῷ ἀνωτέρῳ θυμίμα. Ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῆτ' ἐν Παρισίῳ ἰατρικῆς ἀκαδημίας ἐξήχθη ὅτι ἦτο 1) βαλσαμώδης τις οὐσία ὁμοία τῇ στύρακι. 2) ὁμοία τῷ κέδρω, 3) ὁμοία σμύρῳ, 4) ὁμοία τῷ μοσχοκαρύῳ.

(2) Λίτρω· ἄττικ. νίτρω· μεταλλικὸν τι ἀλκαλικὸν ἄλας, δι' οὗ ἀπορροφᾶται τὸ ὑγρὸν, ὅπερ ἐντὸς διὰ τῶν θυμημάτων δὲν ἀποξηραίνεται.

(3) Πλένας· ὑπῆρχε φόβος μὴ τὸ λίτρον κατατήξῃ τὰς σάρκας.

(4) Σινδόνης βυσσίνης· ἕνεκα τῆς λεπτότητος καὶ διαρκείας αὐτῶν ἦσαν περίφημοι ἐν τῇ ἀρχαιότητι· καὶ νῦν τοῦτο δεικνύεται.

(5) Θησαυρίζουσι· δηλ. φυλάττουσι ὡς τὸν πολυτιμώτατον θησαυρόν.

(6) Θηκαίῳ· ἐκ τοιούτων συνίσταται ἡ νεκρόπολις Θῆβαι. Πρὸς τὰ β. δ. τῶν Θηβῶν ὑφῄθαι ὄρος τι ἁμμῶδες ἐν τοῖς βράχοις τοῦ ὀπίου εἶνε ἐγγεγλυμμένοι ἄπειροι τάφοι· οἱ τοῖχοι τῶν τάφων ἐμπεριέχουσι ἀλληγορικὰς παραστάσεις ἐκ τοῦ βίου τοῦ θανόντος, ἐπιγραφὰς μετὰ τοῦ ὀνόματος, τῆς τάξεως, τοῦ τίτλου, καὶ ἱερὰ γωνικά.

οὔτε ἐξελόντες τὴν νηδύν, κατὰ δὲ τὴν ἔδρην ἐσηθήσαντες καὶ ἐπιλαβόντες¹ τὸ κλύσμα τῆς ὀπίσω ὁδοῦ ταριχεύουσι τὰς προκειμένας ἡμέρας, τῇ δὲ τελευταίῃ ἐξιῖσι ἐκ τῆς κοιλίης τὴν κεδρίην² τὴν ἐσηκάν πρότερον. ἢ δὲ ἔχει τοσαύτην δύναμιν ὥστε ἅμα ἐωντῇ τὴν νηδύν³ καὶ τὰ σπλάγχνα κατατετηκότα ἐξάγει· τὰς δὲ σάρκας τὸ λίτρον κατατήκει, καὶ δὴ λείπεται τοῦ νεκροῦ τὸ δέρμα μόνον καὶ τὰ ὀστέα· ἐπεὶ δὲ ταῦτα ποιήσῃσι, ἀπ' ὧν ἔδωκαν οὕτω τὸν νεκρὸν, οὐδὲν ἔτι πρηγματευθέντες.⁴

97. Ἡ δὲ τρίτη ταριχευσίς ἐστι ἡδε, ἢ τοὺς χρήμασι ἀσθενεστέρους σκευάζει· συρμαίη⁵ διηθήσαντες τὴν κοιλίην ταριχεύουσι τὰς ἑβδομήκοντα ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἀπ' ὧν ἔδωκαν ἀποφέρεσθαι.

98. Τὰς δὲ γυναῖκας τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ τελευτήσῃσι, οὐ παραντίκα διδοῦσι ταριχεύειν, οὐδὲ ὅσαι ἂν ἔωσι εὐειδέες κάρτα καὶ λόγου πλεῖνος γυναῖκες· ἀλλ' ἐπεὶ τριταῖαι ἢ τεταρταῖοι γένωνται, οὕτω παραδιδοῦσι τοῖσι ταριχεύουσι.

99. Ὅς δ' ἂν ἢ αὐτῶν Αἰγυπτίων ἢ ξείνων ὁμοίως ὑπὸ κροκοδείλου ἀρπαχθεὶς ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ φαίνεται τεθνεὺς, κατ' ἣν ἂν πόλιν ἐξευειχθῇ, τούτους πᾶσα ἀνάγκη ἐστὶ ταριχεύσαντας αὐτὸν καὶ περιστείλαντας ὡς κάλλιστα θάψαι ἐν ἱρῆσι θήκησι· οὐδὲ ψαῦσαι ἔξεστι αὐτοῦ ἄλλον οὐδένα οὔτε τῶν προσηκόντων οὔτε τῶν φίλων, ἀλλὰ μιν οἱ ἱρέες αὐτοὶ οἱ τοῦ Νείλου,⁶ ἅτε πλέον τι ἢ ἀνθρώπου νεκρὸν, χειραπτάζοντας θάπτουσι.

(1) Ἐπιλαβόντες· κωλύειν μετὰ γενικ. ὡς καὶ ἄνωτερ. καταλαβεῖν·

(2) Κεδρίην·—τὸ ἀπὸ κέδρου ἄλειψαρ γινόμενον.

(3) Νηδύν· ἐνταῦθα τὸν στόμαχον· ἄνωτερ. τὴν κοιλίην.

(4) Πρηγματευθέντες· παθ. ἄορ. ἐν μέσῃ σημασ.

(5) Συρμαίη· πιθανῶς ἐκ τῆς βραφανίδος παρεσκευασμένον καθαρτικόν.

(6) Τοῦ Νείλου· οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάτρευον τὸν Νεῖλον ὡς θεόν.

100. Πρὸς δὲ τοὺς κώνωπας ἀφθόνους ἔοντα; τάδε σφί ἐστι μεμηχανημένα. τοὺς μὲν τὰ ἄνω τῶν ἐλέων¹ οἰκέοντας οἱ πύργοι ὠφελέουσι, ἐς τοὺς ἀναβαίνοντες κοιμῶνται· οἱ γὰρ κώνωπες ὑπὸ τῶν ἀνέμων οὐκ οἶοί τε εἰσι ὑποῦ πέτεσθαι. τοῖσι δὲ περὶ τὰ ἔλα οἰκέουσι τάδε ἀντὶ τῶν πύργων ἄλλα μεμηχάνηται. πᾶς ἀνὴρ αὐτῶν ἀμφίβληστρον κέκτηται, τῷ τῆς μὲν ἡμέρης ἰχθῦς ἀγροεῖ, τὴν δὲ νύκτα τάδε αὐτῷ χρᾶται· ἐν τῇ ἀναπαύεται κοίτῃ, περὶ ταύτην ἴσθησι τὸ ἀμφίβληστρον, καὶ ἔπειτα ἐσθὺς ὑπ' αὐτῷ κατεύδει· οἱ δὲ κώνωπες, ἦν μὲν ἐν ἱματίῳ ἐνειλιζόμενος εὐδῆ ἢ σινδόνι, διὰ τούτων δάκνουσι, διὰ δὲ τοῦ δικτύου οὐδὲ πειρῶνται ἀρχῆν.

11.

ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΑΠΩΣΘΕΙΣΑ ΥΠΟ ΤΩΝ ΜΥΩΝ

(Βιβλ. Β'. κεφ. 141.)

101. Μετὰ Ἄνουσιν βασιλεῦσαι τὸν ἰσραὴλ τοῦ Ἡφαίστου, τῷ ὄνομα εἶναι Σεθῶν² τὸν ἐν ἀλογίῃσι ἔχειν³ παραχρησάμενον τῶν μαχίμων Αἰγυπτίων ὡς οὐδὲν δεησόμενον αὐτῶν, ἄλλα τε δὴ ἄτιμα ποιεῦντα ἐς αὐτοὺς, καὶ σφεας

(1) Τὰ ἄνω τῶν ἐλέων τὸ μέρος τῆς Αἰγύπτου τὸ κείμενον ὑψηλότερα τῶν ὠρῶν.

(2) Σεθῶν ἐν ἄλλαις πηγαῖς ἢ κατὰ τῶν Ἀσσυρίων στρατεία ἀποδίδεται οὐχὶ τῷ Σεθῶν, ἀλλὰ τῷ τρίτῳ βασιλεῖ τῆς Αἰθιοπίας Τηράχα (713 π. Χ.).

(3) Ἐν ἀλογίῃσι ἔχειν ἀλογεῖν ὡς ἐν φροντίδι ἔχειν—φροντίζειν· τὸ δὲ παραχρησάμενον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ: ἐν ἀλογίῃσι ἔχειν ἢ δὲ γενικ. τῶν μαχίμων δυνάμει τῆς ἐμπεριεχομένης ἐννοίας τοῦ ἀφροντιστεῖν.

ἀπολέσθαι τὰς ἀρούρας,¹ τοῖσι ἐπὶ τῶν προτέρων βασιλέων δεδοσθαι ἑξαιρέτους ἐκάστῳ δυνάδεκα ἀρούρας. μετὰ δὲ ἐπ' Αἴγυπτον ἐλαύνειν στρατὸν² μέγαν Σαναχάριβον³ βασιλέα Ἀραβίων τε καὶ Ἀσυρίων· οὐκ ὦν δὴ ἐθέλειν τοὺς μαχίμους τῶν Αἰγυπτίων βοηθεῖν. τὸν δὲ ἰσέα ἐς ἀπορίην ἀπειλημένον ἐσελθόντα ἐς τὸ μέγαρον πρὸς τῷγαλμα ἀποδύρεσθαι, οἷα κινδυνεύει παθεῖν· ὄλοφρυρόμενον δ' ἄρα μιν ἐπελθεῖν ὕπνου, καὶ οἱ δόξαί ἐν τῇ ὄψι ἐπισιάντα τὸν θεὸν θαρσύνειν, ὡς οὐδὲν πείσεται ἄχαρι ἀντιάζων⁴ τὸν Ἀραβίων στρατὸν· αὐτὸς⁵ γάρ οἱ πέμψειν τιμωροὺς. τούτοισι δὴ μιν πίσυνον τοῖσι ἐνυπνίοισι,⁶ παραλαβόντα Αἰγυπτίων τοὺς βουλομένους οἱ ἔπεσθαι, στρατοπεδεύσασθαι ἐν Πηλουσίῳ (ταύτῃ γάρ εἰσι αἱ ἔσβολαί)· ἔπεσθαι δὲ οἱ τῶν μαχίμων μὲν οὐδένα ἀνδρῶν, καπήλους⁷ δὲ καὶ χειρῶνακτας καὶ ἀγροαίους ἀνθρώπους. ἐνθαῦτα ἀπικομένους, τοῖσι ἐναντίοισι [αὐτοῖσι] ἐπιχυθέντας νυκτὸς μῦς ἀρουραίους⁸ κατὰ μὲν φαγεῖν⁹ τοὺς φαρετρεῶνας αὐτῶν, κατὰ δὲ τὰ τόξα, πρὸς δὲ τῶν ἀσπίδων τὰ ὄργανα, ὥστε

(1) Ἀρούρας· ἔνεκεν σαφηνείας ἐπαναλαμβάνεται.

(2) Στρατὸν· ἢ αὐτὴ ἐκστρατεία ἐκτίθεται διεξοδικῶς ὑπὸ τοῦ προφήτου Ἡσαίου κεφ. 39, 37.

(3) Σαναχάρ· διάδοχος Σαλμανάσαρος.

(4) Ἀντιάζειν μετ' αἰτίατ. καὶ ἐν ἄ. Βιβλ. 105.

(5) Αὐτός· ἔπρεπε δυνάμει τοῦ ἀπαρεμφ. μᾶλλον· αὐτόν.

(6) Τοῖσι ἐνυπνίοισι· ὁ πληθυντ. ἐπειδὴ λαμβάνονται ἐν ὄψει τὰ καθ' ἕκαττα φαινόμενα τοῦ ἐνυπνίου.

(7) Καπήλους· ἢ τάξις τῶν τεγνιτῶν.

(8) Μῦς ἀρουραίους· ὁ Ἡσαίας ἀποδίδει τὴν ἤτταν τῶν Ἀσσυρίων εἰς λοιμόν. Ἐν τοῖς ἱερογλυφικοῖς ὅμως παρίσταται ὁ μῦς ὡς ἡ αἰσθητικὴ εἰκὼν τῆς καταστροφῆς, καὶ πιθανῶς οἱ ἱερεῖς παρηρμήνευσαν τοῦτο.

(9) Κατὰ μὲν φαγεῖν· τμησίς· ἢ κατὰ σημαίνει τὸ ἐντελῶς (ἐνταῦθα ἀπὸ ἄνω μέχρι κάτω).

τῇ ὕστεραίῃ φευγόντων σφέων γυμνῶν [ὄπλων¹] πεσεῖν πολλούς. καὶ νῦν οὗτος ὁ βασιλεὺς ἔστηκε ἐν τῷ ἰρῶ τοῦ Ἡφαίστου λίθινος, ἔχων ἐπὶ τῆς χειρὸς μῦν, λέγων διὰ γραμμάτων τάδε· Ἐς ἐμὲ τις ὁρῶν εὐσεβῆς ἔστω.

12

Ο ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

(Βιβλ. Β΄. κεφ. 148).

102. Πολλῶν μὲν Ἑλληνικῶν ἔργων καὶ μεγάλων ἀνταξίῃ τῶν πυραμίδων ἐκάστη ὁ δὲ δὴ λαβύρινθος² καὶ τὰς πυραμίδας ὑπερβάλλει. τοῦ γὰρ³ δυώδεκα μὲν εἰσι αὐλαὶ⁴ κατάστεγοι,⁵ ἀντίπυλοι ἀλλήλησι, ἕξ μὲν πρὸς βορέω, ἕξ δὲ πρὸς νότον τετραμμένοι, συνεχέες· τοῖχος δὲ ἔξωθεν ὁ αὐτός σφεας περιέργει. οἰκήματα⁶ δ' ἔνεστι διπλᾶ, τὰ μὲν ὑπόγαια, τὰ δὲ μετέωρα ἐπ' ἐκείνοισι, τρισχίλια ἀριθμῶν, πεντακοσίων καὶ χιλίων ἐκάτερα. τὰ μὲν νυν μετέ-

(1) Ὀπλων· ἔχαρτ. ἐκ τοῦ γυμνῶν.

(2) Λαβύρινθος ἐκτὸς τοῦ Ἡροδότου διηγοῦνται ἔτι ὁ Στράβων καὶ Διόδωρος.

(3) Τοῦ γάρ· ἔχει δεικτικὴν δύναμιν.

(4) Δυώδεκα μὲν εἰσι αὐλαί· κατὰ Στράβωνα ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐλῶν ἦτο μείζων. Τὸ οἰκοδόμημα ἔσχε τόσας συνεχεῖς αὐλάς μετὰ περιστευλίων, ὅσοι ἦσαν οἱ νομοί· διότι ἔθος ἦτο πάντες ρί νομοὶ νὰ συνέρχονται ἐνταῦθα. Οἱ πληρεξούσιοι ἐκάστου νομοῦ συνηθροίζοντο ἐνταῦθα καὶ ἐβουλεύοντο περὶ τῶν κοινῶν.

(5) Αὐλαὶ κατάστεγοι· κατ' ἀντίθ. πρὸς τὸ αὐλαὶ ὑπαίθροιοι.

(6) Οἰκήματα· διὰ τῶν αὐλῶν, ὧν ἕξ ἔκειντο πρὸς Β. ἕξ δὲ πρὸς Μ. εἰσῆρχετό τις εἰς τὰ δωμάτια, ὧν ὁ ἀριθμὸς συνεποσοῦτο εἰς 3,000, ὧν 1500 ὑπὲρ τὴν γῆν καὶ 1500 ὑπὸ ταύτην.

ωρα τῶν οἰκημάτων αὐτοί τε ὠρῶμεν διεξιόντες καὶ αὐτοὶ
 θεησάμενοι λέγομεν, τὰ δὲ αὐτῶν ὑπόγαια λόγοισι ἐπυ-
 θανόμεθα. οἱ γὰρ ἐπεστεῶτες τῶν Αἰγυπτίων δεικνύουσι
 αὐτὰ οὐδαμῶς ἤθελον, φάμενοι θήκας αὐτόθι εἶναι τῶν
 τε ἀρχὴν τὸν λαβύρινθου τοῦτον οἰκοδομησαμένων βασι-
 λέων¹ καὶ τῶν ἱρῶν κροκοδείλων. οὕτω τῶν μὲν κάτω
 περὶ οἰκημάτων ἀκοῆ παραλαβόντες λέγομεν, τὰ δὲ ἄνω
 μέξονα ἀνθρωπηῶν ἔργων αὐτοὶ ὠρῶμεν. αἶ τε γὰρ ἔξο-
 δοί² διὰ τῶν στεγέων³ καὶ οἱ εἰλιγμοὶ διὰ τῶν ἀυλέων
 ἔχοντες ποικιλώτατοι θῶμα μυρίων παρείχοντο ἐξ ἀυλῆς
 τε ἐς τὰ οἰκήματα διεξιούσι καὶ ἐκ τῶν οἰκημάτων ἐς πα-
 στάδας, ἐς στέγας τε ἄλλας ἐκ τῶν παστάδων⁴ καὶ ἐς ἀυ-
 λὰς ἄλλας ἐκ τῶν οἰκημάτων. ὄροφῆ δὲ πάντων τούτων
 λιθίνῃ⁵ κατάπερ οἱ τοῖχοι, οἱ δὲ τοῖχοι τύπων ἐγγεγλυμ-
 πλέοι, μένων ἀυλῆ δὲ ἐκάστη περιστυλος λίθου λευκοῦ ἀρ-
 μοσμένου τὰ μάλιστα. τῆς δὲ γωνίης τελευτῶντος τοῦ λαβυ-
 ρίνθου ἔχεται πυραμῖς⁶ τεσσαρακοντόρογνιος, ἐν τῇ ζῶα
 μεγάλα ἐγγέγλυπται ὁδὸς δ' ἐς αὐτὴν ὑπὸ γῆν πεποιήται.

(1) Βασιλέων· τὸ οἰκοδόμημα δὲν ἔχει τὴν γένεσιν του ἐκ τῶν δω-
 δεκαρχων, ἀλλ' ἐκ τοῦ τρίτου Ἀμενεμά (Μοίριδος) οὐ τὸ ὄνομα ἐν-
 πολλοῖς τῶν λειψάνων εὐρέθη (2, 100 π. X.).

(2) Ἐξοδοί—διέξοδοι.

(3) Στεγέων—οἰκημάτων.

(4) Παστάδων· εἶδος περιδρόμων διὰ στοῶν.

(5) Λιθίνῃ· ἰδ. Στράβ. αἱ στέγαι τῶν οἰκων μονόλιθοι καὶ τῶν
 κρυπτῶν τὰ πλάτη μονολίθοις ὡσαύτως ἐστέγασται πλαξίν· ὑπερβαλ-
 λούσαις τὸ μέγεθος, ξύλων οὐδαμοῦ μεταμεμιγμένων οὐδ' ἄλλης οὐ-
 δεμιᾶς.

(6) Πυραμῖς· πρὸς Στράβ. ἐπὶ τέλει δὲ τῆς οἰκοδομίας ταύτης πλέον
 ἢ στάδιον ἐπεχούσης ὁ τάφος ἐστί, πυραμῖς τετράγωνος, ἐκάστη
 τετράπλευρόν πως ἔχουσα τὴν πλευρὰν, καὶ τὸ ἴσον ὕψος.

ΟΙ ΑΙΘΙΟΠΕΣ ΜΑΚΡΟΒΙΟΙ

(Βιβλ. Γ', κεφ. 20-23.25).

103. Ἐπεὶ τε δὲ τῷ Καμβύσῃ ἐκ τῆς Ἐλεφαντίνης ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, ἔπεμπε αὐτοὺς ἐς τοὺς Αἰθίοπας ἐντειλάμενός τε τὰ λέγειν χρῆ, καὶ δῶρα φέροντας πορφύρεόν τε εἶμα καὶ χρύσειον στρεπτόν περιανυθένιον καὶ φέλια καὶ μύρου ἀλάβαστρον¹ καὶ φοινικῆϊου οἴνου κάδον. οἱ δὲ Αἰθίοπες οὗτοι, ἐς τοὺς ἀπέπεμπε ὁ Καμβύσης, λέγονται εἶναι μέγιστοι² καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων· νόμοισι δὲ καὶ ἄλλοισι χρᾶσθαι αὐτοὺς φασὶ κεχωρισμένοι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων³ καὶ δῆ⁴ καὶ κατὰ⁵ τὴν βασιληΐην τοιῷδε· τὸν ἂν τῶν ἀστῶν κρίνωσι μέγιστόν τε εἶναι καὶ κατὰ τὸ μέγεθος ἔχειν τὴν ἰσχὺν, τοῦτον ἀξιοῦσι βασιλεύειν.

104. Ἐς τούτους δὴ ὦν τοὺς ἄνδρας ὡς ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, διδόντες τὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ αὐτῶν ἔλεγον τάδε· βασιλεὺς ὁ Περσέων Καμβύσης, βουλόμενος φίλος τοι καὶ ξεῖνος γενέσθαι, ἡμέας τε ἀπέπεμψε ἐς λόγους τοι ἔλθειν κελεύων, καὶ δῶρα ταυτά τοι διδοῖ, τοῖσι καὶ αὐτὸς

(1) Μύρου ἀλάβαστρον. ἐν Εὐαγγ. Ματθ. κεφ. 26, 57 ἀπαντᾷ ἡ αὐτὴ ἔκφρασις.

(2) Μέγιστοι· πρβ. Ἡσαΐαν 45, 14.

(3) Κεχωρισμένοι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· ὅρα τὴν βραχυλογίαν ἧτις ἰδίως ἐν τοῖς ῥήμασι τοῖς σημαίνουσιν ὁμοιότητα καὶ διαφορὰν ἀπαντᾷ.

(4) Καὶ δῆ· συγνάκις μετὰ τὸ ἄλλος ἀπαντᾷ, καί, ἐξαίρων περιστασιν τινὰ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ἄλλην.

(5) Κατὰ· σημ. συμφωνίαν.

μάλιστα ἤδεται χρεώμενος. Ὁ δὲ Αἰθίοψ,¹ μαθὼν ὅτι κατόπται ἤκοιεν, λέγει πρὸς αὐτοὺς τοιαύδε· Οὔτε ὁ Περσέων βασιλεὺς δῶρα ὑμῶν ἐπεμψε φέροντας προτιμῶν πολλοῦ² ἔμοι ξεῖνος γενέσθαι, οὔτε ὑμεῖς λέγεται ἀληθῆα (ἤκετε γὰρ κατόπται τῆς ἐμῆς ἀρχῆς), οὔτε ἐκεῖνος ἀνήρ ἐστι δίκαιος· εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, οὔτ' ἂν ἐπεθύμησε χάριος ἄλλης ἢ τῆς ἑαυτοῦ, οὔτ' ἂν ἐς δουλοσύνην ἀνθρώπους ἦγε ὑπ' ὧν μηδέν³ ἠδίκηται. νῦν δὲ⁴ αὐτῷ τόξον τότε διδόντες τάδε⁵ ἔπεα λέγετε· βασιλεὺς ὁ Αἰθιοπίων συμβουλεύει τῷ Περσέων βασιλεῖ, ἐπεὰν οὕτω εὐπετέως⁶ ἔλκωσι τὰ τόξα Πέρσαι ἔοντα μεγάθει τσαῦτα, τότε ἐπ' Αἰθιοπίας τοὺς μακροβίους πλήθει⁶ ὑπερβαλλόμενον στρατεύεσθαι μέχρι δὲ τούτου θεοῖσι εἰδέναί χάριν, οἳ οὐκ ἐπὶ νόον τράπουσι⁷ Αἰθιοπίων παισὶ γῆν ἄλλην προσκτιᾶσθαι τῇ ἑαυτῶν.

105. Ταῦτα δὲ εἶπας καὶ ἀνεῖς⁸ τὸ τόξον παρέδωκε τοῖσι

(1) Ὁ δὲ Αἰθίοψ.—ὁ Αἰθιοπίων βασιλεὺς.

(2) Προτιμῶν πολλοῦ· γενικ. ἕνεκα τῆς ἐν τῷ ῥήματι ἐμπεριεχομένης συγχεριτ. ἐννοίας.

(3) Μηδέν οὐχὶ οὐδέν, ἐπειδὴ ἀναφορικὴ πρότασις ἀνήκει εἰς ὑποθετικὴν.

(4) Νῦν δὲ ἀντιτίθεται πρὸς τὴν ὑποθ. εἰ ἦν δίκαιος (οὐ γὰρ ἐστὶ δίκαιος.)

(5) Οὔτω εὐπετέως· τὸ οὕτω δεῖξιν σημ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τούτους τοὺς λόγους ἔτεινε τὸ τόξον. Περὶ τῶν αἰθιοπικῶν τόξων πρὸβλ. βιβλ. ζ, 69. Αἰθιοπες δὲ παρδαλέας τε καὶ λεοντέας ἐναμμένοι τόξα εἶχον ἐκ Φοίνικος σπάθης πεποιημένα μακρά, τετραπηγέων οὐκ ἐλάσσων, ἐπὶ δὲ καλαμίνοὺς οἴστους μικροὺς· ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπῆν λίθος ὄξυς πεποιημένος.

(6) Πλήθει ὑπερβαλλόμενον· ἐννοεῖτ. Αἰθιοπίας.

(7) Ἐπὶ νόον τράπουσι. ἀντὶ ἐπὶ νόον τράπειν μεταχειρ. ἐν τῇ αὐτῇ σημ. ὁ Ἡρόδ. ἐπὶ νόον ποιέειν ὁ Ἡρόδ. μεταχειρίζεται προσέτι τράπειν καὶ τάμνειν, ἀντὶ τρέπειν καὶ τέμνειν.

(8) Ἄνεῖς τὸ τόξον· χαλαρώσας τὸ τόξον.

ἤκουσι.¹ λαβὼν δὲ τὸ εἶμα τὸ πορφύρεον εἰρώτα, ὅ τι εἶη καὶ ὅπως πεποιημένον. εἰπόντων δὲ τῶν Ἰχθυοφάγων τὴν ἀληθειὴν περὶ τῆς πορφύρης καὶ τῆς βαφῆς, δολεροῦς μὲν τοὺς ἀνθρώπους ἔφη εἶναι, δολερά² δὲ αὐτῶν τὰ εἴματα. δευτέρα δὲ τὸν χρύσειον εἰρώτα³ στρεπτόν τὸν περιαιυχένιον καὶ τὰ ψέλια ἐξηγεομένων⁴ δὲ τῶν Ἰχθυοφάγων τὸν κόσμον αὐτῶν γελάσας ὁ βασιλεὺς καὶ νομίσας εἶναί σφραπέδας εἶπε, ὡς παρ' ἑωντοῖσί εἰσι ὤμαλεώτεραι τούτων πέδαί. τρίτον δὲ εἰρώτα τὸ μύρον· εἰπόντων δὲ τῆς ποιήσιος πέρι καὶ ἀλείψιως, τὸν αὐτὸν λόγον τὸν καὶ περὶ τοῦ εἵματος εἶπε. ὡς δὲ ἐς τὸν οἶνον ἀπίκετο καὶ ἐπύθετο αὐτοῦ τὴν ποιήσιν, ὑπερησθεὶς τῷ πόματι ἐπέειρετο, ὅ τι τε σιτέεται ὁ βασιλεὺς καὶ χρόνον ὀκόσου μακρότατον⁵ ἀνὴρ Πέρσης ζῶει. οἱ δὲ σιτέεσθαι μὲν τὸν ἄρτον εἶπαν, ἐξηγησάμενοι τῶν πυρῶν τὴν φύσιν⁶ ὀγδάκοντα δ' ἔτεα ζῆσης πλήρωμα ἀνδρὶ⁷ μακρότατον⁸ προκέεσθαι. πρὸς ταῦτα ὁ Αἰθίοψ ἔφη οὐδὲν θωυμάζειν, εἰ σιτεόμενοι κόπρον ἔτεα ὀλίγα ζῶουσι· οὐδὲ γὰρ ἂν τοσαῦτα δύνασθαι ζῶειν σφέας, εἰ μὴ τῷ πόματι τῷδε ἀνέφερον,⁹ φράζων¹⁰ τοῖσι Ἰχθυοφάγοισι

(1) Τοῖσι ἤκουσι· εἰς τοὺς πρέσβεις, ἀγγέλους.

(2) Δολερά· διότι τὸ χρῶμά των δὲν ἴτο φυσικόν, ἀλλὰ τεχνικόν καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀπατηλόν.

(3) Τὸν χρύσειον εἰρώτα· συμπληρ. ἐκ τῆς συνεχείας αὐτοῦς.

(4) Ἐξηγεομένων· τὸ ἡγεῖσθαι κυρ. σημ. προηγεῖσθαι μεταφορ. ὀδηγεῖν· διὰ τῆς συνθέσεως λαμβάνει τὴν μεταφ. σημ. ἐξηγεῖν, διασαφηνίζειν.

(5) Μακρότατον· κατηγορ. ἐπίθ. εἰς τὸ ὀκόσου.

(6) Τὴν πυρῶν φύσιν· οἱ μακρόβιοι δὲν εἰργάζοντο τὴν γῆν.

(7) Ζῆσης πλήρωμα . . μακρότατον· ὡς κατηγορ. εἰς τὸ προκέεσθαι.

(8) Ἄνδρὶ· ἐνταῦθα ἐν γενικωτέρᾳ σημασίᾳ, θνητῷ, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς θεοὺς.

(9) Ἄνεφερον· ἀναφέρειν=ἀναλαμβάνειν.

(10) Φράζων=δεικνύς.

τὸν οἶνον τοῦτο γὰρ ἑαυτοὺς ὑπὸ Περσέων ἐσσοῦσθαι.

106. Ἀντειρομένων δὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἰχθυοφάγων τῆς ζόης καὶ διαίτης πέρι, ἔτα μὲν ἐς εἴκοσι τε καὶ ἑκατὸν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἀπικνίεσθαι, ὑπερβάλλειν δὲ τινὰς καὶ ταῦτα, σίτησιν δὲ εἶναι κρέα ἐφθὰ καὶ πόμα γάλα. θωῦμα δὲ ποιευμένων τῶν κατασκόπων περὶ τῶν ἐτέων, ἐπὶ κρήνην σφι ἠγήσασθαι ἀπ' ἧς λουόμενοι λιπαρώτεροι ἐγίνοντο, κατάπερ εἰ ἐλαίου εἶη ὕζειν δὲ ἀπ' αὐτῆς ὡς εἰ ἰων.¹ ἀσθενὲς δὲ τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης ταύτης οὕτω δῆ τι ἔλεγον εἶναι οἱ κατάσκοποι, ὥστε μῆδὲν οἶόν τε εἶναι ἐπ' αὐτοῦ ἐπιπλῶειν, μῆτε ξύλον μῆτε τῶν ὄσα ξύλου ἐστὶ ἐλαφρότερα, ἀλλὰ πάντα σφέα χωρέειν ἐς βυσσόν τὸ δὲ ὕδωρ τοῦτο εἰ σφί ἐστι ἀληθῆως οἶόν τι λέγεται, διὰ τοῦτο ἂν εἶεν, τούτῳ τὰ πάντα χρωόμενοι, μακρόβιοι. ἀπὸ τῆς κρήνης δὲ ἀπαλλασσομένων, ἀγαγεῖν σφέας ἐς δεσμωτήριον ἀνδρῶν, ἐνθα τοὺς πάντας ἐν πέδησι χροσῆσι δεδέσθαι· ἔστι δὲ ἐν τούτοισι τοῖσι Αἰθίοψι πάντων ὁ χαλκὸς σπανιώτατον καὶ τιμιώτατον. θεησάμενοι δὲ καὶ τὸ δεσμωτήριον, ἐθεήσαντο καὶ τὴν τοῦ ἡλίου λεγομένην τροπέξαν.

107. Θεησάμενοι δὲ τὰ πάντα οἱ κατάσκοποι ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω· ἀπαγγειλάντων δὲ ταῦτα τούτων, αὐτίκα ὁ Καμβύσης ὄργην ποιησάμενος² ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας, οὔτε παρασκευὴν σίτου οὐδεμίαν παραγγείλας οὔτε λόγον ἑαυτῷ δούς,³ ὅτι ἐς τὰ ἔσχατα τῆς γῆς⁴ ἔμελλε στρατεύεσθαι· οἷα δὲ ἐμμανῆς τε ἔων καὶ οὐ φρενήρης,⁵

(1) Ἰων. δηλ. ὄζοι.

(2) Ὀργὴν ποιησάμενος = ὀργισθεῖς.

(3) Λόγον ἑαυτῷ δούς = ἀναλογισθεῖς.

(4) Ἐς τὰ ἔσχατα γῆς· κατ' ἀναφορ. πρὸς τὸ κεφ. 17. Αἰθίοπας οἰκημένους Λιβύης ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσσει.

(5) Ἐμμανῆς τε ἔων καὶ οὐ φρενήρης· ὁ Ἡροδ. ὡς καὶ ὁ Σοφ.

ὡς ἤκουε τῶν Ἰχθυοφάγων, ἐστρατεύετο, Ἑλλήνων¹ μὲν τοὺς παρεόντας αὐτοῦ ταύτῃ τάξας ὑπομένειν, τὸν δὲ πεζὸν πάντα ἅμα ἀγόμενος. ἐπεὶ τε δὲ στρατευόμενος ἐγένετο ἐν Θήβησι, ἀπέκρινε τοῦ στρατοῦ ὡς πέντε μυριάδας, καὶ τούτοισι μὲν ἐνετέλλετο Ἀμμωνίους ἐξανδραποδισαμένους τὸ χρηστήριον τὸ τοῦ Διὸς ἐμπροῆσαι, αὐτὸς δὲ τὸν λοιπὸν ἄγων στρατὸν ἤϊε ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. πρὶν δὲ τῆς ὁδοῦ τὸ πέμπτον μέρος διεληλυθέναι τὴν στρατιήν, αὐτίκα πάντα αὐτοὺς τὰ εἶχον² σιτίων ἐχόμενα³ ἐπελελοίπεε,⁴ μετὰ δὲ τὰ σιτία καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπέλιπε κατεσθιόμενα. εἰ μὲν νυν μαθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε⁵ καὶ ἀπῆγε ὀπίσω τὸν στρατὸν, ἐπὶ τῇ⁶ ἀρχῇθεν γενομένη ἁμαρτάδι ἦν ἄν ἀνὴρ σοφός, νῦν δὲ οὐδένα λόγον ποιούμενος⁷ ἦτε αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω. οἱ δὲ στρατιῶται ἕως μὲν τι εἶχον ἐκ τῆς γῆς λαμβάνειν, ποιηφαγέοντες διεξῶον, ἐπὶ δὲ ἐς τὴν ψάμ-

ἀρέσκονται εἰς τὴν παράταξιν θετικῆς καὶ ἀρνητικῆς ἐκφράσεως πρὸς δῆλωσιν τινα τῆς αὐτῆς ἐννοίας· οὕτω: παραφρονεῖν καὶ οὐκ εἶναι νοήμονα· χωλὸς εἶναι καὶ οὐκ ἀρτίπους.

(1) Ἑλλήνων· οἵτινες ὑπῆρέτουσαν ὡς ναῦται στρατιῶται.

(2) Τὰ εἶχον· τὸ ὑποκείμεν. τῆς κυρίας προτάσεως εἶνε ὡς ἀντικείμεν. ἐν τῇ ἀναφορικῇ.

(3) Σιτίων ἐχόμενα·=τὰ σιτία· ὁμοίᾳ περίφρασις, τὰ τῶν ὄνειράτων ἐχόμενα·=τὰ ὄνειράτα.

(4) Ἐπελελοίπεε· μεταβ. οὕτω: ὕδωρ μιν ἐπέλιπε.

(5) Ἐγνωσιμάχεε· γνωσιμάχαι·=τὸ μεταγινώσκειν καὶ συνιέναι τοῦ ἀμαρτήματος, ὅσον τῇ προτέρῃ γνώμῃ ἦν ἔσχε μάχεσθαι. (Βεσχέρου ἀνέκδ. 33)· κατ' ἄλλον γραμματικ. μεταβουλεύσασθαι καὶ τῇ ἤδη κεκυρωμένη γνώμῃ μάχεσθαι· ὀρθόν εἶνε τό: τῇ ἑαυτοῦ γνώσει (γνώμῃ) μάχεσθαι ὃ ἐστὶ μετανοεῖν, μεταγινώσκειν. Ἐντεῦθεν ἀνεπτύχθη ἡ σημασ. συγχωρεῖν ἢ παραχωρεῖν.

(6) Ἐπὶ τῇ· ἢ ἐπὶ ἐν χρονικ. σημασ.=μετὰ.

(7) Οὐδένα λόγον ποιούμενος·=οὐδενὸς (πράγματος) λόγον ποιούμενος.

μον¹ ἀπίκοντο, δεινὸν ἔργον αὐτῶν τινες ἐργάσαντο· ἐκ δεκάδος γὰρ ἕνα σφέων αὐτῶν ἀποκληρώσαντες κατέφαγον πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης, δείσας τὴν ἀλληλοφαγίην, ἀπείσ τὸν ἐπ' Αἰθίοπας στόλον ὀπίσω ἐπορεύετο, καὶ ἀπικνέεται ἐς Θήβας πολλοὺς ἀπολέσας τοῦ στρατοῦ. ἐκ Θηβέων δὲ καταβὰς ἐς Μέμφιν τοὺς Ἑλληνας ἀπῆκε ἀππλέειν. ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας στόλος οὕτω ἐπρηξε.

14

Ο ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΡΑΤΟΥΣ

(Βιβλ Γ'. κεφ. 39-43).

108. Καμβύσειω δὲ ἐπ' Αἴγυπτον στρατευομένου, ἐποίησαντο καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατηγὴν ἐπὶ Σάμον τε καὶ Πολυκράτεα² τὸν Αἰάκεος, ὅς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς³. καὶ τὰ μὲν πρῶτα τριχῆ⁴ δασάμενος τὴν πόλιν τοῖσι ἀδελφεοῖσι Πανταγνώτῳ καὶ Συλοσῶντι⁵ ἐνειμε, μετὰ δὲ τὸν μὲν

(1) Ψάμμον· ἐνν. τὴν Λιβυκὴν ἔρημον.

(2) Πολυκράτεα· ὁ Πολυκράτης ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν πλουσίων γαιοκτημόνων (γεωμορῶν) ἐν Σάμῳ. Ἐνεκα τῆς ἐλευθεριότητός του τῆς πανουργίας καὶ ἰσχύος κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ τὴν ἀκρόπολιν καὶ τῇ βοήθειᾳ μισθοφόρων στρατιωτῶν καὶ τοῦ Ἀμάσιος βασιλέως τῆς Αἰγύπτου καὶ Λυγδάμιδος ἐκ Νάξου καθυπέταξεν ἅπασαν τὴν Σάμον. Ἐτυράννευσεν ἀπὸ τοῦ 532—522 π. Χ.

(3) Ἐπαναστάς· κατὰ τῆς κυριαρχίας τοῦ δήμου, ἣτις πρὸ 30 ἐτῶν εἶχεν ἐγκατασταθῆ.

(4) Τριχῆ·—κατὰ τρία μέρεα.

(5) Συλοσῶντι· ὁ Συλοσῶν μετέσχε τῆς στρατείας τοῦ Καμβύσου κατὰ τῆς Αἰγύπτου μετὰ τὴν ἕξωσίν του.

αὐτὸν ἀποκτείνοντας, τὸν δὲ νεώτερον Συλοσῶντα ἐξελάσας ἔσχε πᾶσαν Σάμον ἰσχων δὲ ξεινίην Ἀμάσι¹ τῷ Αἰγύπτου βασιλείῃ συνεθήκατο, πέμπων τε δῶρα καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ' ἐκείνου. ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα τοῦ Πολυκράτους νὰ πρήγματα² ἠϋξέτο καὶ ἦν βεβωμένα³ ἀνά τε τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκου γὰρ ἰθύσεις⁴ στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἐχώρει εὐτυχέως· ἔκτητο δὲ πεντηκοντέτους τε ἑκατὸν καὶ χιλίους τοξότας. ἔφερε δὲ καὶ ἤγε⁵ πάντας, διακρίνων οὐδένα· τῷ γὰρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον⁶ ἀποδιδούς τὰ ἔλαβε, ἢ ἀρχὴν μηδὲν λαβών.⁷ Συχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων αἰρήκεε,⁸ πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἠπείρου ἄστυα. ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους, πανστρατιῇ βοηθούοντας Μιλησίοισι,⁹ ναυμαχίῃ κρατήσας εἴλε, οἱ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι¹⁰ ὄρουξαν.

109. Καί κως¹² τὸν Ἀμασιν εὐτυχεῶν μεγάλως ὁ Πολυ-

(1) Ἀμάσι· Ἀμασις, φιλέλλην βασιλεὺς ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 560—526 π. X.

(2) Τὰ πρήγματα· ἡ δύναμις.

(3) Βεβωμένα· Ἰων. ἀντὶ βεβοημένα· περιβόητα.

(4) Ὁκου... ἰθύσεις· ἡ εὐκτική ὡς συχν. μετὰ τὸ ὅκως ἐπὶ ἀορίστου ἐπαναλήψεως· ἰθύσεις=δρομήσεις.

(5) Ἐφερε καὶ ἤγε φέρειν ἐπὶ ἀντικειμένων, ἅτινα ἀποκομίζονται, ἄγειν ἐπὶ ἐμφύχων ὄντων (κτηνῶν, δούλων κλπ.).

(6) Μᾶλλον συναπτ. πρὸς τὸ χαριεῖσθαι.

(7) Ἀρχὴν μηδὲν λαβών· ἢ ἐν γένει μηδέν, ὅπως διόλου.

(8) Συχνὰς δὲ αἰρήκεε· διὰ τῆς καθυποτάξεως τῶν πλείστων περικειμένων νήσων ὁ Πολυκράτης κατέστησε τὴν Σάμον σποδαιοτάτην ναυτικὴν δύναμιν ἐν τῷ Αἰγαίῳ.

(9) Μιλησίοισι· ὅπως καταστρέψῃ τὴν δύναμιν τῆς ναυτικῆς καὶ ἐμπορικῆς πόλεως Μιλήτου, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε.

(10) Δεδεμένοι ὡς αἰχμάλωτοι· ἀλλαχοῦ ἢ φράσις εἶνε· δεδεμένοι ἐν πέδῃσι.

(11) Κως· ἐκφράζει ὁ λέγων μᾶλλον ἀτομικὴν γνώμην ἢ εἰκασίαν·

κράτης οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλὰ οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελές. πολλῶ δὲ ἔτι πλεῦνός οἱ εὐτυχίης γινομένης, γράψας ἐς βιβλίον τάδε ἐπέστειλε ἐς Σάμον " Ἀμασις Πολυκράτει ὧδε λέγει. ἦδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα· ἐμοὶ δὲ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι, τὸ θεῖον ἐπισταμένῳ ὡς ἔστι φθονερόν· καὶ κως βούλομαι καὶ αὐτὸς καὶ τῶν¹ ἂν κήδωμαι, τὸ μὲν² τι εὐτυχεῖν τῶν προηγημάτων,³ τὸ δὲ προσπταίειν, καὶ οὕτω διαφέρειν τὸν αἰῶνα ἐναλλάξ πρήσσω,⁴ ἢ εὐτυχεῖν⁵ τὰ πάντα. οὐδένα γὰρ κω λόγῳ⁶ οἶδα ἀκούσας, ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε προόρριζος⁷, εὐτυχέων τὰ πάντα. σὺ ὦν νῦν ἐμοὶ πειθόμενος ποιήσον πρὸς τὰς εὐτυχίας τοιαύδε· φροντίσας τὸ ἂν εὖρης ἐόν τοι πλείστου ἄξιον, καὶ ἐπ' ᾧ σὺ ἀπολομένῳ μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦτο ἀπόβαλε οὕτω ὅπως⁸ μηκέτι ἤξει ἐς ἀνθρώπους. ἦν τε μὴ ἐναλλάξ ἦδη τὰπὸ τούτου⁹ αἱ εὐτυχίαι τοι τῆσι πάθησι προσπίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ¹⁰ ἀκέο¹¹.

ἀντὶ τούτου ἐκφράζεται τὸ αὐτὸ δι' εὐκτικ. μετὰ τοῦ ἂν: καὶ κως βούλομαι=καὶ βουλοίμην ἂν.

(1) Τῶν=οὔτοι τῶν (ὧν).

(2) Τὸ μὲν. . τὸ δέ· ἐπιρρηματ.

(3) Τῶν προηγημάτων· ἕξαρτ. ἐκ τοῦ: τὸ μὲν.

(4) Ἐναλλάξ πρήσσω· ὅ ἐστι· τὸτὲ μὲν εὐτυχέων, τότε δὲ προσπταίων.

(5) Ἡ εὐτυχεῖν· ὡς εἰ προηγεῖτο: μᾶλλον βούλομαι.

(6) Λόγῳ=ἀκοῇ.

(7) Προόρριζος· πρβ. ἐν Βιβλ. Α', 32: πολλοῖσι γὰρ ὑποδέξας ὄλθον ὁ θεὸς προρρίζους ἀνέτρεψε.

(8) Ὅπως μετὰ μελλ. ὀριστ. ἐπὶ τροπικ. σημ.

(9) Τὰπὸ τούτου· χρονικ. πρὸς ἀκριβεστ. τοῦ χρόνου προσδιορισμὸν εἰς τὸ ἦδη· συγχ. ὁ Ἡροδ. ἀντὶ τούτου μεταχειρίζεται: τὸ ἐνθεῦτεν.

(10) Ὑποκειμένῳ=ὑποτεθειμένῳ: (ὑποτίθεσθαι=συμβουλεύειν).

(11) Ἀκέο· ὅ ἐστι τὰς εὐτυχίας. Ἐν τῇ αὐτῇ σημ. κεφ. 16 ἀκέο-μένος τὰ ἐπιφερόμενα, ὅ ἐστι, κακά.

110. Ταῦτα ἐπιλεξάμενος¹ ὁ Πολυκράτης καὶ νόφ λαβὼν ὡς οἱ εὖ ὑπετίθετο Ἄμασις, ἐδίζητο ἐπ' ᾧ ἂν μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀσηθείη² ἀπολομένῳ τῶν κειμηλίων, διζήμενος δ' εὗρισκε τόδε. ἦν οἱ σφρηγίς³ τὴν ἐφόρει χρυσόδετος, σμαράγδου⁴ μὲν λίθου⁵ εὐόσα, ἔργον δὲ ἦν Θεοδώρου⁶ τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου. ἐπεὶ ὦν ταύτην οἱ ἐδόκεε ἀποβαλεῖν, ἐποίεε τοιάδε. πεντηκόντερον πληρώσας ἀνδρῶν ἐσέβη ἐς αὐτήν, μετὰ δὲ ἀναγαγεῖν ἐκέλευε ἐς τὸ πέλαγος· ὥς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἐκὰς ἐγένετο, περιελόμενος τὴν σφρηγίδα πάντων ὀρεόντων τῶν συμπλῶν ῥίπτει ἐς τὸ πέλαγος. τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία συμφορῇ ἐχρᾶτο.⁷

111. Πέμπτη δὲ ἡ ἕκτη ἡμέρη ἀπὸ τούτων τάδε οἱ συνήνεκε γενέσθαι. ἀνὴρ ἀλιεὺς λαβὼν ἰχθὺν μέγαν τε καὶ καλὸν ἠξίου μιν Πολυκράτει δῶρον δοθῆναι· φέρων δὴ ἐπὶ τὰς θύρας Πολυκράτει ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὄψιν, χωρήσαντος δὲ οἱ τούτου ἔλεγε διδοὺς τὸν ἰχθὺν· Ὡ βα-

(1) Ἐπιλεξάμενος—ἀναγνούς. Ἐν τῇ σημ. τοῦ σκέπτεσθαι, Βιβλ. Α' κεφ. 78.

(2) Ἀσηθείη—ἀλγήσειε.

(3) Σφρηγίς· ἄττ. σφραγίς· ἐνταῦθα λίθος σφραγιστικός, ὅστις δεδεμένος ἦτο εἰς δακτύλιον· ἡ τοῦ Πολυκράτους ἦτο χρυσόδετος, τὴν δὲ ἀξίαν του εἶχε καὶ ἕνεκα τοῦ λίθου καὶ ἕνεκα τῆς τεχνικῆς ἐργασίας τοῦ Θεοδώρου.

(4) Σμαράγδου· ἕνεκα τῆς σκληρότητός του εἶνε δυσκολώτερος νὰ ἐργασθῇ ἢ ὁ ὄνουξ.

(5) Λίθου· γενικ. τῆς ὕλης.

(6) Θεοδώρου· ὁ ἐνταῦθα μνημονεύμενος Θεόδωρος (περὶ τὴν 40 ὄλυμπ. εἶχε κατασκευάσει ἐκτὸς τῆς σφραγίδος καὶ τὸν κρατῆρα, ὃν ὁ Κροῖσος ἐδώρησατο τῷ ἐν Δελφοῖς μαντεῖφ. Ἐκτὸς τῆς τορευτικῆς ἐγίνωσκε καὶ τὴν σφραγιδόγλυπτικὴν, ἣτις ἐπὶ τοῦ μεγ. Ἀλεξάνδρου ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς.

(7) Συμφορῇ χρᾶσθαι· ἀλλαγῶ συμφορῇ ἔχασθαι.

σιλεῦ, ἐγὼ τόνδε ἐλὼν οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἀγορὴν, καίπερ γε ἐὼν ἀποχειροβίωτος, ἀλλὰ μοι ἐδόκεε σεῦ τε εἶναι ἄξιος καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς· σοὶ δὴ μιν φέρων δίδωμι. Ὁ δὲ ἤσθεις τοῖσι ἔπεσι ἀμείβεται τοισίδε· Κάριτα τε εὖ ἐποίησας, καὶ χάρις διπλόη τῶν τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καὶ σε ἐπὶ δεῖπνον καλέομεν. Ὁ μὲν δὲ ἄλιεὺς μέγα ποιευμένος ταῦτα, ἦϊε ἐς τὰ οἰκία, τὸν δὲ ἰχθὺν τάμνοντες οἱ θεράποντες εὐρίσκουσι ἐν τῇ νηδύϊ αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν Πολυκράτεος σφρηγίδα. ὡς δὲ εἶδόν τε καὶ ἔλαβον τάχιστα, ἔφερον κεχαρηκότες παρὰ τὸν Πολυκράτα, διδόντες δὲ οἱ τὴν σφρηγίδα ἔλεγον ὅτεω τρόπῳ εὐρέθη. τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε¹ θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα, τὰ ποιήσαντά μιν οἷα καταλελάβηκε, γράψας δὲ ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε.²

112. Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ἄμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πολυκράτεος ἦκον, ἔμαθε ὅτι ἐκκομίσαι τε ἀδύνατον εἶη ἀνθρώπῳ ἀνθρώπον ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρῆγματος, καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσειν μέλλοι Πολυκράτης εὐτυχέων τὰ πάντα, ὅς καὶ τὰ ἀποβάλλει εὐρίσκει. πέμψας δὲ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον διαλύεσθαι ἔφη τὴν ξεινίην. τοῦδε δὲ εἵνεκεν ταῦτα ἐποίησε, ἵνα μὴ, συντυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτα καταλαβούσης, αὐτὸς ἀλγήσειε τὴν ψυχὴν ὡς περὶ ξείνου ἀνδρός.

(1) Τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε ἐνταῦθα συντάσσει. αἰτιατικῆ ἀλλαγῆς δοτ.

(2) Ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε· ἐνν. τὸ βιβλίον τὴν σημασ. τοῦ ἐπιτιθέναι ἐρμηνεύει Ἄρποκρ.: λέγειν ἦν εἰθισμένον ἐπέθηκεν ἐπιστολὴν ἀντὶ τοῦ παρέδωκε (ἄγγέλῳ).

Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΥ

(Βιβλ. Γ'. κεφ. 50-53).

113. Ἐπεὶ τε γὰρ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Μέλισσαν Περίανδρος ἀπέκτεινε,¹ συμφορὴν τοιήνδε οἱ ἄλλην συνέβη πρὸς τῇ γεγονυίῃ γενέσθαι ἦσαν οἱ ἐκ Μελίσσης δύο παῖδες,² ἡλικίην ὁ μὲν ἑπτακαίδεκα, ὁ δὲ ὀκτωκαίδεκα ἔτεα γεγονώς. τούτους ὁ μητροπάτωρ Προκλῆς, ἐὼν Ἐπιδαύρου τύραννος, μεταπεμφάμενος παρ' ἑαυτὸν ἐφιλοφρονέετο,³ ὡς οἶκός ἦν θυγατρὸς ἐόντας τῆς ἑαυτοῦ παῖδας. ἐπεὶ τε δὲ σφεας ἀπεπέμπετο, εἶπε προπέμπων αὐτούς· Ἄρα ἴστε, ὦ παῖδες, ὅς ὑμῶν τὴν μητέρα ἀπέκτεινε; Τοῦτο τὸ ἔπος ὁ μὲν πρεσβύτερος αὐτῶν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο· ὁ δὲ νεώτερος, τῷ οὐνομα ἦν Λυκόφρων, ἠλγήσει ἀκούσας οὕτω ὥστε ἀπικόμενος ἐς τὴν Κόρινθον ἄτε φονέα τῆς μητρὸς τὸν πατέρα οὔτε προσεῖπε, διαλεγομένῳ τε οὔτι προσδιελέγετο ἱστορέοντι⁴ τε λόγον οὐδένα ἐδίδου.⁵ τέλος δὲ μιν περιθύμως ἔχων⁶ ὁ Περίανδρος ἐξελαύνει ἐκ τῶν οἰκίων.

114. Ἐξελάσας δὲ τοῦτον ἱστόρει τὸν πρεσβύτερον τάσφι ὁ μητροπάτωρ διελέχθη. ὁ δὲ οἱ ἀπηγέετο ὡς σφεας

(1) Ἀπέκτεινε· ὁ Περίανδρος εἶχε σύζυγον Μέλισσαν τὴν θυγατέρα τοῦ τυράνου Προκλέους ἐξ Ἐπιδαύρου, ἣν καὶ ἀπέκτεινε ἔγχυσον οὖσαν, κατὰ Διογ. τὸν Λαέρτιον.

(2) Δύο παῖδες· Κύψελος καὶ Λυκόφρων.

(3) Ἐφιλοφρονέετο = φιλοφρόνως ἐδέξατο.

(4) Ἱστορέοντι· δηλ. ἐρωτῶντι περὶ τοῦ αἰτίου τῆς συμπεριφορᾶς του.

(5) Λόγον... ἐδίδου· ἐν κυρ. σημασ. οὐκ ἀπεκρίνετο.

(6) Περιθύμως ἔχων· ὑπ' ὀργῆς ὑφαρπασθεῖς.

φιλοφρόνως ἐδέξατο· ἐκείνου δὲ τοῦ ἔπεος τό σφι ὁ Προκλῆς ἀποστέλλων εἶπε, ἅτε οὐ νόψ λαβῶν, οὐκ ἐμέμνητο. Περίανδρος δὲ οὐδεμίαν μηχανὴν ἔφη εἶναι μὴ οὐ¹ σφι ἐκείνον ὑποθέσθαι τι, ἐλιπάρεε τε ἱστορέων· ὁ δὲ ἀναμνησθεὶς εἶπε καὶ τοῦτο. Περίανδρος δὲ νόψ λαβῶν (καὶ τοῦτο) καὶ μαλακὸν ἐνδιδόναι βουλόμενος οὐδὲν, τῆ² ὁ ἐξελαθεὶς ὑπ' αὐτοῦ παῖς δίαιταν³ ἐποιέετο, ἐς τούτους πέμπων ἄγγελον ἀπηγόρευε μὴ μιν δέκεσθαι⁴ οἰκίοισι. ὁ δὲ ὅπως ἀπελαννόμενος ἔλθοι ἐς ἄλλην οἰκίην, ἀπηλαύνετ' ἄν⁵ καὶ ἀπὸ ταύτης, ἀπειλέοντός τε τοῦ Περίανδρου τοῖσι δεξαμένοισι καὶ ἐξέργειν κελεύοντος. ἀπελαννόμενος δ' ἄν ἦτε ἐπ' ἐτέραν τῶν ἐταίρων· οἱ δὲ ἅτε Περίανδρου ἐόντα παῖδα, καίπερ δειμαίνοντες, ὅμως ἐδέκοντο.

115. Τέλος⁶ δὲ ὁ Περίανδρος κήρυγμα ἐποιήσατο, ὃς ἂν ἢ οἰκίοισι ὑποδέξηται μιν ἢ προσδιαλεχθῆ, ἱρὴν ζημίην⁷ τοῦτον τῷ Απόλλωνι ὀφείλειν, ὅσην δὴ⁸ εἶπας. πρὸς ὧν δὴ τοῦτο τὸ κήρυγμα οὔτε τίς οἱ διαλέγεσθαι οὔτε οἰκίοισι δέκεσθαι ἤθελε· πρὸς δὲ⁹ οὐδὲ αὐτὸς ἐκεῖνος ἐδικαίουν πειρᾶσθαι ἀπειρημένου,¹⁰ ἀλλὰ διακαρτερέων ἐν τῆσι στο-

(1) Μὴ οὐ· διπλῆ ἄρνησις μετ' ἀρνητικ. πρότασιν ἀπαντᾶ πολλάκις.

(2) Τῆ (=παρ' οἷς).

(3) Δίαιταν ἐποιέετο = ἐδίαιτᾶτο.

(4) Μὴ... δέκεσθαι· ἀπαρεμφ. μετὰ τοῦ μὴ μετὰ ῥῆμα, οὐ ἢ ἐννοια περιέχει ἄρνησιν (ἀπηγόρευε).

(5) Ἄπηλαύνετ' ἄν συναπτ. τὸ ἄν μετὰ παρατατ. ἢ ἀορ. σημ. τὴν ἐπανάληψιν ἐν τῷ παρελθόντι.

(6) Τέλος· ἐπιρρημ.

(7) Ἱρὴν ζημίην χρηματικάι ζημίαι ἐπέμποντο εἰς ἱερά, διότι ὁ δημόσιος θησαυρὸς ἐτίθετο ὑπὸ τὴν προστασίαν των.

(8) Ὅσην δὴ· διὰ τοῦ δὴ ἀναφορικᾶ ὡς τά· οἷος, ὅσος, ὅστις λαμβάνουσιν ἐπιθετικὴν τινα σημασίαν.

(9) Πρὸς δέ· ἐπιρρηματ.

(10) Ἄπειρημένου· γεν. εἰς τὸ πειρᾶσθ. αὐτοῦ ἀπειρ. = ἀπηγορευμένου.

ἦσι ἐκαλινδέετο. τετάρτη δ' ἡμέρῃ ἰδὼν μιν ὁ Περίανδρος ἄλουσίησί τε¹ καὶ ἄσιτίησι συμπεπτωκότα ² οἴκτειρε· ὑπεῖς δὲ τῆς ὀργῆς ἦτε ἄσσον καὶ ἔλεγε· ³ Ω παῖ, κότερα τούτων αἰρετώτερά ἐστι, ταῦτα τὰ νῦν ἔχων πρήσσεις,³ ἢ τὴν τυραννίδα καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ νῦν ἐγὼ ἔχω, ταῦτα⁴ εἶοντα⁵ τῷ πατρὶ ἐπιτήδειον παραλαμβάνειν; ὅς ἐὼν ἐμός τε παῖς καὶ Κορίνθου τῆς εὐδαίμονος⁶ βασιλεὺς ἀλήτην βίον εἴλεν, ἀντιστατέων τε καὶ ὀργῇ χρεόμενος ⁷ ἐς τὸν σε ἤμισα χοῖν. εἰ γὰρ τις συμφορὴ ἐν αὐτοῖσι⁸ ἐγγέγονε, ἐξ ἧς ὑποψίην⁹ ἐς ἐμὲ ἔχεις, ἐμοί τε αὕτη γέγρονε, καὶ ἐγὼ αὐτῆς τὸ πλεῦν μέτοχός εἰμι, ὄσω¹⁰ αὐτός σφρα ἐξεργασάμην. σὺ δὲ μαθὼν, ὄσω φρονέεσθαι κρέσσον ἐστὶ ἢ οἴκτειρεσθαι,¹¹ ἅμα τε ὁκοῖόν τι ἐς τοὺς τοκέας καὶ ἐς τοὺς κρέσσοντας τεθνυμῶ-

(1) Ἄλουσίησί τε καὶ ἄσιτίησι· ἢ χρῆσις αὕτη τοῦ πληθυντικ. ἐν ἀφηρημ. ἐννοίαις ἀπαντᾷ ἰδίως ἐν οὐσιαστικοῖς, ἅτινα σημαίνουνσι περιστασίην τινα συχνάκις ἐπανερχομένην· οὕτω ἀλογίησι παρ' Ὀμ. ἀτασθαλίησι, ὑπεροπλίησι, ἀναλκείησι, ἀτιμίησι, πολυκερδείησι.

(2) Συμπεπτωκότα. πρβλ. Σοφ. Αἰ. 429· τοιοῖσδε κακοῖς συμπεπτωκότα· παρ' Ἡρόδ. ἀπαντᾷ ἐν ταύτῃ τῇ σημασίᾳ. συνηθέστ. περιπίπτειν.

(3) Ταῦτα τὰ νῦν ἔχων πρήσσεις·—οὕτω (ἐνν. πρήσσειν) ὥσπερ νῦν ἔχων πρήσσεις· (ἢ κατάστασις, ἐν ἧ σὺ ἤδη εἶσαι)· ὥστε τὸ πρήσσειν ἐνταῦθα οὐδέτερον. ὡς τὸ εὖ ἢ κακῶς πρήσσειν.

(4) Ταῦτα· ἐμφαντικώτερον ἐπαναλαμβ. τὴν τυραννίδα καὶ ἀγαθὰ.

(5) Εἶοντα· ἀναφέρ. εἰς νοοῦμ. σέ.

(6) Εὐδαίμονος· πλουσίας.

(7) Ὀργῇ χρεόμενος· περιφρ. ἀντι ὀργιζόμενος

(8) Ἐν αὐτοῖσι· ὅ ἐστι πρήγμασι· ὁ Περίανδρος φοβεῖται νὰ ἀναφέρῃ τὸν θάνατον τῆς Μελίσσης, ὅπως μὴ προκαλέσῃ τὴν ὀργὴν τοῦ υἱοῦ του· ὑπαινίσσεται· λοιπὸν τὸ ἀτυχὲς συμβᾶν μόνον γενικῶς.

(9) Ὑποψίην· ὡς εἰ ἐγὼ ἐνσκόπως ἐφόνευσα.

(10) Ὄσω· ὡς εἰ προηγεῖτο· τοσοῦτω πλέον.

(11) Οἴκτειρεσθαι. τὸ αὐτὸ γνωμικὸν καὶ παρὰ Πινδ. Πυθ. 1, 85. Κρέσσων γὰρ οἴκτιροῦ φθόνος.

σθαι, ἄπιθι ἐς τὰ οἰκία. Περίανδρος μὲν τούτοισι αὐτὸν κατελάμβανε· ὁ δὲ ἄλλος μὲν οὐδὲν ἀμείβεται τὸν πατέρα, ἔφη δὲ μιν ἱρήν ζημίην ὀφείλειν τῷ θεῷ ἑωυτῷ ἐς λόγους ἀπικόμενον. μαθὼν δὲ ὁ Περίανδρος ὡς ἄπορόν τι τὸ κακὸν εἶη τοῦ παιδὸς καὶ ἀνίκητον, ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπεται στείλας πλοῖον ἐς Κέρκυραν· ἐπεκράτεε γὰρ καὶ ταύτης. ἀποστείλας δὲ τοῦτον ὁ Περίανδρος ἐστρατεύετο ἐπὶ τὸν πενθερὸν Προκλέα, ὡς τῶν παρεόντων οἱ πρηγμαίων ἔοντα αἰτιώτατον καὶ εἶλε μὲν τὴν Ἐπίδανρον, εἶλε δὲ αὐτὸν Προκλέα καὶ ἐξώγησε.¹

116. Ἐπεὶ δὲ τοῦ χρόνου προβαίνοντος ὁ τε Περίανδρος παρηγήκεε καὶ συνεγινώσκετο ἑωυτῷ οὐκέτι εἶναι δυνατὸς τὰ πρηγματα ἐπορᾶν τε καὶ διέπειν, πέμψας ἐς τὴν Κέρκυραν ἀπεκάλεε τὸν Λυκόφρονα ἐπὶ τὴν τυραννίδα· ἐν γὰρ δὴ τῷ πρεσβυτέρῳ² τῶν παιδῶν οὐκ ἐνώρα,³ ἀλλὰ οἱ κατεφαίνεται εἶναι νεωτέρος. ὁ δὲ Λυκόφρων οὐδὲ ἀποκρίσιος ἠξίωσε τὸν φέροντα τὴν ἀγγελίην. Περίανδρος δὲ περιεχόμενος⁴ τοῦ νεηίεω δεύτερα ἀπέστειλε ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀδελφὴν, ἑωυτοῦ δὲ θυγατέρα, δοκέων μιν μάλιστα ταύτη ἂν πείθεσθαι. ἀπικομένης δὲ ταύτης καὶ λεγούσης⁵ ὦ παῖ, βούλειαι τὴν τε τυραννίδα ἐς ἄλλους πεσεῖν⁶ καὶ τὸν

(1) Εἶλε... καὶ ἐξώγησε· ἔλαβε ζῶντα ἐν τῇ ἐξουσίᾳ του ζῶντα ἡχμαλώτισε—εἶλε ζωγρίη.

(2) Πρεσβυτέρω· Κυψέλω.

(3) Ἐνώρα· ὁ ἐστὶ τό εἶναι δυνατὸν τὰ πράγματα ἐπορᾶν τε καὶ διέπειν.

(4) Περιέχεσθαι· κυρίως τί κύκλω περιέχειν, περιλαμβάνειν, ἐν ταῦθα στερεῶς ἢ σφιγκτὰ κρατεῖσθαι πρὸς τι, προσκολλᾶσθαι.

(5) Ἀπικομένης δὲ ταύτης καὶ λεγούσης· εἰς ταῦτα ἀνήκει ὡς λογικὴ ἀπόδοσις, ὁ δὲ ὑποκρινάμενος ἔφη. Ἐπειδὴ δὲ ἡγουμένη καὶ ἐπομένη πρότασις ἀπεμακρύνθησαν, ἡ προηγουμένη ἐπαναλαμβάνεται ἀνακολούθως (ἡ μὲν—ἔλεγε πρὸς αὐτόν).

(6) Πεσεῖν· ἔκφρασις ἄλλη· περιέναι, περιέρχεσθαι.

οἶκον¹ τοῦ πατρὸς διαφορηθέντα² μᾶλλον ἢ αὐτὸς σφέα³ ἀπελθὼν ἔχειν; ἄπιθι ἐς τὰ οἰκία, παῦσαι σεωυτὸν ζημιῶν. φιλοτιμίη⁴ κτῆμα σκαιόν· μὴ τῷ κακῷ τὸ κακὸν ἰῶ.⁵ πολλοὶ τῶν δικαίων⁶ τὰ ἐπιεικέστερα προτιθέασι, πολλοὶ δὲ ἤδη τὰ μητρῶια διζήμενοι τὰ πατρῶια ἀπέβαλον. τυραννὶς χρῆμα σφαλερὸν, πολλοὶ δὲ αὐτῆς ἐρασταὶ εἰσι, ὁ δὲ⁷ γέρον τε ἤδη καὶ παρηγηκώς· μὴ δῶς τὰ σεωυτοῦ ἀγαθὰ ἄλλοισι. Ἡ μὲν δὴ τὰ ἐπαγωγότα τὰ διδαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἔλεγε πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ὑποκρινάμενος ἔφη οὐδαμᾶ⁸ ἦξειν ἐς Κόρινθον, ἔστ' ἂν⁹ πυνθάνηται περειόντα τὸν πατέρα, ἀπαγγειλάσης δὲ ταύτης ταῦτα, τὸ τρίτον ὁ Περίανδρος κήρυκα πέμπει βουλόμενος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυραν ἴκειν, ἐκείνου δὲ ἐς Κόρινθον ἀπικόμενον διάδοχον γενέσθαι τυραννίδος. καταινέσαντος δ' ἐπὶ τούτοις¹⁰ τοῦ παιδός, ὁ μὲν Περίανδρος ἐπέλλετο¹¹ ἐς τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ παῖς¹² οἱ ἐς τὴν Κόρινθον μαθόντες δὲ οἱ Κερκυραῖοι τού-

(1) Οἶκον περιουσία.

(2) Διαφορηθέντα=διαρπασθέντα.

(3) Σφέα=αὐτά· ὅ ἐστι τὴν τυραννίδα καὶ τὸν οἶκον.

(4) Φιλοτιμίη· αἴσθημα τιμῆς.

(5) Μή...ἰῶ παροιμιώδης ἔκφρασις· πρβ. Αἰσχύλ. μὴ κακοῖς ἰῶ κακά.

(6) Τῶν δικαίων· ἔξαρκ. ἐκ τοῦ· προτιθεῖσι, δυνάμει τῆς ἐμπειρεχ. συγκριτ. ἐννοίας. Τὰ ἐπιεικέστερα ὡς ἀντιθ. τοῦ δικαίων (αὐστηροῦ δικαίου)· « ἔστιν ἐπιεικὲς τὸ παρὰ τὸν γεγραμμένον νόμον δικαίου » Ἀριστ. ῥήτορ. 1, 10.

(7) Ὁ δὲ· ὁ πατήρ.

(8) Οὐδαμᾶ· οὐδέτ. πληθ. τοῦ οὐδαμός· ἐπιρρηματικ. κατ' οὐδένα τρόπον, οὔποτε.

(9) Ἐστ' ἂν· ἐν ὄσῳ.

(10) Ἐπὶ τούτοις· ὑπὸ τούτους τοὺς ὄρους.

(11) Ἐπέλλετο· ἐποίησεν προετοιμασίας.

(12) Ὁ δὲ παῖς οἱ· τὸ οἱ κτητικ.

των ἕκαστα, ἵνα μὴ σφι Περίανδρος ἐς τὴν χώραν ἀπί-
κηται, κτείνουσι τὸν νεηνίσκον.

17

Η ΖΩΗ ΑΔΕΛΦΟΥ

(Βιβλ. Γ', κεφ. 119).

117. Ὁ δὲ γυνὴ τοῦ Ἰνταφέρνεος¹ φοιτέουσα ἐπὶ τὰς
θύρας τοῦ βασιλέως κλαίεσκε ἄν² καὶ ὀδυρέσκετο, ποιεῦσα
δὲ αἰεὶ τωὐτὸ τοῦτο τὸν Δαρεῖον ἔπεισε οἰκτεῖραί μιν,
πέμψας δὲ ἄγγελον ἔλεγε τάδε· ὦ γύναι, βασιλεὺς τοι Δα-
ρεῖος διδοῖ ἓνα τῶν δεδεμένων οἰκητῶν ἡύσασθαι, τὸν
βούλει ἐκ πάντων. Ἡ δὲ βουλευσαμένη ὑπεκρίνατο τάδε.
Εἰ μὲν³ δὴ μοι διδοῖ βασιλεὺς ἑνὸς τὴν ψυχὴν, αἰρέομαι
ἐκ πάντων τὸν ἀδελφεόν. Πυθόμενος δὲ Δαρεῖος ταῦτα
καὶ θωυμάσας τὸν λόγον, πέμψας ἠγόρευε· ὦ γύναι, εἰ-
ρωτᾶ σε βασιλεὺς, τίνα ἔχουσα γνώμην, τὸν ἄνδρα τε καὶ
τὰ τέκνα ἐγκαταλιπούσα, τὸν ἀδελφεὸν εἴλεο περιεῖναί τοι,
ὅς καὶ ἀλλοτριώτατός τοι τῶν παίδων καὶ ἦσσον κεχαρι-

(1) Ἰνταφέρνεος· ὁ Ἰνταφέρνης ἦτο εἰς τῶν ἑπτὰ Περσῶν τῶν
κατὰ τοῦ Ψευδοσμέρδιος ἐπαναστάντων. Οὗτος μὴ ἀφιέμενος νὰ
εἰσέλθῃ εἰς τὸν βασιλέα Δαρεῖον, ἀποκόψας τὰ ὦτα τοῦ πυλωροῦ καὶ
ἄγγελιαφόρου, ἐρρίφθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως μετὰ τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ
οἰκείων εἰς φυλακάς, ὅπως θανατωθῇ.

(2) Κλαίεσκε ἄν· τὸ ἄν ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τοῦ θαμιστικοῦ,
σημαίνοντος ἐπανάληψιν ἐν τῷ παρελθόντι.

(3) Εἰ μὲν ἀποσιωπᾶται ἢ ἀντίθεσις· ὁ νοῦς τῆς ἀντιθέσεως θὰ
ἦτο· ἀλλ' ἄν ὁ βασιλεὺς ἤθελε νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς πλείονας τῶν
οἰκείων μου, ἐκτὸς τοῦ ἀδελφοῦ ἤθελον ἐκλέξει καὶ τὸν σύζυγον.

σμένος τοῦ ἀνδρός ἐστι. Ἡ δ' ἀμείβετο τοισίδε· Ὡ βασι-
 λεῦ, ἀνὴρ μὲν μοι ἂν ἄλλος γένοιτο¹, εἰ δαίμων ἐθέλοι,
 καὶ τὰ τέκνα ἄλλα, εἰ ταῦτα ἀποβάλοιμι· πατὴρ δὲ καὶ
 μητὴρ οὐκ ἔτι μεν ζώντων ἀδελφείῳ ἂν ἄλλος οὐδενὶ
 τρόπῳ γένοιτο. Ταύτῃ τῇ γνώμῃ χροομένη ἔλεξε ταῦτα·
 εὖ τε δὴ ἔδοξε τῷ Δαρείῳ εἰπεῖν ἠ γυνὴ, καὶ οἱ ἀπῆκε
 τοῦτόν τε, τὸν παραιτέτο καὶ τῶν παίδων τὸν πρεσβύτα-
 τον, ἡσθεὶς αὐτῇ, τοὺς δὲ ἄλλους ἀπέκτεινε πάντας. τῶν
 μὲν δὴ ἑπτὰ εἰς αὐτίκα τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἀπολώλεε.

18

Ο ΑΚΟΥΣΙΟΣ ΙΑΤΡΟΣ

(Βιβλ. Γ΄. κεφ. 129-137).

118. Συνήνεικε² βασιλέα Δαρεῖον ἐν ἄγρῳ θηρῶν ἀποθρό-
 σκοντα ἀπ' ἵππου στραφῆναι τὸν πόδα· καὶ κως ἰσχυροτέ-
 ρως³ ἐστράφη⁴. ὁ γὰρ οἱ ἀστράγαλος ἐξεχώρησε ἐκ τῶν ἄρ-
 θρων. νομίζων⁴ δὲ καὶ πρότερον περὶ ἑωυτὸν ἔχειν Αἴγυ-

(4) Γένοιτο· τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἐκφράζει καὶ ἡ Ἀντιγόνη ἐν Σο-
 φκλ. 905.

« Πόσις μὲν ἂν μοι καταθρόντος
 ἄλλος ἦν,
 καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου φωτός, εἰ
 τοῦδ' ἤμπλακον·
 μητὴρ δ' ἐν Αἴδου καὶ πατὴρ
 κεχειθότιν
 οὐκ ἔστι ἀδελφός, ὅστις ἂν βλάστοι ποτέ »

(1) Συνήνεικε = συνέθε.

(2) Ἰσχυροτέρως· ἀρκετὰ ἰσχυρῶς.

(3) Ἐστράφη· ὁ Δαρεῖος.

πίων¹ τοὺς δοκέοντας εἶναι πρώτους τὴν ἰητρικὴν,² τούτοις ἔχρωτο. οἱ δὲ στρεβλοῦντες καὶ βιώμενοι³ τὸν πόδα κακὸν μέζον ἐργάζονται. ἐπ' ἐπτά μὲν δὴ ἡμέρας καὶ ἐπτά νύκτας ὑπὸ τοῦ παρεόντος κακοῦ ὁ Δαρεῖος ἀγρυπνήσει εἶχετο, τῇ δὲ δὴ ὀγδόῃ ἡμέρῃ ἔχοντι οἱ φλαύρως παρακούσας τις πρότερον ἐν Σάρδισι⁴ τοῦ Κροτωνιήτεω Δημοκῆδεος τὴν τέχνην ἀγγέλλει τῷ Δαρείῳ⁵ ὁ δὲ ἄγειν μιν τὴν ταχίστην παρ' ἑαυτὸν ἐκέλευσε. τὸν δὲ ὡς ἐξεῦρον ἐν τοῖσι Ὀροίτεω ἀνδραπόδοις ὄκου δὴ ἀπημελημένον, παρῆγον ἐς μέσον πέδας τε ἔλκοντα καὶ ὄρασι ἐσθημένον.

119. Σταθέντα δὲ ἐς μέσον εἰρώτα ὁ Δαρεῖος τὴν τέχνην εἰ ἐπίστατο· ὁ δ' οὐκ ὑπεδέκετο,⁶ ἀρῶσδέων, μὴ ἑαυτὸν ἐκφήμας τὸ παράπαν τῆς Ἑλλάδος ἢ ἀπεστερημένους. κατεφάνη τε τῷ Δαρείῳ τεχνάζειν⁷ ἐπιστάμενος, καὶ τοὺς ἀγαρόντας αὐτὸν ἐκέλευσε μάστιγὰς τε καὶ κέντρα παραφέρειν ἐς, τὸ μέσον. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ὦν ἐκφαίνει, φὰς ἀτρεκέως μὲν οὐκ ἐπίστασθαι, ὀμιλήσας δὲ ἰητρῶ φλαύρως ἔχειν τὴν τέχνην⁸ μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπέτρεψε,⁹ Ἑλληνικοῖσι ἰήμασι χροόμενος καὶ ἦπια¹⁰ μετὰ τὰ ἰσχυρά¹¹ προσάγων ὕπνου τέ μιν λαγχάνειν

(1) Νομίζων· ἐν τῇ σημ. τοῦ ἔχειν ἐν χρήσει, συνειθίζειν.

(2) Πρώτους τὴν ἰητρικὴν· ἐνν. τέχνην.

(3) Στρεβλοῦντες καὶ βιώμενοι· ὅπως αὐτὸν πάλιν ἐπιδιορθώσωσι.

(4) Ἐν Σάρδισι· ἔνθα ὁ Δημοκῆδης ἄμα μετὰ τοῦ Πολυκράτους εἶχε γεῖναι ὑποχείριος τοῦ Ὀροίτου.

(5) Τῷ Δαρείῳ· ἐπαναλαμβάνεται διὰ τούτου τὸ προηγ. οἱ.

(6) Ὑπεδέκετο· τὴν τέχνην ἐπίστασθαι (ἠρνεῖτο).

(7) Τεχνάζειν· προφάσει χρῆσθαι ὄρα τὴν παρονομασίαν τεχνάζειν καὶ τέχνην, διότι εἰς τό· ἐπιστάμενος, ἐξυπακούετ. τέχνην ὄρα ῥητορικ. Γαλάνη σελ. 31' ἢ δὲ μετοχ. ἐναντιωματ.

(8) Ἐχειν τὴν τέχνην· συνώνυμ. τῷ ἐπίστασθαι.

(9) Ἐπέτρεψε· τὸ πρῆγμα ἢ τὴν ἴησιν.

(10) Ἠπια· ἐνν. ἰήματα.

(11) Μετὰ τὰ ἰσχυρά· ἄτινα οἱ Αἰγύπτιοι ἰατροὶ εἶχον μεταχειρισθῆ·

ἔποιεε καὶ ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ ὑγιέα μιν ἔοντα ἀπέδεξε, οὐδαμὰ ἔτι ἐλπίζοντα ἀρτίπουν ἔσεσθαι. δωρέεται δὴ μιν μετὰ ταῦτα ὁ Δαρείος πεδέων χρυσέων δύο ζεύγεσι· ὁ δὲ μιν ἐπέειρετο, εἴ οἱ διπλήσιον τὸ κακὸν¹ ἐπίτηδες νέμει, ὅτι μιν ὑγιέα ἐποίησε. ἤσθεις δὲ τῷ ἔπει ὁ Δαρείος ἀποπέμπει μιν παρὰ τὰς ἑαυτοῦ γυναῖκας. παράγοντες δὲ οἱ εὐνοῦχοι ἔλεγον πρὸς τὰς γυναῖκας, ὡς βασιλέϊ οὗτος εἶη ὅς τὴν ψυχὴν ἀπέδωκε. ὑποτύπτουσα² δὲ αὐτέων ἑκάστη φιάλη τοῦ χρυσοῦ θήκην ἐδωρέετο ἐς Δημοκίδα, οὕτω δὴ τι δασιλέϊ δωρεῇ ὡς τοὺς ἀποπίπτοντας ἀπὸ τῶν φιαλέων στατήρας³ ἐπόμενος ὁ οἰκέτης, τῷ οὐνομα ἦν Σκίτων, ἀνελέγετο, καὶ οἱ χρῆμα πολλόν τι χρυσοῦ⁴ συνελέχθη.

120. Ὁ δὲ Δημοκίδης οὗτος ὧδε ἐκ Κρότωνος ἀπιγμένως Πολυκράτει ὠμίλησε· πατρὶ συνείχετο⁵ ἐν τῇ Κρότωνι ὄργῃν χαλεπῶ τοῦτον ἐπίτε οὐκ ἐδύνατο φέρειν, ἀπολιπῶν οἴχετο ἐς Αἴγιναν. καταστάς⁶ δὲ ἐς ταύτην τῷ πρώτῳ ἔτει ὑπερεβάλετο τοὺς ἄλλους ἰητροὺς, ἀσκευῆς περ ἑὼν καὶ ἔχων οὐδὲν τῶν ὄσα⁷ περὶ τὴν τέχνην ἐστὶ ἐργαλήϊα. καὶ μιν δευτέρῳ ἔτει ταλάντου⁸ Αἴγινῆται δημοσίῃ μισθοῦνται,

(1) Τὸ κακόν· δηλ. τὸ δυστύχημα τῆς αἰχμαλωσίας.

(2) Ὑποτύπτουσα· μέχρις ἐδάφους τύπτουσα. Αἱ γυναῖκες μετεχειρίζοντο ἀβαθές τι ποτήριον ὡς ἀντλητήρα, δι' οὗ ἑκάστη ἐκ τῆς θήκης τῆς (θήκη χρυσοῦ) ἔδιδε νομίσματα τῷ Δημοκίδῃ.

(3) Στατήρας· ἐνταῦθα νοοῦνται τὰ ὑπὸ τοῦ Δαρείου κατὰ πρῶτον κοπέντα νομίσματα καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντα Δαρεϊκοί, οἵτινες ἰσοῦντο πρὸς 20 δραχμὰς ἄττικάς.

(4) Χρῆμα... χρυσοῦ· περίφρασις πρὸς δήλωσιν τοῦ μεγάλου, πολλοῦ.

(5) Συνέχεσθαι. κυρ. ἐπὶ πάλης· συμπεπλέχθαι, συνεστάναι. Ἐνταῦθα· ἐν ἔριδι ζῆν.

(6) Καταστάς· ἀφοῦ ἐκεῖ κατέστη, (διαμονὴν ἐποίησατο).

(7) Τῶν ὄσα·—τούτων ὄσα.

(8) Ταλάντου· ἐνταῦθα νοεῖται πιθανῶς τὸ ἄττικόν οὐχὶ τὸ αἰγινητικόν.

τρίτῳ δὲ ἔτει Ἀθηναῖοι ἑκατὸν μνέων, τετάρτῳ δὲ ἔτει Πολυκράτης δυῶν ταλάντων, οὕτω μὲν ἀπίκετο ἐς τὴν Σάμον, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἤμιστα¹ Κροτωνιῆται ἰητροὶ εὐδοκίμησαν.²

121. Τότε δὲ ὁ Δημοκίδης ἐν τοῖσι Σούσοισι ἐξιησάμενος Δαρεῖον οἶκόν τε μέγιστον εἶχε καὶ ὁμοτράπεζος³ βασιλέϊ ἐγεγόνεε, πλὴν τε ἐνὸς τοῦ ἐς Ἑλλάδας ἀπιέναι πάντα τὰλλα οἱ παρῆν. καὶ τοῦτο μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἰητρούς, οἱ βασιλέα πρότερον ἰῶντο, μέλλοντας ἀνασκολοπιεῖσθαι⁴ ὅτι ὑπὸ Ἑλλημος ἰητροῦ ἐσσώθησαν⁵, τούτους βασιλέα παραιτησάμενος ἐρρύσατο, τοῦτο δὲ μάντιν Ἡλείου Πολυκράτει ἐπισπόμενον καὶ ἀπημελημένον ἐν τοῖσι ἀνδραπόδοισι ἐρρύσατο. ἦν δὲ μέγιστον πρῆγμα⁶ Δημοκίδης παρὰ βασιλέϊ.

122. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα τάδε ἄλλα συνήνευκε γενέσθαι. Ἀτόσση τῇ Κύρου μὲν θυγατρὶ, Δαρείου δὲ γυναικὶ ἔφν φῦμα,⁷ μετὰ δὲ ἐκραγὲν ἐνέμετο⁸ πρόσω. ὅσον μὲν δὴ χρόνον ἦν ἔλασσον, ἢ δὲ κρύπτουσα καὶ αἰσχυνομένη ἔφραζε οὐδενί· ἐπεὶ τε δὲ ἐν κακῷ ἦν, μετεπέμψατο

(1) Οὐκ ἤμιστ. ὅθεν ἀλλὰ μάλιστα.

(2) Εὐδοκίμησαν· ἐνταῦθα ἐν τοῖς χειρογράφοις εἶποντο καὶ τὰ ἐξῆς· ἐγένετο γὰρ ὦν τοῦτο, ὅτε πρῶτοι μὲν Κροτωνιῆται ἰητροὶ ἐλέγοντο ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι, δεύτεροι δὲ Κυρηναῖοι. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον καὶ Ἀργεῖοι ἤκουον μουσικὴν εἶναι Ἑλλήνων πρῶτοι, ὅπερ καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν καὶ κατὰ τὸ πραγματικὸν μέρος φαίνεται μεταγενεστέρα προσθήκη.

(3) Ὅμοτράπεζος· τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὡς μεγίστη τιμὴ παρὰ τοῖς Πέρσαις. Καὶ ὁ Ἰστιαῖας ἦτο σύσσιτος τῷ βασιλεῖ.

(4) Ἀνασκολοπιεῖσθαι· ἀπαρέμφ. μέλ. μέσ. ἐν παθητ. σημ.

(5) Ἐσσώθησαν· ἄττικ. ἠττήθησαν.

(6) Πρῆγμα· ἀφηρημ. ἀντὶ συγχεκριμ. δηλ. ὁ Δημοκίδης μεγίστην εἶχεν ἰσχύν, πολὺ ἰσχυε παρὰ τῷ βασιλεῖ.

(7) Φῦμα· οἰδημα, ἀπόστημα, ἔλκος.

(8) Ἐνέμετο· ηὔξανε· ἐπίδοσιν ἐλάμβανε.

τὸν Δημοκίδεα καὶ οἱ ἐπέδεξε. ὁ δὲ φὰς ὑγιέα ποιήσῃν, ἔξορκοῖ μιν ἢ μὲν¹ οἱ ἀντυπουργήσῃν ἐκείνην τοῦτο τὸ ἀν αὐτῆς δεηθῆ, δεήσεσθαι δὲ οὐδενὸς τῶν ὄσα ἐς αἰσχύνειν ἐστὶ φέροντα.

123. Ὡς δὲ ἄρα² μιν μετὰ ταῦτα ἰώμενος ὑγιέα ἀπέδεξε, ἐνθαῦτα δὴ διδαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Δημοκίδεος ἢ Ἄτοσσα προσέφερε ἐν τῇ κοίτῃ Δαρεῖφ λόγον τοιούνδε· Ὡ βασιλεῦ, ἔχων δύναμιν τοσαύτην κάτῃσαι, οὔτε τι ἔθνος προσκτώμενος οὔτε δύναμιν Πέρσῃσι. εἰκὸς δὲ ἐστὶ ἄνδρα καὶ νέον³ καὶ χρημάτων μεγάλων δεσπότην φαίνεσθαι τι ἀποδεικνύμενον, ἵνα καὶ⁴ Πέρσαι ἐκμάθωσι ὅτι ὑπ' ἀνδρὸς ἄρχονται. ἐπ' ἀμφοτέρα δέ τοι φέρεῖ⁵ ταῦτα ποιέειν, καὶ ἵνα σφέων Πέρσαι ἐπιστέωνται ἄνδρα εἶναι τὸν προσεστεῶτα, καὶ ἵνα τρίβωνται πολέμῳ μηδὲ σχολῇν ἄγοντες ἐπιβουλεύσῃ τοι. νῦν γὰρ ἂν τι καὶ ἀποδέξαιο ἔργον, ἕως νέος εἰς ἡλικίην· αὐξομένῳ γὰρ τῷ σώματι συναύξονται καὶ αἱ φρένες, γηράσκοντι δὲ συγγηράσκουσι καὶ ἐς τὰ πρήγματα πάντα ἀπαμβλύνονται.⁶ Ἡ μὲν δὴ ταῦτα ἐκ διδαχῆς ἔλεγε, ὁ δ' ἀμείβετο τοισίδε· Ὡ γύναι, πάντα, ὅσα περ αὐτὸς ἐπινοέω ποιήσῃν, εἴρηκας· ἐγὼ γὰρ βεβούλευμαι, ζεύξας γέφυραν ἐκ τῆσδε τῆς ἡπίρου ἐς τὴν ἐτέρην ἡπίρου ἐπὶ Σκύθας στρατεύεσθαι.

(1) Ἡ μὲν (=μὴν) ἐπομοτικ. βεβαιουῖν.

(2) Ἄρα· ἐκφράζει ὅτι ἡ ἔννοια εἶνε φυσικὴ συνέπεια ἐκ τῶν προηγουμένων.

(3) Νέον· ὁ Δαρεῖος ἦτο 30 ἐτῶν τῆν ἡλικίαν.

(4) Ἴνα καί· τὸ καὶ δὲν ἀνήκει εἰς τὸ Πέρσαι, ἀλλ' εἰς ὅλην τὴν πρότασιν.

(5) Φέρεῖ (=συμφέροι) μοι ἐπ' ἀμφοτέρα· διπλῆν φέρεῖ ὠφέλειαν.

(6) Ἀπαμβλύνειν· ἡ γνώμη τοῦ Δημοκίδεος καὶ τῶν ἀρχαίων φυσικῶν ἦτο ἡ αὐξήσις ἢ μείωσις τῆς ψυχικῆς ζωῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ἰσχύος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς αὐξήσεως καὶ ἐξασθενήσεως τοῦ σώματος, διότι καὶ ἡ ψυχὴ εἶνε συνδεδεμ. πρὸς τὰ σωματικὰ ὄργανα.

καὶ ταῦτα ὀλίγον χρόνου ἔσται τελεύμενα. Λέγει Ἄτοσσα τὰδε· Ὅρα νυν. ἐπὶ Σκύθας μὲν τὴν πρώτην¹ εἶναι ἔασον· οὗτοι γὰρ, ἐπεὰν σὺ βούλη ἔσονται² τοι· σὺ δέ μοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύεσθαι.³ ἐπιθυμέω γὰρ, λόγῳ πυνθανομένη,⁴ Λακαίνας τέ μοι γενέσθαι θεραπαίνας καὶ Ἀργείας καὶ Ἀττικὰς καὶ Κορινθίας. ἔχεις δὲ ἄνδρα ἐπιτηδεώτατον ἀνδρῶν πάντων δέξαι τε ἕκαστα τῆς Ἑλλάδος καὶ κατηγορησάσθαι⁵, τοῦτον ὅς σευ τὸν πόδα ἐξήσατο. Ἀμείβεται Δαρεῖος· Ὁ γύναι, ἐπεὶ τοίνυν τοι δοκέει τῆς Ἑλλάδος ἡμέας πρώτα ἀποπειρᾶσθαι κατασκόπους μοι δοκέει Περσέων πρώτον ἄμεινον εἶναι ὁμοῦ⁶ τούτῳ τῷ⁷ σὺ λέγεις πέμψαι ἐς αὐτούς,⁸ οἳ μαθόντες καὶ ἰδόντες ἐξαγγελεύουσι ἕκαστα αὐτῶν ἡμῖν· καὶ ἔπειτα ἐξεπιστάμενος ἐπ' αὐτούς τρέψομαι.

124. Ταῦτα εἶπε καὶ ἅμα ἔπος τε καὶ ἔργον ἐποίησεν.⁹ ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα ἡμέρη ἐπέλαμψε, καλέσας Περσέων ἀνδρας δοκίμους πεντεκαίδεκα ἐνετέλλετό σφι ἐπομένους Δημοκῆδεὶ διεξελθεῖν τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἑλλάδος, ὅπως τε μὴ διαδρῆσεται¹⁰ σφεας ὁ Δημοκῆδης, ἀλλὰ μιν πάντως ὀπίσω ἀπάξουσι. ἐντειλάμενος δὲ τούτοισι ταῦτα, δεύτερα καλέσας αὐτὸν Δημοκῆδα ἐδέετο αὐτοῦ, ὅπως ἐξηγησάμενος πᾶσαν καὶ ἐπιδέξας τὴν Ἑλλάδα τοῖσι Πέρσησι ὀπίσω ἦξει δῶρα

(1) Τὴν πρώτην· ἐνν. ὁδὸν ἐπιρρημ. κατὰ πρώτον.

(2) Ἔσονται· θὴ σοὶ ἴνε ἀσφαλεῖς.

(3) Στρατεύεσθαι· ἀπαρέμφ. ἀντὶ προστακ.

(4) Πυνθανομένη· ἐνεστ. ἐν σημ. παρακειμ. τὸ ὑποκείμεν. ἀναπληρ. ἐκ τῶν ἐπομένων.

(5) Κατηγορησάσθαι· ἐνν. τὴν ὁδὸν=κατηγορημόνα εἶναι.

(6) Ὅμοῦ·=ἅμα.

(7) Τούτῳ τῷ· ἕλξιν.

(8) Ἐπ' αὐτούς· Ἑλληνας; ληπτέον ἐκ τοῦ· τῆς Ἑλλάδος.

(9) Ἐπος τε... ἐποίησεν· εἰς τὸ πρῶτον νοεῖτ. εἶπε· (ζευγμα).

(10) Ὅπως τε μὴ διαδρῆσεται· ἐκ τοῦ ἐνετέλλετο ἕξαρτ. ὅπως καὶ τὸ διεξελθεῖν

δέ μιν τῷ πατρὶ καὶ τοῖσι ἀδελφείοις ἐκέλευε πάντα τὰ ἐκείνου ἐπιπλα¹ λαβόντα ἄγειν, φὰς ἄλλα οἱ πολλαπλήσια ἀντιδώσειν πρὸς δέ² ἐς τὰ δῶρα³ ὀλκάδα οἱ ἔφη συμβαλέεσθαι πλήρεις ἀγαθῶν παντοίων, τὴν ἅμα οἱ πλεύσεσθαι. Δαρεῖος μὲν δὴ, δοκέειν ἐμοὶ, ἀπ' οὐδενὸς δολεροῦ νόου ἐπαγγέλλετο οἱ ταῦτα, Δημοκίδης δὲ δείσας μὴ εὖ ἐκπειρῶτο Δαρεῖος, οὐτι ἐπιδραμῶν⁴ πάντα τὰ διδόμενα ἐδέκετο, ἀλλὰ τὰ μὲν ἑαυτοῦ⁵ κατὰ χώραν⁶ ἔφη καταλείψειν, ἵνα ὀπίσω σφέα ἀπελθῶν ἔχει, τὴν μέντοι ὀλκάδα τὴν οἱ Δαρεῖος ἐπαγγέλλετο⁷ ἐς τὴν δωρεὴν τοῖσι ἀδελφείοις, δέκεσθαι ἔφη. ἐντειλάμενος δὲ καὶ τούτῳ ταῦτά⁸ ὁ Δαρεῖος, ἀποστέλλει αὐτοὺς ἐπὶ θάλασσαν.

125. Καταβάντες δὲ οὗτοι ἐς Φοινίκην καὶ Φοινίκης⁹ ἐς Σιδῶνα πόλιν, αὐτίκα μὲν τριήρεας δύο ἐπλήρωσαν¹¹, ἅμα δὲ αὐτῆσι καὶ γαῦλον¹⁰ μέγαν παντοίων ἀγαθῶν¹². παρασκευασμένοι δὲ πάντα ἔπλεον ἐς τὴν Ἑλλάδα, προσίσχοντες¹³ δὲ αὐτῆς τὰ παραθαλάσσια ἐθηεῦντο καὶ ἀπεγράφοντο, ἐς

(1) Ἐπίπλα: τὰ δυνάμενα νὰ ταξειδευθῶσι, τὰ κινητά.

(2) Πρὸς δέ: ἐπισηματικ.

(3) Ἐς τὰ δῶρα: ὁ βασιλεὺς ἤθελε πρὸς τοῖς δώροις, ἃ ὁ Δ ἤθελε λάβει, καὶ αὐτὸς νὰ προσθέσῃ ἕτερον πλοῖον πλήρες ἀγαθῶν παντοίων.

(4) Ἐπιδραμῶν: κατὰ σπουδὴν λαμβάνων, ὀρητικῶς ἐφορμῶν.

(5) Τὰ μὲν ἑαυτοῦ: ἀνταποκρίν. εἰς τὸ ἐπόμεν.: τὴν μέντοι ὀλκάδα.

(6) Κατὰ χώραν=αὐτοῦ, ἢ αὐτοῦ ταύτη· ἐν τῇ θέσει του.

(7) Ἐπαγγέλλετο: ἐνν. συμβαλέεσθαι.

(8) Ταῦτά: τὸ ἄνω μνημονευθ. διεξελεθεῖν τὰ παραθαλάσσια.

(9) Καὶ Φοινίκης: καὶ μάλιστ.

(10) Ἐπλήρωσαν: ναυτῶν.

(11) Γαυλόν: κυρ. στρογγύλον ἄγγειον, ἐντεῦθ. παρ' Ὀμήρ. ἀγγεῖον γαλακτοφόρον, ἢ ἀντλητήρ παρ' Ἡρόδ. Εἶτα στρογγύλον πλοῖον Φοινικικόν (φορτηγόν).

(12) Παντοίων ἀγαθῶν: ἐννοεῖτ. τὸ ῥῆμ. ἐπλήρωσαν.

(13) Προσίσχοντες ἀρχ. ἀνεπληροῦτο διὰ τοῦ: τὴν νέα.

ὃ τὰ πολλὰ αὐτῆς καὶ ὀνομαστὰ θεησάμενοι ἀπίκοντο τῆς Ἰταλίας ἐς Τάραντα. ἐνθαῦτα δὲ ἐκ ῥηστῶνης¹ τῆς Δημοκίδεος Ἀριστοφιλίδης τῶν Ταραντίνων² ὁ βασιλεὺς τοῦτο μὲν τὰ πηδάλια παρέλυσε τῶν Μηδικέων νεῶν, τοῦτο δὲ αὐτοὺς τοὺς Πέρσας εἴρξε ὡς κατασκόπους δῆθεν ἐόντας. ἐν ᾧ³ δὲ οὔτοι ταῦτα ἔπασχον, ὁ Δημοκίδης ἐς τὴν Κρότωνα ἀπικνέεται. ἀπιγμένου δὲ ἤδη τούτου ἐς τὴν ἑωυτοῦ ὁ Ἀριστοφιλίδης ἔλυσε τοὺς Πέρσας, καὶ τὰ παρέλαβε τῶν νεῶν⁴ ἀπέδωκέ σφι.

126. Πλέοντες δὲ ἐνθεῦτεν οἱ Πέρσαι καὶ διώκοντες Δημοκίδεα ἀπικνέονται ἐς τὴν Κρότωνα, εὐρόντες δὲ μιν ἀγοράζοντα ἄπτοντο αὐτοῦ. τῶν δὲ Κροτωνιητέων οἱ μὲν καταφώδδόντες τὰ Περσικὰ πρήγματα⁵ προἰέναι ἔτοιμοι ἦσαν, οἱ δὲ ἀντάπτοντο⁶ τε καὶ τοῖσι σκυτάλοισι ἔπαιον τοὺς Πέρσας προἰσχομένους ἔπεα τάδε· Ἄνδρες Κροτωνιῆται, ὄρατε τὰ ποιέετε· ἄνδρα βασιλέος δρηπέτην γενόμενον ἐξαιρέσθε· κῶς ταῦτα βασιλεὺς Δαρείῳ ἐκχρήσει⁷ περιυβρίσθαι; κῶς δὲ ὑμῖν τὰ ποιούμενα ἔξει καλῶς, ἢν ἀπέλησθε ἡμέας; ἐπὶ τίνα δὲ τῆσδε⁸ προτέρην στρατευσόμεθα πόλιν; τίνα δὲ προτέρην ἀνδραποδίξεσθαι πειρησόμεθα; Ταῦτα λέγοντες

(1) Ῥηστῶνης· ἕνεκα χάριτος πρὸς τὸν Δημ. ἄττικ. ῥαστῶνη ἐκ τοῦ ῥάδιος. Ἄλλοι διορθοῦσι τὴν φράσιν: ἐκ Κρηστῶνης καὶ ἕτεροι: ἐκ Κρότωνος, ἀρμόζουσα μᾶλλον εἰς τὸν νοῦν θὰ ἦτο: ἐκ χρησιμοσύνης—ἕνεκα παρακλήσεως.

(2) Τῶν Μηδικέων νεῶν· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ παρέλυσε.

(3) Ἐν ᾧ· χρονικ.

(4) Τῶν νεῶν· συνάπτ. ἰ τὰ (ᾧ) τῶν νεῶν (δηλ. πηδάλια).

(5) Τὰ περσικὰ πρήγματα·—τὴν περσικὴν δύναμιν.

(6) Ἀντάπτοντο· δηλ. αὐτοῦ.

(7) Ἐκχρήσει· πῶς θὰ ἀρκεσθῇ ὁ Βασιλ. πῶς θὰ εὐχαριστηθῇ, πῶς θὰ ὑπομείνη χωρὶς νὰ ἐκδικηθῇ.

(8) Τῆσδε·—ἢ ἐπὶ τῆνδε.

τοὺς Κροτωνιήτας οὐκ ὦν ἔπειθον,¹ ἀλλ' ἐξαιρεθέντες τε τὸν Δημοκῆδεα, καὶ τὸν γαῦλον, τὸν ἅμα ἤγοντο, ἀπαιρεθέντες ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην.

19

Ο ΔΑΡΕΙΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΣΚΥΘΑΙΣ

(Βιβλ. Δ΄. κεφ. 126—136.)

127. Ὡς ἐσβάλλοντας τοὺς Πέρσας οἱ Σκύθαι οὐκ ὑπέμενον ἀλλ' ἔφευγον ἐκάστοτε, πέμπτας Δαρείος ἱππέα παρὰ τὸν Σκυθίων βασιλέα Ἰδάνθυρσον ἔλεγε τάδε· Δαιμόνιε ἀνδρῶν, τί φεύγεις αἰεὶ, ἐξέόν² τοι τῶνδε³ τὰ ἕτερα⁴ ποιέειν; εἰ μὲν γὰρ ἀξιόχρεος δοκέεις εἶναι σεωυτῶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι ἀντιωθῆναι, σὺ δὲ στάς τε καὶ πανσάμενος πλάνης μάχεσθαι,⁵ εἰ δὲ συγγινώσκειαι⁶ εἶναι ἴσσω, σὺ δὲ καὶ οὕτω πανσάμενος τοῦ δρόμου δεσπότη τῶ σῶ δῶρα φέρων γῆν τε καὶ ὕδωρ⁷ ἔλθῃ ἐς λόγους.

128. Πρὸς ταῦτα ὁ Σκυθίων βασιλεὺς Ἰδάνθυρσος ἔ-

(1) Οὐκ ὦν ἔπειθον· ἀλλ' ὅμως δὲν ἔπειθον. Ὁ Ἀθηναῖος προσθέτει τὰ ἐξῆς: Ἐκδύσαντες τὴν στολὴν τοῦ Πέρσου ἐνέδυσαν τὸ ὑψηρότερον τοῦ πρυτατεύοντος· ἐξ οὗ δὴ περσικὴν ἔχων στολὴν περιέρχεται ταῖς ἐβδόμαις τοὺς βωμούς μετὰ τοῦ Πρυτάνεως, οὐ τροφῆς χάριν οὐδ' ὕβρεως, ἀλλ' ἐπηρείας τῆς εἰς τοὺς Πέρσας τοῦτο πράττοντες.

(2) Ἐξόν· αἰτιατ. ἀπόλυτ.

(3) Τῶνδε· ὅ ἐστι τοῦ αἰεὶ φεύγειν.

(4) Τὰ ἕτερα· τὰ ἐναντία.

(5) Μάχεσθαι· ἀπαρέμφ. ἀντὶ προσταχτ.

(6) Συγγινώσκεσθαι· περὶ τούτου ὅρα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

(7) Γῆν τε καὶ ὕδωρ· ὅρα Ἀριστοτ. ῥητ. 2, 23: τὸ διδόναι γῆν καὶ ὕδωρ δουλεύειν ἐστίν.

λεγε τάδε. Οὐτώ τὸ ἐμὸν¹ ἔχει, ὦ Πέρσα· ἐγὼ οὐδένα καὶ ἀνθρώπων δείσας ἔφυγον οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν σε φεύγω· οὐδέ τι νεώτερον² εἶμι ποιήσας νῦν ἢ καὶ ἐν εἰρήνῃ ἐώθεα ποιέειν. ὅτι³ δὲ οὐκ αὐτίκα μάχομαί τοι, ἐγὼ καὶ τοῦτο σημανέω· ἡμῖν οὔτε ἄστεα οὔτε γῆ πεφυτευμένη ἔστι, τῶν πέρι δείσαντες μὴ ἀλώῃ⁴ ἢ καρῆ, ταχύτερον συμμίσοιμεν ἂν ἐς μάχην [ὑμῖν] εἰ δὲ δέοι πάντως ἐς τοῦτο⁵ κατὰ τάχος ἀπικνέεσθαι, τυγχάνουσι ἡμῖν ἔοντες τάφοι πατρῴοι. φέρετε, τούτους ἀνευρόντες συγγέειν πειραῶσθε αὐτούς, καὶ γνώσεσθε τότε, εἴτε ὑμῖν μαχησόμεθα περὶ τῶν τάφων εἴτε καὶ οὐ⁶ μαχησόμεθα· πρότερον δὲ, ἢν μὴ ἡμέας λόγος αἰρέῃ,⁷ οὐ συμμιξομέν τοι· ἀμφὶ μὲν μάχῃ τοσαῦτα εἰρήσθω, δεσπότας δὲ ἐμοὺς ἐγὼ Δία⁸ τε νομίζω τὸν ἐμὸν πρόγονον καὶ Ἰστίην τὴν Σκυθέων βασιλείαν μούνοια εἶναι. σοὶ δὲ ἀντὶ μὲν δῶρων γῆς τε καὶ ὕδατος δῶρα πέμψω τοιαῦτα, οἷά σοι πρόπει ἐλθεῖν, ἀντὶ δὲ τοῦ ὅτι δεσπότης ἔφησας

(1) Τὸ ἐμόν· δηλ. ἡ διαγωγή μου προέρχεται ἐκ τῶν ἐπομένων αἰτίων.

(2) Νεώτερον· ἀσύνηθες.

(3) Ὅτι—διότι.

(4) Ἀλώῃ· ἀναφ. εἰς τὸ ἄστεα, τὸ δὲ καρῆ (χείρω) εἰς τό: γῆ τεφυτευμένη.

(5) Ἐς τοῦτο· δηλ. εἰς τὴν μάχην.

(6) Εἴτε... οὐ· οὐχὶ μὴ, διότι μόνον ἡ ἔννοια μιᾶς λέξεως ἀποφάσκεται.

(7) Ἦν μὴ ἡμέας λόγος αἰρέῃ· μετ' ἀντικειμ. πρόσωπικ. (ἂν δὲν ἀρέσκη· ἂν μὴ ἡ ψυχὴ τρέφῃ).

(8) Δία· καὶ Ἰστίην. Πιθανῶς οἱ Σκύθαι ἐλάτρευον τὴν θεότητα Ἰστίην ὡς τὸ στοιχεῖον τοῦ πυρός, ὅπερ τὰ πλεῖστα τῶν ἀνατολικῶν ἐθεώρουν ὡς τὸν ὑψιστον προστάτην θεὸν καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴν ἐν πάσῃ θυσίᾳ ἢ εὐχῇ ἐπεκαλοῦντο. Ζεὺς καὶ Γῆ δηλοῦσι τὴν φυσικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, Ἀπόλλων καὶ οὐρανίη Ἀφροδίτη εἶνε αἱ θεότητες τοῦ φωτός (ἥλιος καὶ σελήνη).

εἶναι ἐμὸς, κλαίειν λέγω.¹ [τοῦτό ἐστι ἢ ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσις].²

129 Ὁ μὲν δὴ κήρυξ οἰχώκεε ἀγγελῶν ταῦτα Δαρείῳ· οἱ δὲ Σκυθῶν βασιλεῖς, ἀκούσαντες τῆς δουλοσύνης τὸ ὄνομα ὀργῆς ἐπλήσθησαν. τὴν μὲν δὴ μετὰ Σαυροματέων μοῖραν ταχθεῖσαν, τῆς ἤρχε Σκώπασις, πέμπουσι Ἰωσι κελεύοντες ἐς λόγους ἀπικέσθαι, τούτοισι οἱ τὸν Ἰστρον ἐζευγμένον ἐφρούρεον· αὐτῶν δὲ τοῖσι ὑπολειπομένοισι ἔδοξε πλανᾶν μὲν μηκέτι Πέρσας, σῖτα δὲ ἐκάστοτε ἀναιρεομένοισι ἐπιτίθεσθαι. νωμῶντες³ ὧν σῖτα ἀναιρεομένους τοὺς Δαρείου ἐποίενυ τὰ βεβουλευμένα. ἢ μὲν δὴ ἵππος τὴν ἵππον αἰεὶ τράπεσκε ἢ τῶν Σκυθῶν, οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἵππῶται φεύγοντες ἐπέπιπτον ἐς τὸν πεζόν· ὁ δὲ πεζὸς ἄν⁴ ἐπεκούρε· οἱ δὲ Σκύθαι ἐσαράξαντες τὴν ἵππον ὑπέστρεφον, τὸν πεζὸν φοβεόμενοι. ἐποιέοντο δὲ καὶ τὰς νύκτας παραπλησίας προσβολὰς οἱ Σκύθαι.

130. Τὸ δὲ τοῖσι Πέρσησι τε ἦν σύμμαχον καὶ τοῖσι Σκύθησι ἀντίξοον⁵ ἐπιτιθεμένοισι τῷ Δαρείῳ στρατοπέδῳ, θῶμα μέγιστον ἐρέω, τῶν τε ὄνων ἢ φωνῆ καὶ τῶν ἡμιόνων τὸ εἶδος· οὔτε γὰρ ὄνον οὔτε ἡμίονον γῆ ἢ Σκυθικῆ φέρει, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται· οὐδὲ ἔστι ἐν τῇ

(1) Κλαίειν λέγω· (σοὶ ἢ σέ)· οὕτω καί· κλαίειν κελεύω· οἰμῶζειν κελεύω ἢ μόνον, οἰμῶζε· εἶνε τύπος συνήθ. παρὰ κωμικοῖς ἄρας καὶ ἀποπέμφεως· ἀντιθ. εἶνε· χαίρειν σοὶ λέγω.

(2) Ῥῆσις· τοῦτο φαίνεται προσθήκη μεταγενεστέρα· κατέστη δὲ μεταγενεστέρωσ καὶ παροιμία πιθανῶς ἔχουσα τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ Ἡροδότου· Τέταχται ἢ παροιμία ἐπὶ τῶν ἀποτόμωσ οἰμῶζειν τινὰ λεγόντων, παρ' ὅσον οἱ Σκύθαι. (Σουῖδ). Ἔτι Διογ. Λαέρτ. Παρέσχε δὲ (Ἀνάχαρσις) καὶ ἀφορμὴν παροιμίας διὰ τὸ παρρησιαστής εἶναι, τὴν ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσιν. ὅ ἐστι ὅταν τις φανερώσ καὶ ἀπροκαλύπτωσ ἐκδηλοῖ τὴν γνώμην του.

(3) Νωμέοντες· τὸ νωμᾶν ἢ τὸ σκοπεῖν ταῦτόν (Πλατ. Κρατ.).

(4) Πεζὸς ἄν· μεθ' ὀριστ. ἱστορικ. χρον. πρὸς δῆλωσιν ἐπαναλήψεωσ.

(5) Ἀντίξοον· ἄτιχ. ἐναντίον.

Σκυθικῆ πάσῃ χώρῃ τὸ παράπαν οὔτε ὄνος οὔτε ἡμίονος διὰ τὰ ψύχαια. ὑβρίζοντες¹ ὧν οἱ ὄνοι ἐτάρασσον τὴν ἵππον τῶν Σκυθῶν· πολλάκις δὲ ἐπελαυνόντων² ἐπὶ τοῖς Πέρσας μεταξὺ ὄκως³ ἀκούσειαν οἱ ἵπποι τῶν ὄνων τῆς φωνῆς, ἐταράσσοντό τε ὑποστρεφόμενοι καὶ ἐν θώματι ἔσκον, ὀρθὰ ἰστάντες τὰ ὦτα, ἅτε οὔτε ἀκούσαντες πρότερον φωνῆς τοιαύτης οὔτε ἰδόντες τὸ εἶδος. ταῦτα μὲν νυν ἐπὶ σμικρὸν τι ἐφέροντο⁴ τοῦ πολέμου.⁵

131. Οἱ δὲ Σκύθαι ὄκως⁶ τοῖς Πέρσας ἴδοιεν τεθορυβημένους, ἵνα παραμένοιεν τε ἐπὶ πλέω χρόνον ἐν τῇ Σκυθικῇ καὶ παραμένοντες ἀνιῶατο τῶν πάντων ἐπιδέεες ἔοντες, ἐποίουν τοιάδε· ὄκως τῶν προβάτων τῶν σφετέρων αὐτῶν καταλίποιν μετὰ τῶν νομέων, αὐτοὶ ἂν ὑπεξήλαυες ἄλλον χῶρον· οἱ δὲ ἂν Πέρσαι⁷ ἐπελθόντες λάβεσκον τὰ πρόβατα, καὶ λαβόντες ἐπηείροντο⁸ ἂν τῷ πεποιημένῳ.

132. Πολτάκις δὲ τοιοῦτον γινομένου, τέλος⁹ Δαρείος τε ἐν ἀπορίῃσι εἶχετο, καὶ οἱ Σκυθῶν βασιλεῖς μαθόντες τοῦτο ἐπεμπον κήρυκα δῶρα Δαρείῳ φέροντα, ὄρνιθά τε καὶ μῦν καὶ βάτραχον καὶ ὀιστοῦς πέντε. Πέρσαι δὲ τὸν φέροντα τὰ δῶρα ἐπειρώτεον τὸν νόον τῶν διδομένων· ὁ δὲ οὐδὲν ἔφη οἱ ἐπεστάλλαι ἄλλο ἢ δόντα τὴν ταχίστην ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτοὺς δὲ τοῖς Πέρσας ἐκέλευε, εἰ σοφοί

(1) Ὑβρίζοντες· δηλ. διὰ τῶν φωνῶν των.

(2) Ἀπελαυνόντων τῶν Σκυθῶν.

(3) Μεταξὺ· συναπτ. πρὸς τὴν μετοχήν.

(4) Ἐφέροντο· δηλ. οἱ Πέρσαι.

(5) Τοῦ πολέμου· ἐξαρτᾶτ. ἐκ τοῦ σμικρὸν τι.

(6) Ὀκως· θαμιστικόν.

(7) Οἱ δὲ ἂν Πέρσαι· τὸ ἂν ἀνήκει καὶ εἰς τὴν μετοχ.

(8) Ἐπηείροντο ἐπαίρεσθαι.

(9) Τέλος· ἐπιρρηματ.

εἰσι, γνῶναι τὸ θέλει τὰ δῶρα λέγειν.¹ Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Πέρσαι ἐβουλεύοντο.

133. Δαρείου μὲν νυν ἡ γνώμη ἦν Σκύθας ἐωυτῶ διδόναι σφέας τε αὐτοὺς καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ, εἰκάζων² τῆδε, ὡς μῦς μὲν ἐν γῆ γίνεται καρπὸν τὸν αὐτὸν ἀνθρώπων σιτεόμενος, βάτραχος δὲ ἐν ὕδατι, ὄρνις δὲ μάλιστα οἴκε ἵππῳ,³ τοὺς δὲ οἰστοὺς ὡς τὴν ἐωυτῶν ἀλλήν παραδιδούσι. αὕτη μὲν Δαρείῳ ἡ γνώμη ἀπεδέδεκτο, συνεστήκει⁴ δὲ ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἡ Γωβρούεω, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπὶ ἑνὸς τῶν τὸν μάγον κατελόντων, εἰκάζοντος τὰ δῶρα λέγειν ἦν μὴ ὄρνιθες γενόμενοι ἀναπτῆσθε ἐς τὸν οὐρανὸν, ὡ Πέρσαι, ἢ μύες γενόμενοι κατὰ τῆς γῆς καταδύητε, ἢ βάτραχοι γενόμενοι ἐς τὰς λίμνας ἐσπηδήσητε, οὐκ ἀπονοστήσετε ὀπισθὸν ὑπὸ τῶνδε τῶν τοξευμάτων βαλλόμενοι.

134. Πέρσαι μὲν δὴ οὕτω τὰ δῶρα εἰκάζων⁵ ἡ δὲ Σκυ-

(1) Λέγειν ὀλίγον διαφόρως διηγεῖται τοῦτο ὁ Φερκευδ. ἀποσπ. 113. Δαρείῳ διαβάντι τὸν Ἴστρον πόλεμον ἀπειλοῦντα πέμψαι (Ἰδανθοῦραν) σύμβολον ἀντὶ τῶν γραμμάτων, μῦν, βάτραχον, ὄρνιθα, οἰστόν, ἄροτρον· ἀπορίας δὲ οὔσης οἷας εἰκὸς ἐπὶ τούτοις, Ὁρονοπάγας μὲν ὁ χιλιάρχος ἔλεγε παραδώσειν αὐτοὺς τὴν ἀρχήν, τεκμαιρόμενος ἀπὸ μὲν τοῦ μῦτος τὰς οἰκήσεις, ἀπὸ δὲ τοῦ βατραχοῦ τὰ ὕδατα, τὸν ἀέρα τε ἀπὸ τῆς ὄρνιθος καὶ ἀπὸ τοῦ οἰστοῦ τὰ ὄπλα, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀρότρου τὴν χώραν. Ἐπιφόδρης δὲ ἔμπαλιν ἠρμήνευσεν· ἔφασκε γὰρ ἐὰν μὴ ὡς ὄρνιθες ἀναπτῶμεν ἢ ὡς μύες κατὰ τῆς γῆς ἢ ὡς οἱ βάτραχοι καθ' ὕδατος δύωμεν, οὐκ ἂν φύγοιμεν τὰ ἐκείνων βέλη. Τῆς γὰρ χώρας οὐκ ἐσμὲν κύριοι. Διαφόρως διηγ. ὁ Κτησίας.

(2) Εἰκάζων ὡς ὑποκειμ. Δαρεῖος· διότι τὸ προηγούμεν. Δαρείου ἡ γνώμη ἦν = Δαρεῖος ἐγνω εἰκάζων τῆδε = συμβαλλόμενος τῆδε. Ἡροδ. α. 68.

(3) Ἴππῳ ὃ ἐστὶ πάντων τῶν θηητῶν τῶ ταχίστῳ. (α, 216). Ἐν τῷ συμβόλῳ τοῦ ἵππου οἱ Σκύθαι ἐφαίνοντο ἀποδιδόντες τὸ κάλλιστον καὶ ἀναγκαϊότατον ἐαυτῶν κτήμα.

(4) Συνεστήκει· τὸ ῥῆμα κυρίως τίθεται ἐπὶ τῶν ἐχθρικῶς ἀντι-παρατασσομένων ἐν τῇ μάχῃ, μεταφορικ. δὲ ἐπὶ ἀντιθέτων γνώμων.

(5) Τὰ δῶρα εἰκάζων κυρ. τῶν δώρων τὸν νόον εἰκάζον.

θέων μία μοῖρα ἢ ταχθεῖσα πρότερον μὲν παρὰ τὴν Μαι-
 ῆτιν λίμνην φρουρέειν, τότε δὲ ἐπὶ τὸν Ἴστρον Ἴωσι ἐς
 λόγους ἐλθεῖν, ὡς ἀπίκειο ἐπὶ τὴν γέφυραν, ἔλεγε τάδε·
 Ἴστρον Ἰωνες, ἐλευθερίην ἤκομεν ὑμῖν φέροντες, ἤνπερ γε
 ἐθέλητε ἐσακούειν. πυνθανόμεθα γὰρ Δαρεῖον ἐντείλα-
 σθαι ὑμῖν ἐξήκοντα ἡμέρας μούνας φρουρήσαντας τὴν
 γέφυραν, αὐτοῦ μὴ παραγενομένου ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ
 ἀπαλλάσσεσθαι ἐς τὴν ὑμετέραν. νῦν ὧν ὑμεῖς τάδε ποι-
 εῦντες ἐκτὸς μὲν ἔσσεσθε πρὸς ἐκείνου αἰτίας, ἐκτὸς δὲ
 πρὸς ἡμέων τὰς προκειμένας ἡμέρας παραμείναντες τὸ ἀπὸ
 τούτου ἀπαλλάσσεσθε. Οὗτοι μὲν νῦν ὑποδεξαμένων Ἰώνων
 ποιήσειν ταῦτα ὀπίσω τὴν ταχίστην ἠπειγόντο.

135. Πέρσησι δὲ μετὰ τὰ δῶρα τὰ ἐλθόντα Δαρεῖω ἀν-
 τετάχθησαν οἱ ὑπολειφθέντες Σκύθαι πεζῶ καὶ ἵπποισι ὡς
 συμβαλέοντες. τεταγμένοισι δὲ τοῖσι Σκύθησι λαγὸς ἐς τὸ
 μέσον¹ διήιξε·² τῶν δὲ ὡς ἕκαστοι³ ὄρων τὸν λαγὸν ἐδί-
 ωκον. ταραχθέντων δὲ τῶν Σκυθῶν καὶ βοῆ χρεωμένων⁴
 εἶρετο ὁ Δαρεῖος τῶν ἀντιπολέμων⁵ τὸν θόρυβον· πυνθό-
 μενος δὲ σφεας τὸν λαγὸν διώκοντας, εἶπε ἄρα⁶ πρὸς
 τοὺς περ ἐώθηε καὶ τὰ ἄλλα λέγειν· Οὗτοι ὧνδρες ἡμέων
 πολλὸν καταφρονέουσι,⁷ καὶ μοι νῦν φαίνεται Γωβρῆς

(1) Ἐς τὸ μέσον· ἐνν. τῶν στρατοπέδων—τὸ μεταίχμιον.

(2) Διήιξε· βραχυλογ. ἀντὶ ἐσδραμῶν ἐς τὸ μέσον διήιξε διὰ τοῦ
 μέσου (τὸ ῥήμ. διαίτσω).

(3) Ὡς ἕκαστος· τὸ συχνάκις μετὰ τοῦ ἕκαστος συναπτόμ. : ὡς,
 ἐξαίρει τὴν διανεμητικὴν σημασίαν τοῦ ἕκαστος ἀκριβέστερον.

(4) βοῆ χρεωμένων—βοώντων.

(5) Ἀντιπολέμων—πολεμίων·

(6) Εἶπε ἄρα· τὸ ἄρα ἐκφράζει συχνάκις τὴν ἀπάτην προειλημμέ-
 νης γνώμης, ἧς τὸ ψευδές εἶνε καταφανές ἐκ προκειμένου τινὸς γε-
 γονότος. Συχνάκις ἀπαντᾷ ἄρα ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ μετὰ παρατα-
 τικοῦ ἰδίως παρ' Ὀμήρ. μετὰ τοῦ ἦν (ἦν ἄρα).

(7) Καταφρονέουσι· μόνον ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ παρ' Ἡρόδ. ἀπαντᾷ

εἶπειν περὶ τῶν Σκυθικῶν δώρων ὀρθῶς. ὡς ὦν οὕτω ἤδη δοκεύτων¹ καὶ αὐτῷ μοι ἔχειν, βουλῆς ἀγαθῆς δεῖ, ὅπως ἀσφαλῆως ἢ κομιδῇ ἡμῖν ἔσται τὸ ὀπίσω. Πρὸς ταῦτα Γωβρύης εἶπαι· ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ σχεδὸν μὲν καὶ λόγῳ² ἠπιστάμην τούτων τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀπορίην, ἐλθὼν δὲ μᾶλλον ἐξέμαθον, ὁρέων αὐτοὺς ἐμπέζοντας ἡμῖν. νῦν ὦν μοι δοκέει, ἐπεὰν τάχιστα νῦξ ἐπέλθῃ, ἐκκαύσαντας τὰ πυρὰ, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐώθαμεν ποιεῖν, τῶν στρατιωτέων τοὺς ἀσθενεστάτους ἐς τὰς ταλαιπωρίας ἐξαπατήσαντας καὶ τοὺς ὄνους πάντας καταδήσαντας ἀπαλλάσσειν, πρὶν ἢ καὶ ἐπὶ τὸν Ἰστρὸν ἰθῦσαι Σκυθὰς λύσοντας τὴν γέφυραν, ἢ καὶ τι Ἰωσι δόξαι τὸ ἡμέας οἶόν τε ἔσται ἐξεργάσασθαι. Γωβρύης μὴν ταῦτα συνεβούλευε.

136. Μετὰ δὲ νῦξ τε ἐγένετο, καὶ Δαρεῖος ἐχρᾶτο τῇ γνώμῃ ταύτῃ· τοὺς μὲν καματηρούς τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἦν ἐλάχιστος ἀπολλυμένων λόγος, καὶ τοὺς ὄνους πάντας καταδήσας κατέλιπε αὐτοῦ ταύτῃ ἐν τῷ στρατοπέδῳ· κατέλιπε δὲ τοὺς τε ὄνους καὶ τοὺς ἀσθενεῖας τῆς στρατιῆς τῶνδε εἵνεκεν, ἵνα οἱ μὲν ὄνοι βοὴν παρέχωνται, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀσθενείης μὲν εἵνεκεν κατελείποντο, προφάσιος³ δὲ τῆσδε δηλαδῆ, (ὡς) αὐτὸς μὲν σὺν τῷ καθαρῷ τοῦ στρατοῦ ἐπιθήσεινταί μέλλοι τοῖσι Σκυθήσι, οὗτοι δὲ τὸ στρατόπεδον τοῦτον τὸν χρόνον ὀνοίατο. ταῦτα τοῖσι ὑπολειπομένοισι ὑποθέμενος⁴ ὁ Δαρεῖος καὶ πυρὰ ἐκκαύσας τὴν ταχίστην ἠπείγετο ἐπὶ τὸν Ἰστρὸν. οἱ δὲ ὄνοι ἐρημωθέντες

τὸ ῥῆμ. μετὰ γενικ. ἐν τῇ συνηθ. σημασ. καταφρονῶ· ἐν ᾧ πασι τοῖς ἄλλοις χωρίοις εἶνε ἰσοδ. τῷ φρονεῖν, ἢ δὲ κατὰ ἔχει ἐπιτατικὴν σημασίαν.

- (1) Ὡς... οὕτω... δοκεόντων ὃ ἔστι τούτων ἢ τῶν πρηγμάτων.
- (2) Λόγῳ ἠπιστάμην· ἐκ φήμης ἐγίνωσκον.
- (3) Προφάσιος· ἐνν. εἵνεκεν δηλ. εἰρωνικῶς.
- (4) Ὑποθέμενος· ὃ ἔστι ῥύεσθαι τὸ στρατόπεδον.

τοῦ ὀμίλου, οὕτω δὴ μᾶλλον πολλῶ ἴεσαν τῆς φωνῆς¹ ἀκούσαντες δὲ οἱ Σκύθαι τῶν ὄνων πάγχυ κατὰ χώραν ἤλπιζον τοὺς Πέρσας εἶναι.

137. Ἡμέρης δὲ γενομένης, γνόντες οἱ ὑπολειφθέντες ὡς προεδομένοι εἶεν ὑπὸ Δαρείου, χεῖράς τε προετείνοντο τοῖσι Σκύθησι καὶ ἔλεγον τὰ κατήκοντα· οἱ δὲ ὡς ἤκουσαν ταῦτα τὴν ταχίστην συστραφέντες, αἶ τε δύο μοῖραι τῶν Σκυθέων καὶ ἡ μετὰ Σαυροματέων καὶ Βουδίνοι καὶ Γελωνοὶ, ἐδίωκον τοὺς Πέρσας ἰθὺ τοῦ Ἰστροῦ.

20

ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ

(Βιβλ Δ'. κεφ. 196).

138. Λέγουσι δὲ καὶ τάδε Καρχηδόνιοι, εἶναι τῆς Λιβύης χῶρόν τε καὶ ἀνθρώπους ἔξω Ἡρακληῖων στυλέων κατοικημένους,² ἐς τοὺς ἐπεὰν ἀπίκωνται καὶ ἐξέλωνται τὰ φορτία, θέντες αὐτὰ ἐπεξῆς παρὰ τὴν κυματωγὴν,³ ἐσβάντες ἐς τὰ πλοῖα τύφειν καπνόν· τοὺς δ' ἐπιχωρίους ἰδομένους τὸν καπνὸν εἶναι ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἔπειτεν ἀντὶ τῶν φορτίων χρυσὸν τιθέναι καὶ ἐξαναχωρεῖν πρόσω ἀπὸ τῶν φορτίων. τοὺς δὲ Καρχηδονίους ἐκβάντας σκέπτεσθαι, καὶ ἦν μὲν φαίνεται σφι ἄξιος ὁ χρυσὸς τῶν φορτίων, ἀνελόμενοι ἀπαλλάσσονται, ἦν δὲ μὴ ἄξιος, ἐσβάντες ὀπίσω ἐς τὰ πλοῖα

(1) Τῆς φωνῆς· γενικ. μεριστ.

(2) Κατοικημένους·=κατοικέοντας.

(3) Κυματωγὴ· (κύματος ἀγὴ, κύμα—ἄγνυμι)· παραλία.

κατάεται, οἱ δὲ προσελθόντες ἄλλον πρὸς ὧν ἔθηκαν¹ χρυσόν, ἐς ὃ ἂν πείθωσι. ἀδικεῖν δὲ οὐδετέρους· οὔτε γὰρ αὐτούς² τοῦ χρυσοῦ ἄπτεσθαι πρὶν ἂν σφι ἀπισωθῇ³ τῇ ἀξίῃ τῶν φορτίων, οὔτ' ἐκείνους τῶν φορτίων ἄπτεσθαι πρότερον ἢ⁴ αὐτοὶ τὸ χρυσίον λάβωσι.

21

Η ΜΙΛΗΤΟΣ ΕΙΡΗΝΕΥΣΑΣΑ

(Βιβλ. Ε'. κεφ. 29).

139. Ἐπὶ δύο γενεὰς ἀνδρῶν ἐνούσησεν⁵ ἡ Μίλητος ἐς τὰ μάλιστα στάσι, μέχρι οὗ μιν Πάριοι κατήρτισαν⁶ τούτους γὰρ καταρτιστήρας ἐκ πάντων Ἑλλήνων⁷ εἴλοντο οἱ Μιλήσιοι. Κατήλλαξαν δέ σφεας ὧδε οἱ Πάριοι ὡς ἀπίκοντο αὐτῶν ἄνδρες οἱ ἄριστοι ἐς τὴν Μίλητον ὠρων γὰρ δὴ σφεας δεινῶς οἰκοφθορημένους, ἔφασαν αὐτῶν βούλεσθαι διεξελεθεῖν τὴν χῶρον. ποιεῦντες δὲ

(1) Πρὸς ὧν ἔθηκαν ὁ Ἡρόδ. συνάπτει συχν. τὸν ἔμπειρ. ἀόριστον μετὰ τοῦ ὧν ἐν τῇ περιγραφῇ ἡθῶν καὶ ἐθίμων, ὅταν θέλη νὰ παραστήσῃ τὴν ἐνέργειαν ταχέως καὶ ἀμέσως ἐπακολουθοῦσαν.

(2) Αὐτούς· ἀντὶ αὐτοῖ· ἐτέθη ἕνεκα τῆς ἀντιθέσεως πρὸς τὸ ἐκείνους.

(3) Ἀπισωθῇ· ὁ χρυσός.

(4) Πρότερον ἢ·=πρὶν ἢ.

(5) Ἐνούσησε... στάσι· ἐν χρήσει ἢ φράσις ἐπὶ πόλεων, αἵτινες ἕνεκα ἐσωτερικῶν διχονοιῶν ἰσχυρῶς κλονίζονται.

(6) Κατήρτισαν· εἰς τάξιν ἔβαλον· παρὰ τοῖς Ἄττικ. οὐχὲ ἐν χρήσει.

(7) Πάντων Ἑλλήνων· γενικ. διαιρετ. εἰς τό : τούτοις.

ταῦτα καὶ διεξιόντες πάσαν τὴν Μιλησίην, ὅπως¹ πινὰ ἰδοιεν ἐν ἀνεστηκυίῃ² τῇ χώρῃ ἀγρὸν εὖ ἐξεργασμένον, ἀπεγράφοντο τὸ οὖνομα τοῦ δεσπότεω τοῦ ἀγροῦ. διεξελάσαντες³ δὲ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ σπανίους εὐρόντες τούτους, ὡς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ, ἀλίην⁴ ποιησάμενοι ἀπέδεξαν⁵ τούτους μὲν τὴν πόλιν νέμειν τῶν εὐρὸν τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους· δοκέειν γὰρ ἔφασαν καὶ τῶν δημοσίων οὕτω δὴ σφεας ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν σφετέρων· τοὺς δὲ ἄλλους Μιλησίους τοὺς πρὶν στασιάζοντας τούτων ἔταξαν πείθεσθαι.⁶ Πάριοι μὲν νυν Μιλησίους οὕτω κατήρτισαν.

22

ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ ΕΝ ΣΠΑΡΤῃ

(Βιβλ. Ε'. κεφ. 49-51).

140. Ἀπικνέεται δ' ὧν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου πύραννος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν, τῷ δὴ ἐς λόγους ἦτε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πῖνακα ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περιόδου⁷ ἐνετέμμητο καὶ θάλασσά

(1) Ὅπως = ὅτε, ὁπότε.

(2) Ἀνεστηκυία = ἀναστάτῳ γενομένη κυρίως· χώρα ἀνεστηκυία = χώρα ἣτις ἀνέστη, εἶνε ἐν στάσει· καὶ ἐπομένως ἡρημώθη.

(3) Διεξελάσαντες· ἀντὶ τούτου ἀνωτέρω· διεξιόντες, διεξεληθόντες.

(4) Ἀλίη· ὁ Ἡρόδοτος μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ἀντὶ τοῦ ἐκκλησία.

(5) Ἀπέδεξαν· ἀνωτέρω ἀντὶ τούτου μεταχειρίζεται ἔταξαν.

(6) Τούτων πείθεσθαι· μετὰ γενικ. καὶ ἀλλαχού συντάσσει ὁ Ἡρόδοτος πείθομαι.

(7) Γῆς ἀπάσης περιόδου· τὴν ἐφεύρεσιν γηίνου χάρτου ἀποδίδει

τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. ἀπικνεόμενος δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε· Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσης τῆς ἐνθαῦτα ἀπίξιος· τὰ γὰρ κατήκοντά¹ ἔστι τοιαῦτα. Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντὶ ἐλευθέρων ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ² προέστατε τῆς Ἑλλάδος. νῦν ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης, ἄνδρας δμαίμονας. εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἶά τε χωρέειν ἐστὶ³ οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοὶ εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε⁴ ἀρετῆς πέρι. ἢ τε μάχη αὐτῶν ἐστὶ τοιήδε,⁵ τόξα⁶ καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῆσι κεφαλῆσι. οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναι εἰσι. ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπειρον ἐκείνην νεμομένοισι,⁷ ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι, ἀπὸ χρυσοῦ ἀρξάμενοισι, ἄργυρος καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς ποικίλη καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀν-

ὁ Στράβων εἰς τὸν Ἀναξίμανδρον (580 π. Χ.). Μετὰ τὸν Ἀναξίμανδρον ὁ Μιλήσιος Ἐκαταῖος ἐσχεδίασε τοιοῦτον (549—486 π. Χ.).

(1) Τὰ κατήκοντα· τὴν παροῦσαν κατάστασιν.

(2) Ὅσῳ· ὡς εἰ προηγεῖτο τοσοῦτω.

(3) Χωρέειν ἐστὶ· = ταῦτα οἶά τε ἐστὶ ὑμῖν χωρέειν εὐπετέως· τὸ δὲ χωρέειν = προχωρέειν.

(4) Ἀνήκετε· ἀνήλθετε εἰς τὴν ὑψίστην βαθμίδα.

(5) Ἡ τε μάχη... τοιήδε· ὁ νοῦς· ὑμεῖς εὐκόλως ἠδύνασθε νὰ νικήσητε τοὺς βαρβάρους (εὐπετέως χωρέειν ἐστὶ) ἀ) διότι οἱ βάρβαροι εἶνε δειλοί, καὶ ὑμεῖς ἐφθλάσατε εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον τῆς ἀνδρίας· β) ἕνεκα τοῦ ὀπλισμοῦ των δὲν εἶνε ἡμῖν ἐπικίδουνοι (ἢ τε μάχη— κεφαλῆσι) καὶ δύνανται εὐκόλως νὰ χειρωθῶσιν (εὐπετέως χειρωθῆναι εἰσι)· μάχη = ὁ τρόπος τοῦ μάχεσθαι.

(6) Τόξα· ἔπρεπε νὰ τεθῆ· τόξοισι καὶ αἰχμηῆσι βραχέσι χρέονται· ἀλλὰ τίθενται τὰ ὄπλα ὡς προσδιορ. κατηγορ. εἰς τό· ἡ μάχη.

(7) Ἀπὸ χρυσοῦ ἀρξάμενοισι· = πρῶτον μὲν χρυσός, ἔπειτα δὲ ἄργυρος· ἢ δοτικ. ἀναφερεται εἰς τό· τούτοις ἄλλοισι.

δράποδα τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. κατοικῆνται¹ δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι ὡς ἐγὼ φράσω. Ἴώνων² μὲν τῶνδε οἶδε Λυδοὶ, οἰκέοντές τε χώραν ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι³ εἶντες. δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περιόδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετευμημένην. Λυδῶν δὲ, ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης, οἶδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἡῶ, πολυπροβατώτατοί τε εἶντες πάντων τῶν ἐγὼ οἶδά καὶ πολυκαρπώτατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν· τούτοισι δὲ πρόσουροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε,⁴ ἐν τῇ ἦδε⁵ Κύπρος νῆσος κέεται, οἱ πεντακόσια τάλαντα βασιλεῖ τὸν ἐπέτειον φόρον ἐπιτελέουσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οἶδε, καὶ οὗτοι εἶντες πολυπρόβατοι, Ἀρμενίων δὲ Ματιηνοὶ⁶ χώραν τήνδε ἔχοντες. ἔχεται δὲ τούτων γῆ ἦδε Κισσίη,⁷ ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἔνθα βασιλεύς τε μέγας δίαιταν ποιέεται,⁸ καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθαῦτά⁹ εἰσι· ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλοῦτου πέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ

(1) Κατοικέεται—οἰκέουσιν.

(2) Ἴώνων· ἐχόμενοι κατοικέεται.

(3) Πολυαργυρώτατοι· οὐχὶ πλούσιοι ἀργύρου, ἀλλὰ πλούσιοι χρημάτων, πολυτίμων μετ' ἄλλων, χρυσοῦ ἰδίως· διότι ἡ Λυδία ἦτο κυρίως πλουσία εἰς χρυσόν.

(4) Θάλασσαν τήνδε· παρ' Ἡροδ. συνήθης ἔκφρασις δηλοῦσα τὴν μεσόγειον θάλασσαν.

(5) Ἡ δε· ὁ Ἀρισταγόρας ἔδειξε ἅμα καὶ εἰς τὸν χάρτην.

(6) Ματιηνοὶ· οὗτοι κατῴκουν παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἄλυος, καὶ ἐντεῦθεν ἐξετείνοντο πρὸς ἀνατολὰς.

(7) Κισσίη· χώρα, ἧς πρωτεύουσα ἦσαν τὰ Σοῦσα, χειμερινὴ πρωτεύουσα τῶν Περσῶν βασιλέων.

(8) Δίαιταν ποιέεται—διαιτᾶται.

(9) Ἐνθαῦτα· ὅρα τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῆς ἀναφορικῆς (ἔνθα ποιέεται) εἰς δεικτικὴν.

περὶ μὲν χώρης¹ ἄρα² οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς καὶ οὖρων³ σμικρῶν χρεόν ἐστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι πρὸς τε Μεσσηνίους, ἔοντας ἰσοπαλέας καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργείους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν⁴ ἐστι οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν πέρι καὶ τινα ἐνάγει προθυμίη μαχόμενον ἀποθνήσκειν. παρέχον⁵ δὲ τῆς Ἀσίας πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε; Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο τοισίδε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι.⁶

141. Τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν· ἐπεὶ τε δὲ ἡ κυρία ἡμέρη ἐγένετο τῆς ὑποκρίσιος καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον,⁷ εἶρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην, ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλέα. ὁ δὲ Ἀρισταγόρης τᾶλλα ἑὼν σοφός⁸ καὶ διαβάλλων ἐκείνον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεόν⁹ γάρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐόν,¹⁰ βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγείν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὦν τριῶν μηνῶν φᾶς εἶναι τὴν ἄνοδον, ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὄρητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐπέα¹¹ λέγεις Λακε-

(1) Ἄλλα περὶ μὲν χώρης· διὰ τοῦ ἄλλα διακόπτει τὴν διεξαγωγὴν καὶ μεταβαίνει εἰς παρακείμευς.

(2) Ἄρα· ὄρα ἐν προηγ.

(3) Οὖρων· ἄττικ. ὄρων.

(4) Χρυσοῦ ἐχόμενον· περιγραφικ. ἀντὶ χρυσός· οὕτω τὰ τῶν ὄνειράτων ἐχόμενα—τὰ ὄνειρατα.

(5) Παρέχον· αἰτιατικ. ἀπόλυτος.

(6) Ὑποκρίεσθαι· ἄττικ. ἀποκρίεσθαι.

(7) Ἐς τὸ συγκείμενον· ἐνν. χωρίον.

(8) Σοφός· πονηρός.

(9) Χρεῶν αἰτιατ. ἀπόλυτος.

(10) Τὸ ἐόν· ἀληθές.

(11) Εὐπέα· καλῶς λελεγμένον, συνετόν.

δαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὀδὸν ἀγαγεῖν. ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἶπας ἦιε ἐς τὰ οἰκία.

142. Ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἦιε ἐς τοῦ Κλεομένηος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεύων ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα, ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον προσεστήκειε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένει ἡ θυγάτηρ, τῇ οὖνομα ἦν Γοργῶ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μούνου τέκνον ἐτύγγανε ἐδν ἐτέων ὀκτώ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται, μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἵνεκα. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἤρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνόμενος, ἦν οἱ ἐπιτέλεση τῶν ἐδέετο. ἀνανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένηος προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς ὃ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέδεκτο καὶ τὸ παιδίον ἠὲ δάξατο· Πάτερ, διαφθερεεὶ σε ὁ ξεῖνος, ἦν μὴ ἀποστάς ἴης. ὅ τε δὴ Κλεομένης ἠσθεῖς τοῦ παιδίου τῇ παραινέσει, ἦιε ἐς ἕτερον οἶκημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδὲ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλέον ἔτι σημεῖναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλεία.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΤΥΡΑΝΝΩΝ
ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

(Βιβλ. Ε'. κεφ. 91-93).

143. Ὡς ὄρων οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Ἀθηναίους αὐξομένους καὶ οὐδαμῶς ἐτοιμούς ἐόντας πείθεσθαι σφίσι, νόφ λαβόντες, ὡς ἐλεύθερον μὲν ἐδν τὸ γένος τὸ Ἀττικὸν ἰσοφ-

ροπον τῷ ἑωυτῶν ἂν γίνοιτο, κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος ἀσθενὲς καὶ πειθαρχέεσθαι ἔτοιμον, μαθόντες,¹ [δὲ] τούτων ἕκαστα μετεπέμποντο Ἰππίην τὸν Πεισιστράτου ἀπὸ Σιγείου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ, [ἐς τὸ καταφεύγουσι Πεισιτρατίδαι]. ἐπεὶ τε δέ σφι Ἰππίης καλεόμενος ἦκε, μεταπέμψαμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀγγέλους ἔλεγόν σφι Σπαρτιῆται τάδε· Ἄνδρες σύμμαχοι, συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασι ὀρθῶς· ἐπαερωθέντες γὰρ κιβδήλοισι² μαντηίοισι ἄνδρας ξείνους ἔοντας ἡμῖν τὰ μάλιστα καὶ ἀναδεκομένους ὑποχειρίας παρέξειν τὰς Ἀθήνας, τούτους ἐκ τῆς πατρίδος ἐξηλάσαμεν, καὶ ἔπειτα ποιήσαντες ταῦτα δήμῳ ἀχαρίστῳ παρεδώκαμεν τὴν πόλιν, ὃς ἐπεὶ τε δι' ἡμέας ἔλευθερωθεὶς ἀνέκυψε,³ ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλέα ἡμέων περιωβρίσας ἐξέβαλε, δόξαν δὲ φύσας⁴ ἀυξάνεται, ὥστε ἐκμεμαθήκασι μάλιστα μὲν οἱ περίοικοι αὐτῶν Βοιωτοὶ καὶ Χαλκιδῆες, τάχα δέ τις καὶ ἄλλος⁵ ἐκμαθήσεται ἀμαρτῶν· ἐπεὶ τε δὲ ἐκεῖνα ποιήσαντες ἡμάρτομεν, νῦν πειρησόμεθά σφρα ἅμα ὑμῖν ἀκεόμενοι· αὐτοῦ γὰρ τούτου εἶνεκεν τόνδε τε Ἰππίην μετεπεμψάμεθα καὶ ὑμέας ἀπὸ τῶν πολιῶν, ἵνα κοινῶ σε λόγῳ καὶ κοινῶ στόλῳ ἐσαγαγόντες αὐτὸν ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποδῶμεν τὰ καὶ⁶ ἀπειλόμεθα.

(1) Μαθόντες· ἐπαναλαμβάνεται διὰ τούτου τό: νόῳ λαθόντες.

(2) Κιβδήλοισι· κυρ. ἐπὶ μὴ γνησίου χρυσοῦ, ἐνταῦθα ἐπὶ μαντείων ἀμοιβολόγων.

(3) Ἄνέκυψε· ἀντιθ. ὑποκύπτειν.

(4) Δόξαν φύσας· λέγεται κατὰ τό, γλῶσσαν, ὀδόντας, πώγωνα φύειν· τίθεται δηλ. τὸ ῥῆμα ἐπὶ τούτου, ὅτι ἐκ τῶν ἔνδοθεν ἰσωματικοῦ ἢ πνευματικοῦ) ὀργανικοῦ τινος ὄντος γεννᾶται· (μέγα φρονεῖν, ἐπαίρεσθαι).

(5) Τίς καὶ ἄλλος κατ' ἀναφορὰν ἰδίως· πρὸς τοὺς Κορινθίους καὶ τοὺς Σπαρτιάτας αὐτούς.

(6) Τὰ καὶ· τὸ καὶ ἐν τῇ ἀναφορ. ἐνῶ κυρίως ἀρμόζει μᾶλλον εἰς τὸ προηγούμενον ῥῆμα (=καὶ ἀποδῶμεν)

144. Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, τῶν δὲ συμμάχων τὸ πλῆθος οὐκ ἐνεδέκετο τοὺς λόγους. οἱ μὲν νῦν ἄλλοι ἡσυχίην ἤρουν, Κορίνθιος δὲ Σωσικλῆς ἔλεξε τάδε· 1. Ἡ δὴ ὁ τε οὐρανὸς ἐνερθε ἔσται τῆς γῆς καὶ ἡ γῆ μετέωρος ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἄνθρωποι νομὸν¹ ἐν θαλάσῃ ἐξουσί καὶ οἱ ἰχθύες τὸν πρότερον ἄνθρωποι, ὅτε γε ὑμεῖς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰσοκρατίας² καταλύοντες τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις κατάγειν παρασκευάζεσθε, τοῦ³ οὔτε ἀδικώτερον ἐστὶ οὐδὲν κατ' ἀνθρώπους οὔτε μαιφονώτερον. εἰ γὰρ δὴ τοῦτο γε δοκεῖ ὑμῖν εἶναι χρηστὸν ὥστε⁴ τυραννεύεσθαι τὰς πόλεις, αὐτοὶ πρῶτοι τύραννον καταστησάμενοι παρὰ σφίσι⁵ αὐτοῖσι οὕτω καὶ τοῖσι ἄλλοισι δίζησθαι κατιστάναι· νῦν δὲ⁶ αὐτοὶ τυράννων ἄπειροι ἐόντες καὶ φυλάσσοντες τοῦτο δεινότατα ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γενέσθαι παραχρᾶσθε⁷ ἐς τοὺς συμμάχους. εἰ δὲ αὐτοὶ ἔμπειροι ἔατε,⁸ κατάπερ ἡμεῖς, εἶχετε ἂν περὶ αὐτοῦ γνώμας ἀμείνονας συμβαλέσθαι ἤπερ νῦν. 2. Κορινθίοισι γὰρ ἦν πόλιος κατάστασις τοιγίδε· ἦν ὀλιγαρχία, καὶ οὗτοι⁹ Βακχιάδαι¹⁰ καλεόμενοι ἐνεμον τὴν πόλιν,

(1) Νομὸν κατοικίαν.

(2) Ἴσοκρατίη = δημοκρατία.

(3) Τοῦ ἐνν. πρήγματος.

(4) Ὡστε· ἐπέξηγ. τοῦ τοῦτο.

(5) Σφίσι ἀντὶ τοῦ δευτ. προσώπ.

(6) Νῦν δὲ· ἀντιτίθησι τοῦτο, ὅπερ οἱ Λακεδ. ἀληθῶς πράττουσι πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ ὄφειλον νὰ πράξωσι, καὶ διὰ τοῦ: ἄπειροι ἐόντες — καὶ φυλάττοντες, διασαφηνίζει.

(7) Παραχρᾶσθε· μετ' αἰτίας. σημ. θεωρεῖν τι ὡς πάρεργον, εὐτελέσ.

(8) Ἔατε· Ἰων. τύπ. ἦτε.

(9) Οὗτοι· ἀναφερ. εἰς τὴν ἐν τῇ λέξει ὀλιγαρχίῃ ἐμπεριεγ. ἐννοίαν: ὀλιγαρχοί.

(10) Βακχιάδαι· πρὸ τῆς καθόδου τῶν Δωριέων ἐκράτησαν τῆς Κορίνθου οἱ Σισυφίδαί, μετὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Κορίνθου διὰ τοῦ Ἡρακλείδου Ἀλήτου (1074 π. Χ.) ἐβασίλευσαν ἐκ τοῦ γένους του βασι-

ἐδίδοσαν¹ δὲ καὶ ἤγοντο ἐξ ἀλλήλων, Ἀμφίονι δὲ ἐόντι τούτων τῶν ἀνδρῶν γίνεται θυγάτηρ χωλή. οὖνομα δὲ οἱ ἦν Λάβδα.² ταύτην Βακχιάδων γὰρ³ οὐδεὶς ἤθελε γῆμαι, ἰσχει⁴ Ἡετίων ὁ Ἐχεκράτης, δήμου μὲν ἐὼν, ἐκ Πέτρης⁵ ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν⁶ Λαπίθης τε καὶ Καινείδης.⁷ ἐκ δὲ οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς οὐδ' ἐξ ἄλλης παῖδες ἐγίνοντο. ἐστάλη ὦν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου· ἐσιόντα δὲ αὐτὸν ἰθέως⁸ ἡ Πυθίη προσαγορεύει τοισίδε τοῖσι ἔπειτα·

λεῖς μέχρι τοῦ 955 π. Χ. 7 δὲ ἀπόγονοι τοῦ Βάκχιδος ἀνήκοντες εἰς τὴν γενεὰν τοῦ Ἀλήτου ἐβασίλευσαν μέχρι τοῦ 748 ἔπειτα κατηργήθη ἡ βασιλεία καὶ κατέστη ὀλιγαρχία τῶν Βακχιδῶν, ἐξ ὧν εἰς καθ' ἕναστον ἔτος ἐξελέγετο ὡς πρῦτανις· διήρκεσε δὲ ἡ ὀλιγαρχία αὕτη 90 ἔτη (748—658), ὅτε Κύψελος (ἐκ μητρὸς Βακχιάδης) κατέλυσε τὴν ὀλιγαρχίαν καὶ ἐγένετο τύραννος (658—628)· τοῦτον διεδέχθη ὁ υἱὸς Περιάνδος (628—585)· ἐπὶ δὲ τοῦ ἐγγόνου τοῦ Ψαμμιτίχου κατελύθη ἡ τυραννίς καὶ ἐγένετο δημοκρατία.

(1) Ἐδίδοσαν· ἀλλήλοισι, ἐκ τοῦ ἀλλήλους.

(2) Λάβδα· πρὸς. ἔτυμ. μεγ. σελ. 190· βλαισός, παραλυτικός — ὁ τοὺς πόδας ἐπὶ τὰ ἔξω διστραμμένος καὶ τῷ Λ στοιχείῳ εἰκώς· διὰ τοῦτο καὶ Λάμβδα (= Λίβδα) ἐκαλεῖτο ἡ γυνὴ μὲν Ἡετίωνος, μήτηρ δὲ Κυψέλου τοῦ τῆς Κορίνθου τυράννου.

(3) Γάρ. αἰτιολογ. τὸ Ἡετίων

(4) Ἰσχει· ἐνν. γυναῖκα.

(5) Πέτρης· ὁ δῆμος Πέτρα δὲν εἶνε γνωστός.

(6) Τὰ ἀνέκαθεν = τὰ ἄνωθεν, κατ' ἀναφορ. εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν αὐτοῦ καταγωγὴν ἐκ μέρους τῶν προγόνων του.

(7) Καινείδης· κατὰ ταῦτα ὁ Ἡετίων κατήγετο ἐκ τοῦ περιφήμου Λαπίθου Καινέως, ὅστις κατὰ τὸν γάμον τοῦ Πειριθόου ἐν τῷ πολέμῳ τῶν Κενταύρων πρὸς τοὺς Λαπίθας κατεβυθίσθη εἰς τὴν γῆν διὰ πολλῶν ἐπ' αὐτοῦ ῥιφθέντων δένδρων. Ἡ γενεὰ αὕτη μετηγάστεισεν εἰς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θεσσαλίας.

(8) Ἰθέως· ἄπτικ. εὐθέως, καὶ ἰθὺς = εὐθύς.

Ἡετίων, οὔτις σε τίει πολύτιτον ἔοντα.
 Λάβδα κύει, τέξει δ' ὀλοοίτροχον·¹ ἐν δὲ πεσεῖται
 ἀνδράσι μουνάρχοισι,² δικαίωσει³ δὲ Κόρινθον.

ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἡετίωνι ἐξαγγέλλεται πως τοῖσι
 Βακχιάδησι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον γενόμενον χρηστήριον
 ἐς Κόρινθον ἦν ἄσημον,⁴ φέρον⁵ τε ἐς τωὺτὸ καὶ τὸ τοῦ
 Ἡετίωνος, καὶ λέγον ᾧδε.

Διαιτός⁶ ἐν πέτρῃσι κύει, τέξει δὲ λέοντα
 καρτερὸν, ὠμωστήν· πολλῶν δ' ὑπὸ γούνατα λύσει.
 ταῦτά νυν εὐ φράζεσθε,⁷ Κορίνθιοι, οἱ περὶ καλὴν
 Πειρήνην⁸ οἰκεῖτε καὶ ὄφρουόντα⁹ Κόρινθον.

3. Τοῦτο μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδησι πρότερον γενόμενον ἦν
 ἀτέκμαρτον, τότε δὲ τὸ Ἡετίωνι γενόμενον ὡς ἐπύθοντο,
 αὐτίκα καὶ τὸ πρότερον συνῆκαν ἔον συνωδὸν τῷ Ἡετί-
 ωνος. συνέντες δὲ καὶ τοῦτο εἶχον ἐν ἡσυχίῃ, ἐθέλοντες
 τὸν μέλλοντα Ἡετίωνι γίνεσθαι γόνον διαφθεῖραι. ὡς δ'

(1) Ὀλοοίτροχος. ἐν χρήσει κυρ. ἐπὶ καταπίπτοντος βράχου, ὅστις
 πάντα συμπαρασύρει καὶ καταθραύει. Ἐνταῦθα ἡ ἔκφρασις ἐξηγεῖται
 διὰ τοῦ ἐπομ. : ἐν δὲ πεσεῖται ἀνδράσι μουνάρχοισι.

(2) Ἀνδράσι μουνάρχοισι· νοοῦνται οἱ Βακχιάδαί, ὧν τὴν πτώσιν
 διὰ τοῦ Κυψέλου ὑπαινίσσεται.

(3) Δικαίωσει.—κολάσει.

(4) Ἄσημον.—ἀτέκμαρτον, ἀκατανόητον.

(5) Φέρον· δηλοῦν, ἀποβλέπον ἐς τωὺτὸ.

(6) Διαιτός· ὑπαινιγμὸς εἰς τὸ Ἡετίων (δωρ. Ἡετίων· τὸ δέ : ἐν Πέ-
 τρῃσι ὑπαινίσσεται τὸ : δήμου ἐκ Πέτρης ἑών.

(7) Φράζεσθαι· σκέπτεσθαι.

(8) Πειρήνην· οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ ὠραία κρήνη τῆς Κορίνθου, ἐνθα ὁ
 Βελλεροφῶν ἐδάμασε τὸν Πήγασον τὸ ὕδωρ αὐτῆς ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ
 ἐλαφρότατον καὶ ὑγιεινότατον ἐν πάσῃ Ἑλλάδι.

(9) Ὀφρουόντα· πρὸς Στράβ. Κόρινθος χώραν ἔσχεν οὐκ εὐγεω-
 σφόδρα, ἀλλὰ σχολιὰν καὶ τραχειὰν, ἀφ' οὗ πάντες ὄφρουόντα Κό-
 ρινθον εἰρήχασι καὶ παρομοιάζονται.

ἔτεκε ἡ γυνὴ τάχιστα, πέμπουσι σφέων αὐτῶν δέκα ἐς τὸν δῆμον, ἐν τῷ κατοίκητο Ἡετίων, ἀποκτενέοντας τὸ παιδίον. ἀπικόμενοι δὲ οὗτοι ἐς τὴν Πέτρην καὶ παρελθόντες ἐς τὴν ἀλλήν τὴν Ἡετίωνος αἴτεον τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα εἰδυϊάτε οὐδὲν τῶν εἵνεκα ἐκεῖνοι ἀπικοῖατο, καὶ δοκέουσά σφεας φιλοφροσύνης τοῦ πατρὸς εἵνεκα αἰτέειν, φέρουσα ἐνεχειρίσσε αὐτῶν ἐνί τοῖσι δὲ ἄρα¹ ἔβεβούλευτο κατ' ὁδὸν τὸν πρῶτον αὐτῶν λαβόντα τὸ παιδίον προσουδίσαι.² ἐπεὶ ὧν ἔδωκε φέρουσα ἡ Λάβδα, τὸν λαβόντα τῶν ἀνδρῶν θείῃ τύχῃ προσεγέλασε τὸ παιδίον, καὶ τὸν³ φρασθέντα τοῦτο οἰκτός τις ἴσχει ἀποκτείνειν, κατοικτείρας δὲ παραδιδοῖ τῷ δευτέρῳ, ὃ δὲ τῷ τρίτῳ· οὕτω δὴ διεξήλθε διὰ πάντων τῶν δέκα παραδιδόμενον, οὐδενὸς βουλομένου διεργάσασθαι. ἀποδόντες ὧν ὀπίσω τῇ τεκούσῃ τὸ παιδίον καὶ ἐξελθόντες ἕξω, ἐστεῶτες ἐπὶ τῶν θυρέων ἀλλήλων ἄπτοντο κατατιώμενοι, καὶ μάλιστα τοῦ πρῶτου λαβόντος, ὅτι οὐκ ἐποίησε κατὰ τὰ δεδομένα, ἐς ὃ δὴ σφι χρόνου ἐγγινομένου ἔδοξε αὐτὸς παρελθόντας πάντας τοῦ φόνου μετίσχειν. 4. Ἐδει δὲ ἐκ τοῦ Ἡετίωνος γόνου Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλαστῆν. ἡ Λάβδα γὰρ πάντα ταῦτα ἤκουε ἐστεῶσα πρὸς αὐτῆσι τῆσι θυρήσι. δείσασα δὲ, μὴ σφι μεταδόξῃ καὶ τὸ δεύτερον λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κατακρύπτει ἐς τὸ⁴ ἀφραστότατον⁵ οἱ ἐφαίνετο εἶναι, ἐς κυψέλην, ἐπισταμένη ὡς, εἰ ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν ἀπικνεοῖατο, πάντα ἐρευνήσειν μέλλοιεν· τὰ δὲ καὶ ἐγένετο. ἐλθοῦσι δὲ καὶ διζημένοισι αὐτοῖσι

(1) Ἄρα· γρησιμεύει πολλάκις πρὸς εἰσαγωγὴν νέας ἐννοίας.

(2) Προσουδίσαι· δωρ. ποτουδίσαι (οὐδάς) εἰς τὸ ἔδαφος ῥίπτειν.

(3) Καὶ τὸν (=τοῦτον).

(4) Ἐς τό—ἐς τὸ χωρίον, τὸ (=ῶ).

(5) Ἀφραστότατον· χρυπτότατον.

ὡς οὐκ ἐφαίνετο¹, ἐδόκει ἀπαλλάσσεσθαι καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἀποπέμψαντας, ὡς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκεῖνοι ἐνετείλαντο. οἱ μὲν δὴ ἀπελθόντες ἔλεγον ταῦτα. 5. Ἡετιῶνι δὲ μετὰ ταῦτα ὁ παῖς ἠϋξάνετο, καὶ οἱ διαφυγόντι τοῦτον τὸν κίνδυνον ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην² Κύψελος οὖνομα ἐτέθη ἀνδρωθέντι δὲ καὶ μαντευομένῳ Κυψέλῳ ἐγένετο ἀμφιδέξιον χρηστήριον ἐν Δελφοῖσι, τῷ πίσυνος γενόμενος ἐπεχείρησέ³ τε καὶ ἔσχε Κόρινθον. ὁ δὲ χρησμὸς ὕδεν ἦν

Ἔσχε οὗτος ἀνὴρ ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,
Κύψελος Ἡετιδης, βασιλεὺς κλειτοῦ Κορίνθου,
αὐτὸς καὶ παῖδες,⁴ παίδων γε μὲν⁵ οὐκέτι παῖδες.

τὸ μὲν δὴ χρηστήριον τοῦτο ἦν τυραννεύσας⁶ δὲ ὁ Κύψελος τοιοῦτος δὴ τις ἀνὴρ ἐγένετο πολλοὺς μὲν Κορινθίων ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀπεστέρησε, πολλῶ δέ τι πλείστους τῆς ψυχῆς. 6. Ἄρξαντος δὲ τούτου ἐπὶ τριήκοντα⁷ ἔτεα καὶ διαπλέξαντος⁸ τὸν βίον εὖ, διάδοχος οἱ τῆς τυραννίδος ὁ παῖς Περίανδρος⁹ γίνεται. ὁ τοίνυν Περίανδρος κατ'

(1) Οὐκ ἐφαίνετο· τὸ παιδίον.

(2) Ἐπωνυμίην ἢ αἰτιατ. ἐξηγεῖται ἑκατὸς τό: καλέσται τις οὖνομα (ἢ) ἐπωνυμίην (ἐνεργ. καλέω τινά τι δηλ. οὖνομα ἢ ἐπωνυμίην)· οὖνομα ἐτέθη=οὖνομάσθη ἢ ἐκλήθη.

(3) Ἐπεχείρησε· Κορίνθῳ ἐκ τοῦ ἐπομ. Κόρινθον.

(4) Καὶ παῖδες· νοεῖτ. ὁ Περίανδρος καὶ ὁ ἀδελφὸς Γόργος. ὅστις ἐπὶ τινα χρόνον συνεβασίλευσεν. Ὁ τοῦ Γόργου ἀνάξιος υἱὸς Ψαμμίτιγος μόνον ὀλίγον ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὴν ἀρχήν.

(5) Γε μὲν (=μὴν).

(6) Τυραννεύσας· κατὰ Νικόλ. τὸν Δαμασκητὸν ὁ Κύψελος κατέλυσε τὴν ἀρχὴν τῶν Βακχιαδῶν τῇ βοήθειᾳ τοῦ δήμου, οὗ εἶχε κερδίσει τὴν εὐνοίαν.

(7) Ἐπὶ τριήκοντα· (658—628 π. X.).

(8) Διαπλέξαντος· τελειώσαντος ἄλλως καὶ τολυπεύω.

(9) Περίανδρος· (628—585 π. X.).

ἀρχὰς μὲν ἦν ἡπιώτερος τοῦ πατρὸς, ἐπεὶ τε δὲ ὠμίλησε δι' ἀγγέλων Θρασυβούλῳ τῷ Μιλήτου τυράννῳ, πολλῶ ἔτι ἐγένετο Κυψέλου μαιφονώτερος. πέμψας γὰρ παρὰ Θρασύβουλον κήρυκα ἐπυνθάνετο, ὅτινα ἂν τρόπον ἀσφαλέστατον καταστησάμενος τῶν πρηγμάτων¹ κάλλιστα τὴν πόλιν ἐπιτροπεύει. Θρασύβουλος δὲ τὸν ἐλθόντα παρὰ τοῦ Περιάνδρου ἐξῆγε ἔξω τοῦ ἄστεος, ἐσβὰς δὲ ἐς ἄρουραν ἐσπαρμένην ἅμα τε διεξῆγε τὸ λήθιον ἐπειρωτέων τε καὶ ἀναποδίζων² τὸν κήρυκα κατὰ τὴν ἀπὸ Κορίνθου ἄπιξιν, καὶ ἐκόλουε αἰεὶ, ὅσως τινὰ ἴδοι τῶν ἀσταχύνων³ ὑπερέχοντα, κολούων δὲ ἔρριπτε, ἐς ὃ τοῦ λήθιου τὸ κάλλιστόν τε καὶ βαθύτατον διέφθειρε τρόπῳ τοιούτῳ· διεξελθὼν δὲ τὸ χωρίον καὶ ὑποθέμενος ἔπος οὐδὲν ἀποπέμπει τὸν κήρυκα. νοστήσαντος δὲ τοῦ κήρυκος ἐς τὴν Κόρινθον ἦν πρόθυμος πυνθάνεσθαι τὴν ὑποθήκην ὁ Περιάνδρος. ὁ δὲ οὐδὲν οἱ ἔφη Θρασύβουλον ὑποθέσθαι, θωυμάζειν τε αὐτοῦ παρ' οἷόν μιν ἄνδρα ἀποπέμψει, ὡς παραπλήγᾳ τε καὶ τῶν ἐωυτοῦ σινάμωρον,⁴ ἀπηγεόμενος τάπερ πρὸς Θρασυβούλου⁵ ὁπώπεε. 7, Περιάνδρος δὲ συνιείς τὸ ποιηθὲν καὶ νόῳ ἴσχων, ὡς οἱ ὑποτίθετο Θρασύβουλος τοὺς ὑπειρόχους τῶν ἀστῶν φονεύειν, ἐνθαῦτα δὴ πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς πολίτας. ὅσα γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε κτείνων τε καὶ διώκων, Περιάνδρος σφεα ἀπετέλεε. Τοιοῦτο μὲν ὑμῖν ἔστι

(1) Τῶν πρηγμάτων· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ τρόπου.

(2) Ἀναποδίζων· ἀντὶ τοῦ τὰ πρότερα ἐρωτῶν· Βεχ. ἀνέχδ. 83· ὁ Ἄριστ. (πολ.) διηγείτο τὸ συμβὰν ἀντιστρόφως· κατ' αὐτὸν ὁ Θρασύβουλος ἀπέτεινε τὴν ἐρώτησιν ταύτην εἰς τὸν Περιάνδρον.

(3) Ἀστάχους=στάχους.

(4) Σινάμωρον· (βλαπτικὸς καταστροφεὺς)· σπανία λέξις, τὸ ῥῆμα συναμωρέειν=σίνεσθαι.

(5) Πρὸς Θρασυβούλου· ἐκ μέρους τοῦ Θρασ. (ἔξυπακ. ποιούμενοι).

ἡ τυραννίς, ὧ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοιούτων ἔργων.¹ ἡμέας δὲ τοὺς Κορινθίους τό τε αὐτίκα θῶμα μέγα εἶχε ὅτε ὑμέας εἶδομεν μεταπεμπομένους Ἰππίην νῦν τε δὴ καὶ μεθό-
νως θωμάζομεν λέγοντας ταῦτα, ἐπιμαρτυρομεθὰ τε ἐπικα-
λεόμενοι ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλληνίους, μὴ κατιστάναι τυ-
ραννίδας ἐς τὰς πόλεις. οὐκ ὦν παύσεσθε, ἀλλὰ πειρήσεσθε
παρὰ τὸ δίκαιον κατάγοντες Ἰππίην, ἵστε² ὑμῖν Κορινθίους
γε οὐ συναινέοντας.

145. Σωσικλέης μὲν ἀπὸ Κορίνθου προεσβεύων ἔλεξε τάδε,
Ἰππίης δὲ αὐτὸν ἀμείβετο τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλέσας θεοὺς
ἐκεῖνω, ἧ μὲν³ Κορινθίους μάλιστα πάντων ἐπιποθήσειν
Πεισιστρατίδας, ὅταν σφι ἦκωσι ἡμέραι αἱ κύριαι ἀνιᾶσθαι
ὑπ' Ἀθηναίων. Ἰππίης μὲν τούτοισι ἀμείψατο οἷά τε τοὺς
χρησμοὺς ἀτρεκέστατα ἀνδρῶν ἐξεπιστάμενος· οἱ δὲ λοιποὶ
τῶν συμμάχων τέως μὲν εἶχον ἐν ἡσυχίῃ σφέας αὐτοὺς,
ἐπεὶ τε δὲ Σωσικλέος ἤκουσαν εἰπαντος ἐλευθέρως, ἅπας
τις αὐτῶν φωνὴν ῥήξας⁴ αἰρέετο τοῦ Κορινθίου τὴν γνώ-
μην, Λακεδαιμονιοῖσί τε ἐπεμαρτύροντο μὴ ποιεῖν μηδὲν
νεώτερον περὶ πόλιν Ἑλλάδα⁵.

(1) Τοιούτων ἔργων· ἐστὶ ἡ τυραννίς—τοιαῦτα ἔργα ἐργάζεται.

(2) Οὐκ ὦν παύσεσθε... ἵστε· ἐν παρατάξει· ἀντί: ἦν ὦν μὴ
παύσησθε—ἵστε.

(3) Ἡ μὲν· (=μὴν).

(4) Φωνὴν ῥήξας· ὅ ἐστι τὴν πρότερον δεσμευμένην γλῶσσαν οὐ-
τως εἰπεῖν ῥήξας· ἡ φράσις οὐ μόνον ἐπὶ ἀλάλων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ νη-
πίων, ἅτινα ἀρχίζουσι νὰ ὀμιλῶσιν.

(5) Ἑλλάδα· ἐπιθετικ.

24

Η ΕΝ ΜΑΡΑΘΩΝΙ ΜΑΧΗ

(Βιβλ. ζ΄. κεφ. 109-117.).

146. Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα¹ αἱ γυνῶμαι, τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβάλλειν, ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβάλλειν), τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὡς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα² ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος³ ὁ τῷ κυάμφω λαχὼν⁴ Ἀθηναίων πολεμαρχεῖν, (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὑμόψηφον τὸν πολέμαρχον⁵ ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι, ἦν δε τότε πολέμαρχος Καλλιμάχος Ἀφιδναῖος,⁶ πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε· Ἐν σοὶ νῦν, Καλλιμάχε, ἐστὶ ἢ καταδουλώσαι Ἀθήνας, ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνα λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον,⁷ οἷα οὐδὲ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων [λείπουσι]. νῦν γὰρ δὴ, ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἴκουσι⁸

(1) Δίχα ἐγίνοντο.—διίσταντο, ἐχωρίζοντο.

(2) Ἐνίκα· πέντε ψῆφοι ἦσαν διὰ τὴν μὲν, καὶ πέντε διὰ τὴν ἐτέραν πρότασιν· ἡ νίκη ἔκειτο ἐν τῇ ψήφῳ τοῦ Πολεμάρχου.

(3) Ψηφιδοφόρος.—ψηφοφόρος.

(4) Τῷ κυάμφω λαχὼν· ἡ ἐκλογή τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πλείστων ἄλλων ὑπαλλήλων διὰ λαχοῦ (οἱ ἀπὸ κυάμου ἄρχοντες) εἰσήχθη ἐπὶ Κλεισθένους.

(5) Τὸν πολέμαρχον· πρότερον ὁ πολέμαρχος εἰς τῶν δέκα ἀρχόντων εἶχε δικαίωμα ψήφου, ὅπως καὶ οἱ δέκα στρατηγοί· διότι κατ' ἀρχὰς ὁ πολέμαρχος εἶχε καὶ τὴν ἀρχηγίαν ἐν πολέμῳ· μετὰ ταῦτα ὅμως ἔμενεν αὐτῷ μόνον τὸ δικάζειν διαφορὰς ξένων ἢ μετοίκων.

(6) Ἀφιδναῖος· (Ἀφιδναί, δῆμος οὐχὶ μακρὰν τῆς Δεκελείας).

(7) Ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον· (=αἰῶνα).

(8) Ἰκούσι· οἱ ἐνεστ. ἦχω καὶ οἴχομαι ἔχουσι παρακειμ. σημασ.

μέγιστον, καὶ ἦν μὲν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδε-
κται τὰ πείδοντα παραδεδομένοι Ἰππῆ, ἦν δὲ περιγένηται¹
αὕτη ἡ πόλις, οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνιδῶν πολιῶν
γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἶά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς
ἐς σέ τι τούτων ἀνήκει² τῶν πρηγμάτων³ τὸ κῦρος ἔχειν,
νῦν ἔρχομαι φράσω. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα
δίχα γίνονται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβάλλειν,
τῶν δὲ οὐ ἦν μὲν νυν μὴ συμβάλωμεν, ἔλλομαί τινα
στάσιν μεγάλην διασεισεῖν ἐμπεσοῦσαν⁴ τὰ Ἀθηναίων
φρονήματα, ὥστε μηδίσαι ἦν δὲ συμβάλωμεν πρὶν τι
καὶ σαθρὸν⁵ Ἀθηναίων μετεξετέροισι⁶ ἐγγενέσθαι, θεῶν
τὰ ἴσα νεμόντων οἰοί τέ εἴμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ.
ταῦτα ὦν πάντα ἐς σέ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται ἦν
γὰρ σὺ γνώμη τῇ ἐμῇ προσθῆ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη
καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἦν δὲ τὴν τῶν ἀπο-
σπευδόντων⁷ τὴν συμβολὴν ἔλη,⁸ ὑπάρξει τοι τῶν ἐγὼ κα-
τέλεξα ἀγαθῶν τὰ ἐναντία.

147. Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκίταται τὸν Καλλί-
μαχον. προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐ-
κεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἡ γνώμη
ἔφερε συμβάλλειν, ὡς ἐκάστου αὐτῶν ἐγίνετο πρῶτα-

(1) Περιγένηται· τῇ συμβολῇ.

(2) Κῶς ἐς σέ τοι ἀνήκει· ἀντὶ τοῦ ἀνήκει ἐπὶ τῆς αὐτ.σημασίας
κεῖται ἀλλαχοῦ, τείνει.

(3) Τούτων τῶν πραγμάτων· ἐξαρτᾶτ. ἐκ τοῦ κῦρος.

(4) Ἐμπεσοῦσαν· ὡς κύμα ἐπὶ πλοίου.

(5) Σαθρὸν· ὡς ἐν πλοίῳ· διχόνοια. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε μερίς τις
τοῦ Ἰππίου δυσηρεστημένη.

(6) Μετεξετέροισι·—ἐνίοις.

(7) Ἀποσπευδόντων· ἀποδοκιμαζόντων, ἀποτρεπόντων· ἀντιθ. ἐπι-
σπεύδειν.

(8) Ἐλη· ἐνν. τὴν γνώμην.

νηϊή¹ τῆς ἡμέρας, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὔτι καὶ συμβολὴν ἐποιέετο, πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανηϊή ἐγένετο.

148. Ὡς δὲ ἐς ἐκείνον περιῆλθε,² ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε οἱ Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ἠγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλιμάχος· ὁ γὰρ νόμος τότε³ εἶχε οὔτω τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. ἠγεομένου δὲ τούτου⁴ ἐξεδέκοντο⁵ ὡς ἀριθμύοντο⁶ αἱ φυλαὶ, ἐχόμεναι ἀλλήλων τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο, ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας, Πλαταιέες· ἀπὸ ταύτης γὰρ⁷ σφι⁸ τῆς μάχης, Ἀθηναίων θυσίας ἀναγόντων⁹ ἐς τὰς πανηγύριαις¹⁰ τὰς ἐν τῆσι πεντετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθη-

(1) Πρυτανηϊή· σημ. πᾶν μετὰ τακτικὸν χρονικὸν διάστημα ἀλλάσον ὑπόυργημα, οὔτω καὶ ἐνθαῦτα τὴν ἀρχηγίαν, ἥτις ἐκάστην ἡμέραν ἥλλασσε

(2) Περιῆλθε· ἐπὶ ἀλλαγῆς τῶν ὑπουργημάτων καὶ ἀξιωματῶν συχν. παρ' Ἡροδότῳ.

(3) Τότε· κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, καθ' ὃν εἰς τὸν πολέμαρχον ἔτι ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον βασιλικὸν δικαίωμα τῆς ἀρχηγίας τοῦ δεξιοῦ κέρας.

(4) Τούτου· τοῦ Καλλιμάχου.

(5) Ἐξεδέκοντο· διεδέχοντο· οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὴν διὰ κλήρου ὀριθεῖσαν τάξιν ἐτάσσοντο ἀπὸ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά.

(6) Ἐριθμύοντο· ὃ ἐστὶν ἐν τῇ ἐπιστήμῳ διατάξει τῶν φυλῶν, ἥτις κατ' ἔτος διὰ κλήρου ὠρίζετο. Κατὰ ταύτην διῶκει ἐναλλάξ ἐκάστη τῶν 10 μερῶν τῆς βουλῆς. εἰς ἃ αὕτη κατὰ τὰς 10 φυλάς διηρεῖτο, κατὰ τὸ δέκατον μέρος τοῦ ἔτους τὰ τῆς πόλεως πράγματα· ἡ χρονικὴ διάρκεια ἐκάστου διαμερίσματος ἐκαλεῖτο Πρυτανεΐα, τὰ δὲ μέλη αὐτῆς ἐκαλοῦντο Πρυτανεῖς.

(7) Ἀπὸ ταύτης γὰρ· αἰτιολογεῖ τὴν ἔννοιαν· οἱ Πλαταιεῖς πράγματι ἔλαβον μέρος ἐν τῇ μάχῃ καὶ ὅτι τοῦτο οὔτως εἶχε, διέγνωσαν οἱ Ἀθηναῖοι εὐθὺς μετὰ τὴν μάχην, διότι...

(8) Σφι· ἔφαρτ. ἐκ τοῦ κατεύχεται.

(9) Ἀνάγειν· ἐπειδὴ μετὰ τῶν ἑορτῶν συνεδέετο καὶ ἐπίσημός τις πομπὴ πρὸς τοὺς ὑψηλότερον κειμένους ναοὺς.

(10) Πανηγύρις... γινομένας· νοεῖ τὰ μεγάλα Παναθήνια.

ναίος ἅμα τε Ἀθηναῖοι λέγων γίνεσθαι¹ τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι ἐγίνετο² τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξιαις ὀλίγαις, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἐρῶτο πλήθει.

149. Ὡς δὲ σφι διετέτακτο³ καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὡς ἀπειθήσαν⁵ οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἴεντο⁴ ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν⁶ δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν ἢ ὀκτώ.⁷ οἱ δὲ Πέρσαι ὀρέοτες δρόμῳ ἐπιόντας, παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθροῖν, ὀρέοντες αὐτοὺς ἐόντας ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους,⁸ οὔτε ἵππου⁹ ὑπαρχούσης ἐσφι οὔτε τοξευμάτων.¹⁰ Ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον.¹¹ Ἀθηναῖοι δὲ ἐπεὶ τε ἀθροοὶ προσέμιξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο,

(1) Γίνεσθαι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ κατεύχεται.

(2) Ἐγίνετο τοιόνδε τι, ἵνα μὴ κυκλωθῇ ὑπὸ τῶν Περσῶν πολυαριθμοτέρων ὄντων ἔπρεπεν ὁ Μιλτ. νὰ ἐξισώσῃ τὸ στρατόπεδόν του τῷ Μηδικῷ, ὅπερ ἡδύνατο οὕτω νὰ κατορθώσῃ, ὥστε τὸ κέντρον, ἐν ᾧ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ Ἀριστείδου ἦσαν ἡ Ἀντισχίς καὶ Λεοντίς φυλὴ, μόνον ἐπὶ τάξεις ὀλίγαις ἔταξεν, ἐνῶ τὰ κέρα εἰσχυρότερα καὶ βελύστερα ἦσαν, ἐπειδὴ τὴν κυρίαν προσβολὴν ἐνταῦθα ἤθελε νὰ κάμῃ.

(3) Διετέτακτο· ἀπροσώπ.

(4) Ὡς ἀπειθήσαν· ἀφέθησαν.

(5) Ἰέντο· σπεύδειν, μέσ.

(6) ἦσαν· συμφωνεῖ πρὸς τὸ κατηγοροῦμ. ἀντὶ πρὸς τὸ ὑποκείμεν.

(7) Ὀκτώ· πλεον τοῦ τετάρτου τῆς ὥρας.

(8) Ἐπειγομένους· = ἰεμένους.

(9) Ἴππου· περιληπτ.

(10) Τοξευμάτων· μετωνυμ. ἀντὶ τοξοτῶν.

(11) Κατείκαζον· ἢ κατὰ ἐπιτείνειν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπλοῦ.

πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὀρῶντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθῆμένους· τῶς δὲ ἦν τοῖσι Ἑλλησι καὶ τὸ οὔνομα τὸ Μήδων¹ φόβος ἀκοῦσαι.

150. Μαχομένων² δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγένετο πολλός· καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι³ ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο⁴ μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι, καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες. νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα [ἀμφοτέρω] ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσησι εἶποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἴτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν.

151. Καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ⁵ ὁ πολέμαρχος [Καλλιμάχος] διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε⁶ τῶν στρατηγῶν Σησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ Κυνέγειρος⁷ ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων⁸ νεὸς, τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ ὀνομαστοί.

(1) Μήδων· οὕτω καλεῖ ὁ Ἡρόδοτος τοὺς Μήδους ἀντὶ Περσῶν ὡς τὸ κρατοῦν ἐν Ἀσίᾳ ἔθνος.

(2) Μαχομένων· ὑποκ. ἀμφοτέρων.

(3) Σάκαι· οὗτοι ὄκουν ΒΑ τῆς Βακτριανῆς· ἦσαν περίφημοι ἵππεῖς, καὶ τοξῆται.

(4) Κατὰ τοῦτο· τὸ μέσον· ἐνθα ἀρχηγοὶ ἦσαν Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης.

(5) Πόνῳ· τῇ μάχῃ· ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ ἐξεῖχον αἱ εἰκόνες τοῦ Καλλιμάχου καὶ Μιλτιάδου.

(6) Ἐπὸ δ' ἔθανε· τμήσισε.

(7) Κυναίγειρος· ἀδελφὸς τοῦ Αἰσχύλου.

(8) Ἀφλάστων· ἄφλαστα ἢ ἐπίσημα· ἦσαν τὰ κοσμήματα ἰδίως

152. Ἐπὶ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιῷδε Ἀθηναῖοι· τῆσι δὲ λοιπῆσι οἱ βάρβαροι ἕξανακρουσάμενοι¹ καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου ἐν τῇ ἔλιπον τὰ ἐξ Ἐρετριῆς ἀνδράποδα, περιέπλων Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστν. αἰτίη δὲ ἔσχε² Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμαιωνιδέων³ μηχανῆς αὐτοὺς⁴ ταῦτα ἐπινοηθῆναι⁵· τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι⁶ ἀσπίδα ἐοῦσι ἤδη ἐν τῆσι νησί.

153. Οὗτοι μὲν δὴ περιέπλων Σούνιον, Ἀθηναῖοι δὲ, ὡς ποδῶν εἶχον,⁶ [τάχιστα] ἐβόηθον ἐς τὸ ἄστν, καὶ ἐφθασάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἦκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργει. οἱ δὲ βάρβαροι τῆσι νησί ὑπεραιωρηθέντες⁷ Φαλήρου (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου ἀνοκωχέουσας τὰς νέας ἀπέπλων ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην.

154. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Ἀ-

θεῶν ἢ ἡρώων εἰκόνες ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου. Συνήθως ταῦτα ἔδιδον τὸ ὄνομα εἰς τὸ πλοῖον ἢ ἐδήλουν καὶ τὴν πατρίδα.

(1) Ἐξανακρουσάμενοι· ἔχει διττὴν σημασίαν, ἢ ἐκ τῆς γῆς ἐκκρούεσθαι, (=ἀνακρουσάμενοι καὶ ἐκπλώσαντες) ἢ πρὸς τὰ ὀπίσω κωπηλατεῖν.

(2) Αἰτίη ἔσχε· (=κατέσχε).

(3) Ἐξ Ἀλκμαιωνιδέων· ἐν αἰτιολογ. σημασ. ἢ ἐκ· οἱ δὲ Ἀλκμαιωνίδαι ἦσαν ὄπαδοὶ τοῦ Ἰππίου.

(4) Αὐτοὺς· τοὺς Πέρσας

(5) Ἐπινοηθῆναι· ἐν ἐνεργ. σημ.

(6) Ἀναδέξαι· ἀναδεῖξαι.

(7) Ὡς ποδῶν εἶχον· ἢ γενικ. ἕξαρτ. ἐκ τοῦ ὦς.

(8) Ὑπεραιωρηθέντες· μετὰ γενικ. αἰωρεῖσθαι ἄνωθὲν τινος· ἐν τῇ ναυτικ. γλώσσῃ. Ἐν τῷ πελάγει ἀντικρυ τόπου τινος φαίνεσθαι. Ἐπίσης ναυτικ. ἔκφρασις εἶνε καὶ ἡ ἐπομ.· ἀνακωχεύειν.

θηναίων δὲ ἑκατὸν καὶ ἐνενηήκοντα καὶ δύο· ἔπεσον μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι· συνήνεικε¹ δὲ αὐτόθι θῶμα γενέσθαι τοιούδε, Ἀθηναίου ἄνδρα Ἐπίζηλον τὸν Κουφαγόρευον ἐν τῇ συστάσει μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινόμενον ἀγαθὸν τῶν ὀμμάτων στερηθῆναι, οὔτε πληγέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὔτε βληθέντα, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ζώης διατελέειν ἀπὸ τοῦτου τοῦ χρόνου ἔοντα τυφλόν. λέγειν δὲ αὐτὸν² περὶ τοῦ πάθεος ἤκουσα τοιούδε τινὰ λόγον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὀπλίτην ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν· τὸ δὲ φάσμα τοῦτο ἑαυτὸν μὲν παρεξελθεῖν, τὸν δὲ ἑαυτοῦ παραστάτην ἀποκτεῖναι. Ταῦτα μὲ δὴ Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν.

25

ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΟΨΙΠΛΟΥΤΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

(Βιβλ. ζ'. κεφ. 125—130.)

155. Οἱ δὲ Ἀλκμαιωνίδαι ἦσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν λαμπροὶ ἐν τῆσι Ἀθήνησι, ἀπὸ δὲ Ἀλκμαίωνος³ καὶ αὐτὸς Μεγακλέος ἐγένοντο καὶ κάρτα λαμπροί. τοῦτο μὲν⁴ γὰρ Ἀλκμαίων ὁ Μεγακλέος⁵ τοῖσι ἐκ Σαρδίων Λυδοῖσι παρὰ Κροί-

(1) Συνήνεικε=ἄττ. συνέβη.

(2) Λέγειν δὲ αὐτὸν· τί διαφέρει τοῦ· λέγοντος δὲ αὐτοῦ;

(3) Ἀλκμαίωνος· ὁ αὐτὸς ὅστις μνημονεύεται ἐν τῷ Κυρραϊκῷ πολέμῳ (595—586) ὡς ἀρχηγὸς τῶν Ἀθηναίων. Ὁ πατήρ του Μεγακλῆς ἦτο ἄρχων ἐπὶ τῆς στάσεως τοῦ Κύλωνος, ἣν καὶ κατέπαυσεν (612 πρ. Χ.).

(4) Τοῦτο μὲν· τὸ ἐπόμενον εἶνε, μετὰ δέ· ἴδ. ἐν ἀρχῇ ἐπομ. κεφ.

(5) Μεγακλέος· ὁ Μεγακλῆς ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀλκμαίωνος καὶ ἀντίπαλος τοῦ Πεισιστράτ., γαμβρὸς τοῦ Σικυωίου, τυράννου Κλεισθένους.

σου ἀπικνεομένοισι ἐπὶ τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι συμπρήκτωρ τε ἐγίνετο καὶ συνελάμβανε προθύμως, καὶ μιν Κροῖσος πυθόμενος τῶν Λυδῶν τῶν ἐς τὰ χρηστήρια φοιτεόντων¹ ἑωυτὸν εὖ ποιέειν, μεταπέμπεται ἐς Σάρδις, ἀπικόμενον δὲ δωρέεται χρυσῶ, τὸν ἂν δύνηται τῷ ἑωυτοῦ σώματι ἐξενείκασθαι ἐσάπαξ. ὁ δὲ Ἀλκμαίων πρὸς τὴν δωρεὴν εοῦσαν τοιαύτην, τοιάδε² ἐπιτηδεύσας³ προσέφερε· ἐνδὺς κιθῶνα μέγαν καὶ κόλπον βαθὺν καταλιπόμενος τοῦ κιθῶνος, κοθόρνους⁴ τοὺς εὔρισκε εὐρυτάτους ἑόντας ὑποδησάμενος ἦτε ἐς τὸν θησαυρὸν, ἐς τὸν οἱ κατηγέοντο. ἐσπεσὼν δὲ ἐς σωρὸν ψήγματος, πρῶτα μὲν παρέσαξε παρὰ τὰς κνήμας τοῦ χρυσοῦ ὕσον ἐχώρεον οἱ κόθορνοι, μετὰ δέ, τὸν κόλπον πάντα πλησάμενος χρυσοῦ καὶ ἐς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς διαπάσας τοῦ ψήγματος, καὶ ἄλλο λαβὼν ἐς τὸ στόμα, ἐξῆγε ἐκ τοῦ θησαυροῦ, ἔλκων μὲν μόγις τοὺς κοθόρνους, παντὶ δέ τῳ οἰκῶς μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ, τοῦ τό τε στόμα ἐβέβυστο καὶ πάντα ἐξώγκωτο.⁵ ἰδόντα δὲ τὸν Κροῖσον γέλωσ ἐσῆλθε, καὶ οἱ πάντα τε ἐκεῖνα διδοῖ καὶ πρὸς ἕτερα δωρέεται οὐκ ἐλάσσω ἐκείνων. οὕτω μὲν ἐπλούτησε ἡ οἰκίη αὐτῆ μεγάλως· καὶ ὁ Ἀλκμαίων οὕτως οὕτω τεθριποτροφήσας Ὀλυμπιάδα ἀναιρέεται.⁶

(1) Φοιτεόντων· τοῦτο ὡς καὶ τὸ ποιέειν εἶνε παρατατ. κείμενον ἀντὶ ὑπερσυντελ.

(2) Τοιάδε· ἀνήκει εἰς τὸ προσέφερε.

(3) Ἐπιτηδεύσας· μετ' ἐπιμελείας ποιέειν.

(4) Κοθόρνους· κόθορνος εἶνε ἐνταῦθα τὸ ὑψηλὸν μέχρι τοῦ μέσου τῆς κνήμης φθάνον πλατὺ κυνηγετικὸν ὑπόδημα.

(5) Ἐξώγκωτο· ἐνταῦθα ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ σημασίᾳ ἐν μεταφορικῇ δὲ κατωτέρω.

(6) Ἀναιρέεται· ἀναιρέειν ἢ ἀναιρέεσθαι ἐλέγετο κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῶν ἐν ἀγῶσι λαμβανομένων ἄθλων, εἶτα δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ· (κερδίζω νίκη, νικῶ).

156. Μετὰ δὲ, γενεῇ δευτέρῃ ὕστερον, Κλεισθένης μιν ὁ Σικυῶνος τύραννος ἐξήειρε ὥστε πολλῶ ὀνομαστοτέραν γενέσθαι ἐν τοῖσι Ἑλλήσι, ἢ πρότερον ἦν· Κλεισθένει γὰρ τῷ Ἀριστωνύμου τοῦ Μύρωνος τοῦ Ἀνδρέω¹ γίνεται θυγάτηρ, τῇ οὖνομα ἦν Ἀγαρίστη· ταύτην ἠθέλησε, Ἑλλήνων ἀπάντων ἐξευρῶν τὸν ἄριστον, τούτῳ γυναῖκα προσθεῖναι. Ὀλυμπίων ὧν ἐόντων καὶ νικῶν ἐν αὐτοῖσι τεθρίπῳ ὁ Κλεισθένης κήρυγμα ἐποίησατο, ὅστις Ἑλλήνων ἑαυτὸν ἀξιότ. Κλεισθένεος γαμβρὸν γενέσθαι, ἤκειν ἐς ἐξηκοστὴν ἡμέραν ἢ καὶ πρότερον ἐς Σικυῶνα. ὡς κυρώσοντος Κλεισθένεος τὸν γάμον ἐν ἐνιαυτῷ, ἀπὸ τῆς ἐξηκοστῆς ἀρξαμέσου² ἡμέρης. Ἐνθαῦτα Ἑλλήνων ὅσοι σφίσι τε αὐτοῖσι ἦσαν καὶ πάτρῃ ἐξωγκωμένοι,³ ἐφοίτεον μνηστήρες· τοῖσι Κλεισθένης καὶ δρόμον καὶ παλαιστρην ποιησάμενος ἐπ' αὐτῷ τούτῳ⁴ εἶχε.

157. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰταλίας⁵ ἦλθε Σμινδυρίδης, ὁ Ἰπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς ἐπὶ πλείστον δὴ χλιδῆς εἰς ἀνήρ⁶ ἀπίκετο (ἢ δὲ Σύβαρις ἤμαζε τοῦτον τὸν χρόνον⁷ μάλι-

(1) Τοῦ Ἀνδρέω· Ἀνδρέας ἦτο υἱὸς τοῦ Ὀρθαγόρου, τοῦ θεμελιώσαντος τὴν ἐν Σικυῶνι τυραννίδα. Ἐνῷ δὲ κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ὁ Κλεισθένης ὡς τελευταῖος τῶν Ὀρθαγοριδῶν ἕνεκα τοῦ δικαιώματος τῆς διαδοχῆς ἦλθεν εἰς τὴν ἀρχήν, Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς διηγεῖται, ὅτι ὁ Κλεισθένης (οὐχὶ Ὀρθαγορίδης) διὰ τῆς βίας καὶ δόλου ἀφῆρσε τὴν τυραννίδα ἐκ τῶν τελευταίων Ὀρθαγοριδῶν Μύρωνος καὶ Ἰσοδήμου.

(2) Ἀρξαμένου· ὃ ἐστὶ· τὸν ἐνιαυτὸν ἀρξαμένου Κλεισθένεος.

(3) Ἐξωγκωμένοι· ὑπερήφανοι ὄντες.

(4) Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ· δηλ. ὅπως γνωρίσῃ τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἰκανότητα τῶν μνηστήρων.

(5) Ἰταλίας· τὴν κάτω ἐννοεῖ Ἰταλίαν.

(6) Ὃς ἐπὶ πλείστον... εἰς ἀνήρ· τὸ εἰς χρησιμεύει πρὸς ἐπίτασιν τοῦ ὑπερθετικοῦ.

(7) Τοῦτον τὸν χρόνον· περὶ τὸ 370 π. Χ. 60 ἔτη βραδύτερον, 510 π. Χ. κατεστράφη ἡ Σύβαρις ὑπὸ τῶν Κροτωνιατῶν.

στα), καὶ Σιρίτης¹ Δάμασος Ἀμύριος τοῦ σοφοῦ λεγομένου παῖς. οὗτοι μὲν ἀπὸ Ἰταλῆς ἦλθον, ἐκ δὲ τοῦ κόλπου² τοῦ Ἴονιου Ἀμφίμνηστος Ἐπιστρόφου Ἐπιδάμνιος· οὗτος δὲ ἐκ τοῦ Ἴονιου κόλπου. Αἰτωλὸς δὲ ἦλθε Τιτόρμου³ τοῦ ὑπερφύντος τε Ἑλληνας ἰσχυρὸν καὶ φηγόντος ἀνθρώπου ἐς τὰς ἐσχατιὰς τῆς Αἰτωλίδος χώρας. τούτου τοῦ Τιτόρμου ἀδελφεὸς Μάλης. ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου Φεῖδωνος⁴ τοῦ Ἀργείων τυράννου παῖς Λεωκίδης, Φεῖδωνος δὲ τοῦ τὰ μέτρα ποιήσαντος Πελοποννησίοισι καὶ ὑβρίζαντος μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ἀπάντων, ὃς ἐξαναστήσας τοὺς Ἡλείων ἀγωνοθέτας⁵ αὐτὸς τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα ἐθήκε,⁶ τούτου τε δὴ παῖς, καὶ Ἀμίαντος Λυκούργου Ἀρκὰς ἐκ Τραπεζοῦνδος,⁷ καὶ Ἀξῆν⁸ ἐκ Παίου⁹ πόλιος Λαφάνης Εὐφορίωνος τοῦ δεξαμένου τε, ὡς λόγος ἐν Ἀρκαδίῃ λέγεται, τοὺς Διο-

(1) Σιρίτης· ἐκ Σίριδος ἐν Λουκανία παρὰ τὸν ὁμώνυμον ποταμόν.

(2) Τοῦ κόλπου· οὕτως ὠνόμαζονοί ἀρχαῖοι τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

(3) Τιτόρμου ὁ Αἰτωλὸς Τιτόρμος λέγεται νικήσας ἐν ταῖς ἀγῶσι τὸν περιφθήμεν παλαιστὴν Μίλωνα.

(4) Φεῖδωνος· ὁ Φεῖδων ἦτον ὁ θεμελιωτὴς τῆς Ἀργείας ὁμοσπονδίας· εἰσήγαγεν ἐπὶ πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον τὰ αὐτὰ μέτρα καὶ σταθμά, καὶ κοινὸν νομισματικὸν σύστημα (τὸ Αἰγινητικόν). Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ὁ Φεῖδων ἔζη περὶ τὸ 750 π. Χ. δὲν εἶνε δυνατὸν υἱὸς τούτου νὰ ἦτο μνηστήρ τῆς θυγατρὸς Κλεισθένης (596—505) Φαίνεται λοιπὸν συγγέων ὁ Ἡρόδ. δευτέρον τινα νεώτερον Φεῖδωνα, τὸν πατέρα τοῦ Λεωκίδου πρὸς τὸν πρεσβύτερον τοῦτον.

(5) Ἀγωνοθέται· οἱ διατάττοντες τὰ τοῦ ἀγῶνος καὶ ἀγωνοδίκαι· ἦτο δὲ τοῦτο ἀναθεθειμένον τοῖς Ἡλείοις.

(6) Ἐθήκε· διέταξε.

(7) Τραπεζοῦς· πόλις παρὰ τὸν Ἀλφειὸν ἐν μεσημβρ. Ἀρκαδίᾳ.

(8) Ἀξῆν· οἱ Ἀξῆναι κατόικουν ΒΔ τῆς Ἀρκαδίας εἰς 17 κόμας, αἵτινες, κηρωρισμένοι τῶν ἄλλων Ἀρκαδικῶν πόλεων, ἀπετέλουσαν πολιτικὸν τινα σύνδεσμον.

(9) Παῖος· πόλις τῶν Ἀζάνων· πιθανῶς ἢ παρὰ Πausανίαν (8, 23) Πᾶος.

σκούρους οίκίοισι καὶ ἀπὸ τούτου ξεινοδοκέοντος πάντας ἀνθρώπους, καὶ Ἡλεῖος Ὀνομαστὸς Ἄγαίου. οὗτοι μὲν δὴ ἐξ αὐτῆς Πελοποννήσου ἤλθον· ἐκ δὲ Ἀθηνέων ἀπίκοντο Μεγακλῆς τε ὁ Ἀλκμαίωνος, τούτου τοῦ παρὰ Κροῖδον ἀπικομένου, καὶ ἄλλος Ἴπποκλειδῆς Τισάνδρου, πλούτῳ καὶ εἶδει προφέρων Ἀθηναίων. ἀπὸ δὲ Ἐρετριῆς ἀνθεύσης τούτου τὸν χρόνον Λυσανίης· οὗτος δὲ ἐπ' Εὐβοίης μόνος· ἐκ δὲ Θεσσαλίας ἤλθε τῶν Σκοπαδέων¹ Διακτορίδης Κραυνώμιος, ἐκ δὲ Μολοσσῶν Ἄλκων. τοσοῦτοι μὲν ἐγένοντο οἱ μνηστῆρες.

158. Ἀπικομένων δὲ τούτων ἐς τὴν προειρημένην ἡμέρην, ὁ Κλεισθένης πρῶτα μὲν τὰς πάτρας τε αὐτῶν ἀνεπύθετο καὶ γένος ἐκάστου, μετὰ δὲ κατέχων² ἐνιαυτὸν διεπειρᾶτο αὐτῶν τῆς τε ἀνδραγαθίης καὶ τῆς ὀργῆς³ καὶ παιδευσίος τε καὶ τρόπου, καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ ἴων ἐς συνουσίην καὶ συνάπασιν καὶ ἐς γυμνάσιά τε ἐξαγινέων ὅσοι ἦσαν αὐτῶν νεώτεροι, καὶ τό γε μέγιστον, ἐν τῇ συνιστίῃ⁴ διεπειρᾶτο· ὅσον γὰρ κατεῖχε χρόνου αὐτοῦς, τούτου πάντα ἐποίεε καὶ ἅμα ἐξείνιζε μεγολοπρεπέως. καὶ δῆκου μάλιστα τῶν μνηστῆρων ἠρέσκοντο οἱ ἀπ' Ἀθηνέων ἀπιγμένοι, καὶ τούτων μᾶλλον Ἴπποκλειδῆς ὁ Τισάνδρου καὶ κατ' ἀνδραγαθίην ἐκρίνετο, καὶ ὅτι τὸ ἀνέκαθεν τοῖσι ἐν Κορίνθῳ Κυψελίδησι ἦν προσήκων.

159. Ὡς δὲ ἡ κυρία ἐγένετο τῶν ἡμερέων τῆς τε κατακλίσιος τοῦ γάμου⁵ καὶ ἐκφάσιος αὐτοῦ Κλεισθένεος, τὸν κρι-

(1) Σκοπαδέων· Σκοπάδα ἡ γνωστὴ δυναστικὴ γεννεὰ ἐν Κραυνῶνι τῆς Θεσσαλίας, ὡς οἱ Ἀλευάδαι ἐν Λαρίσση.

(2) Κατέχων· αὐτοῦς.

(3) Τῆς ὀργῆς· ἐν τῇ πρώτῃ σημ. ἐνταῦθα εὐφυῶς.

(4) Συνιστίη. Ἰων. ἀντὶ συνεστίασει.

(5) Κατακλίσιος τοῦ γάμου· ἐνταῦθα νοεῖ τὸ διὰ τὸν γάμον συμπόσιον.

νοι ἐκ πάντων, θύσας βουῆς ἑκατὸν ὁ Κλεισθένης εὐώχεε αὐτούς τε τοὺς μνηστῆρας καὶ τοὺς Σικωνίους πάντας. ὡς δὲ ἀπὸ δειπνου ἐγένοντο, οἱ μνηστῆρες ἔριν εἶχον ἀμφὶ τε μουσικῇ¹ καὶ τῷ λεγομένῳ² ἐς τὸ μέσον. προοιούσης δὲ τῆς πόσιος, κατέχων πολλὸν τοὺς ἄλους ὁ Ἴποκλείδης ἐκέλευσε τὸν ἀύλητὴν ἀύλησαι ἐμμελείην,³ πειθομένου δὲ τοῦ ἀύλητέω ὄρχησατο. καὶ κως ἑωυτῷ μὲν ἀρεστῶς ὄρχετο, ὁ Κλεισθένης δὲ ὀρέων ὄλον τὸ πρᾶγμα ὑπώπτευε. μετὰ δὲ ἐπισχῶν ὁ Ἴποκλείδης χρόνον ἐκέλευσέ τινα τράπεζαν ἐσενεῖκαι, ἐσελθούσης δὲ τῆς τραπέζης πρῶτα μὲν ἐπ' αὐτῆς ὄρχησατο Λακωνικὰ σχημάτια,⁴ μετὰ δὲ ἄλλα Ἀττικά. τὸ τρίτον δὲ τὴν κεφαλὴν ἐρείσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῖσι σκέλεσι ἐχειρονόμησε. Κλεισθένης δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ δευτέρα ὀρχεομένου, ἀποστρυγέων γαμβρὸν οἱ ἔτι γενέσθαι Ἴποκλείδην διὰ τὴν τε ὄρχησιν καὶ τὴν ἀναιδεῖην, κατεῖχε ἑωυτὸν, οὐ βουλόμενος ἐκραγῆναι ἐς αὐτόν· ὡς δὲ εἶδε τοῖσι σκέλεσι χειρονομήσαντα, οὐκέτι κατέχειν δυνάμενος, εἶπε· ὦ παῖ Τισάνδρου, ἀπωρχήσαό γε μὴν τὸν γάμον. ὁ δὲ Ἴποκλείδης ὑπολαβὼν εἶπε· Οὐ φροντὶς Ἴποκλείδῃ. ἀπὸ τούτου μὲν τοῦτο ὀνομάζεται.

160. Κλεισθένης δὲ σιγὴν ποιησάμενος ἔλεξε ἐς μέσον

(1) Ἀμφί. . μουσικῇ = περὶ μουσικῆς.

(2) Τῷ λεγομένῳ ἐς τὸ μέσον κυρ. τὸ εἰς πᾶσαν τὴν συναναστροφὴν λεγόμενον, ὃ ἔστι λόγος ἀπαγγελλόμενος πρὸς εὐθυμίαν τῶν συνδαιτημόνων· πρβ. Θεορχ. 493.

Ἵμεῖς δ' εὖ μυθεῖσθε παρὰ κρη-
τῆρι μένοντες

— ἐς τὸ μέσον φωνεῦντες.

(3) Ἐμμέλειαν ἐνταῦθα καλεῖται γενικ. τρόπος χοροῦ. Ἀπὸ τῆς διαμορφώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ δράματος σημαίνει ἡ λέξις τὴν σπουδαίαν καὶ μεμετρημένην τοῦ χοροῦ ὄρχησιν καὶ ἄσμα τῆς τραγωδίας.

(4) Λακωνικὰ σχημάτια· κατὰ τὸ: ὄρχησιν ὄρχεσθαι (ἔτυμολογ. σχῆμα).

τάδε Ἄνδρες παιδὸς τῆς ἐμῆς μνηστήρες, ἐγὼ καὶ πάντας ὑμέας ἐπαινέω, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰ οἶόν τε εἴη, χαριζοίμην ἂν, μὴτ' ἓνα ὑμέων ἐξαιρετον ἀποκρίνων, μῆτε τοὺς λοιποὺς ἀποδοκιμάζων· ἀλλ' οὐ γὰρ οἶά τέ ἐστι μίης πέρι παρθένου βουλευόντα πᾶσι κατὰ νόον ποιέειν, τοῖσι μὲν ὑμέων ἀπελαννομένοισι τοῦδε τοῦ γάμου τάλαντον ἀργυρίου ἐκάστῳ δωρεὴν δίδωμι τῆς ἀξιώσιος εἵνεκα τῆς ἐξ ἐμεῦ¹ γῆμαι² καὶ τῆς ἐξ οἴκου ἀποδημίας, τῷ δὲ Ἀλκμαίωνος Μεγακλείῃ ἐγγυέω παῖδα τὴν ἐμὴν Ἀγαρίστην νόμοισι τοῖσι Ἀθηναίων. φαιμένον δὲ ἐγγυᾶσθαι Μεγακλέος ἐκεκύρωτο ὁ γάμος Κλεισθένει.

161. Ἀμφὶ μὲν κρίσι τῶν μνηστήρων τοσαῦτα ἐγένετο, καὶ οὕτω Ἀλκμαιωνίδαι ἐβῶσθησαν³ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα. τούτων δὲ συνοικησάντων γίνεται Κλεισθένης τε ὁ τὰς φυλὰς καὶ τὴν δημοκρατίην Ἀθηναίοισι καταστήσας, ἔχων τὸ οὐνομα ἀπὸ τοῦ μητροπάτορος τοῦ Σικυωνίου· οὗτός τε δὴ γίνεται Μεγακλείῃ καὶ Ἱπποκράτης, ἐκ δὲ Ἱπποκράτους Μεγακλέης τε ἄλλος καὶ Ἀγαρίστη ἄλλη, ἀπὸ τῆς Κλεισθένεος Ἀγαρίστης ἔχουσα τὸ οὐνομα ἢ συνοικήσασά τε Ξανθίππῳ τῷ Ἀρίφρονος καὶ ἔγκυος ἐοῦσα εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, ἐδόκεε δὲ λέοντα⁴ τεκεῖν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τίχτει Περικλέα Ξανθίππῳ.⁵

(1) Ἐξ ἐμεῦ· ἐκ τῆς οἰκογενείας μου.

(2) Γῆμαι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἀξιώσιος.

(3) Ἐβῶσθησαν· προβ. ἡ, 124. Θεμιστοκλέης ἐβῶσθη τε καὶ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα.

(4) Λέοντα· ἦτο σύμβολον βασιλείας.

(5) Μεγακλῆς I. (περὶ τὸ 620)· ἀντίπαλος Κύλωνος.

Ἀλκμαίων (περὶ τὸ 590)

Κλεισθένης ἐκ Σικυῶνος

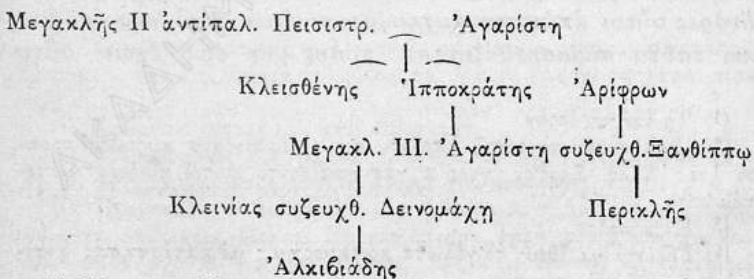
28

ΜΑΧΗ ΕΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ

(Βιβλ. Ζ'. κεφ. 207-214. 217-228).

162. Οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωθέοντες ἐβουλευόντο περὶ ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἴσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δὲ Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερχθέντων¹ τῇ γνώμῃ ταύτῃ αὐτοῦ² τε μένειν ἐψηφίζετο, πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι ἐπιβοηθῆειν ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τῶν Μήδων ἀλέξασθαι.

163. Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἐπεμπε Ξέρξης κατάσκοπον ἰππέα ιδέσθαι, ὁκόσοι τέ εἰσι καὶ ὃ τι ποιόειεν. ἀάκηκόεε δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλισμένη εἶη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἶησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης ἐὼν γένος Ἡρακλείδης. ὡς δὲ προσήλασε ὁ ἰππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κα-

(1) Περισπερχθέντων = περιοργισθέντων

(2) Ταύτῃ αὐτοῦ συνήθως : αὐτοῦ ταύτῃ.

τώρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὄπλα ἔκειτο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι· τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. ταῦτα δὴ θεώμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως, ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην, οὔτε γὰρ τις ἐδίωκε, ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελθὼν δὲ ἔλεγε πρὸς Ξέρξην τάπερ ὀπώπεε πάντα.

164. Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν,¹ ὅτι παρασκευάζοντο ὡς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ² γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιεῖν, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ· ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε· Ἦκουσας μὲν πρότερον, μου καὶ εὔτε³ ὠρμέομεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθεν⁴ λέγοντα τῆπερ ὄρων ἐκβησόμενα⁵ πρήγματα ταῦτα. ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀντία σεῦ, βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπικάται μαχησόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γὰρ σφι ἔχων οὕτω

(1) Τὸ ἐόν τὸ ὄρρον

(2) Ἄλλ' αὐτῷ τὸ αὐτῷ ἀποδοτ. εἰς τὸ ἐφαίνοντο· κυρίως ἔπρεπε νᾶ ἴνε· Ἄλλὰ Ξέρξης, γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο αὐτῷ ποιεῖν, μετεπέμψατο.

(3) Εὔτε=ὄτε.

(4) Γέλωτά με ἔθεν· τὸ γέλωτα κατηγορημ.: με κατέστησας ἀντικείμενον τοῦ γέλωτός σου.

(5) Ἐκβησόμενα· ἀλλαχοῦ πρβ.: εἶπε ἐκ τῶν ἰρῶν τὰ μέλλοντά σφι ἔκβαίνει.

ἔστί·¹ ἔπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμεύονται. ἐπίστασο δὲ, εἰ τούτους γε καὶ τὸ ὑπομένον² ἐν Σπάρτῃ καταστρέψαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τό σε, βασιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιλιῆϊν τε καλλίστην τῶν ἐν Ἑλλήσσι προσφέρεαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους. Κάριτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνεται τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δεύτερα ἐπειρώτα, ὃν τινα τρόπον τοσοῦτοι³ ἔόντες τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. ὁ δὲ εἶπε·⁴ Ω βασιλεῦ. ἐμοὶ χρᾶσθαι⁴ ὡς ἀνδρὶ ψεύστη, ἦν μὲ ταυτά τοι ταύτῃ ἐκβῆ, τῇ ἐγὼ λέγω.

165. Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην. τέσσερας μὲν δὴ παρῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρῆσεσθαι· πέμπτη δὲ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι⁵ μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεῖς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὕψιν τὴν ἑωυτοῦ. ὡς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἑλληνας οἱ Μῆδοι, ἐπιπτον πολλοὶ, ἄλλοι δ' ἐπεσήϊσαν καὶ οὐκ ἀπήλυνον,⁶ καίπερ μεγάλως προσ-

(1) Ἐχων ἔστί· ὁμοίαι περιφράσεις διὰ τοῦ εἶναι καὶ μετοχ. δὲν εἶνε σπάνια παρ' Ἡροδ. πρβ. λέγουσά ἔστι.

(2) Ἐπομένον· τὸ οὐδέτ. τῆς μετοχ. μετωνυμ. εἶνε ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ ἀρσενικοῦ· τὸ ὑπομένον—τοὺς ὑπομένοντας.

(3) Τοσοῦτοι· τοσοῦτος καὶ τοσόσδε κύρ. τόσῳ μέγας, τόσῳ πολλός· δύνανται καὶ ἐπὶ ὀλίγῃς πληθῆος νὰ ἴγνε ἐν χρήσει = μόνον τόσῳ πολλοί.

(4) Χρᾶσθαι· ἀπαρέμφ. ἀντὶ προστακτ.

(5) Διαχρεώμενοι· διαχρᾶσθαι διαφέρει τοῦ χρᾶσθαι κατὰ τοῦτο ὅτι ἐν τῷ διαχρᾶσθαι ἐπικρατεῖ ἡ ἔννοια τοῦ εὐσταθοῦς.

(6) Ἐπιπτον... ἐπεσήϊσαν... ἀπήλυνον· ὄρα τὴν σημασίαν τῶν παρατατικῶν. Πολλοὶ Πέρσαι ἔπεσον, ἀλλὰ πάντοτε ἐκ τῶν ὀπισθεν προσήρχοντο νέοι στρατιῶται, καὶ οὕτω διὰ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν στρατευμάτων τῶν ἐκράτουν τὴν μάχην οἱ Πέρσαι ἐπὶ πολὺ, χωρὶς νὰ ὀπισθοχωρῶσι, καίτοι πολλὰς ἀπωλείας ὑφίσταντο.

πταίνοντες. δῆλον δ' ἐποίουν παντί τεω καὶ οὐκ ἤκιστα αὐτῷ βασιλεί, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγένετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρης.

166. Ἐπεὶ τε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιεΐποντο,¹ ἐνθαῦτα οὗτοι μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήϊσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἤρχε Ἰθάρονης, ὡς δὴ οὗτοι γε εὐπετέως κατεργασόμενοι.² ὡς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἑλλήσι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο³ τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἅτε ἐν στεينوπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δόρασι βραχυτέροισι χροώμενοι ἢ περὶ οἱ Ἑλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψειαν⁴ τὰ νῶτα, ἀλλῆς φεύγεσκον διῆθεν,⁵ οἱ δὲ βάρβαροι ὄρωντες φεύγοντας βοῆ τε καὶ πατάγῳ ἐπήϊσαν, οἱ δ' ἂν⁶ καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον⁷ πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περσέων ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς

(1) Τρηχέως περιεΐποντο· ἀντιθ. φρασ. εὐ περιέπειν.

(2) Κατεργασόμενοι· κατεργάζεσθαι ἐνθαῦθα ἐν τῇ σιμ. τοῦ ὑποτάττειν.

(3) Ἐφέροντο· πλέον φέρεσθαι τινος κυρ. τυγχάνειν πλείονος ἢ τις, ὃ ἐστὶ πλείον ἢ ἄλλος ἐπιτελεῖν, διαπράττειν.

(4) Ὄκως ἐντρέψειαν· εἰς τὸ ὅκως μετ' εὐχτ. (ἐπὶ ἀοριστ. ἐπαναλήψεως) ἀνταποκρίνεται ἐν τοῖς ἐπομ. ὁ θαμιστικὸς τύπος φεύγεσκον.

(5) Δῆθεν· κυρ. = λόγῳ· ἐνθαῦθα κατὰ τὸ φαινόμενον.

(6) Ἄν· συναπτ. πρὸς τὸ ὑπέστρεφον.

(7) Κατέβαλλον· πρβ. x θ1. Οἱ δὲ ἀντεῖχον καὶ ἀμυνόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων.

ἑσόδου¹ πειρώμενοι καὶ κατὰ τὰ τέλεα² καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαννον ὀπίσω.

167. Ἐν ταύτησι τῆσι προσόδοισι³ τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον⁴ τρις ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δεισάντα περὶ τῆ στρατιῇ. Τότε μὲν οὕτω ἠγωνίσαντο, τῇ δ' ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον⁵ ἄτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων,⁶ ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἴους τε ἔσεσθαι ἔτι χειρας ἀνταείρασθαι συνέβαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξεις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ ὄρος ἐτάχθησαν, φυλάζοντες τὴν ἀτραπὸν. ὡς δὲ οὐδὲν εὗρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρων, ἀπήλαννον.

168. Ἀπορέουτος δὲ βασιλέος ὃ τι χρήσεται⁷ τῷ παρόντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρουδήμου, ἀνὴρ Μηλιεύς ἦλθέ οἱ ἐς λόγους ὡς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι,⁸ ἔφρασε τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ ὄρους φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτη ὑπομείναντας Ἕλληνων. ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων,⁹ τῶν Ἀμφι-

(1) Τῆς ἐσόδου· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ οὐδέν.

(2) Κατὰ τέλεα· ἢ κατὰ, διανεμητικ.

(3) Προσόδοισι·=προσβολῆσι.

(4) Θηεύμενος· ἐθεώρει ἀπὸ ὑψηλῆς τινος θέσεως τὴν μάχην, ὡς ἐν Σαλαμῖνι.

(5) Ἀέθλεον· ἠγωνίζοντο.

(6) Ἐόντων· τῶν Ἑλλήνων.

(7) Ὅ, τι· χρήσεται· τὸ ὅ, τι ἐν ἐπιρρηματ. σημ.=ὡς· οὕτω τὰ οὐδέτερο. τῶν ἐπιθετικῶν ἀντωνυμιῶν οὐσιαστικοποιούμενα. α· Ἐγὼ τοι παραδίδωμι χρᾶσθαι παιδὶ τοῦτο (=οὕτω).

(8) Ὡς... δοκέων οἴσεσθαι· πλεονάζει τὸ ὡς· ἀπλούστερον θὰ ᾔτο μόνον· δοκέων οἴσεσθαι ἢ ὡς οἰσόμενος.

(9) Πυλαγόρων· Πυλαγόροι ἢ Πυλαγόροι ἐκαλοῦντο οἱ πρεσβευταί

κτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην¹ συλλεγομένων ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνῳ δὲ ὕστερον, κατῆλθε² γὰρ ἐς Ἀντικύρην, ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου. ὁ δὲ Ἀθηνάδης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτην δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπισθε λόγοισι σημανέω, ἐτιμήθη μέντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν ἔσπον. Ἐπιάλτης μὲν οὕτω ὕστερον τούτων ἀπέθανε.

169. Ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὡς Ὀνήτης τε ὁ Φαναγόρεω, ἀνὴρ Καρύστιος, καὶ Κορυθαλὸς Ἀντικυρεὺς εἰσὶ οἱ εἵπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τοὺς λόγους καὶ περιηγησάμενοι τὸ οὖρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρὴ σταθμώσασθαι,³ ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων Πυλαγοραὶ ἐπεκέρυξαν οὐκ ἐπὶ Ὀνήτη τε καὶ Καρυθαλῷ ἀργύριον ἀλλ' ἐπὶ Ἐπιάλτη τῷ Τρηχινίῳ, πάντως κεν τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι· τοῦτο δὲ φεύγοντα τὸν Ἐπιάλτην ταύτην τὴν αἰτίην οἶδαμεν. εἰδείη μὲν γὰρ ἂν

τῶν 12 συμμαχικῶν πόλεων, αἵτινες ἀνῆκον εἰς τὴν Δελφικὴν ἢ Πυθικὴν Ἀμφικτυονίαν. Τὸ κοινὸν ἱερὸν αὐτῶν ἴτο ὁ ναὸς τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς. Εἶχον δὲ καὶ ἕτερον παρὰ τὰς Πύλας ἢ Θερμοπύλας, τὸ τῆς Δήμητρος, ἧτις ἔνεκα τούτου καὶ Ἀμφικτυονίς ἐκαλεῖτο. Αἱ συνελεύσεις τῶν ἐγένοντο ταχτικῶς δις τοῦ ἔτους, τὸ φθινόπωρον καὶ ἕαρ, ἐν Θερμοπύλαις καὶ ἐν Δελφοῖς. Ἐκτὸς τῶν Πυλαγορῶν ὡς ὑπάλληλοι τῶν Ἀμφικτυονίων λέγονται καὶ οἱ Ἱερομνήμονες, οἱ ἐπιμελούμενοι τῶν ἱερῶν, καὶ ἔμενον πάντοτε ἐκεῖ. Ἦσαν δὲ 24, ἀνὰ 2 ἐξ ἐκάστης τῶν 12 πόλεων. Κατὰ τὰς δύο μεγάλας συνελεύσεις τῶν Ἀμφικτυόνων παρήσαν καὶ πολλοὶ ἐξ ὄλων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος, διότι καὶ ἀγοραὶ τότε ἐγίνοντο καὶ πανηγύρεις ἄλλαι. Ἐνταῦθα ἀναφέρεται τὸ ἐπὶ: συλλεγομένων. Πρὸς δὲ τούτοις ὁ προϊστάμενος Ἱερομνήμων ἐκάλει γενικὴν συνέλευσιν ὄλων τῶν παρόντων, ἵνα ἀνακοινώτῃ αὐτοῖς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἀμφικτυόνων.

(1) Ἐς τὴν Πυλαίην· ἐνν. ἐκκλησίην.

(2) Κατῆλθε· ἢ πατρίς του ἴτο τὰ Θεσσαλικά Ἀντίκυρα.

(3) Σταθμώσασθαι· συμπεραίνειν.

καὶ ἔδον μὴ Μηλιεύς ταύτην τὴν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῆ
 χώρα πολλὰ ὠμιληκῶς¹ εἶη. ἀλλ' Ἐπιάλτης γὰρ ἔστι ὁ πε-
 ριγηγῆσάμενος τὸ ὕρος κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον
 γράφω.

170. Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ
 Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάτες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύ-
 κτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες ὄρεα τὰ Οἰτάων, ἐν ἀριστερῇ
 δὲ τὰ Τρηχινίων. ἡὼς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ'
 ἀκρωτηρίῳ τοῦ ὕρους. κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ ὕρους² ἐφύλασ-
 σον, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, Φωκέων χίλιοι ὀπλι-
 ται, ὄνομενοί τε τὴν σφετέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν
 ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπ' τῶν εἴ-
 ρηται,³ τὴν δὲ διὰ τοῦ ὕρους ἀτραπὸν ἐθέλονται Φωκέες
 ὑποδεξάμενοι⁴ Λεωνίδῃ ἐφύλασσον.

171. Ἐμαθὸν δὲ σφεας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότητας
 ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ ὕρος· πᾶν ἔδον
 δρυῶν ἐπίπλεον. ἦν μὲν δὴ νηνεμίη, ψόφου δὲ γινομένου
 πολλοῦ, ὡς οἰκὸς ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ.
 ἀνά τε ἔδραμον⁵ οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐ-
 τήκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ὡς δε εἶδον ἄνδρας ἐνδνομένους
 ὄπλα, ἐν θάματι ἐγένοντο· ἐλπίενοι γὰρ οὐδὲν σφι φα-
 νήσεσθαι ἀντίξοον, ἐνεκύρησαν στρατῶ. ἐνθαῦτα Ἰθάκης
 καταρῶδῆσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἶρετο
 Ἐπιάλτην ὀποδαπὸς εἶη ὁ στρατός· πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως
 διέτασσε τοὺς Πέρσας ὡς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες ὡς ἐβάλ-
 λοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι τε καὶ πυκνοῖσι, οἴχοντο

(1) ὠμιληκῶς: ὠμιλεῖν ἐπὶ τόπων=διαμένειν, εὐρίσκεσθαι.

(2) Κατὰ. . τοῦτο τοῦ ὕρους: ἢ κατὰ ἐν τοπικ. σημασίᾳ.

(3) Ὑπ' ὧν εἴρηται: ἐνν. αὐτὴν φυλάσσεσθαι.

(4) Ὑποδεξάμενοι: ὑποχέθεντες.

(5) Ἀνά τε ἔδραμον: τμησίς: ἀνέδραμον.

φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ὄρους τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι¹ ὡς ἐπὶ σφέας ὠρήθησαν ἀρχήν,² καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνου, οἱ δὲ³ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ἰθάρανα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ ὄρος κατὰ τάχος.

172. Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι εὐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης, ἐσιδὼν ἐς τὰ ἰσὰ, ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡοῖ σφι θάνατον· ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγειλλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον, οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφραων ἐσχίζοντο αἱ γνώμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον· μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

173. Λέγεται δὲ καὶ, ὡς αὐτὸς σφραας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν ἐς τὴν ἤλθον φυλάξοντες ἀρχήν· ταύτη καὶ μᾶλλον⁴ γνώμην πλειστός, εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεὶ τε ἤσθητο τοὺς συμμάχους ἔοντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεύσαι σφραας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν.⁵ μένουσι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς

(1) Ἐπιστάμενος· ἐπίστασθαι παρ' Ἡροδ. συγν.—πιστεῦειν.

(2) Ἀρχήν· κατ' ἀρχάς, ἐν γενέει.

(3) Οἱ δὲ· οἱ Πέρσαι.

(4) Καὶ μᾶλλον ὁ νοῦς· οὐ μόνον συμφωνῶ τῇ ἤδη ἐκφρασθείσῃ γνώμῃ ἀλλὰ καὶ ἔτι μᾶλλον ὅτι κτλ.

(5) Ἐχειν ἐξαρτᾶτ. ἐκ τοῦ φῆναι, ὅπερ δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἐκ τοῦ κελεύεται.

Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακεδαιμονα ἀνάστατον γενέσθαι¹ ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν βασιλέα σφῶν ἀπολέσθαι.

Ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους μᾶλλον ἢ γνώμη διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους.

174. Μαρτύριον δέ μοι καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον² τούτου περὶ γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν ὅς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεριστιῆν τὸν Ἀκαρνηῆνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν³ ἀπὸ Μελάμποδος,⁴ τούτων τὸν εἰπαντα ἐκ τῶν ἰσῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμψων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἔοντα [οἱ] μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

175. Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό τε ἀπιόντες καὶ ἐπέιθοντο Λεωνίδῃ Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι⁵ (κατεῖχε γὰρ σφέας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος), Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μάλιστα· οἱ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

(1) Ἀνάστατον γενέσθαι ἐπὶ καταστροφῆς.

(2) Οὐκ ἐλάχιστον· λιτότης.

(3) Τὰ ἀνέκαθεν ἐν χρονικ. σημασ. κατ' ἀναφορ. πρὸς τοὺς προγόνους.

(4) Μελάμποδος· ὁ Μελάμπους ἦτο περίφημος μάντις ἐν τοῖς μυθικοῖς χρόνοις.

(5) Ἀέκοντες... καὶ οὐ βουλόμενοι· οἱ παράθεσις θετικῆς καὶ ἀρνητικῆς ἐκφράσεως πρὸς ἔμφασιν.

176. Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο, ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κον μάλιστα πληθῶρην¹ πρόσδοον ἐποιέετο.² καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω ἀπὸ γὰρ τοῦ οὐρεος ἡ κατάβασις³ συντομωτέρη τέ ἐστι καὶ βραχυτέρος ὁ χώρος πολλόν, ἢ περ ἡ περίοδος τε καὶ ἀνάβασις. οἱ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προήτσαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιούμενοι, ἤδη πολλῶ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπέξῆσαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος⁴. τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος⁵ ἐφυλάσσετε, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο. τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στείνων⁶ ἐπιπτον πληθεὶ πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὕπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων⁷ ἔχοντες μάστιγας ἐρρόπιζον πάντα

(1) Ἐς ἀγορῆς. . πληθῶρην ὁ πρὸ μετημβρίας χρόνος.

(2) Πρόσδοον ἐποιέετο· ἐπὶ προσβολῇ· ὡς καὶ προηγ. = προσήιε, προσέβαλλε.

(3) Κατάβασις· οἱ Πέρσαι πρὸς κατάβασιν ἐχρειάζοντο 5-6 ὥρας ἐνῶ οὗτοι ὅπως φθάσασιν εἰς τὸ ὕψος ἐπορεύθησαν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας μέχρι πρωίας.

(4) Ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος· διὰ τούτου νοεῖται μόνον ἡ ἐν κεφ. 201 περιγραφεῖσα δίοδος μεταξύ τῶν δύο στενῶν. Αὐχὴν εἶνε πᾶσα ἡ μακρὰ τῶν Θερμοπυλῶν δίοδος.

(5) Ἐρυμα τοῦ τείχεος· νοεῖ τὰ τεῖχη ἀπὸ τοῦ ἀνατολ. στενοῦ. Κατὰ τὰς προτέρας ἡμέρας οἱ Ἕλληνες μόνον πλησίον τῶν ἐρυμάτων τοῦ τείχους παρὰ τὰ στενά ἐπολέμησαν, προσελκύσαντες τὸν ἐχθρὸν διὰ προσπεποιημένης φυγῆς.

(6) Τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στείνων γραμματικῶς εἶνε παράλληλος πρὸς τὸ· ὑπεξιόντες εἰς τὰ στεινόπορα, πρὸς ὃ ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἀντίθεσιν. Διὰ τοῦ παραλληλισμοῦ τούτου, ὅστις ἐκ τῆς ἐννοίας φαίνεται ἐντελῶς δεικναιολογημένος, ἐγένετο ἀνακολουθία τις, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἐπομένῳ ὑπάρχει νέον ὑποκείμενον (πολλοὶ τῶν βαρβάρων), ἐνῶ τὸ συμμίσγοντες ἔχει τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, οἷον καὶ τὸ ἐμάχοντο (οἱ Ἕλληνες).

(7) Τῶν τελέων τέλεα εἶνε μεγαλειτέρα μέρη στρατοῦ· ἀριθμὸς ἐκ

ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλῶ δ' ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου.¹ ἅτε γὰρ ἐπιστάμενοι² τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιούτων τὸ ὄρος, ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους παραχρεώμενοι³ τε καὶ ἀτέοντες⁴.

177. Δούρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἤδη ἐτύγχανε κατηγρότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνήρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων⁵ ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα· ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων. καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοὶ ἐν δὲ δῆ⁶ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγούνης⁷ γεγονότες Δαρεῖω. ὁ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέως ἦν ἀδελφεὸς, Ὑστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος παῖς, ὃς

40,000 ἀνδρῶν ἠδύνατο ἐν τῷ πεζῷ νὰ ἀποτελέσῃ τέλος· τοῦ τέλους προίστατο εἰς σημάντωρ.

(1) Τοῦ ἀπολλυμένου = τῶν ἀπολλυμένων.

(2) Ἄ τε γὰρ ἐπιστάμενοι· τὸ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν μεγάλην ἀπώλειον τῶν ἐχθρῶν.

(3) Παραχρεώμενοι· παραχρᾶσθαι τι, ὡς πάρεργον θεωρεῖν, καταφρονεῖν ἢ ὀλγωρεῖν.

(4) Ἀτέοντες· ἀτέων = φρενοβλαβής. Ὁ Εὐστάθ. ἐρμην. βεβλαμμένος εἰς φρόνησιν ὡς ἀπὸ τῆς ἄτης.

(5) Ἀξίων γενομένων· συμπληρ. : πυθέσθαι τὰ οὐνόματα αὐτῶν.

(6) Ἐν δὲ δῆ· ἐπιρρηματ. ἢ ἐν. ὅπως τό : πρὸς δὲ μετὰ δέ.

(7) Φραταγούνης. Περσικ. Fratagaunā, παρὰ μεταγενεστ. Ῥοδογούνης (Περσ. viad = ῥόδον).

καὶ ἐκδιδοὺς¹ τὴν θυγατέρα Λαρεῖω τὸν οἶκον² πάντα τὸν ἑαυτοῦ ἐπέδωκε, ὡς μόνου οἱ εὐούσης ταύτης τέκνον.

178. Ξέρξῃ τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθάκῃτα πίπτουσι μαχόμενοι (καὶ) ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω, Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλὸς, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεστήκει³ μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. ὡς δὲ τοὺτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἕτεροιοῦτο τὸ νεῖκος. ἐς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρουν ὀπίσω, καὶ παραμεψάμενοι τὸ τεῖχος, ἐλθόντες ἴζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνός⁴ ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἐστήκει ἐπὶ Λεωνίδῃ.⁵ ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγγανον ἐτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

179. Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων ὅμως λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης, τὸν τότε φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος πρὶν ἢ συμμιξαί σφεας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τευ τῶν Τρηχινίων, ὡς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν ὀπισθῶν ἀποκρούπουσι τοσοῦτο πλήθος

(1) Ἐκδιδοὺς· ἐκδιδάναι ἐπὶ πατρός, ὅστις ὑπανδρεύει καὶ πραικίζει τὴν θυγατέρα του.

(2) Οἶκον· περιουσίαν συγνακ. οὕτω καὶ παρ' Ὀμήρῳ.

(3) Τοῦτο δὲ συνεστήκει· ἡ μάχη αὐτῆ διήρκεσε.

(4) Ὁ δὲ κολωνός· πιθανὸν νοεῖται ὃ παρὰ τὴν εἰσαδὸν πρὸς τὸ ἀνατολ. στενὸν λόφος, ὑψούμενος πρὸς μεσημέρ. τῶν θερμῶν πηγῶν ἀριστοτέρῃθεν τῆς σημερινῆς ὁδοῦ.

(5) Ἐπὶ Λεωνίδῃ· πρὸς τιμὴν τοῦ Λεωνίδα.

αὐτῶν εἶναι τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι εἰπεῖν,¹ ἐν ἀλογίῃ² ποιούμενον τὸ τῶν Μήδων πλῆθος, ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξείνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρουπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἠλίω. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιοντότροπα ἔπεά φασι Διηνέεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα.

180. Μετὰ δὲ τούτων ἀριστευῖσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφεοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμεε μάλιστα τῷ οὐνομα ἦν Διδύραμβος Ἀρματίδew.

181. Θαφθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ ταύτη, τῆπερ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι ἢ ὑπὸ Λεωνίδew ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε:

Μυριάδιν ποτὲ τῆδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο
Ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες³.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίῃ.

Ἔξοι ξεῖν, ἀγγέλλειν Λακεδαιμόνιοις, ὅτι τῆδε
Κεῖμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι⁴ πειθόμενοι.

(1) Τὸν δέ. . εἰπεῖν ἐπανάληψις τοῦ: τὸν τότε φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος.

(2) Ἐν ἀλογίῃ ποιέσθαι τι: εἶνε ταυτόσημον τῇ συνήθει φράσει: ἐν ἀλογίῃ ἔχειν τι, ἢ ἀλογίην ἔχειν τινός.

(3) Χιλιάδες τέτορες ἀκριβέστερον: 3,100

(4) Ῥήμασι ὑποσημαίνει τὰς ῥήτρας τοῦ Λυκούργου ἐν μεταγενεστέρ. σημειωσ. = πειθόμενοι νομίμως. Πάντα δὲ τὰ ἐπιγράμματα ταῦτα ἐποίησεν ὁ Σιμωνίδης. Οἱ ἐν τῷ πρώτῳ ἐπιγράμματι παραλειφθέντες Θεσπιεῖς ἐξυμνοῦντο ἐν ἰδιαιτέρῳ Πρὸς Ἀνθολογ. Ἑλλ. 1, 80.

Ἄνδρες θ' οἳ ποτ' ἔναϊον ὑπὸ
κροτάφους Ἐλικῶνος,
στήματι τῶν αὐχέϊ Θεσπίας εὐ-
ρύχωρος.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο· τῷ δὲ μάντι τόδε·

Μνήμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
Σπερχειὸν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,¹
Μάντιος, ὃς τότε Κῆρας ἐπερχομένας δάφα εἰδὼς
Οὐκ ἔτλη² Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν

Ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἤ³ τὸ τοῦ μάντιος
ἐπίγραμμα, Ἀμφικτυόνες εἰσὶ σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες·
τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίῳ Σιμωνίδῃς ὁ Λεωπρέπεός
ἔστι κατα ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.⁴

27

Η ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΝΑΥΜΑΧΙΑ

(Βιβλ. Η΄. κεφ. 70-72. 74-96).

182. Ἐπεὶ δὲ παρήγγελον ἀναπλέειν, ἀνήγον τὰς νέας
ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα, καὶ παρεκρίθησαν⁵ διαταχθέντες κατ'
ἡσυχίην. τότε μὲν νυν οὐκ ἐξέχρησε⁶ σφι ἡ ἡμέρη ναυμα-
χίην ποιήσασθαι· νῦν γὰρ ἐπεγένετο οἱ δὲ παρεσκευάζοντο
ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀφ-
ρώδιῃ οὐκ ἦμιστα τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου· ἀρρώδειον δέ,
ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμίνι κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθη-
ναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπο-

(1) Ἀμειψάμενοι· ἀμείβεσθαι, (ἀλλάσσειν) κατ' ἔννοίαν—τῷ δια-
67ῆναι.

(2) Οὐκ ἔτλη· δὲν ὑπέμενε, δὲν ἠθέλησε.

(3) Ἐξω ἤ—πλήν.

(4) Ὁ ἐπιγράψας· ἰδίαις δαπάναις· διότι καὶ τὰ πρότερον Σιμωνί-
δης ἐποίησεν.

(5) Παρεκρίθησαν· ἐπὶ ἀραιώσεως τοῦ στόλου.

(6) Ἐξέχρησε· ἐκχρᾶν ἐνταῦθα ἐν τῇ σπανίᾳ σημασ. τοῦ ἐξαρχέειν.

λαμφθέντες¹ πολιορκήσονται² ἀπέντες ἐωυτῶν ἀφύλακτον.

183. Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεούσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅπως κατ' ἤπειρον μὴ ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι· ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολιῶν ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἴζοντο,³ καὶ σφι ἐπὶ στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδριδεῶ, Λεωνίδεω δὲ ἀδελφεός. ἰζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἴσθμῷ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα⁴ ὁδὸν, μετὰ τοῦτο ὡς σφι ἔδοξε βουλευόμενοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ τεῖχος.⁵ ἄτε δὲ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου, ἤνετο⁶ τὸ ἔργον καὶ γὰρ λίθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμον πλήρεις ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίννον⁷ οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρας

184. Οἱ δὲ βοηθήσαντες ἐς τὸν Ἴσθμὸν πανδημεὶ οἶδε ἦσαν Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρχάδες πάντες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικωνῖοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἐρμιονέες. οὔτοι μὲν

(1) Ἀπαλαμφθέντας· ἀποληφθέντας.

(2) Πολιορκήσονται· μέσ. μέλ. ἐν παθητ. σημ.

(3) Ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἴζοντο· βραχυλογία.

(4) Τὴν Σκιρωνίδα· ἡ ὁδὸς αὕτη ἀπὸ Σκίρωνος τοῦ ληστοῦ ὀνομασθεῖσα ἔφερε ἐκ τῆς κυρίως Ἑλλάδος εἰς τὴν Πελοπόννησον (νῦν κακῆ σκάλα)

(5) Τεῖχος πρὸς Διοδώρ. 11, 16. Οἱ δὲ σύεδροι τῶν Ἑλλήνων ὄρωντες τὴν τῶν ὄχλων ταραχὴν καὶ τὴν ὄλην ἔκπληξιν ἐψήφισαντο διατειχίζειν τὸν Ἴσθμὸν καὶ ταχὺ τῶν ἔργων συντελεσθέντων διὰ τὴν προθυμίαν καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐργαζομένων οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ὠχύρουσαν τὸ τεῖχος διατεινόν ἐπὶ σταδίους τεσσαράκοντα ἀπὸ Λεχαιῶν μέχρι Κεγχρεῶν.

(6) Ἦνετο τὸ ἔργον εἰς τέλος ἤγετο.

(7) Ἐλίννον· ἐλίνυειν ποιητ. λέξ. ἄττικ. πύεσθαι.

ἦσαν οἱ βοηθήσαντες καὶ ὑπεραβρώδεις τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν.

185. Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἴσθμῳ τοιοῦτῳ πόνῳ συνέστασαν,¹ ἅτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη (τὸν) δρόμον θέοντες καὶ τῆσι νησὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα² πυνθανόμενοι ἀβρώδουν, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστὰς σιγῇ λόγον ἐποιέετο,³ θῶμα ποιούμενοι⁴ τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην·⁵ τέλος δὲ ἐξεβράγη⁶ ἐς τὸ μέσον· σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν,⁷ οἱ μὲν ὡς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεῶν εἶη ἀποπλέειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ χάριτος δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινήται καὶ Μεγαρέες, αὐτοῦ μένοντας ἀμύνασθαι.

186. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλῆς ὡς ἔσσοῦτο⁸ τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθῶν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοῖον, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεόν, τῷ ὄνομα μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέους

(1) Συνέστασαν· συνεστάναι ἐπὶ ἐχθρῖκ. ἀντιπαρατάξεως ἐν τῇ μάχῃ. Ἐνταῦθ. μεταφορ. ὡς ἐν 6, 89· περὶ τοιοῦτον ἔργον ἐνησχολοῦντο.

(2) Ταῦτα· νοεῖ τὸν φόβον τῶν ἐπὶ τοῦ Ἴσθμου συναθροισθέντων Πελοποννησίων.

(3) Λόγον ἐποιέετο· ἐνταῦθα—διελέγετο.

(4) Θῶμα ποιούμενοι· ἐν πληθυντ. διότι ἐν τῷ· ἀνὴρ ἀνδρὶ, ἐμπεριέχεται ἡ ἔννοια τῆς πληθῆος.

(5) Τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην ἔξαρτ. ἐκ τοῦ· θῶμα ποιούμενοι.

(6) Ἐξεβράγη· ἀπροσωπ.

(7) Περὶ τῶν αὐτῶν δηλ. ἂν ἔπρεπε νὰ πορευθῶσιν ἢ νὰ μένωσι.

(8) Ἐσσοῦσθαι ἄττικ. ἡττάσθαι.

παίδων, τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων¹ Θεμιστοκλῆς Θεσπία τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπῖες πολίτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοῖον ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν βαρβάρων τάδε· "Ἐπεμψέ με στρατηγός ὁ Ἀθηναίων λάτρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλείας καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσσοντα ὅτι οἱ Ἕλληνες δρησμὸν βουλεύονται καταρῶδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργου ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἢν μὴ περιίδητε διαδράντας αὐτούς. οὔτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὔτ' ἐτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἑαυτούς τε σφέας ὕψεσθε ναυμαχέοντας τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μὴ.

187. Ὁ μὲν ταῦτά σφι σημήνας ἐκποδῶν ἀπαλλάσσει τοῖσι δὲ ὡς πιστὰ ἐγένετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησίδα τὴν [Ψυττάλειαν]² μεταξὺ Σαλαμῖνος τε κειμένην καὶ τῆς ἠπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν, τοῦτο δὲ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρας κέρας³ κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμίνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον⁴ τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατεῖχόν τε μέχρι Μουνυχίης⁵ πάντα τὸν πορθμὸν τῆσι νηυσὶ τῶνδε·

(1) Ὑστερον τούτων τῶν πρηγμάτων δηλ. μετὰ τὸ τέλος τῶν Περσικῶν πολέμων.

(2) Ψυττάλειαν νῆσος ἀντικρυ τοῦ Πειραιῶς, πλησίον τῆς ἀνατολῆς τῆς Σαλαμῖνος.

(3) Τὸ ἀπ' ἐσπέρας κέρας· περιφρασις συνήθως μετὰ κινήσεως σημαντικῶν ῥημάτων· Οἱ ἀπὸ Σικελίης.. ἐπεμψαν.

(4) Κέον· οὐχὶ ἡ νῆσος Κέως· ἡ σύνδεσις μετὰ τῆς λήξεως Κυνόσουραν δηλοῖ ὅτι Κέως ἴστο ὄνομα γῆς πρὸς ἀνατολ. τῆς Σαλαμῖνος, οὐχὶ μακρὰν τοῦ ἀκρωτηρίου, ὅπερ ὁ Ἡρόδοτος καλεῖ Κυνόσουραν, ἐφ' οὗ ὁ Θεμιστοκλῆς ἔστησε τρόπαιον ἐπὶ τῇ Σαλαμῖνι νίκῃ.

(5) Μουνυχίης· Μουνυχία ἐκάλεϊτο ἡ ἀντίον τῆς Κυνοσούρας κατ'

δὲ εἵνεκα ἀνῆγον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἑλλησι μηδὲ φρυγεῖν ἐξῆν, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκα, ὡς, ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων¹ τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ² [τῆς] ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἔκειτο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς³ δὲ διαφθείρωσι. ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ πυνθανοῖατο οἱ ἐναντίοι. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.⁴

188. Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγένετο ὠθισμὸς λόγων πολλός. ἤιδεσαν δὲ οὐκ ὄντι σφέας περιεκυκλοῦντο τῆσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι. ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὄρων αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκειν κατὰ χώραν εἶναι.

189. Συνεστηκότων⁵ δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου· τὸν ἐγὼ νενόμικα⁶, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνησι καὶ δικαιοτάτου. οὗτος ὠνῆρ στὰς ἐπὶ⁷ τὸ συνέδριον

Ψυτταλείας κειμένη χερσόνησος τῆς Ἀττικῆς. Ἐλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τῆς παρὰ τὴν παραλίαν ταύτην ὡς θεᾶς τῆς σελήνης τιμωμένης Ἀρτέμιδος· μουνυχίας = (μυνουχία).

(1) Ἐξοισομένων· μέσ. μέλ. ἐν παθ. σημ.

(2) Ἐν πόρῳ· πρὸ Πλουτ. Ἀριστ. κερ. 9. «Τὴν Ψυττάλειαν ἢ πρὸ τῆς Σαλαμῖνος ἐν τῷ πόρῳ κεῖται.» Οὗτος ὁ πόρος ἦτο καὶ τὸ μέρος ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ ναυμαχία.

(3) Περιποιέωσι· περιποιεῖν = σώζειν, κυρ. ποιεῖν ὥστε τις νὰ μένη ἐν τῇ ζωῇ.

(4) Παραρτέοντο = παρσκευάζοντο.

(5) Συνεστηκότων· ἰδ. περὶ τοῦ συνεστάναι προηγ. σημείωσιν.

(6) Νενόμικα· παρ' Ἡροδ. συχνάκις μὲ σημασ. ἐνεστῶτος.

(7) Στὰς ἐπὶ· στῆναι ἢ καταστῆναι ἐπὶ, συνήθης φράσις ἐπὶ τῶν ἐν ἐκκλησίᾳ τινὶ ἐρχομένων.

ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἔόντα μὲν ἑωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ¹ δὲ μεγάρθεος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιούμενος ἐξεκαλέετο θέλων αὐτῷ συμμιξαι. προακηχόεε δὲ ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ὥς δὲ ἐξῆλθε οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· Ἡμέας στασιάζειν χρεῶν ἔστι ἐν τε τῷ ἄλλῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ ὀκότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω δέ τοι ὅτι ἴσον ἔστι πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι ἄνῃ οὐδ' ἦν θέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἰοί τε ἔσονται ἐκπλώσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ. ἀλλ' ἐσελθῶν σφι ταῦτα σήμερον.

190. Ὁ δ' ἀμείβετο τοισίδε· Κάριτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ εὖ ἡγγειλας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεύμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος² ἦκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο³ τὰ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γὰρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἤθελον εἰς μάχην κατίστασθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέκοντας παραστήσασθαι,⁴ σὺ δὲ ἐπέπειρο ἦκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι ἄγγειλον. ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω, ὥς οὐ ποιούντων τῶν βαρβάρων ταῦτα⁵. ἀλλὰ σφι σήμερον·

(1) Ὑπὸ σημ. τὸ ἐνεργοῦν αἷτιον=ἐνεκα.

(2) Αὐτόπτης γενόμενος· ἐνταῦθ. ὑπονοεῖται ὡς γενικ. εἰς τὸ αὐτόπτης, τούτων.

(3) Ἐξ ἐμέο νοεῖται τὰ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων, ὥστε πλήρες· ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο ποιούμενα τὸ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων.

(4) Παραστήσασθαι παρίσταμαι (συχν. παρεστησάμην) ἔχει μέταβ. σημασ. καὶ σημαίνει κυρίως· ἀναγκάζω τινὰ πρὸς ὑποταγὴν, καθυποτάσσω· ἐν μεταφορ. σημ. φέρω τινὰ βία πρὸς τὸ μέρος μου, τὸν ἀναγκάζω νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν γνώμην μου.

(5) Ὡς οὐ ποιούντων. ταῦτα· (ὡς) =ἐπειδὴ κατὰ τὴν γνώμην·

αὐτὸς παρελθὼν¹ ὡς ἔχει. ἐπεὰν δὲ σημήνησ, ἦν μὲν πείθονται, [ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα,] ἦν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὁμοιον ἡμῖν ἔσται οὐ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἶπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς σὺ λέγεις.

191. Ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε ἦκειν καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λαθῶν τοὺς ἐπορμέοντας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω. παραρτέεσθαι τε συνεβούλευε ὡς ἀλεξησομένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπας μετεστήκει, τῶν δὲ αὐτίς ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῦνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπέειθοντο τὰ ἐσαγγελθέντα.

192. Ἀπιστεόντων δὲ τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ (Τήνιος) Παναίτιος ὁ Σωσίμενος, ἠπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Αελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν δὲ ὧν ταύτῃ τῇ νηϊ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμίνα καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμισίον τῇ Αἰγινίῃ ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἑλλησι ἐς τὰς² ὀγδώκοντα καὶ τριηκοσίας νέας· δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἄριθμόν.

193. Τοῖσι δὲ Ἑλλησι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες, ἠὼς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχροντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλέης.³ τὰ

των (τῶν λοιπῶν στρατηγῶν)· ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ εἶπῃ: οὐ πείσω αὐτοὺς οὐ δοκέοντας, τοὺς βαρβάρους ποιήσειν ταῦτα.

(1) Παρελθὼν· συνήθ. ἔκφρασις ἐπὶ τῶν προσερχομένων ῥητόρων εἰς τὸ βῆμα· ἢ ἀντίθετ. φράσις: μεταστῆναι ἢ μετεστηκέαι.

(2) Ἐς τὰς· τὸ ἄβθρ. κατ' ἀναφορ. πρὸς τὰς ἐν κεφ. 48 μνημονευθείσας 378 νέας, αἰτινες ἤδη ἴσαν 380.

(3) Οἱ... ποιησάμενοι προηγόρευε... Θεμιστοκλέης· ἔπρεπεν ἡ

δὲ ἔπεα ἦν πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἦσσοσι ἀντιτιθέμενα. ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώπου φύσει καὶ καταστάσει ἐγγίνεται· παραινέσας δὴ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι, καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. Καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἣ κατὰ τοὺς Αἰακίδας¹ ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νῆας ἀπάσας οἱ Ἕλληνες.

194. Ἀναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες πρῦμνην ἀνεκρούοντο² καὶ ὠκελλον τὰς νέας, Ἀμεινῆς δὲ Παλληνεὺς ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἐξαναχθεῖς³ νηϊ ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινῆ βοηθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχὴν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἰγίναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὡς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη, φανεῖσαν δὲ διακελεύεσθαι⁴ ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον, ὄνειδίσασαν πρότερον τάδε· ὦ δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρῦμνην ἀνακρούσεσθε;

195. Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες· (οὗτοι

πλοκὴ νὰ ἴνε: τῶν (Ἑλλήνων) σύλλογον τῶν ἐπιθ. ποιησαμένων, προσηγόρευε Θεμιστοκλέης. Ἐτέθη πληθ. ὑποκειμ. διότι πολλοὶ ἴσαν οἱ ῥήτορες, πρὸς οὓς ἀντιτίθεται ὁ Θεμιστοκλῆς, ὥστε ἡ φράσις θὰ εἶχε: καὶ οἱ σύλλογοι τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι προηγόρευον ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ δὴ καὶ Θεμιστοκλέης (δὴλ. προηγόρευε). Ὄνομάζει δὲ ὁ Ἡρόδ. μόνον τὸν Θεμιστοκλέα, διότι τοὺς ἄλλους θεωρεῖ ὡς μὴ πρὸς αὐτὸν παραβλητέους.

(1) Κατὰ τοὺς Αἰακίδας· ἢ κατὰ αἰτίαν σημ.

(2) Πρῦμνην ἀνεκρούοντο· πρῦμναν ἀνακρούεσθαι ἐστὶ τὸ κατ'ὀλίγον ἀναχωρεῖν μὴ στρέψαντα τὸ πλοῖον· ὁ γὰρ οὕτως ἀναχωρῶν ἐπὶ τὴν πρῦμναν κωπηλατεῖ· τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ἵνα μὴ δόξωσι φανερώς φεύγειν. Σχολ. Θουκ.

(3) Ἐξαναχθεῖς· πρὸ τῶν ἄλλων ἀναχθεῖς.

(4) Φανεῖσαν δὲ διακελεύεσθαι· ὄρα τὴν ἀλλαγὴν τῆς συντάξεως.

γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσίνος τε καὶ ἑσπέρης), κέρως κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἠῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθελοκάρου μὲν τοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέως ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῖνες οὐ. ἔχω μὲν νυν συχῶν οὐνόματα τριηράρων καταλέξει τῶν νεῶς Ἑλληνίδας ἐλόντων, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορος τε τοῦ Ἀνδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων· τοῦδε δὲ εἵνεκα μὲννημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστῳ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε, καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέως ἀνεγράφη, καὶ χώρα ἐδωρήθη πολλῇ. οἱ δ' εὐεργέται¹ βασιλέως ὀροσάγγαι² καλέονται Περσιστί. περὶ μὲν νυν τούτους οὕτω εἶχε.

196. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραῖζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ³ ὑπ' Αἰγινήτων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων, (καὶ) κατὰ τάξιν τῶν δὲ βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόφ ποιούντων οὐδὲν, ἐμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι,⁴ οἷόνπερ ἀπέβη. καίτοι ἦσαν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακροῦ ἀμείνουες αὐτοὶ ἑαυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίῃ,

¹ Ἐκ τοῦ λέγεται ἐξαρτᾶται π. ὦτον ἢ διὰ τοῦ ὡς ἐκφερομένη πρότασις, εἶτα τὸ ἀπαρέμφατον.

(1) Εὐεργέται· κατὰ περσικὸν ἔθος τὰ ὀνόματα ἐκείνων, οἵτινες εὐεργέτησαν καθ' οἷονδήποτε τρόπον τὸν βασιλέα, ἐνεγράφοντο ἐν καταλόγῳ, ἐν ᾧ ἐχαρκτηρίζοντο ὡς εὐεργέται τοῦ βασιλέως, καὶ ἠδύνατο νὰ ἔχωσι διὰ τοῦτο ἀπαιτήσεις. Καὶ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἔδιδον τὸν τίτλον τοῦτον εἰς πολίτας ξένων πόλεων.

(2) Ὀροσάγγαι· πιθανῶς ἐκ τοῦ Περσ. Ewrengsib = κοσμήματα τοῦ θρόνου.

(3) Αἱ μὲν. αἱ δὲ ὡς μέρη κατὰ τὴν αὐτὴν πτωσιν πρὸς τὸ ὅλον (τὸ πλῆθος τῶν νεῶν = αἱ πολλαὶ νῆες).

(4) Συνοίεσθαι· συμφέρεται ἀπροσωπ. ἀποβαίνει, ἀποκλίνει.

πᾶς τις¹ προθυμεόμενος καὶ δειμένων Ξέρξην, ἐδόκεε τε² ἕκαστος ἑωυτὸν θεήσεσθαι βασιλέα.

197. Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω μετεξέτερους³ εἰπεῖν ἀτρεκέως ὡς ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο, κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλείᾳ· ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἢ νηῦς ἢ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἢ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν, ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φίλιαι, ἢ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων⁴ μάλιστα ἐτύγχανε ζοῦσα, ἐδοξε⁵ οἱ τότε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε⁶ ποιήσασθαι· διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα⁶ ἐνέβαλε νηϊ φιλίῃ ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων⁷ βασιλέος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καὶ⁸ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλησποντον ἑόντων, οὐ μὲντοι ἔχω γε εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἢ τῶν Κάλυνδέων κατὰ τύχην παρα-

(1) Πᾶς τις· πᾶς τις, πολλοὶ τινες, ὀλίγοι τινές, τό τις ἔχει περιουσιακὴν δύναμιν.

(2) Ἐδόκεε τε· μετάβασις ἀπὸ μετοχ. (προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων) εἰς ἀπαρεμφατ. ἔγκλισιν. Ἐξελέξατο τὴν τελευταίαν σύνταξιν, ἵνα ἀποφύγη τὴν ἐπισώρευσιν τῶν μετοχῶν.

(3) Μετεξέτεροι· παρ' Ἡροδ. = ἔνιοι, τινές· μετεξέτεροι σημ. κυρ. τινές ἐκ τοῦ μέσου.

(4) Πρὸς τῶν πολεμίων· πλησίον τῶν πολεμ.

(5) Ἐδοξε οἱ· ἢ συνέχεια ἀπῆται μετὰ τό· καί, ἢ οὐκ ἔχουσα ἐβουλεύσατο.

(6) Συνήνεικε (= συνέβη).

(7) Φέρουσα· μεθ' ὀρμηῆς.

(8) Καλυνδέων· ἢ πόλις Κάλυνδα ἔκειτο ἐν τῇ ἀνατολ. Καρίᾳ.

(9) Εἰ μὲν καί· ὁ νοῦς· καίτοι ἀμφοτέροι ὅτε ἀκόμη ἦσαν ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἤρισαν, δὲν δύναμαι ὁμῶς νὰ εἶπω, ἀν' ἀπὸ σκοποῦ ἔπραξε τοῦτο, ἢ ἢ σύγκρουσις συνέβη τυχαίως.

πεσοῦσα νηῦς. ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε εὐτυχίῃ χρησαμένη, διπλᾶ ἑωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὃ τε γὰρ τῆς Ἀρτικῆς νηὸς τριήραρχος¹ ὡς εἶδὲ μιν ἐμβάλλουσιν νητὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα² εἶναι ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέψας πρὸς ἄλλας ἐτόραπετο.

198. Τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ συνήνευκε γενέσθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι, τοῦτο δὲ συνέβη· ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτων³ αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ βασιλέα θεεύμενον⁴ μαθεῖν τὴν νέα ἐμβалоῦσαν, καὶ δὴ τινα εἰπεῖ τῶν παρεόντων Δέσποτα, ὀρθῶς Ἀρτεμισίην, ὡς εὖ ἀγωνίζεται, καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε; Καὶ τὸν ἐπειρέσθαι εἰ ἀληθῶς ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς⁵ φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον⁶ τῆς νεὸς ἐπισταμένους τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστέατο⁷ εἶναι πολεμίην. τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνευκε ἐς εὐτυχίην γενόμενα, καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἰπεῖν λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασι μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες. Ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἰπεῖν.

(1) Τριήραρχος· ἦτο ὁ Παλληνεὺς Ἀμεινίας.

(2) Ἑλληνίς· θηλ. τοῦ ἑλληνικός, Ἑλληνίς ἢ Ἑλλάς ἐν χρήσει· πρὸς ζ, 109, 115· κ, 160, 135.

(3) Ἀπὸ τούτων, ἢ γενικ. ἀναφερ. εἰς τὸ ἐνικ. κακόν.

(4) Θεεύμενοι· πρὸς κεφ. 90.· ὅπως γὰρ τινα ἴδοι Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῶ ὄρει τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέσται Αἰγάλεως, ἀπεπυθάνετο τὸν ποιήσαντα.

(5) Καὶ τοὺς—καὶ τοὺς παρεόντας.

(6) Ἐπίσημον—σημῆιον, ἢ παράσημον· τοῦτο ἦτον ἡρώων ἢ θεῶν εἰκόν, ἧτις ἐπὶ τοῦ καμπύλου μέρους τῆς πρύμνης ἔκειτο. Συνήθως ἐδήλου τὸ ὄνομα ἢ τὴν πατρίδα τοῦ πλοίου.

(7) Ἐπιστέατο· ἐπίστασθαι—πιστεύειν.

199. Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγγης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἑὼν ἀδελφεὸς, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ τε καὶ ὀνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ὀλίγοι δὲ τινες καὶ Ἑλλήνων ἄτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, οἳ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ¹ ἀπολλύμενοι,² ἐς τὴν Σαλαμίνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἳ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτρέποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο· οἳ γὰρ ὑπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῆσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοι τε καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ. τῆσι σφετέρῃσι νηυσὶ φεγγούσησι περιέπιπτον.

200. Ἐγένετο δὲ καὶ τότε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῶν τινὲς Φοινίκων, τῶν αἱ νέες, διεφθάρησαν, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἰωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοῖατο, αἱ νέες, ὡς προδόντων.³ συνήνεκε ὧν οὕτω ὥστε Ἰῶνων τε τοὺς στρατηγούς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιούδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηκικῇ⁴ νηὺς. ἢ τε δὴ Ἀττικῇ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγυπτιακῇ νηὺς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηκικῶν τὴν νέα. ἄτε δὴ ἔόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρηκικῆς τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἰωνας ἐρήρυσάτο· ὡς γὰρ εἶδε σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας

(1) Ἐν χειρῶν νόμῳ· ἡ φράσις παρὰ Θουκυδ. εἶνε: ἐν χερσὶ γίνεσθαι.

(2) Οἳ μὴ ἀπολλύμενοι· μή, τίθεται διότι ἡ μετοχ. εἶνε ὑποθετ.

(3) Ὡς προδόντων· δηλ. ἐκείνων.

(4) Σαμοθρηκικῇ· ἡ Σαμοθράκη ἦτο πρὸς τὸ μέρος τῶν Περσῶν.

αἰτιώμενος, καὶ σφραῖον ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμῆναι, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. ὅπως γὰρ τινα ἴδοι¹ Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργου τι² ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ ὄρει τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέεται Αἰγάλεως,³ ἀνεπνυθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφοι πατρόθεν⁴ τὸν τριήραχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δέ τι καὶ προσεβάλετο⁵ φίλος ἑὼν⁶ Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τούτου τοῦ Φοινικῆτος πάθεος.

201. Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φωνὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον, Αἰγινῆται ὑποστάντες⁷ ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορούβῳ ἐκεραΐζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅπως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινήτας.

202. Ἐνθαῦτα συνεκύρευον νέες ἢ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κριοῦ, ἀνδρὸς Αἰγίητεω, νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ, ἣπερ εἶλε τὴν προφυλάσσοσαν ἐπὶ Σκιαάτῳ τὴν Αἰγιναιήν, ἐπ' ἧς ἐπλεε Πυθίης ὁ Ἰσχενούου, τὸν οἱ Πέρσαι κατακοπέντα ἀρετῆς εἵνεκα εἶχον ἐν τῇ νηὶ ἐκπαγλεόμενοι. τὸν δὴ περιάγουσα ἄμα

(1) Ὅπως.. ἴδοι τὸ ὅπως=ὄσαίσι.

(2) Ἔργον τι τὸ τι ἔχει ἐπιτατικὴν δύναμιν (σπουδαῖον ἔργον).

(3) Αἰγάλεως νῦν Σκαραμαγκᾶς μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Ἐλευσίνος.

(4) Πατρόθεν τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς προσετίθετο πρὸς τιμῆν.

(5) Προσεβάλετο προσβάλλεσθαι τί τινος=συμφέρει εἰς τι, συντίθει, ὠφελεῖ ἄλλως ἢ φράσ.: « συμβάλλεται δὲ πολλὰ τοῦδε δείματος » Εὐρυπ.

(6) Φίλος ἑὼν Ἰώνων.

(7) Ὑποστάντες ἐν ἐνέδρῳ στάντες.

τοῖσι Πέρσησι ἤλω νηὺς ἢ Σιδωνίη, ὥστε Πυθέην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἴγυιαν, ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήλιον¹ ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας² τὸν Θεμιστοκλέα, ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμόν ὄνειδιζων. ταῦτα μὲν νυν νηϊ ἐμβαλῶν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα.

203. Οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἰ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζόν³ στρατόν. Ἐν δὲ τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται, ἐπὶ δὲ⁴ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινῆτης καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος⁵ καὶ Ἀμεινίης Παλληνεὺς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲν νυν ἔμαθε, ὅτι ἐν ταύτῃ πλείοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἰλέμιν ἢ καὶ αὐτὸς ἤλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο,⁶ πρὸς δὲ καὶ ἕθλου ἐκέετο⁷ μύριαι δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζωὴν ἔλῃ· δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὐτῇ μὲν δὴ, ὡς πρότερον εἰρηται, διέφυγε· ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἰ νῆες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

204, Ἀδείμαντον δὲ τὸν Κορινθίων στρατηγὸν λέγουσι

(1) Σημήλιον—ἐπίσημον.

(2) Βώσας ἐν τῇ διαλέκτῳ τοῦ Ἡροδ. ἐκεῖνοι οἱ τύποι τοῦ βοῶν καὶ νοεῖν ὅτινες ἔπρεπε νὰ ἀναλυθῶσι εἰς ὄη, συναιροῦνται εἰς ω. Πρβ. ἐπιθῶσαιτο, βῶσαι, βώσασθαι, ἐβώσθην· ἐνώσας, ἐνένωντο, νενωμένος· ἐπίσης ἐν τῷ βοηθέω=βωθέω.

(3) Ὑπὸ τὸν πεζόν· ἢ ὑπὸ μετ' αἰτίας. σημαίνει τὴν ἐν χώρῳ ἔκτασιν ὑπὸ τι, ἢ τὴν ἐν χρόνῳ ἐπὶ τι ἢ διὰ τινος, ὡς ὑπὸ ταύτην τὴν νύκτα (=διαρκούσης τῆς νυκτός).

(4) Ἐπὶ δέ· ἐπίρρημα.

(5) Ἀναγυράσιος· ἐκ τοῦ ἀττικῶ δῆμου Ἀναγύρου. μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Σουνίου, πρὸς μεσημβρ. τοῦ Ὑμηττοῦ.

(6) Παρεκεκέλευστο· νοεῖτ. ἐλεῖν Ἀρτεμισίην.

(7) Ἐκέετο· ὑπερσυντ. παθ. τοῦ τιθέναί· προτιθέναί).

Ἀθηναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς,¹ ὡς συνέμισγον αἱ νέες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἰστία ἀειράμενον οἴχεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύγουσαν ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὡς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι² τῆς Σαλαμίνης κατὰ τὸ ἱερὸν Ἀθηναίης Σκιράδος,³ περιπίπτειν σφι κέλητα θείῃ πομπῇ, τὸν οὔτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς⁴ εἰδόσι⁵ προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῆδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θείον τὸ προῆγμα· ὡς γὰρ ἀρχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος⁶ λέγειν τάδε· Ἀδεύμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν ὤρησαι καταπροδοὺς⁷ τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ καὶ δῆ⁸ νικεῶσι, ὅσον αὐτοὶ ἤρῳτο

(1) Κατ' ἀρχάς· ἐπιτείνει τὴν σημασ. τοῦ αὐτίκα.

(2) Ὡς.. γίνεσθαι· τὰ χρονικά· ὡς, ὅτε, ἐπεῖτε, ἐπεὶ δὴ, καθὼς καὶ αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ἐν παρεμπιπτ. προτάσεσι συνάπτοντ. ἀπαρεμφάτω· παρ' Ἡροδότῳ.

(3) Σκιράδος· ἐκτὸς τοῦ ὀλίγον γνωστοῦ ἱεροῦ τῆς Σκιράδος Ἀθηνᾶς ἐν Σαλαμῖνι ὑπῆρχον ἔτι καὶ δύο ἕτερα τῆς αὐτῆς θεᾶς, ὧν τὸ ἐν ἐν Φαλήρῳ, τὸ δὲ ἕτερον πλησίον τῶν Ἀθηνῶν οὐ μακρὰν τῆς Ἐλευσίνας. Πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς ἐτελοῦντο τὰ σκιροφόρια (μεταξὺ μαῖου καὶ Ἰουνίου). Οἱ ἱερεῖς τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ ἡλίου καὶ Ποσειδῶνος κατὰ τὸν θερμόν τοῦτον μῆνα ἐπορεύοντο ὑπὸ μεγάλῃν σκέπην (σκίρον) εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Σκιράδος Ἀθηνᾶς ὅπως ζητήσωσι τὴν προστασίαν τῆς θεᾶς ὑπερ τῶν σπαρτῶν.

(4) Τὰ ἀπὸ τῆς στρατιῆς περιγραφ. τὰ ἐν τῷ στρατῷ συμβαίνοντα.

(5) Οὔτε τι.. εἰδόσι· ἐν τῷ οὔτε τι (=οὐδὲν) ἐμπεριεχομένη ἄρνησις δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ὄλην πρότασιν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν μετοχ. εἰδόσι (=καὶ προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι οὐδὲν τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι).

(6) Τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος· βραχυλογ. = τοὺς ἐν τῷ κέλητι, ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν.

(7) Καταπροδοὺς· ἀφείς.

(8) Καὶ δῆ·=καὶ ἤδη.

ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν. Ταῦτα λεγόντων ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδεύμαντον, αὐτὶς τάδε λέγειν, ὡς αὐτοὶ οἰοί τε¹ εἶεν ἀρόμενοι ὄμηροι ἀποθνήσκειν, ἦν μὴ νικῶντες φαίνονται οἱ Ἕλληνες. οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νέα αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοισι² ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. Τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει³ ὑπὸ Ἀθηναίων, οὐ μὲντοι αὐτοὶ γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

204. Ἀριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλίγω τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορούβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμίνα γενομένῳ τάδε ἐποίησε παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτῶν, οἱ παρατετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρας, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας.

206. Ὡς δὲ ἡ ναυμαχία διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμίνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοιμοὶ ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῆσι περιουσίησι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβῶν ἄνεμος ζέφυρος ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἠίονα τὴν καλεομένην Κωλιάδα,⁴ ὥστε ἀποπλη-

(1) Οἴός τε· οἴός τε εἶμι μετ' ἀπαρεμφ. δὲν σημαίνει μόνον· εἶμαι εἰς κατάστασιν νὰ κάμω τι, ἀλλὰ καὶ εἶμαι πρόθυμος ἢ ἔτοιμος εἶς τι.

(2) Ἐξεργασμένοι· ἐπὶ μετὰ δοτ. ἐν χρονικ. σημασ. = μετὰ, μετ' αἰτιατικῆς.

(3) Τούτους... φάτις ἔχει· περὶ αὐτῶν λέγεται ὑπ' Ἀθ.

(4) Κωλιάδα· Κωλιάς ἦτο ὄνομα ἄκρας γῆς καὶ ἀκτῆς ἀνατολ. τοῦ Φαλήρου· ἐνταῦθα ἦτο ἱερὸν τῆς Κωλιάδος Ἀφροδίτης καὶ τῆς Δήμητρος.

σθῆναι τὸν χρησμὸν τὸν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτη ἔξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πόλλοισι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῶ Λυσιστράτῳ¹ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθηε πάντας τοὺς Ἕλληνας,

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετρομοῖσι φρύξουσι.
τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἔσεσθαι.

ΞΕΡΞΗΣ ΥΠΟ ΠΕΡΣΟΥ ΚΡΙΝΟΜΕΝΟΣ

(9, 16)

Ἐχόντων δὲ τὸν πόνον τοῦτον βαρβάρων τῶν Ἀτταγίνος ὁ Φρόνωνος ἀνὴρ Θηβαῖος παρασκευασάμενος μεγάλως ἐκάλεε ἐπὶ ξείνια² αὐτόν τε Μαροδόκιον καὶ πεντήκοντιον Περσέων τοὺς λογιμωτάτους, κληθέντες δὲ οὗτοι εἶποντο.³ ἦν δὲ τὸ δεῖπνον ποιούμενον ἐν Θήβησι. τάδε δὲ ἤδη τὰ ἐπίλοιπα ἤκουον Θερσάνδρου ἀνδρὸς μὲν Ὀρχομενίου, λογιμοῦ δὲ ἐς τὰ πρῶτα⁴ ἐν Ὀρχομενῳ. ἔφη δὲ ὁ Θερσάνδρος κληθῆναι καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀτταγίνου ἐπὶ τὸ δεῖπνον τοῦτο, κληθῆναι δὲ καὶ Θηβαίων ἀνδρας πεντήκοντα, καὶ σφραων οὐ χωρὶς ἑκατέρους κλῖναι, ἀλλὰ Πέρσην τε καὶ Θηβαῖον

(1) Λυσιστράτῳ· συναπτ. πρὸς τό: εἰρημένον· ὁ Ἡρόδοτος. καλεῖ τὸν Λυσιστράτον χρησμολόγον, ὡς οὐ μόνον ποιοῦντα χρησμούς, ἀλλὰ καὶ ἐξηγοῦντα ἀρχαιοτέρους.

(2) Ἐπὶ ξείνια· ἀπλῶς: προσεκάλεε εἰς δεῖπνον.

(3) Εἶποντο· ἠκολούθουν, ἐδέχοντο τὴν πρόσκλησιν.

(4) Εἰς τὰ πρῶτα· μέχρι τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ. Ἐπιτείνει τὸ ἐλλογίμ.

ἐν κλίῃ ἑκάστη. ὡς δὲ ἀπὸ δείπνου ἦσαν,¹ διαπινόντων² τὸν Πέρσην τὸν ὁμόκλινον Ἑλλάδα γλῶσσαν ἰέντα εἰρέσθαι αὐτὸν ὀποδαπὸς ἐστὶ, αὐτὸς δὲ ὑποκρίνασθαι ὡς εἴη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἰπεῖν· Ἐπεὶ νῦν ὁμοτροπέξός τέ μοι καὶ ὁμόσπουδος ἐγένετο, μνημόσυνά τοι γνώμης τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι θέλω, ἵνα καὶ προειδῶς αὐτὸς περὶ σεαυτοῦ βουλευέσθαι ἔχῃς τὰ συμφέροντα. ὄρας τούτους τοὺς δαιτυμένους Πέρσας καὶ τὸν στρατὸν τὸν ἐλίπομεν ἐπὶ τῷ ποταμῷ³ στρατοπεδευόμενον; τούτων πάντων ὕψαι ὀλίγου τινὸς χρόνου διελθόντος ὀλίγους τινὰς τοὺς περιγενομένους. ταῦτά τε ἅμα τὸν Πέρσην λέγειν καὶ μετιέναι⁴ πολλὰ τῶν δακρύων. αὐτὸς δὲ θαμάσας τὸν λόγον εἰπεῖν πρὸς αὐτόν. Οὐκῶν Μαρδονίῳ τε ταῦτα χρεόν ἐστὶ λέγειν καὶ τοῖσι μετ' ἐκείνῳ ἐν αἴνῃ ἐοῦσι Περσέων; τὸν δὲ μετὰ ταῦτα εἰπεῖν· Ξεῖνε, ὅτι δεῖ γενέσθαι ἐκ τοῦ θεοῦ, ἀμήχανον ἀποτρέψαι ἀνθρώπων· οὐδὲ γὰρ πιστὰ λέγουσι ἐθέλει πείθεσθαι οὐδεῖς. ταῦτα δὲ Περσέων συχνοὶ ἐπιστάμενοι ἐπόμεθα ἀναγκαίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθίστη δὲ ὀδύνη [ἐστὶ] τῶν ἐν ἀνθρώποισι αὕτη, πολλὰ φρονέοντα⁵ μηδενὸς κρατέειν. ταῦτα μὲν τοῦ Ὀρχομενίου Θερσάνδρου ἤκουον, καὶ τάδε πρὸς τούτοις, ὡς αὐτὸς ἀντίκα λέγοι ταῦτα πρὸς ἀνθρώπουσ προτέρον ἢ γενέσθαι ἐν Πλαταιῆσι τὴν μάχην

(1) Ὡς δ' ἀπὸ δείπνου ἦσαν: ἐτελείωσαν τὸ δείπνον.

(2) Διαπινόντων· ἐϋ πῖνον.

(3) Ἐπὶ τῷ ποταμῷ· ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ (Ἄσωποῦ).

(4) Μετιέναι πολλὰ τῶν δακρύων· ἀφίνειν πολλὰ δάκρυα, ἀφινεὶν ἢ ῥέωσιν.

(5) Φρονέοντα· ὅταν τις πολλὰ φρονῇ.

ΜΕΤΡΙΟΦΡΟΣΥΝΗ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

(9, 78—79)

Ἐν δὲ Πλαταιῆσι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Αἰγινήτων ἦν Λάμπων ὁ Πυθῆω, Αἰγινήτων¹ (ἔων) τὰ πρῶτα. ὃς ἀνοσιώτατον ἔχων λόγον² ἴετο πρὸς Πανσανίην, ἀπικόμενος δὲ σπουδῇ ἔλεγε τάδε· ὦ καὶ Κλεομβρότου, ἔργον ἔργασταί τοι ὑπερφυῆς μέγαθός τε καὶ κάλλος, καὶ τοι θεὸς παρέδωκε ἠυσάμενον τὴν Ἑλλάδα κλέος καταθέσθαι μέγιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. σὺ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἐπὶ τούτοισι ποιήσον, ὅπως λόγος τέ σε ἔχη ἔτι μέζων³ καὶ τις ὕστερον φυλάσσηται τῶν βαρβάρων μὴ ὑπάρχειν ἔργα ἀτάσθαλα ποιέων ἐς τοὺς Ἑλληνας. Λεωνίδεω γὰρ ἀποθανόντος ἐν Θερμοπύλῃσι Μαρδόνιός τε καὶ Ξέρξης ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἀνεσταύρωσαν τῷ σὺ τὴν ὁμοίην ἀποδιδούς ἐπαινον ἔξεις⁴ πρῶτα μὲν ὑπὸ πάντων Σπαρτιητέων, αὐτίς δὲ καὶ πρὸς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκολοπίσας τετιμωρήσεται ἐς πάτρων⁵ τὸν σὺν Λεωνίδην. ὁ μὲν δοκέων χαρίζεσθαι ἔλεγε τάδε, ὁ δ' ἀνταμιβετο τοισίδε· ὦ ξεῖνε Αἰγινήτα, τὸ μὲν εὐνοέειν⁶ τε καὶ προορᾶν ἄγαμαί σευ, γνώμης μέντοι ἡμάρτηκας χρηστῆς· ἐξαιείρας γάρ με ὑποῦ καὶ τὴν πάτρην καὶ τὸ ἔργον, ἐς τὸ

(1) Αἰγινήτων—τὸν πρῶτα: ὅστις κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν Αἰγινήτων.

(2) Ἐχων λόγον: ἔχων πρότασιν (νὰ κάμη.)

(3) Λόγος.. ἔτι μέζων: ὅπως μείζω λέγωσι, ἢ ὑπόληψις ἔτι μείζων ἤ.

(4) Ἐπαινον ἔξεις: ἐπαινεθήσεται.

(5) Εἰς πάτρων: ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὸν θεῖόν σου.

(6) Τά. α εὐνοέειν καὶ προορ: τὸν ζῆλον καὶ τὴν φροντίδα, πρόνοϊαν.

μηδὲν κατέβαλες¹ παραινέων² νεκρῶ³ λυμαίνεσθαι, καὶ ἦν ταῦτα ποιέω, φᾶς ἄμεινόν με ἀκούσεσθαι. τὰ πρόπει μᾶλλον βαρβάροισι ποιέειν ἢ περ Ἑλλησι καὶ ἐκείνοισι δὲ ἐπιφθονέομεν². ἐγὼ δ' ὦν τούτου εἵνεκεν μήτε Αἰγινήτησι ἄδοιμι μήτε τοῖσι ταῦτὰ ἀρέσκειται· ἀποχρᾶ δέ μοι Σπαρτιήτησι ἀρεσκόμενον ὅσια μὲν ποιέειν, ὅσια δὲ καὶ λέγειν. Λεωνίδη δέ, τῷ με κελεύεις τιμωρῆσαι, φημί μέγας τε τιμωρῆσθαι, ψυχῆσί τε τῆσι τῶνδε³ ἀναριθμήτοισι τετίμηται αὐτός τε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν Θερμοπύλῃσι τελευτήσαντες. σὺ μέντοι ἔτι ἔχων λόγον τοιόνδε μήτε προσέλθῃς ἔμοιγε μήτε συμβουλευέσης, χάριν τε ἴσθι ἐὼν ἀπαθής.

(1) Εἰς τὸ μηδὲν κατέβαλες: ἔξεμηδένισας.

(2) Ἐπιφθονέομεν: δηλ. τὸ ποιέειν ταῦτα.

(3) Τῶνδε; (τῶν Περσῶν).

ΠΙΝΑΞ
ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΜΩΝ

	Σελ.
Βίος Ἡροδότου	γ'.
Περὶ τῆς Ἑλλ. Γλώσσης	ζ'.
Ὁ Ἀρίων ὑπὸ Δελφίνος σωθεὶς	13
Ἀρχὴ τῆς Ἱστορίας τοῦ Κροίσου	16
Τέλος Ἱστορ. Κροίσου	41
Ἐξεύρεσις τῶν παιγνίων	66
Ἱστορία τοῦ Δηϊόκου	68
Παιδικὴ ἡλικία Κύρου	73
Ἡθῆ Περσῶν	85
Ἀπόπειρα Ψαμμητίχου	93
Ὁ κροκόδειλος καὶ τινὰ ἄλλα ζῶα	94
Ἔθιμα τινὰ τῶν Αἰγυπτίων	99
Ἐπιδρομὴ ἀπωσθεῖσα ὑπὸ τῶν μυῶν	108
Οἱ Αἰθίοπες μακρόβιοι	112
Ὁ δακτύλιος τοῦ Πολυκράτους	117
Ὁ υἱὸς τοῦ Περιάνδρου	122
Ἡ ζωὴ ἀδελφοῦ	127

	Σελ.
Ὁ ἀκούσιος ἰατρός	128
Ὁ Δαρείος παρὰ τοῖς Σκύθαις	136
Πίστις καὶ Χρησιότης	142
Ἡ Μίλητος εἰρηνεύσασα	144
Ἀρισταγόρας ἐν Σπάρτῃ	145
Ἱστορία τῶν δύο τυράννων τῆς Κορίνθου ..	149
Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη	158
Ἱστορία μιᾶς ὀψιπλούτου οἰκογενείας ..	164
Μάχη ἐν Θερμοπύλαις	171
Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία	184
Ξέρξης ὑπὸ Πέρσου κρινόμενος	200
Μετριοφροσύνη Πανσανίου	202

Digitized by Google

AKKADIMIA

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΝ ΤΟΥ 1889

Ἄριθ. 1672

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000079946

Νέα βιβλία πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων.

Κωνσταντινίδου Ἀνέστη Ὅμηρου Ἰλιάδος μετάφρασις μετὰ 31 εἰκόνων	δρ.	3,—
— Ὅμηρου Ὀδυσσεύς μετάφρασις μετὰ 31 εἰκόνων....	"	3,—
— Λυσίου Λόγος κατ' Ἀγοράτου, μετάφρασις	λεπ.	70
— Πλάτωνος Ἀπολογία Σωκράτους μετάφρασις	"	50
— Ἰσοκράτους λόγοι μετὰ σχολίων:		
Τόμ. Α'. Πρὸς Νικοκλέα, Νικοκλῆς Ἀρχίδαμος ...	δρ.	1,50
" Β'. Περὶ Εἰρήνης, Εὐαγόρας Πλαταικός	"	1,50
" Γ'. Πανηγυρικός, Ἀρεοπαγιτικός	"	1,50
— Ἰουλίου Καίσαρος ἀπομνημονεύματα περὶ τοῦ Γαλατικοῦ πολέμου (Caesaris de bello Gallico) μεταφρασθέντα μετὰ σημειώσεων	"	2,—
Γαλάνη Ἐμμ. Λυσίου οἱ ἐν τοῖς Γυμνασίοις διδασκόμενοι λόγοι μετὰ σχολίων	"	2,—
— Κλείς εἰς τὴν Ὅμηρου Ἰλιάδα:		
Τεύχος πρῶτον βιβλίου Α'	"	1,—
" δεύτερον " Β'	"	1,—
— Φαίδρου μῦθοι (Faeati fabulae) μετὰ σημειώσεων ..	"	2,—
Σκαλίδου Ἀλ. Ἱστορικαὶ Ἠροδότου, μετάφρασις τόμοι 2 ἑκαστος	"	3,—
Σωτηρίου Γ. Ν. Λυκούργου λόγος κατὰ Λεωκράτους μετὰ σχολίων	"	1,—
Δουκᾶκη Χ. Α. Δημοσθένους πρὸς Λεπτίνην, μετάφρασις ...	"	1,—
— Δημοσθένους Ὁ περὶ Στεφάνου, μετάφρασις	"	1,—
Βερναρδάκη Γρ. Ν. Σχόλια εἰς τὰς δημογορίας Θουκυδίδου συνταχθέντα κατὰ τὰς ἀρίστας ἐκδόσεις	"	3,—
Παμπούκη Χ. Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα μεταφρασθέντα μετὰ σημειώσεων	"	2,—
Δέφνερ, Λατινικὴ μέθοδος κατὰ τὸν Γερμανὸν Ploetz. 16ον εἰς μέρη τρία. Μέρος Α' πρὸς χρῆσιν τῆς 4' τάξεως τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων	"	2,—
Μέρος Β' (Συντακτικὸν) πρὸς χρῆσιν τῆς 5' τάξεως τοῦ γυμνασίου	"	2,—
Δέφνερ Μιχ. Γαίου Σαλλουστίου Κρίσπου Κατιλίνας μετὰ μεταφράσεως	"	50

Τιμᾶται δραχ. 2,50